

DEMOKRACIJA

Oznovec Roter proti Lajovcu

Na sodišču v Ljubljani bi se morala začeti glavna obravnava v zadevi, v kateri Zdenko Roter toži avstralskega podjetnika Dušana Lajovca. Zaradi dvoma o pravilni vročitvi vabila Lajovcu je bil začetek glavne obravnave preložen na september.

Na murskosoboškem sodišču poteka sojenje obtoženim poskusa umora Večerovega novinarja Mira Petka. Priče smo številnim zapletom in poskusom obrambe, da bi obtožnico prikazali kot brezpredmetno, sojenje pa zavlačevali.

Primer Petek končno na sodišču

POLITIKA
O prihodnosti
demokracije
v Sloveniji

FINANCE
Bajukov
protestni
odstop

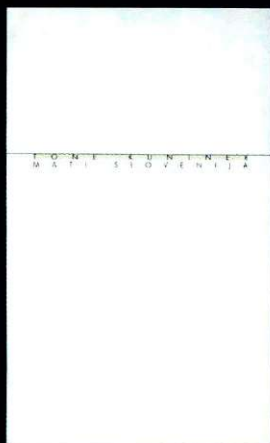

TUJINA
Slabe
novice
iz Iraka

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

Komunistične tajne službe od njihovega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov. 519 strani, 5.000 SIT

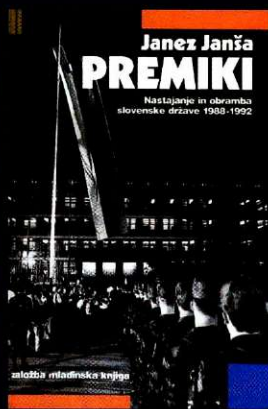
TONE KUNTNER MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot. 72 strani, 2.200 SIT

MILAN ZVER DEMOKRACIJA

Avtor je razčlenil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. 254 strani, 4.400 SIT

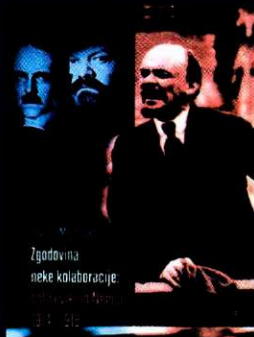
JANEZ JANŠA PREMIKI

Knjiga, ki je bila prodana že v več kot 61.000 izvodih. Nastajanje in obramba slovenske države 1988–1992. 363 strani, cena 2.200 SIT

JANEZ JANŠA OKOPI

Politični razvoj slovenske države do leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih. 309 strani, 2.200 SIT

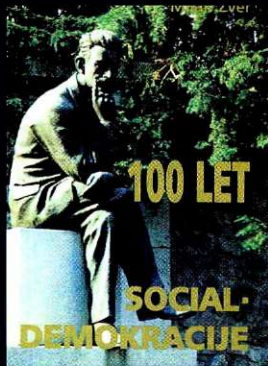
SILVIN IN MAIDI EILETZ ZGODOVINA NEKE KOLABORACIJE

Boljševiki so v prvi svetovni vojni kolaborirali z vojnim sovražnikom Nemčijo. 368 strani, 6.727 SIT

MILAN ZAJC, FRANCE KOZINA, FRANCE DEJAK UŠLI SO SMRTI

Poročila treh rešencev iz množičnega grobišča v Kočevskem rogu leta 1945. 244 strani, 3.906,00 SIT

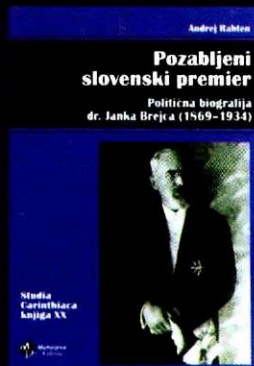
MILAN ZVER STO LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja. 125 strani, 2.200 SIT

VASJA KLAVORA PREDEL 1809

Avtor je šel po sledovih vojaških spopadov Napoleona in Francozov z Avstrijci na Slovenskem leta 1809. 330 strani, 6.727 SIT

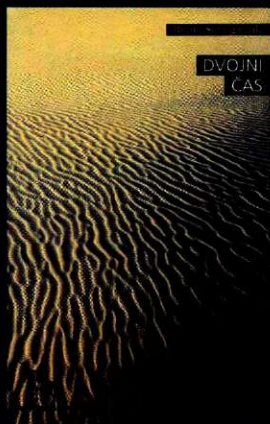
ANDREJ RAHTEN POZABLJENI SLOVENSKI PREMIER

Dr. Janku Brejcu je po razpadu Avstro-Ogrske postal prvi slovenski premier. 344 strani, 4.232 SIT

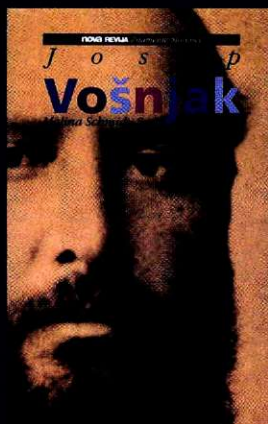
CZESLAW MILOSZ PREVZEM OBLASTI

Avtor slika travmatično dogajanje med II. svetovno vojno, čas, ko je bil Poljski vsiljen komunistični sistem. 236 strani, 7.760 SIT

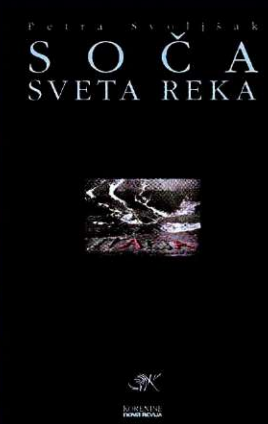
BRANE SENEGAČNIK DVOJNI ČAS

Ekspresivna, komunikativna poezija, ki se odlikuje z bogastvom sugestivne metaforike, upesnjuje dvojno naravo resničnosti. 107 strani, 4.980 SIT

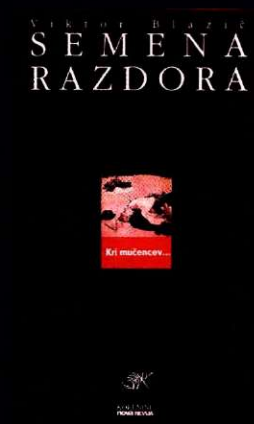
MALINA SCHMIDT-SNOJ JOSIP VOŠNJAK

Zdravnik, politik in književnik, predvsem pa rodoljub, ki je bil za svoj narod po potrebi tudi ognjevit taborski govornik. 292 strani, 11.400 SIT

PETRA SVOLJŠAK SOČA, SVETA REKA

Monografija slovenskega Posočja, ki na podlagi obsežnega arhivskega gradiva raziskuje razmere med italijansko okupacijo. 428 strani, 10.980 SIT

VIKTOR BLAŽIČ SEMENA RAZDORA

Komunistična partija je nevihtno vojno ozračje izkoristila za obračun z drugimi mislečimi in v ta okvir sodijo tudi politični umori. 196 strani, 6.770 SIT

Obsojeni na neravnotežje?

V naši reviji že leta pišemo, da je eden ključnih problemov slovenske demokracije neuravnoteženost političnih in gospodarskih elit v Sloveniji, ki je posledica dogodkov med drugo svetovno vojno, po njej, v času prejšnjega režima in v obdobju tranzicije. Kot je na pogovorih o prihodnosti Slovenije (temu posvečamo večjo pozornost na naslednjih straneh) pretekli teden opozoril prvak opozicije Janez Janša, prevelika koncentracija moči (finančne, gospodarske, medijske ...) na eni strani zavira razvoj, ki bi bil mogoč ob enakih možnostih vseh. Enake možnosti omogočajo zdravo tekmovalnost, te pa pri nas zaradi obstoječih monopolov ni.

Na omenjenem posvetu je sociolog dr. Matej Makarovič poudaril, da zdrava tekmovalnost zahteva vsaj dvoje. "Prvo je konsenz o pravilih igre, drugo je enakost možnosti. Pri razumevanju vprašanja enakosti možnosti si lahko pomagamo s primerjavo s področja družbene mobilnosti: če so otroci bogatih vedno bogati in otroci revnih vedno revni, pomislimo na dvoje možnosti: so eni po naravi tako izjemno sposobni in drugi tako izjemno nesposobni ali pa je nekaj narobe z enakostjo možnosti? Če 86 odstotkov časa, odkar imamo demokracijo, vodi vlado ista politična stranka, cirkulacija elit pa je med najnižjimi v širšem evropskem prostoru, sta prav tako dve možnosti: ali so eni sami po sebi toliko superiorni ali pa imamo problem z enakostjo možnosti. V vsakem primeru je situacija specifična. Tudi če so 'krive' samo fantastične vrline te stranke in brezupna nesposobnost njenih nasprotnikov, taka situacija potrebuje določene korektive, ki preprečujejo potencialne nevarnosti, do katerih lahko ta situacija pripelje: npr. oblastniška aroganca, korupcija, klientelizem, morda celo določeni avtokratski elementi." In po Makarovičevem mnenju morajo biti korektivi namenjeni predvsem večji transparentnosti in nadzoru s strani javnosti, opozicije in institucij posameznih vej oblasti.

Pri nas nekateri izmed omenjenih korektivov ne delujejo dobro. Še posebej izstopa problem delo-

vanja posameznih vej oblasti; izvršilne, zakonodajne in še najbolj sodne. Organi pregona se v naši državi v zadnjih letih niso izkazali, zaradi česar naraščata korupcija in klientelizem. Nadzor javnosti in medijev bi lahko bil boljši, če bi imeli uravnovežen in povsem pluralen medijski prostor; ta bi omogočal odmevno kritično pisanje, ki ga niti gospodarski monopolisti ne bi mogli ignorirati. Posebno poglavje je opozicija. Za mnoge je ta v Sloveniji še vedno nekaj nepotrebne, motečega, nekaj, kar povzroča samo zdrahe. Po zadnjih parlamentarnih volitvah leta 2000 se je zaradi svoje maloštevilčnosti znašla v precej nezavidljivem položaju. Kljub temu se trudi in poskuša korektno opravljati svojo funkcijo nadzora oblasti, kar pa vladajoči nomenkaturi ne ustreza. To je bilo še posebej očitno ob zadnji izredni parlamentarni seji o korupciji in klientelizmu, ko je vladajoča koalicija opoziciji drastično omejila čas za predstavitev njenih argumentov. Zaradi takega ravnanja so opozicijski poslanci pred dnevi vložili zahtevo za sklic nove izredne seje državnega zbora na to temo. Že naslov predloga izredne seje nedvomno veliko obeta: "Problematika korupcije, klientelizma in pranja denarja v povezavah med vlado RS, javnimi podjetji oz. gospodarskimi družbami v večinski državni lasti in politiki vladajočih strank v RS ter problematika učinkovitosti državnih organov pri preprečevanju velikih goljufij in naklepnih stečajev hranihnic." Da je argumentom opozicije treba prisluhniti, je pretekli teden poudaril tudi predsednik države Janez Drnovšek. Po njegovem mnenju je občutljivost in tudi sprejemanje iniciativ opozicije nujna. "Sploh če imaš pred očmi interes države in državljanov in ne samo neposredne politične igrice in konfrontacije." Drnovšek priznava, da je ena politična opcija že dolgo na oblasti. "Ko sem bil sam 10 let predsednik vlade, sem imel pogosto občutek, da je to neka zgornja meja." Vendar po njegovem mnenju to dejstvo ni edino, kar kaže, da je v državi nekaj slabo ali dobro. Priznava pa, da se zaradi tega, ker ne prihaja do sprememb, na različnih nivojih oblasti povečuje nevarnost klientelizma. Pri tem lahko ugotovimo, da se sedanji predsednik države v nasprotju s svojim predhodnikom vsaj trudi biti predsednik vseh Slovencev, čeprav mu je še vedno bliže vladajoča politična opcija.

Nedvomno lahko ob koncu ugotovimo, da bodo v Sloveniji monopoli in neuravnoteženost na različnih področjih obstajali vse dotlej, dokler ne bo slovenska demokracija dozorela in ne bodo demokratične institucije začele normalno delovati.

Metod Berlec

Nedvomno lahko ugotovimo, da bodo v Sloveniji monopoli in neuravnoteženost na različnih področjih obstajali vse dotlej, dokler ne bo slovenska demokracija dozorela in ne bodo demokratične institucije začele normalno delovati.

9 Z Brižinskimi spomeniki v Evropo

Razstava Brižinskih spomenikov v živo ima skrit simbolni pomen in ta je večplasten.

11 Zadnji javnomnenjski premiki

12 Nastajajoča demokracija

Kako deluje demokracija v Sloveniji? Ali obstaja demokratičen deficit? Ali je mogoče državo bolj približati ljudem? Kaj je mogoče spremeniti? Kako lahko civilna družba kvalitetno vpliva na takšne spremembe? Ali se lahko od drugih demokracij česa naučimo? Kako se bojevati proti klientelizmu?

15 Roter proti Lajovcu

16 Javna uprava pod drobnogledom

Strokovni svet SDS je v okviru t. i. vlade v senci pretekli teden v hotelu Lev v Ljubljani pripravil javno tribuno, na kateri je pet uglednih strokovnjakov s tega področja predstavilo alternativni program urejanja področij vlade, javne uprave in plačnega sistema v javnem sektorju.

18 Primer Petek na sodišču

22 Vztrajanje pri napakah

31 Slabe novice iz Iraka

Letošnja pomlad v Iraku je polna slabih novic. April je bil najbolj krvav mesec po lanski ameriški razglasitvi konca vojne, in ko se je zdelo, da stvari ne morejo biti še slabše, je prišlo do afere Abu Graib. Ugotovitve o množičnih zlorabah iraških ujetnikov so najhujši moralni udarec, ki so ga doživele ZDA po začetku vojne.

34 Devetletka je podobna industrijski proizvodnji

Pogovor z Angelco Likovič

Naša osnovna šola je storilnostno naravnana, ker je še vedno ogromno faktografskega učenja, učenja na pamet, stalne kontrolne naloge, eksterna preverjanja v vsaki triadi itd. Prišli smo celo tako daleč, da bodo otroci tudi pri športni in glasbeni vzgoji ter tehniki pisali kontrolne naloge, namesto da bi pri telovadbi telovadili, pri glasbi peli, pri tehniki delali itd.

42 Rojstni list Slovenije

56 Poslednji Mohikanec

Nogometni zvezdnik Roberto Baggio se je pred mesecem dni poslovil od reprezentance.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gjyle Vishaj, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, mag. Klemen Jaklič, Esad Babadžić; stalni zunanji sodelavci: Ivo Žajdela, Esad Babadžić, Igor Gošče, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic, Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Florjancić tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Krekova banka d. d. Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografija na naslovnici: Bojan Radin

Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Objave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za tujino znaša 230 evrov oziroma 240 ameriških dolarjev.

Presenetilo me je sovražstvo

Pogovarjali smo se z vrhovno državno tožilko Barbaro Brezigar, ki odhaja v Haag.

Na predsedniških volitvah leta 2002 ste bili izredno uspešni, saj vas je v drugem krogu podprlo skoraj pol milijona volivcev. Sledilo je vaše delovanje v civilni pobudi Nekaj je treba storiti, da bo v Sloveniji končno zaživela demokracija, ki pa je že pred meseci zamrla. Kako ocenjujete to pobudo? Bi bilo mogoče doseči več?

Odzivi na pobudo so pokazali, da mediji niso pluralni, da je najmanj nehygienično, če je na čelu javne televizije nekdanji predsednik politične stranke, ki je bila nepretrgoma na oblasti 50 let, kot upravičeno se je pokazalo tudi naše opozorilo o slabem nadzoru v podjetjih v državni lasti ... Zaradi pobude smo imeli možnost svoja stališča predstaviti tudi tujim strokovnjakom, evropskemu komisarju za človekove pravice in ambasadorjem držav, ki imajo v Sloveniji svoja predstavništva, ter z njimi izmenjati stališča in mnenja. S predstavitvijo pobude najvišjim predstavnikom oblasti pa smo jih opozorili, da oblast ni fevd. Tudi s pomočjo naše pobude se stvari počasi spreminjajo. Sama zato mislim, da je bila pobuda uspešna.

Zdi se, da je pobuda zamrla tudi zato, kar so vas v nekaterih kontinuitetnih medijih iz tedna v teden blatili.

Ti napadi pa tudi moje težave in pritiski, ki sem jih zaradi te civilnodružbene pobude doživela v službi s strani takratne generalne državne tožilke, govorijo o tem, da je pobuda opozorila na prave probleme. Te reakcije so pokazale, da Slovenija še ni odprta družba. To pa je prvi korak do spoznanja, da je nekaj res treba storiti. Storit pa morajo tisti, ki so za to odgovorni, saj država ni njihov fevd, državljanji smo jim le podelili mandat, da z njo v našem imenu in v našo korist upravljajo.

V koaliciji Slovenija so vas vneto vabili, da se jim pridružite v letošnjem, po vsej verjetnosti zelo izenačenem volilnem letu. Ko ste vložili kandidaturo za službo v Haagu, so bili mnogi njeni predstavniki pa tudi vaši volivci močno razočarani. Kako to, da ste se odločili za odhod v tujino prav v času, ko je realno mogoče pričakovati spremembe na slovenskem političnem prizorišču in ko bi opozicija nad vse potrebovala ljudi, ki znajo nagovoriti tudi neopredeljene volivce?

Cenim povabilo koalicije Slovenija. Res je, da se za zdaj nisem odločila za vstop v politiko. Pa se mi vseeno zdi, da ljudje ne bi smeli biti razočarani. Ko sem poskusila vstopiti v aktivno politiko na predsedniških volitvah, sem to storila, ker sem bila in sem še danes prepričana, da bi kot predsednica vseh ljudi pomagala presežati te

nesmiselne delitve in etiketiranje ljudi ter napuh tistih, ki mislijo, da so edini poklicani. Želela sem, da bi premagali neizmerno nagnjenje do zavisti in brez predsodkov poskrbeli za promocijo tistih ljudi v Sloveniji, ki imajo jasno in pozitivno vizijo o tem, da imamo pravico kvalitetno obstajati. Čeprav naš volilni štab ni imel dovolj denarja in smo bili v njem pretežno amaterji, smo bili uspešni. Tem idejam sem z vso energijo in iskreno posvetila celo leto, kar ni bilo zaman, saj so ljudje razumeli moje sporočilo in ga podprli. Zato je ta kampanja pomagala spreminjati duha v državi in to je uspeh. Priznam pa, da me je presenetilo neverjetno sovražstvo, ki je sledilo mojemu delovanju v civilni družbi po predsedniških volitvah. Najprej so angažirali dva nesrečnika, da sta natrosila kup laži o mojem delu v zadevi Depala vas, nato je državni tožilec brez kakršnih koli posledic zlorabil sodno dvorano za političen obračun z mano in čisto na koncu je generalna državna tožilka v tej zadevi mimo zakona po političnem diktatu odredila še strokovni nadzor nad mojim delom, ki še do danes ni končan. Slovenska družba se takšnim zlorabam očitno še ni sposobna upreti. Taka demonstracija moči, spletkarjenja in sovražstva mi je tuja in tu ne vidim svojega mesta.

Vas politika ne zanima v zadostni meri, da bi se posvetili njej?

Politika me zanima. Sama politiko razumem kot tisto področje družbenega delovanja, kjer se skupaj odločamo, kako bomo živeli v naši državi. In tega si kljub pritiskom ne dovolim vzeti. Družbena bitja smo in tudi jaz imam vso pravico opozarjati, da si želim, da bi bili naši odnosi strpni in sočutni, in da je pomembno, da se skupaj odločimo za pot, ki vodi k izbranemu cilju. Zato bom vedno ostala v politiki. Povsem mogoče pa tudi je, da bom še kdaj znova poskušala vstopiti v svet profesionalne politike, če bo takrat še kdo to podpiral. Ker nikoli ni bil moj cilj, da z vstopom v profesionalno politiko pridobim samo moč in oblast, pa se mi ne zdi, da bi tja morala za vsako ceno.

V zadnjem času prihaja do kadovskih sprememb na tožilstvu in ministru za pravosodje. Je mogoče pričakovati premike na bolje?

Sama vsekakor upam, da bo prišlo do premikov na bolje. Mesto generalnega državnega tožilca je prosto in kandidati so trije. Ne poznam razmišljanj dveh svojih kolegic kandidatki za to mesto. Vem pa, da je kolega Hinko Jenull, ki je tudi kandidiral, pripravil program in ima ambicijo ustvariti suvereno in visokostrokovno tožilstvo. To je dobro in to podpiram. Zelo slabo pa je, da državnotožilska organizacija nima prav nobene vloge pri imenovanju generalnega državnega tožilca in zakonodaja ne predvideva niti tega, da bi vrhovno državno tožilstvo podalo svoje mnenje o tem, kdo bo šest let vodil tožilstvo. **M. B.**

Titoizem
(Stran 8)

Najraje se skrrije na WC
(Stran 10)

Kandidati potrjeni
(Stran 14)

Ekspresna reforma
(Stran 21)

Dolenjski Divji zahod
(Stran 24)

Vračanje s težkim srcem
(Stran 26)

Meja na Vrščicu?
(Stran 27)

Izgubljeni zaklad
(Stran 30)

Nova sezona v MGL
(Stran 38)

Jezik fotografij
(Stran 39)

Investitura novih viteзов
(Stran 40)

Plemeniti pater Cortese
(Stran 44)

Rekordna četvorka
(Stran 47)

Relativnost časa
(Stran 55)

Poletite na krilih kril
(Stran 60)

Intergriteta – kaj je to?
(Stran 65)

Vosovske likvidacije
(Stran 66)

Poslanska imuniteta

Večina državnega zbora je poslancu Zmagu Jelinčiču Plemenitemu pretekli teden podelila še eno poslansko imuniteto. Glede na to, koliko mu jih je v zadnjih letih že dodelila, lahko mirno ugotovimo, da bi bil Jelinčič, če ne bi bil poslanec, najverjetneje zapornik z najdaljšim zaporniškim stažem v državi.

Fevdalci

Minuli teden je kot strela z jasnega udarila novica, da je radovljiška upravna enota dokončno vrnila gozdove Triglavskega narodnega parka Katoliški cerkvi. Mnogi zapriseženi svobodomislici (se pravi tisti, ki znajo misliti s svojo glavo in si ne pustijo prati možganov) so se prijeli za glavo ob novici, da bo tri tisoč hektarov najlepših slovenskih gozdov prišlo v roke tujcem. "Kaj pa je Vatikan drugega kot tuja država? Torej je tudi Katoliška cerkev za nas tuja sila in katoličani ne morejo biti Slovenci, če pripadajo Vatikanu, torej so samo tujci," je ves razkačen pred vaško trgovino modroval ostarel možakar, ki je še vedno iz navade na glavi nosil titovko v spomin na čase, ko je domovina prelivala kri za svobodo, kakor je na šolska spričevala zapisal tovariš Josip Broz Tito. A kaj zdaj? Gozdovi, v katerih so se partizani bojevali proti "okupatorju in njegovim domačim pomagačem", so prišli v roke prav slednjim. Nezaslišano. "Kaj pa je Cerkev drugega kot zaveznica nacizma in fašizma?" je še naprej modroval prej omenjeni veteran.

Velika zaskrbljenost je vladala tudi v prostorih zveze borcev. Janez Stanovnik je tistega dne, ko je na dan prišla prej omenjena žalostna novica, živčno vihal svoje brke in brzokone premišljeval, kaj neki bi dejal brkati Ivan Cankar, če bi bil še živ. Saj veste, Cankar je bil tisti, ki je zapisal, da si bo narod sodil sam, ne bosta mu sodila ne frak in ne talar. A očitno se je zadeva obrnila drugače. "Najlepsi gozdovi na Pokljuki nikoli več ne bodo last slovenskega naroda, ampak bodo pristali v rokah patriarhalnih fevdalcev in tujcev!" je bilo zapisano na letakih, ki so jih okoli trosile pripadnice kluba oboževalk Milana Kučana. Da, največji problem so fevdalci, saj se je Slovenija prav zaradi njih vrnila v mračni srednji vek. No, saj res ni prijetno, če živiš v državi, ki je sedemsto let za lesenim strelododom, toda vsaj ena prednost ostaja – konec sveta je veliko bolj oddaljen. Toda za nekatere je konec sveta vrnitev v mračni srednji vek. Zato je Janez Stanovnik po telefonu naročil, naj pripadniki lokalnih borčevskih organizacij (ki se zadnje čase pomlajujejo) zakurijo kresove, da bodo vsaj nekoliko razsvetlili srednjeveško mračnost. Toda kaj hitro je obžaloval to dejanje, saj se je spomnil, da bi preprosto ljudstvo to potezo razumelo kot novodobno kurjenje čarovnic na grmadah. S takim početjem pa si tovariši niso nikoli mazali rok!

Naposled je Janeza Stanovnika rešil Miran Potrč, ki je napovedal, da bo vložil pobudo za razpis referenduma o vračilu gozdov Cerkvi. Očitno ga v nasprotju z referendumom o izbranih tokrat ni zanimalo, ali se referendum nanaša na človekove pravice. No ja, če smo čisto natančni, gre pri nasprotovanju vračilu gozdov Cerkvi za obrambo človekovih pravic tistih, ki so si postavili hiške na Pokljuki, sedaj pa so te hiške "rdeči" otoki sredi "črnih" gozdov.

Pa naj še kdo reče, da v ZZB NOB ni borcev za človekove pravice ...

Gasper Blažič

h-umor

diktafon

"Jočem, ker jih ta hip sovražim vse. Preklete podivjane južnjake. Ven z njimi."

(Bernarda Jeklin občasno dobiva napade ksenofobije. Forum za levico se do njenih izjav še ni opredelil.)

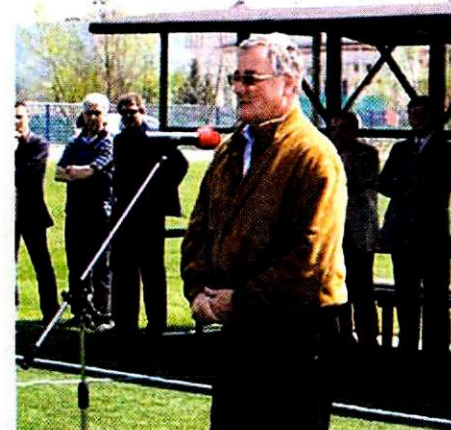
Ali lahko v doglednem času pričakujemo tudi Sv. Ljubljano?"

(Janko Fon z Jesenic se boji, da bo po spremembah krajevnih imen, povezanih z imeni svetnikov, duh krščanstva "onesnažil" ime slovenske prestolnice.)

"Istrabenz ima za to, kar dela zdaj, preveč denarja. Če dejavnosti ne bi širili, bi imeli preveč kapitala."

(Igor Bavčar niti po umiku iz aktivne politike noče odstopiti od zgodbe o uspehu.)

"V nogometu ni kakšne velike demokracije."

(Predsednik Nogometne zveze Slovenije Rudi Zavrl ne izgublja časa z glasom ljudstva.)

"Urbančič je radikalno rekel, da ima vsega zadosti in da bi se izselil iz države, če bi bil dvajset let mlajši, jaz pa sem bil tiho, ker bi moral takoj začeti pripravljati kovčke, če naj bi sledil njegovi radikalnosti."

(Urednik Danilo Slivnik je ob filozofu dr. Ivu Urbančiču raje molčal, sicer ne bi več ostal doma.)

"Bo kriva Cerkev, če bodo začele cerkve leteti v zrak?"

(Teolog dr. Drago K. Ocvirk razkriva Goebbelsov način debate Matjaža Hanzka, češ da so za nasilje nad Judi krivi Judje.)

"Je bil Clinton pavliha, ko je igral na saksofon?"

(Lojze Peterle se ne boji, da ga evropski politiki ne bi jemali resno, če bi zaigral na orglice.)

"Imam svoj lokalček v Šiški, kamor grem na pivo. A ne vsak dan! Mi žena ne pusti."

(Robert Pešut Magnifico je pod stalnim nadzorom svojega angela varuha.)

"Da je na slabem glasu, so vsekakor krivi moški."

(Režiserka Meta Hočvar odkriva krivce za slab ugled politike.)

"...vlada mora začeti podpirati podjetniške pobude, ustvariti moramo bolj prijazno okolje za tuje naložbe in opustiti socialno demagogijo."

(Prvi mož Leka dr. Metod Dragonja se je že nekoliko naveličal Ropove demagoške retorike.)

"Res je, kar mi očitajo iz opozicije, da sem na neki način rezervist, ki je vpoklican, ko je najtežje."

(Gregor Golobčič ne sodi v redno vojsko LDS.)

Nova seja o korupciji

Koalicija Slovenija in SNS sta pretekli teden predsedniku parlamenta predložili novo zahtevo za sklic izredne seje, na kateri naj bi poslanci razpravljali o korupciji, klientelizmu in pranju denarja. Predlagatelj seje so v svoji zahtevi predlagali le eno točko dnevnega reda. V razpravi naj bi se poslanci dotaknili znanih afer, kot so Rdeči križ, Elan, primer Petek, uvedbe računalniškega programa Sigma v Novi Ljubljanski banki, nepravilnosti v skladu za izgradnjo nove pediatrične klinike v Ljubljani, sporni nakup Sistemske tehnike, nepravilnostih v MOL Ljubljana, Slovenski investicijski banki, Orionu in Zbiljskem gaju. Poleg tega naj bi pozornost namenili tudi nakupu lastniških deležev Zavarovalnice

**Obeta se nam
še ena vroča
izredna seja.**

Triglav s strani vodstva zavarovalnice, posojanju sredstev iz stečajnih mas nekaterih podjetij in nakupu novega vladnega letala. Na koncu seje naj bi poslanci, kot so zapisali predlagatelji, sprejeli sedem sklepov. V treh bi ugotovili, da v Sloveniji obstaja velika povezanost med nosilci javnih in političnih funkcij, upravami in nadzornimi sveti podjetij v večinski državni lasti ter zasebnimi podjetji v lasti ali upravljanju članov in simpatizerjev vladnih strank, zlasti LDS, zaradi česar je ogrožena enakopravnost gospodarskih subjektov na trgu. Vlado bi zato zadožili, da nemudoma uveljavi ukrepe, s katerimi bi onemogočila, da politični funkcionarji v določenem času po poteku funkcije poslujejo z javnimi podjetji. Poleg omenjenih bi poslanci sprejeli še štiri sklepe, s katerimi bi pristojnim državnim organom naložili pripravo različnih poročil. Urad za preprečevanje pranja denarja bi zadožili, da pripravil poročilo o številu uvedenih postopkov ugotavljanja sumov pranja denarja v mandatu sedanje vlade in poročilo o svojem delovanju v povezavi s stečajnimi postopki; državno tožilstvo bi moralo pripraviti poročilo o ugotovitvah v preiskavi suma korupcije v razmerju Mobitel - Svema - Ericsson; vlada pa bi morala urad za preprečevanje pranja denarja zadožiti, da preveri vse finančne transakcije med podjetjema Telekom in Mobitel ter Svemo, Ultro, GIP Beton MTO, BB 22, Agencijo 41, Avtofonom, Skynetom in Radiosistemi. Kdaj bo seja, v torek, ko je nastajal ta prispevek, še ni bilo znano, Pahor pa je sporočil, naj bi se predstavniki poslanskih skupin o tem dogovorili v četrtek, na dan torej, ko izide naša revija. **A. K.**

modrosti tedna

“Paradoks včlanitve v Evropsko unijo, ki smo mu bili priča v evforiji zadnjih dni, je v pogosto izrečenem stavku, da ‘gremo v Evropo’. Ker fizični ozemeljski premik ne pride v poštev, je jasno, da je ves ‘odhod’ v Evropo v naših glavah in posledično odločitvah na osebni ravni in na ravni celotne skupnosti.”

(Novinar Jože Možina)

“Brez pretirane bistroumnosti lahko danes po dvanajstletni vladavini LDS in satelitov vsakdo ugotovi, kako je v slovenski državi upadla družbena vera s konca osemdesetih let, namesto tega pa prevladuje apatija, ki je posledica tega, da ljudje ne verjamejo več ne v pravno državo, ne v demokracijo in ne v izvršno oblast.”

(Pesnik Niko Grafenauer)

Četrta referendumsko pobuda

Državni zbor je v torek zjutraj zavrnil referendumsko pobudo o sistemskem zakonu, ki jo je vložila skupina volivk in volivcev s prvo podpisano Sandro Letica. Proti pobudi je glasovalo 44 poslank in poslancev iz vrst strank vladajoče koalicije, medtem ko so poslanci opozicijskih strank SDS, NSi, SLS in SNS sejo obstruirali. Poslanci, ki so zahtevo za razpis referenduma zavrnil, so presodili, da zahteva predstavlja neutemeljeno in namerno zavlačevanje zakonodajnega postopka. Minuli petek pa je pobudo za zbiranje podpisov za zahtevo za razpis predhodnega referenduma o sistemskem zakonu vložil tudi Branko Grims in skupina 1.250 volivcev. V Grimsovi pobudi je poziv volivcem, da glasujejo zoper sistemski zakon o izbrisanih, saj naj bi bila v njem sporna postopek revizije odločb in višina odškodnin. Volivci bi tako na referendumu odgovarjali na vprašanje, ali se strinjajo, da se postopek revizije odločb in postopek za uveljavljanje odškodnin, vključno z njihovo višino, uredita tako, kot

Branko Grims je vložil že četrto pobudo za razpis referenduma o sistemskem zakonu.

je predlagano v zakonu. Grims je v obrazložitvi pobude med drugim zapisal, da je na omenjeni dve vprašanji opozorilo že ustavno sodišče v svojih odločbah, ko je zapisalo, da so lahko rešitve, ki so zapisane v predlogu sistemaškega zakona, pravno sporne, saj odstopajo od dosedanje pravne prakse. Predsednik državnega zbora, ki je sprejel Grimsovo pobudo, je le-to izročil zakonodajno-pravni službi, ki pa je v svojem mnenju zapisala, da je tudi referendumsko vprašanje v Grimsovi pobudi netočno in nejasno. Kot vse kaže, bo o Grimsovi pobudi odločal državni zbor, glede na razmerje moči v njem in glede na dosedanje izkušnje pa ni možnosti, da bi poslanci sprejeli referendumsko pobudo in da bi do referenduma dejansko prišlo. **M. P.**

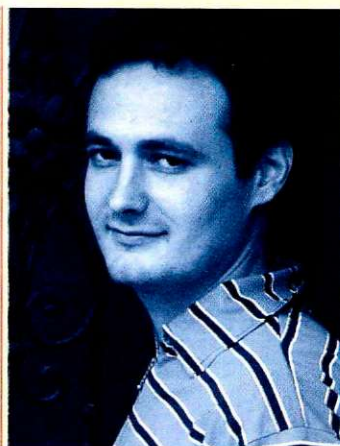
Spet dražji bencin

V torek smo doživeli še eno negativno presenečenje. Komaj smo se sprijaznili z eno podražitvijo bencina, že nas je doletela nova. Gre za drugo največjo podražitev bencina v letošnjem letu. Neosvinčeni 95-oktanski bencin se je samo v letošnjem letu podražil za dobrih 11 odstotkov, cena dizelskega goriva se je v istem obdobju zvišala za 8 odstotkov, kurilno olje pa se je od januarja do maja podražilo za slabih 10 odstotkov. Tako stane liter neosvinčenega 95-oktanskega bencina po novem 207,2 tolarja, za liter neosvinčenega 98-oktanskega bencina je treba odšteti 212 tolarjev, za liter dizelskega goriva 180,1 tolarja, za liter kurilnega olja

pa 102 tolarja. Vlada ob tokratni podražitvi po besedah ministra za finance Dušana Mramorja ni mogla več znižati trošarin in na ta način nekoliko omiliti podražitve, kajti že pred tem smo bili na ravni minimalnih trošarin, ki jih predpisujejo evropske direktive. Pri tem Mramor priznava, da se je treba pripraviti na velik naftni šok in na to, da bodo cene naftnih derivatov lahko vplivale na inflacijo in gospodarsko rast. Če bi ostalo pri sedanjih cenah nafte, potem bi to zvišalo inflacijo približno za 0,6 odstotka, bolj pesimistične napovedi pa kažejo, da bi se inflacija lahko povzpela tudi do 4,6 odstotka. **M. P.**

Podražitve bodo po žepih najbolj udarile tiste voznike, ki točijo neosvinčeni 98-oktanski bencin.

Titoizem

Obnovitvi napisa v čast maršalu Josipu Brozu Titu na treh lokacijah na Primorskem se je v medijih veliko pisalo, vendar pa si nihče ni upal naravnost obsoditi čaščenja diktatorja, ki ima na vesti več milijonov žrtev komunističnega režima v nekdanji Jugoslaviji. Še več, v tem tednu so mu ob obletnici rojstva na znameniti dan mladosti (25. maj) mnogi mediji spet peli hvalnice. Zato se lahko upravičeno vprašamo, kaj neki počne Slovenija v Evropi, če njen medijski propagandni stroj povečuje ljudi iz nekega drugega civilizacijskega okolja in ideološkega sistema, ki ni priznaval nedotakljivosti človekovega dostojanstva.

Seveda je mogoče razumeti nostalgijo po Brozu, če pomislimo, koliko delavcev, ki so v prejšnjem sistemu dokaj solidno živeli, sedaj živi v veliki bedi in se dobesedno bojuje za preživetje. Toda dostikrat se ne zavedajo, kdo je dejanski povzročitelj njihove stiske – to pa so prav tisti, ki so s pri(h)vatizacijo nagrabili družbeno premoženje in so tudi sami častilci kumrovškega veterana – če je to se-

Med Slovenci so tudi po vstopu v EU razširjene vrednote in miselni vzorci iz časa socializma.

veda potrebno. Večina le-teh je danes v Kučanovem Forumu 21 in predstavljajo ogromno kapitalsko in politično moč, po drugi strani pa obujajo kontinuiteto s polpreteklim režimom, kar sicer prekrivajo z govori o demokraciji in socialni državi. Če se vrnemo k odnosu malega človeka do "velikega" Tita, se je treba spomniti na to, da imajo podobne težave tudi Italijani, med katerimi mnogi še vedno častijo diktatorja Benita Mussolinija. Seveda to ne more biti izgovor za čaščenje Tita, ampak je samo opozorilo, kako mnogi po-

manjkljivo poznajo zgodovino. Izgovori, da nam je bilo v Titovih časih lepo in da nam ni nič manjkalo, so sicer zelo dobrodošli, toda tudi v Hitlerjevi Nemčiji Nemcem ni nič manjkalo (razen seveda Judom, ki so jih preganjali). Tudi za duceja marsikateri starejši Italijan rad reče, da je v njegovem času bil red, saj so tedaj men-

da vlaki vozili točno. Vendar to ne spremeni dejstva, da je imel Mussolini podobno kot Tito veliko masla na glavi. Res pa je, da je Tito umazano delo prepustil drugim, sam pa se je predstavljal kot karizmatični voditelj, nekakšen oče jugoslovanske države.

Skrb zbujaajoče pa je zlasti dejstvo, da je Josip Broz v očeh Slovencev še vedno bolj cenjen kot na primer oče slovenske demokracije in državnik svetovnega slovesa dr. Jože Pučnik. To tudi dokazuje, da so med Slovenci tudi po vstopu v Evropsko unijo zelo razširjene vrednote in miselni vzorci iz časa samoupravnega socializma, kar je slaba popotnica za naše bivanje v skupnosti evropskih

narodov. Josip Broz postaja celo nekakšna ikona sodobne alternativne popkulture, ki jo vladajoča elita finančno podpira. Pomenljivo je tudi dejstvo, da Slovenija še vedno ni izpolnila resolucije Sveta Evrope, ki nalaga razgradnjo ostankov totalitarnega režima in njegovo obsodbo. Tudi na gospodarskem področju Slovenija še vedno hodi po Brozovi poti, če pomislimo na posojila, s katerimi se naša država po zaslugi vlade čezmerno zadolžuje. Računi za takšno vladanje pa že prihajajo.

Gasper Blažič

Nedavni posvet, ki ga je pripravil predsednik države Janez Drnovšek, je postregel z nekaj tehtnimi mislimi o tem, kakšna bi morala biti demokracija. Tako je šolski minister Slavko Gaber dejal, da je demokracija samo najboljša med slabimi oblikami vladavine, od katere ni pričakovati idealnih rezultatov. Ja-

nez Stanovnik je menil, da je njena glavna naloga odgovarjati na izzive konkretne družbe, akademik Jože Krašovec pa je poudaril, da so temelji vsake demokracije pravičnost, enakost in svoboda. "Spoštovanje pravičnosti daje moč osebnosti in družbeni biti, teptanje pravičnosti pa pomeni uničenje lastne eksistence. Čut za pravičnost se tudi notranje povezuje z čutom za enakost in čutom za svobodo," je dejal Krašovec.

Če te njegove misli prenesemo na aktualno slovensko dogajanje, se lahko vprašamo, kako je v Sloveniji. Ugotovimo lahko, da smo vsaj na formalni ravni svobodni, saj se v nasprotju s prejšnjim režimom lah-

Pravičnost

sredstvi nas vseh vzpostavili v prejšnjem sistemu, veliko boljše pogoje za delo in konkuriranje na trgu. Seveda lahko temu ugovarjajo, češ da je naklada časopisa odvisna od vsebine, kar je sicer res, res pa je tudi, da je odvisna tudi od denarja, ki ga ima časopis na voljo (za oglaševanje, za zaposlovanje dobrih novinarjev

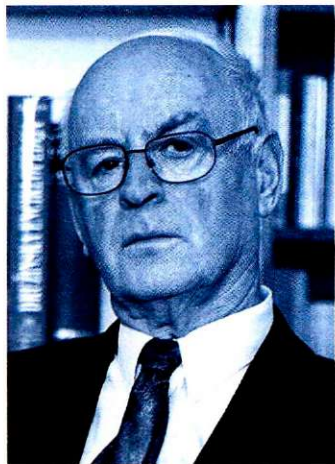
...). V tem primeru so opozicijski mediji v izrazito neenakopravnem položaju s provladnimi, saj si morajo sami zgraditi infrastrukturo, pridobiti bralce in oglaševalce.

V nič boljšem položaju niso opozicijski politiki. Ko denimo neko na strani strank kontinuitete enkrat vstopi v politiko, so mu takšne in drugačne funkcije zagotovljene za vse življenje, ko pa vstopi v politiko kakšen opozicijski politik, je za vse čase označen. Lahko računa samo na en mandat, po njem pa navadno le stežka dobi novo službo. Tak primer je denimo nekdanji gospodarski minister Jože Zagožen, ki so mu po lastnih besedah po koncu mandata zaradi oznake SDS v vseh podjetjih zaprli vrata, ali pa denimo nekdanja direktorica Agencije za plačilni promet Romana Logar, ki je morala biti dolgo časa na zavodu za zaposlovanje, pa Bogomir Špiletič ...

Slednje samo kaže, da del slovenske javnosti niti po desetih letih demokracije in več še vedno ni v enakopravnem položaju z drugim delom. To zagotovo ni demokracija, o kateri govori Krašovec, in ne demokracija, ki bi si jo zares želeli.

Aleš Kocjan

Dr. Janko Kos

Z Brižinskimi spomeniki v EZ

Vstop slovenske države v Evropsko zvezo smo proslavljali s številnimi, včasih primernimi, drugič nerodnimi prireditvami. Najbolj pomenljiva je bila razstava, postavljena v osrednji državni knjižnici. Tu so ob drugih srednjeveških besedilih pokazali – prvič in morda zadnjič – izvirne Brižinske spomenike, za ta namen so jih pripeljali iz Bavarske državne knjižnice.

V Münchnu smo jih pred dvajsetimi leti in več redki slovenski gostje lahko pregledovali brez strogih ukrepov, ki jih varujejo na tej razstavi. Njihova cena se je dvignila – iz znanstvenih in kulturnih, morda tudi političnih razlogov. Pomen tako razstavljenih najstarejših slovenskih besedil, ki jim gre hkrati čast prvih ohranjenih zapisov kakega slovanskega jezika v latinici, je mnogoter. Za povprečno izobražene Slovence, ki vedo o Brižinskih spomenikih nekaj malega iz šole, je to priložnost, da z živim vtisom obnovijo nekdanje šolsko znanje, okrepljeni z zavestjo, da so državljani samostojne slovenske države. Mnogi Slovenci o Brižinskih spomenikih nimajo osnovnega znanja. Če ne drugače, si ga bodo pridobili iz poročil, ki jih razstavi namenjajo mediji – včasih ustreznih, drugič površnih, večidel dobronamernih.

Toda razstava Brižinskih spomenikov v živo ima še skriven simboličen pomen in ta je večplasten. Njemu odprtju so botrovali najvišji predstavniki bavarske in slovenske državnosti, s pridruženimi politično in kulturno elito. Dovolj razlogov torej za premislek o simboliki dogodka. Ta v diplomatsko ubranih govornih nastopih ni bila odkrito izrečena, prevladovala so znana gesla o bavarsko-slovenskem gospodarskem sodelovanju, o skupnem prehajanju v Evropo kot uspešno poslovno tvorbo. Pod to zunanostjo se pozornemu očesu odkrivajo usodnejši simbolični pomeni. Prvi je ta, da smemo v manifestativnem prenosu Brižinskih spomenikov iz Münchna v Ljubljano videti znamenje zgodovinske sprave med Bavarci in Slovenci. Vemo za sprave Nemcev s Francozi, Poljakov z Nemci, Nemcev s Čehi. Bavarsko-slovenska sprava ni tako usodna, vendar segajo stare slovenske zamere na račun danes oddaljenih, nekoč najbližjih sosedov daleč nazaj, v čas Brižinskih spomenikov. V 8. stoletju smo sprejeli bavarsko pomoč zoper Avare, hkrati z Bavarci smo pri-

šli pod frankovsko oblast, pod Franki so bavarske plemiške družine postale glavni nosilec fevdalizma na Slovenskem. Po mnogih zgodovinskih preskušnjah sta si bili slovenska in bavarska usoda v 20. stoletju presenetljivo podobni. Hitler je Bavarski odzvel vso samostojnost, leta 1945 je spet postala "svobodna država" v okviru zvezne Nemčije, Slovenci smo vso avtonomijo izgubili med vojnama, navidezno smo dobili s socializmom in leta 1991 postali država. Kljub temu se je po drugi svetovni vojni ohranjala stara in zmeraj nova slovenska zamera zoper Bavarce kot nosilce nevarnega nemštva. Slovesni prenos začetkov slovenskega pismenstva in kulture v Ljubljano se zato zdi kot spravi dogodek. Spoznavamo, da nam Bavarska ni bila samo nadležen oblastnik, ampak tudi pomoč za slovensko vključevanje v Evropo. O tem govorijo Brižinski spomeniki, nastali z bavarsko pomočjo.

Toda tu je še drug simboličen pomen. Brižinski spomeniki nas spominjajo na pokristjanjevanje Slovencev. Ta spomin je najbolj skrajnim, zadržim svobodomislecem še zmeraj nočna mora – spomin na nekaj, česar ne bi smelo biti. Toda to je samo še predsodek, ki ne vzdrži zgodovinske presoje. Z državnim priznanjem Brižinskih spomenikov se je potrdilo, da je bilo pokristjanjevanje Slovencev odločilno dejanje v na-

vence ni samo sprava z zgodovino, iz katere smo nastali, ampak tudi pritrđitev civilizaciji, v kateri smo ostali. Nastala je na podlagi antike in krščanstva, iz obeh so se rojevali renesansa in razsvetljenje, liberalizem in celo socializem. Tako je postala najbolj dinamična, neprestanega razvoja sposobna, od vseh doslej znanih civilizacij. To bo ostala, če bo ohranjala zvezo s prvotnim temeljem, z antiko in krščanstvom. Brižinski spomeniki nas opominjajo, da se Slovenci priznavamo za del te civilizacije in jo s tem potrjujemo.

Med stanjem slovenstva nekoč in danes obstaja kljub vsemu pomemben razloček. Pokristjanjevanje je bilo obetajoče, vendar brez zaželenih političnih in socialnih posledic. V drugih deželah srednje in vzhodne Evrope je okreplilo domače vladarje in plemstvo. V Karantaniji je bila knežja oblast šibkejša, upori okoli leta 770 so jo omajali, sledilo je družbeno razsulo. Proti letu 1000 je še zmeraj obstajala plast fevdalnih Slovencev – freisinski škof Abraham, ki je bil lastnik in uporabnik, morda celo naročnik Brižinskih spomenikov, je imel za vazala slovenskega velikaša Negomira. Ker ni imela lastnega oblastnega središča, se je ta plast polagoma ponemčila, izginila v bavarsko-nemškem fevdalstvu. Tak je bil takratni vstop Slovencev v Evropo. V letu

Prenos Brižinskih spomenikov po tisoč letih spet med Slovence ni samo sprava z zgodovino, iz katere smo nastali, ampak tudi pritrđitev civilizaciji, v kateri smo ostali.

stajanju slovenskega ljudstva, iz nje rojenega naroda in končno države. Bilo je podobno kot pri drugih evropskih ljudstvih tistega časa – prehod iz neciviliziranega poganstva v civilizacijo srednjega veka. Iz te je nastala moderna evropska civilizacija, vladajoča tudi v Ameriki in zmeraj bolj razširjena po vsem svetu – usoda sveta s tem, kar je v nji dobrega, in s tistim, kar prinaša slabega. Prenos Brižinskih spomenikov po tisoč letih spet med Slo-

2004 stopamo v Evropsko zvezo drugačni – s svojo državnostjo, z razvito nacionalno in kulturno zavestjo. Je torej strah, da se bo slovenska politična elita utopila v splošnoevropski, tako kot se je fevdalna pred tisoč leti, nepotreben? Odgovor je odvisen ne samo od nacionalne in demokratične volje Slovencev, ampak še bolj od Evrope, takšne, kakršna hoče biti in dejansko bo. Evropska zveza za Slovence ne sme postati repriza nesrečne Jugoslavije.

Ime in priimek?

Marjan Šarec.

Kje ste prišli na svet?

V Ljubljani.

Kdaj?

Pozimi.

S čim se preživljate?

S svojim delom.

Kako bi označili svoj značaj?

Mešanica vseh štirih glavnih značajskih tipov.

Verjamate v Boga?

Da.

S čim se prevažate?

Z avtom, občasno pa tudi s traktorjem in kolesom.

Ste bogati?

Odvisno od kriterija.

Javnost vas pozna predvsem po vašem sodelovanju z Radiom Ga-Ga, kjer imitirate glasove različnih oseb.

Kdaj ste odkrili, da imate smisel za imitacijo?

V otroštvu.

Najbolj znani osebi, katerih glasova posnemate, sta Janez Drnovšek in Tone Roč. Glas katerega izmed njiju je lažje posnemati in zakaj?

Nobenega izmed njiju ni težko, ko ju enkrat osvojiš. Je pa res, da Roč tudi sam ne govori vedno na enak način, ampak z različnimi niansami.

Zakaj pa denimo ne posnemate glasu Milana Kučana?

Ker ga pač ne znam.

Koliko časa potrebujete, da naštudirate neki lik?

Kakor za koga, je pa res, da vsak lik potem še nekaj časa gradim.

Ali ko slišite neko osebo, takoj veste, da boste lahko posnemali njen glas?

Ne.

Vaše najljubše dnevno opravilo je?

Spanje.

Pesem, ki si jo zjutraj najraje prepevate?

Zjutraj si ne prepevam pesmi, ker nisem ravno pri volji.

Skriti koticček?

WC, drugi pa so vsi odkriti.

Hobi?

Moj hobi – imitacija mi je zdaj postala že kar poklic.

Recept za premagovanje žalosti?

Odkriti njen vzrok in ga v kali zatreti.

Najljubši kos oblačila?

Pizama.

Najljubša jed?

Vse tiste, ki jih skuha moja bodoča tašča.

Pijača?

Sokovi.

Sanjske počitnice brez omejitev?

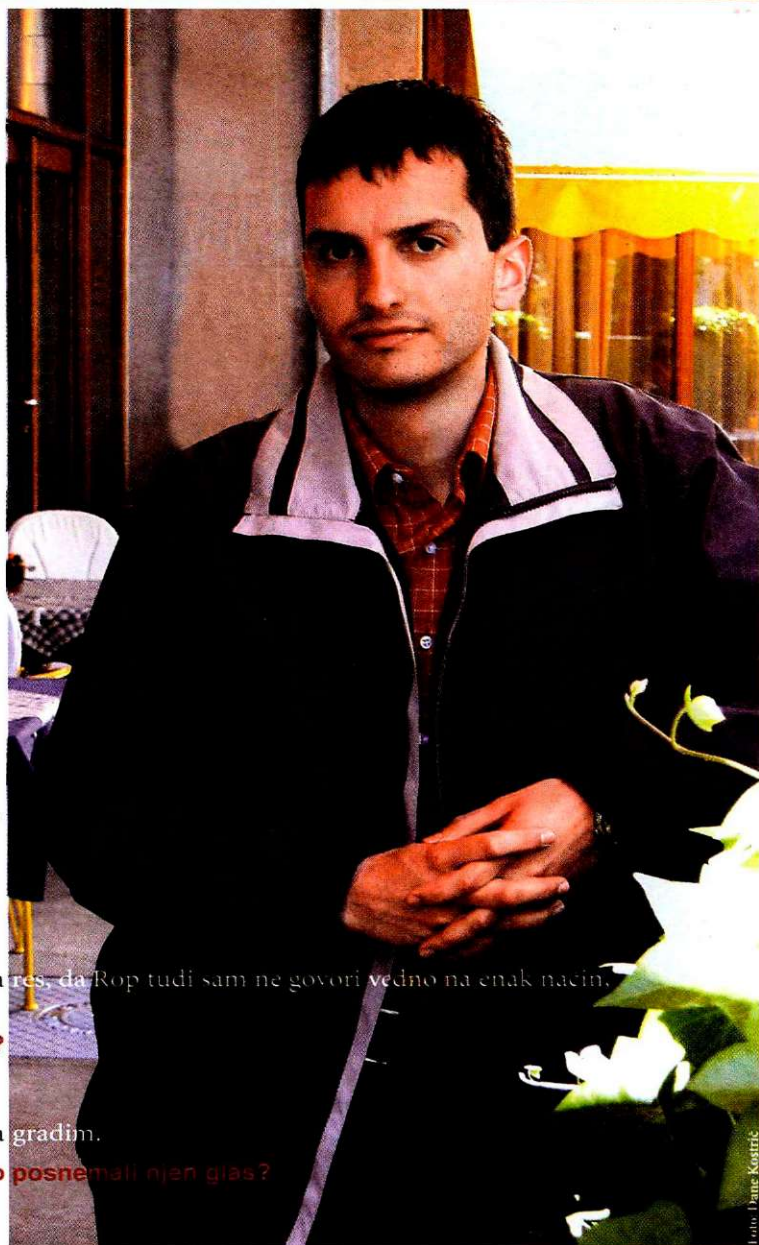
Nova Zelandija.

Pesnik, ki ga ne morete pozabiti?

France Prešeren, ker me vsako leto vsaj dvakrat spomnijo nanj.

Film, ki vas je spravil v solze?

Pianist bi me skoraj.

Najraje se skrije na WC

MARJAN ŠAREC

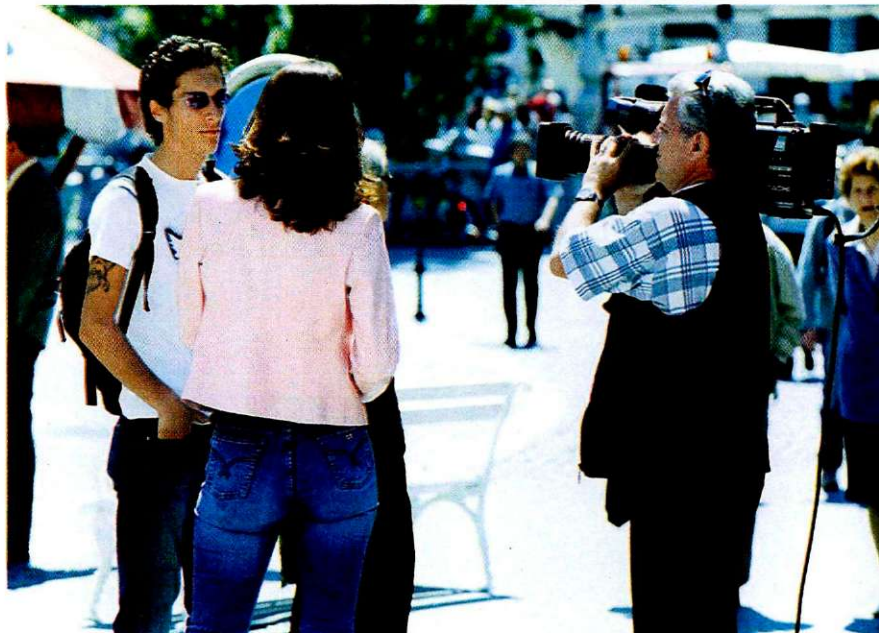
Zadnji predvolilni premiki

Tri tedne pred evropskimi parlamentarnimi volitvami, na katerih bomo prvič volili tudi Slovenci, so merilci javnega mnenja spet pohiteli z raziskavami glede političnega razpoloženja med volivci. Glede na to, da so tokrat evropske liste dokončno oblikovane in da do volitev ni mogoče pričakovati sprememb na njih, je tokratna raziskava zelo zanimiva, predvsem zaradi velikih razlik v izidih, kar tudi pomeni, da se "dežurni anketarji" niti tokrat niso odrekli metodam, s katerimi bi največji vladajoči stranki pomagali do čim boljšega izida. Podobno je pred nedavnim v Demokraciji zapisal tudi sociolog dr. Matej Makarovič: "Če ena od raziskav izmeri za neko stranko bistveno več ali bistveno manj kot druge raziskave v istem obdobju, to sicer ne pomeni, da moramo to raziskavo preprosto zavrniti, temveč le to, da moramo na to gledati s precej večjo mero skeptičnosti."

Politbarometrovo izstopanje

Ena takšnih anket, do katere moramo biti precej skeptični, je prav gotovo raziskava Politbarometra (njeni izidi so bili objavljeni v soboto, 22. maja, v Delu) pod vodstvom dr. Nika Toša, enega vidnejših članov Kučanovega Foruma 21. Raziskava Politbarometra je namreč pri preverjanju podpore listam za evropski parlament pokazala veliko prednost liste LDS in DeSUS (z nosilcem liste Jelkom Kacinom) pred zasledovalci, saj so ji namerili kar 27,9 odstotka, kar je skoraj dvakrat več, kot jih ima najbližji zasledovalec, to je lista Nove Slovenije z nosilcem Lojzetom Peterletom (15,7 odstotka). Precej drugače je pokazala anketa Ninamedie (objavljena v Dnevniku 24. maja), saj je lista LDS in DeSUS dobila 18,9 odstotka glasov, za devet odstotkov manj kot pri raziskavi Politbarometra. Podobno je tudi pri meritvah splošne podpore strankam, saj znaša razlika med LDS in drugouvrščeno SDS pri Politbarometrovi raziskavi 11 odstotkov (LDS 23, SDS 12 odstotkov), pri raziskavi Ninamedie pa ta razlika znaša samo pet odstotkov (LDS 21, SDS 16,1 odstotka). Tudi pri podpori vladi Antona Ropa se številke precej razlikujejo, saj pri Politbarometrovi raziskavi kar 52 odstotkov vprašanih podpira vlado, 36 odstotkov pa je ne podpira, medtem ko pri raziskavi Ninamedie Ropovo vlado podpira 45,1 odstotka anketirancev, 42,3 odstotka pa je ne podpira. Katera izmed obeh raziskav je realnejša, bi pokazali šele izidi drugih raziskav političnega razpoloženja, ki so bile izvedene približno v istem času. Kljub temu Politbarometrova predvolilna naklonjenost LDS vzbuja precej skepticizma.

Izmed zadnjih javnomnenjskih anket še najbolj preseneča tista, ki jo je opravil Tošev (na zgornji sliki) Center za raziskovanje javnega mnenja.

Padec združene liste in vzpon Nove Slovenije

Bržkone pa s svojim izidom ne more biti zadovoljna združena lista, ki bi glede na prejšnje ankete, ko se je pojavljala z mogočim nosilcem liste Borutom Pahorjem, tokrat zaostala vsaj za tremi strankarskimi listami (LDS+DeSUS, NSi, SDS), kar je tudi dokaz, da nosilec liste Aurelio Juri v nasprotju z Borutom Pahorjem ne nagovarja veliko neopredeljenih volivcev. Zato je še najverjetneje, da bo na listi ZL izvoljen le en poslanec, zaradi česar bo mnoge veljake ZL še pošteno bolela glava. Znano je namreč, da si Borut Pahor svojega odhoda v tujino ne želi pretirano, s tem pa je prekrizal načrte tistim, ki so se ga želeli znebiti, po drugi strani pa z njegovo pomočjo pridobiti dve poslanski mesti, s čimer bi ubili dve muhi na en mah. Tako je očitno, da je Pahorjeva uvrstitev na sedmo mesto strankine evroliste precej slab kompromis. To govori tudi o tem, da je nosilec liste precej pomemben dejavnik pri delitvi glasov, vprašanje pa je, kaj to pomeni v primeru Jelka Kacina, ki ga je v najbolj neprimernem času doletela afera s spornim financiranjem njegove predvolilne kampanje pred nekaj leti. Še največje presenečenje pri tokratnih javnomnenjskih raziskavah je uvrstitev liste Nove Slovenije z nosilcem Lojzetom Peterletom na drugo mesto, takoj za LDS. V splošnih anketah naklonjenosti strankam je Nova Slovenija namreč precej v ozadju, saj je tako pri raziskavi Politbarometra kot Ninamedie zasedla peto mesto (5 oz. 3 odstotke). To dokazuje tezo, da imajo nosilci list precejšnjo vlogo pri "krajni" glasov neopredeljenih volivcev. Preseñetljivo pa je, ker Lojze Peterle doslej ni sodil na vrh lestvice najbolj priljubljenih politikov, čeprav je v zadnjem času dosegel velik ugled v Evropi. Izvoljen je bil namreč v predsedstvo konvencije o prihodnosti Evrope, časnik European Voice pa ga je razglasil za Evropejca leta. Zaradi Peterletove prepoznavnosti je torej mogoče, da bo Nova Slovenija dobila celo dva poslance v evropskem parlamentu, vprašanje pa je, koliko bo to vplivalo na uspeh stranke na jesenskih volitvah v državni zbor, čeprav ima Nova Slovenija precej rezerve v volivcih, ki so pri javnomnenjskih anketah ponavadi zadržani. Znano je, da skušajo v zadnjem času nekateri mediji Peterleta kovati v zvezde z namenom, da bi ustvarili napetosti znotraj NSi in tako na neki način prepredčili kakšen večji uspeh stranke na jesenskih parlamentarnih volitvah.

Gašper Blažič

V Sloveniji glavno javnomnenjsko raziskavo Politbarometer vodi profesor s fakultete za družbene vede dr. Niko Toš, ki je izrazil pripadnike ene politične opcije. Zato bo prav zanimivo primerjati izide zadnjega Politbarometra z izidi, ki jih bodo prinesle evropske volitve.

Kako deluje demokracija v Sloveniji? Ali obstaja demokratičen deficit? Ali je mogoče državo bolj približati ljudem? Kaj je mogoče spremeniti? Kako lahko civilna družba kvalitetno vpliva na takšne spremembe? Ali se lahko od drugih demokracij česa naučimo? Kako se bojevati proti klientelizmu?

Odgovore na ta vprašanja so iskali udeleženci tokrat že šestih pogovorov o prihodnosti Slovenije, ki potekajo pod pokroviteljstvom predsed-

Prejšnjo sredo smo bili priče že šestim pogovorom o prihodnosti naše države.

Nastajajoča demokracija

nika države Janeza Drnovška. Na tokratnih pogovorih so torej razmišljali o razvoju slovenske demokracije in njenih demokratičnih institucij ter o prihodnosti demokracije v Sloveniji.

Ugotovitve uvodničarjev

Minulo sredo je kot prvi izmed treh uvodničarjev nastopil dr. France Bučar, ki je bil predsednik prvega demokratično izvoljenega parlamenta v Sloveniji po drugi svetovni vojni, je pa tudi predsednik Slovenskega panevropskega gibanja. Po njegovem prepričanju je največji primanjkljaj in slabost slovenske demokracije na področju sodnega varstva pravic in obveznosti. "Če državljani niso deležni brezhibnega varstva svojih pravic, niso izpolnjeni temeljni pogoji za delovanje demokracije." Po

njegovo se to vidi v nezadovoljvem delovanju sodnega in upravnega sistema, pri čemer je to tudi posledica dejstva, da celotna slovenska zakonodaja izhaja iz načel nekdanjega sistema, ki je deloval na podlagi nezaupanja do državljanov. Bučar vidi problem tudi v prepletenosti politike in javne uprave. "Uprava je težko politično nevtralna, kar bi bil pogoj za delovanje demokracije." Po njegovem mnenju je problematična tudi neuravnotežena delitev družbenega proizvoda, kar vodi v družbeno dezintegracijo. Zaradi reprodukcije elit si z delom ni več mogoče zagotoviti statusa v družbi, kar pa vodi do številnih družbenih odstopanj. Bučar je še menil, da je zelo pomembno, da demokracija ne prepušča nadpovprečnosti, kajti le ta

ko lahko nastanejo nove elite.

Drugi uvodničar filozof dr. Tine Hribar je kot glavni demokratični primanjkljaj v Sloveniji izpostavil neustrezen odnos države do civilne družbe. Pri tem je omenil svoj lastni primer, ko je lani opozarjal na problematiko povojnih pobojev – na neustreznost napisov na grobiščih zunajsodno pobitih. In ko je skupaj s člani gremija (sestavljajo ga dr. Aleksandra Kornhauser, dr. Jože Mencinger, dr. Jože Krašovec, dr. Boštjan Žekš, Drago Jančar, dr. France Bučar, dr. Ivan Rozman, dr. France Bernik in dr. Tine Hribar), ki deluje pri predsedniku države, postavil državi zahteve glede te problematike, ni bilo ustreznega odziva, čeprav so te zahteve po njegovem mnenju postavili pripadniki vrha civilne družbe v Sloveniji.

Tretji uvodničar dr. Marko Mišosavljevič s fakultete za družbene vede je pod drobnogled vzel medije, ki so po njegovo ena ključnih institucij vsake družbe. Problem vidi v netransparentnosti delovanja medijev; na področju lastništva zasebnih medijev, vodenja in upravljanja slovenske javne radiotelevizije, na področju naklad tiskanih medijev in na področju uredniškega, novinarskega, oglaševalskega in menedžerskega dela. Kot dokaz je navedel nejasno lastništvo medijev v preteklih letih in s tem povezano možnost prekomerne koncentracije medijev v rokah posameznikov oziroma določenih skupin. Ob tem je izpostavil dejstvo, da je nemogoče, da bi množični mediji delovali politično neodvisno, saj so še vedno v večinski lasti podj-

Predsednik države Janez Drnovšek meni, da je klientelizem za razmeroma majhno državo, kot je Slovenija, resna nevarnost in lahko ogrozi delovanje njenega demokratičnega sistema.

Politik Janez Janša: "... ta enormna koncentracija moči, ki je izključno na eni strani, seveda v temelju onemogoča, da bi se demokratični procesi razvijali tako, kot bi bilo treba."

Na pojav korporacijskega sistema je opozoril dr. Peter J. kateri monopolisti namreč želijo ohraniti privilegirano nosu do državnega proračuna, do zakonodaje in do vladne

Pogovori o prihodnosti

Pobudo za konvencijo (pogovore) o prihodnosti Slovenije po zgledu evropske konvencije o prihodnosti je dal v začetku lanskega poletja predsednik SDS Janez Janša. Predsednik republike Janez Drnovšek je njegovo idejo sprejel in dobili smo pogovore o prihodnosti Slovenije. Prvi pogovori so potekali oktobra lani, ko so intelektualci iz vrst civilne družbe, znanosti in politike razmišljali o prihodnjih zunanjepolitičnih usmeritvah Slovenije. Sledili so pogovori, na katerih so govorili o vrednotah, na tretjih je bila osrednja tema vloga znanja in znanosti v Sloveniji, na četrtih pa konkurenčnost slovenskega gospodarstva in družbe. Na petih pogovorih marca so razpravljali o prihodnosti Slovenije v okviru razširjene Evrope.

tij, ki so v lasti države. Problematični so tudi konflikti v posameznih medijih med lastniki in uredništvi, kar škoduje profesionalnemu novinarskemu delu in povzroča slabše možnosti za novinarsko delo.

Priznavanje slabosti

Za uvodničarji je nastopil predsednik vlade Anton Rop. Strinjal se je, da ima slovenska demokracija zaradi svoje mladosti slabosti. Izpostavil je predvsem problem pravne države in pravosodja, ki ne delujeta dobro. Posredno pri tem ni mogel mimo zadnje parlamentarne izredne seje o korupciji. "In na koncu se nam spremeni državni zbor v tožilstvo, v policijo in v sodstvo in posamezni politiki bi radi ratali sodniki v tej državi in to je seveda izjemno slabo." Kasneje se je na te ugotovitve odzval Janez Janša: "Deloma je to res, vendar se to dogaja zato, ker tisti, ki bi morali opravljati svoj posel, tega ne delajo." Rop pa se ni strinjal s Hribarjem glede odnosa države do civilne družbe, saj je menil, da država na tem področju veliko stori.

Predsednik zveze borcev Janez Stanovnik je v svojem razmišljanju poudaril, da na svetu ni demokracije, ki ne bi bila deficitarna, podobno pa je šolski minister Slavko Gaber ugotavljal, da je demokracija samo najboljša med slabimi oblikami vladavine, od katere ni pričakovati idealnih rezultatov. Gaber se je odzval tudi na očitke o nezadovoljivem odnosu države do civilne družbe. Po njegovo je problematično, da se za predstavnike civilne družbe razglašajo politiki. O civilni družbi je govoril tudi dr. Igor Lukšič s fakultete za družbene vede, ki je menil,

da je pri vprašanju civilne družbe nujen sistem selektivnosti, kar je temeljni element demokratičnega procesa.

Demokracija v nastajanju

Prvi človek Slovenske demokratske stranke Janez Janša je na pogovorih menil, da je demokracija v Sloveniji šele v nastajanju. "Če odštejemo nekatere nesporne dosežke, v slovenski demokraciji prihaja do zastojev." Problematična se mu zdi predvsem prevelika koncentracija moči na eni strani, kar onemogoča normalen razvoj. To povzroča korupcijo, klientelizem in nesluteno bogatenje nekaterih. Janša opozarja predvsem na neučinkovitost organov pregona, ki se v raziskovanje posameznih afer vključijo šele pod pritiskom javnosti in medijev. Pri slednjih je nastal problem zaradi kapitalističnih medijev, v katerih je mogoče zaslediti cel kup kritik na račun tujih vlad, le redko pa kritično obravnavajo slovensko vlado.

Predsednik ljudske stranke Janez Podobnik je menil, da je za slovensko demokracijo značilno, da problem demokratične ureditve ni v formalni razvitosti, temveč v vsebinski. Po njegovem mnenju so elementi strahu še vedno pred svobodnim izražanjem mnenj, še vedno smo priče nezadostni pluralnosti medijev, vprašanjem z upanja v poštenost volitev in vprašanju instituta referendumov. Podobnik je opozoril še na reprodukcijo politične elite, ki je naslednica prejšnjega režima, zaradi česar slovenska demokracija nujno potrebuje konceptualno in kadrovske osvežitve.

Nekateri manjko demokracije v Sloveniji vidijo v preveliki nestrpnosti.

Po mnenju dr. Alenke Šelih s pravne fakultete je slovenska družba zaradi svoje nestrpnosti še daleč od demokratične skupnosti. Pomanjkanje strpnosti kot demokratične vrednote pomeni, da je naša država precej stran od današnjih sodobnih tokov demokracije. Podobno meni tudi nekdanji ustavni sodnik dr. Peter Jambreč, ki je poudaril, da je temelj demokracije strpnost. V Sloveniji pa obstaja velika nestrpnost do opozicije, ki se še vedno obravnava kot nekaj motečega in nepotrebnega.

Razmišljana komentatorjev

Za dr. Bernarda Nežmaha s filozofske fakultete Slovenija ne bo pravna država, dokler bo kršila ustavne in človekove pravice. Nežmah je opozoril na deset odločb ustavnega sodišča, ki jih država po več letih še vedno ni uresničila. Po njegovem prepričanju mladost demokracije ni opravičilo za njeno pomanjkanje.

Precej črnogledno je opisal stanje slovenske demokracije komentator dr. Janez Markeš, saj je po njegovo bitka za demokracijo za slovensko politično elito že izgubljena. Problem vidi v pomanjkanju kritične mase, ki bi dosegla

spremembe in uresničila demokracijo v polni meri. Slovenski politični sistem je po njegovem mnenju "križanec med moderno liberalno demokracijo in predmoderno narodno enoto".

Za dr. Mateja Makaroviča (ki je med drugim naš kolumnist) s fakultete za družbene vede je problematično oblikovanje velikih koalicij, ki naj bi presegle politične delitve v prostoru. V preteklih letih smo bili po njegovem mnenju priče močni težnji po kosociativizmu, to je "preseganju" delitev v političnem prostoru z oblikovanjem širokih koalicij, pri katerih je največja stranka kot partnerja v vlado vključila najmočnejšo stranko nasprotnega političnega bloka ali pa vsaj nekaj šibkejših elementov iz nasprotnega političnega bloka. "Prva možnost je bila značilna v letih 1992—2000, druga v zadnjih štirih letih. Tendenco k takšnemu kvazikonsezualnemu vladanju je mogoče razumeti v kontekstu prevladujoče slovenske politične kulture, ki jo je najprej zaznamovala predvojna katoliška, nato pa komunistična (samoupravna) korporativistična tradicija. Obema je bilo v določeni meri skupno negativno dojetje manje konfliktov, celo kadar so takšni konflikti institucionlizirani z jasno opredeljenimi pravili igre, kot to velja za parlamentarno demokracijo. Posledica takšne vrste korporativizma je bila v slovenski zgodovini politika, v kateri se soglasje namesto z demokratičnim dialogom bolj poskuša dosežati s hegemonijo ene politične opcije v imenu potrebe po 'enotnosti'."

Pogovore je sklenil predsednik države Janez Drnovšek. Menil je, da je razprava zanimiva in koristna za slovensko javnost in za razvoj slovenske demokracije v prihodnosti.

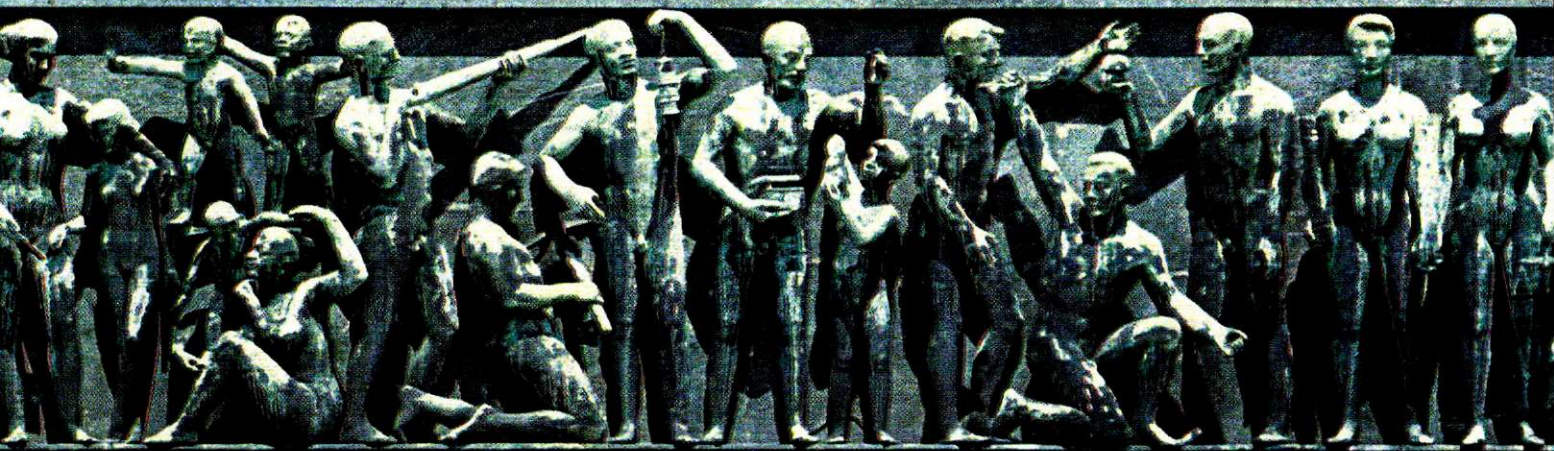
Metod Berlec

Dr. Matej Makarovič: "Velike koalicije že po definiciji slabijo opozicijo, saj izhajajo iz implicitne predpostavke, da je vlada že tako 'široka' ..., da je opozicija le še disfunkcionalen ostanek."

Po mnenju dr. Mance Košir imajo samo velike stranke možnost, da se pojavljajo v medijih. "... čim večja je stranka, večjo fotografijo imajo, največja stranka na prvi strani..."

Kandidati potrjeni

Minuli teden so poslanci in poslanke na tajnem glasovanju potrjevali kandidate za predsednika računskega sodišča, za predstavnika v Eurojustu in za sodnika na Sodišču prve stopnje v Luksemburgu. V nasprotju z glasovanji v preteklosti so poslanci in poslanke tokrat le podprli predloge predsednika države Janeza Drnovška.

S 53 glasovi za in 27 proti je bil za novega predsednika računskega sodišča imenovan Igor Šoltes. Podporo je dobil s strani poslancev vladnih strank, medtem ko so njegovemu imenovanju nasprotovali poslanci koalicije Slovenija. France Cukjati, vodja poslanske skupine Slovenske demokratske stranke (SDS), je kandidatu Šoltesu očital več nepravilnosti. Med drugim to, da se je veliko ukvarjal s stanovanji v Ljubljani, saj naj bi bil kot predsednik upravnega odbora Stanovanjskega sklada ljubljanskih občin poskrbel, da je nekdo dobil za povrnitev usluge kadrovske stanovanje. Nadalje mu je očital, da je v času, ko je bil direktor vladnega urada za javna naročila, prihajalo do sklepanja pogodb brez javnega razpisa. Poslanec Nove Slovenije (NSi) je bil prav tako kritičen do Šoltesove kandidature, saj po

njegovo dejstvo, da ima izkušnje iz javnih naročil, ni dovolj, da bi bil lahko dober predsednik računskega sodišča. Drobnič je med drugim pojasnil, da noben kandidat, ki jih je doslej predlagal predsednik države Drnovšek, ni dobil zadostne podpore, saj je Drnovšek premalo upošteval strokovnost kandidatov in se je pri svojih predlogih bolj odločal po politični kot strokovni plati.

Sicer pa so poslanci in poslanke, potem ko so na marčevskem glasovanju zavrnili kandidaturo Barbare Brezigar za nacionalno predstavnico v Eurojustu, tokrat njeno kandidaturo potrdili. Brezigarjeva je zbrala 64 glasov za in 17 proti.

Poslanske podpore je bila deležna tudi kandidatka za sodnico na Sodišču prve stopnje v Luksemburgu, profesorica na mariborski pravni fakulteti Verica Trstenjak; podprlo jo je 71 poslank in poslancev, proti pa jih je glasovalo 11.

70 km novih avtocest

Poslanci in poslanke so na seji razpravljali o načrtovanem razvoju in obnavljanju avtocest v letošnjem letu. Odprli naj bi 70 kilometrov novih avtocest, priključkov in obvoznic, vrednost pa bo znašala 62,4 milijarde tolarjev.

Letos naj bi po napovedih odprli nov priključek na avtocesti Hoče—Arja vas, uporabljati pa naj bi ga začeli že v poletnih mesecih. Prav tako naj bi se konec le-

ta že lahko vozili po nekaj manj kot 10 kilometrov dolgem avtocestnem odseku Trojane—Blagovica in 15 kilometrov dolgem avtocestnem odseku Klanec—Ankaran. Najdaljši avtocestni odsek, ki naj bi ga odprli še letos, je odsek med Kronovim in Obrezjem, ki bo dolg kar 40 kilometrov.

V načrtu razvoja in obnavljanja avtocest je zapisan tudi načrt za bližnjo prihodnost. Tako naj bi že letos začeli graditi odsek med Cogetinci in Vučjo vasjo na avtocesti Lenart—Beltinci, prav tako naj bi začeli graditi odsek gorenjske avtoceste med Peračico in Podtaborom ter odsek avtoceste in hitre ceste na območju mednarodnega mejnega prehoda Gruškovje.

V razpravi o načrtu je bilo slišati precej kritik. Tako je poslanec SDS Jože Tanko opozoril, da se ne bo realiziral program vračanja odtujenih sredstev bencinskega tolarja v skladu s sprejetim nacionalnim programom, kritičen pa je bil tudi do nadzora nad Darsom, saj se po sprejetju novele zakona o družbi za avtoceste ne ve, kaj se dogaja v Darsu.

Poslanec NSi Alojz Sok je poslanske kolege spomnil na način financiranja avtocest. Po njegovem mnenju se večina le-teh gradi s posojili, ki jih bo šele treba odplačevati. Sok še dodaja, da cestni promet v Sloveniji hitro narašča, zato se mu zdi smiselno na nekaterih odsekih zgraditi takšne premostitvene objekte, ki bodo omo-

gočali razširitev avtocest. Poslanci pa so soglašali glede kritik na račun pobiranja cestnine. Ta problem bi Slovenija morala popraviti, pripraviti dolgoročno vizijo in najti najustreznejšo rešitev.

Jelinčič dobil imuniteto

Poslancu Slovenske nacionalne stranke (SNS) Zmagu Jelinčiču Plemenitemu, ki je osumljen storitve kaznivnega dejanja poškodovanja tuje stvari zaradi uničenja "liscic", ki so mu jih na avtomobil pritrdili ljubljanski redarji januarja 2002, je bila podeljena poslanska imuniteta. Med poslanci so bila različna mnenja o tem, ali je Jelinčič upravičen do imunitete ali ne. Poslanec LDS Jožef Školč je temu, da se Jelinčiču podeli imuniteta, nasprotoval, saj je to po njegovem mnenju sporna in precedenčna odločitev, ki bo poslabšala ugled državnega zbora. Podpora Jelinčiču pa so izrazili nekateri drugi poslanski kolegi, ki jih je Jelinčič očitno prepričal s tem, češ da je moral parkirati na pločniku, ker so bila poslanska parkirna mesta vsa zasedena, njemu pa se je mudilo na sejo. Kot je še dejal, mu "liscic" z avtomobila ni uspelo odstraniti, zato je zapeljal naprej tako, da je "liscica" počila in odletela z vozila, s tem pa je javnemu podjetju Parkirišča povzročil za dobrih 40 tisoč tolarjev premoženjske škode. Zoper omenjeni prekršek je obtožnica dolga kar 21 strani.

Mihaela Praprotnik

Na Okrožnem sodišču v Ljubljani bi se morala v petek začeti glavna obravnava v tožbi, v kateri Zdenko Roter toži avstralskega podjetnika Dušana Lajovca. Zaradi dvoma o pravilni vročitvi vabila Lajovcu, ki se obravnave ni udeležil, je bil začetek glavne obravnave preložen na tretji september, obstaja pa možnost, da se bosta obe strani poravnali še pred tem datumom.

Kot je namreč na začetku obravnave dejal pooblaščenec Lajovčevega odvetnika Jožeta Hribernika Samo Jeras, je s strani Roterja in nje-

Wakdanji oznovec Zdenko Roter je prišel na sodišče v spremstvu dveh odvetnikov

Roter proti Lajovcu

govih dveh odvetnikov tik pred glavno obavnavo prišla ponudba o poravnavi. Kakšna je ponudba, sicer ni povedal, dejal pa je, da je zelo korektna in da je velika verjetnost, da se bo Lajovic, ki je bil v trenutku obravnave v Avstraliji, z njo strinjal. Kljub temu je sodnica, ki je presodila, da obstaja dvom o pravilni vročitvi vabila Lajovcu, določila nov rok začetka obravnave. Ta naj bi se, če seveda pred tem datumom ne bo prišlo do poravnave, začela 3. septembra, ko bo po besedah odvetnika Jerasa Lajovic zagotovo v Sloveniji.

Žalil naj bi bil Roterjevo čast in dobro ime

Kot je znano, nekdanji oznovec Zdenko Roter Dušana Lajovca toži zaradi dveh izjav spomladi leta 2003 oziroma neposredno potem, ko se je na internetu pojavila znamenita evidenca sodelavcev Udbe in njihovih žrtev, ki jo je na internetu objavil Lajovic. Kot v obrazložitvi sodbe navajajo Roter in njegova zagovornika, naj bi bil Lajovic škodoval njegovi časti in dobremu imenu, ko je aprila lani v intervjuju za čas-

nik Delo izjavil, da je "oznovec Roter dvakrat zaprl" njegovega očeta in mamo. Kot je v obrazložitvi tožbe zapisal Roterjev odvetnik Peter Toš (gre za brata "zloglasnega" Nika Toša), je takšna trditev neresnična, saj naj njegov klient Lajovčevih staršev ne bi bil zaprl, prav tako pa naj mu ne bi bilo znano, da so bili ti kdaj zaprti.

Prav tako naj bi bil po Roterjevem mnenju Lajovic storil kaznivo dejanje žaljive obdolžitve, ko je prav tako aprila lani za tednik Mag izjavil, da v znamenitih udbovskih dosjejih, ki jih je objavil na internetu, piše, da je Roter leta 1950 na Bledu ubil fanta. "Tekel je in ga ustrelil. Pi-

še da zaradi ljubosumnosti. Zaradi tega je bil obsojen, mislim, da ni dobil niti tri mesece, ampak samo pogojno." Slednje, kot je v obrazložitvi sodbe zapisal Toš, ne drži, saj njegov klient niti v tej niti v drugi zadevi nikoli ni bil obravnavan pred sodiščem. Lajovčeve trditve zato po mnenju Roterja in njegovih zagovornikov predstavljajo nedopusten in grob poseg v Roterjevo osebno integriteto in hudo škodujejo njegovi časti in dobremu imenu, zato sodišču predlagajo, da Lajovca spozna za krivega očitanih mu dejanj in mu naloži objavo sodbe v Magu in Delu na isti način, kot naj bi bilo kaznivo dejanje storjeno.

Šlo je za nesporazum

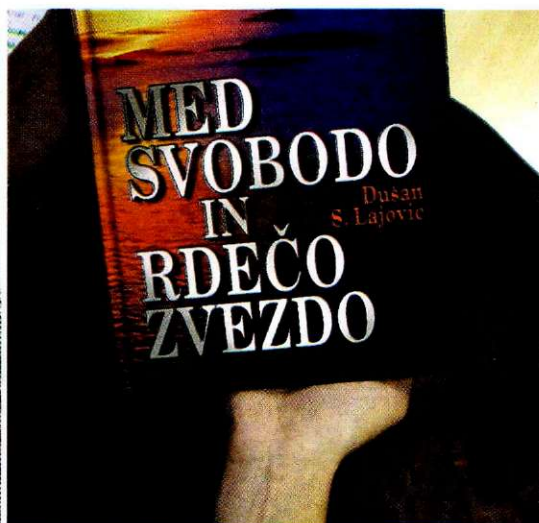
V odvetniški pisarni Lajovčevega zagovornika Jožeta Hribernika nam v ponedeljek točnega odgovora na to, kako odgovarjajo na obtožbe, zapisane v tožbi, niso mogli dati, saj mora, kot nam je dejal Jože Hribernik, o vsej zadevi še enkrat podrobneje govoriti z Lajovcem. Hribernik je le dejal, da je šlo pri obeh izjavah očitno za nesporazum med novinarji in Lajovcem. Slednje se po njegovih besedah kaže v tem, da je Lajovic v svoji knjigi Med svobodo in rdečo zvezdo zapisal, da je Roter aretiral njegovo zaročenko, pri tem pa ni nič omenjal, da bi aretiral tudi

njegove starše; v knjigi pa je tudi zapisal, da je fanta na Bledu ubil skladatelj Bojan Adamič in ne Zdenko Roter. Kot nam je še dejal Hribernik, bo zdaj o Roterjevi ponudbi za poravnavo, po kateri bi Roter izjavil, da obe omenjeni trditvi ne držita, Lajovic pa bi to vzel na znanje, obvestil Lajovca, nato pa se bosta skupaj odločila, ali jo bosta sprejela ali ne. Glede na vse zapisano bi bila zunajsodna poravnava še najpravičnejša rešitev nastalega spora.

Aleš Kocjan

• Glavna obavnava je bila zaradi dvoma o pravilni vročitvi vabila Dušanu Lajovcu, ki je ta čas v Avstraliji, preložena na september.

• V knjigi Med svobodo in rdečo zvezdo je Lajovic jasno napisal, da je fanta na Bledu ubil Bojan Adamič, prav tako pa nikjer ne omenja, da bi Roter zaprl njegove starše. Očitno je res šlo za nesporazum.

Uprava pod drobnogledom

Strokovni svet SDS je v okviru t. i. vlade v senci pretekli teden v hotelu Lev v Ljubljani pripravil javno tribuno, na kateri je pet uglednih strokovnjakov s tega področja predstavilo alternativni program urejanja področij vlade, javne uprave in plačnega sistema v javnem sektorju, ki bi si ga SDS prizadevala izvesti, če bi po naslednjih volitvah prevzela oblast.

Kot je v uvodu v dobri dve uri trajajoči razpravi dejal Janez Janša, predsednik SDS in vodja strokovnega sveta, na področju javne uprave ne potrebujemo radikalne reforme, potrebujemo pa razvojno vizijo, jasno opredelitev ciljev in jasna navodila javnim uslužbencem, kako in kaj naj delajo. Kot je dejal, je sedanja javna uprava prevelika, zato bi jo bilo treba zmanjšati, hkrati pa preprečiti odliv kakovostnih kadrov. Po njegovih besedah bi jo bilo mogoče zmanjšati brez večjih pretresov, in sicer tako, da bi število zaposlenih vsako leto zmanjšali za en odstotek.

Konec vsemogočnosti birokracije

Kot prvi med strokovnjaki, ki so pripravili osnutek alternativnega programa reforme javne uprave in vlade, je na tribuni nastopil državni sekretar na notranjem ministrstvu Gregor Virant. Najprej je pojasnil svoje motive za sodelovanje s SDS in njenim strokovnim svetom. Kot je dejal, za to obstajajo trije razlogi. Prvi je, da se strinja s programskimi usmeritvami in idejami stranke, ki na področju

javne uprave zagovarja deregulacijo, liberalizacijo, odpravljanje monopolov in zniževanje davkov; drugi je, da gre za stranko, ki si prizadeva odpravljati tabuje na tem področju, tretji pa, da želi pripomoči h "konstruktivni podobi" te stranke. V nadaljevanju je nato Virant predstavil nekaj temeljnih točk programa reforme, ki bi jo izvedla SDS, če bi po naslednjih volitvah prevzela oblast. Po Virantovih besedah so ključne točke tega programa: zakonodajna reforma, javna uprava kot servis državljanov in podjetij, odprava birokratskih postopkov in deregulacija, odprtost in preglednost javne uprave, e-uprava, zmanjševanje stroškov in zaposlenih v

Gregor Virant se je pri predstavitvi reforme zavzel za učinkovito in državljanom prijazno državno upravo.

javni upravi ter merljivost njene učinkovitosti. Po Virantovih besedah to pomeni, da bo SDS, če bo jeseni prevzela vlado, na področju javne uprave dosledno izvajala že sprejete zakone in jih dograjevala glede na izkušnje, ki jih je in jih se bo dala praksa. "Državljanom in podjetjem bomo zagotavljali kakovostne informacije o vseh upravnih storitvah (ustanavljanju podjetij, graditvi objektov, pridobivanju licenc, davčnem poslovanju), in sicer tako, da bodo državljanom in podjetjem na voljo v različnih oblikah – v neposrednem stiku z uslužbenci javne uprave (tudi zunaj uradnih ur), preko telefona, v obliki brošur in na internetu. Informacije bodo pripravljene na uporabniku prijazen način, v razumljivem in ne v birokratskem jeziku." Prav tako bo po Virantovih besedah javna uprava seznanjala državljanke in pravne osebe z mnenji o pravilni uporabi zakonodaje. "Vztrajali bomo pri tem, da ta mnenja uprava v kasnejših postopkih spoštuje in ne odloča v nasprotju z njimi. Odgovor bo državljanu ali podjetju zagotovljen v najkrajšem mogočem roku, najkasneje pa v treh tednih." Prav tako namerevajo v primeru prevzema vlade po Virantovih besedah poenostaviti birokratske postopke, odpreti nove krajevne urade, ki bodo storitve javne uprave bolj pri-

blizali državljanom, omogočiti, da bi lahko državljani večino storitev izvedli preko interneta, in jim dati tudi možnost, da povedo svoje mnenje o delu uprave in njenih uslužbencev. "Izdelali bomo model, ki bo omogočil merjenje uspešnosti posameznih upravnih organov. Temeljlil bo zlasti na naslednjih kriterijih: načrtovanje in spremljanje rezultatov, odnosi s strankami in zadovoljstvo strank, odprtost in preglednost, ravnanje z zaposlenimi in zadovoljstvo zaposlenih ter obvladovanje poslovnih procesov." Model bo po Virantovih besedah podprt z enotnim vprašalnikom in izbranih kazalnikov (npr. izidi ankete zadovoljstva strank in zaposlenih, delež zaostankov v pripadu upravnih postopkov) in informatiziran tako, da bo lahko vsakdo v vsakem trenutku pogledal (tudi minister), kako so državljani zadovoljni s posameznimi uradi.

Enajst ministrstev združenih v tri resorna področja

Kot drugi govorec je nastopil nekdanji ustavni sodnik dr. Peter Jambreč. V svojem nastopu se je osredinil na formalno strukturo in delovanje vlade. Slednja po njegovih besedah na področju oblikovanja in izvajanja nacionalne politike še vedno ne deluje kot samostojni državni organ, to pa zato, ker je premalo notranje povezana. "Slednje ovira oblikovanje in vodenje njenih strateških usmeritev, v takšnih okoliščinah pa vlada praviloma ni sposobna oblikovati enotnega, volilnemu telesu odgovornega vladnega programa," je dejal. Glede na to je predstavil nekaj rešitev, ki bi jih bilo treba izvesti, da bi se to spremenilo. "Spremeniti bi bilo treba ustavo, in sicer tako, da imenovanje ministrov ne bi bilo več v pristojnosti parlamenta, pač pa bi polno odgovornost za imenovanje ministrov dobil mandatar. Prav tako bi bilo treba zvišati sedanjí prag za vstop strank v parlament s sedanjih 4 na 5 odstotkov in s tem omogočili oblikovanje dveh večjih, bolj homogenih blokov – sedanjó sestavo vlade pa spremeniti tako, da bi imela poleg predsednika še enajst resornih ministrstev, ki bi bila združena v tri resorna področja: gospodarsko-finančno področje, področje javnih služb in področje, v katerem bi bili t. i. državotvorni resorji."

Potrebno je izboljšanje odnosa do zaposlenih

Podpredsednik SDS Miha Brejč se je v svojem nastopu osredinil na odnos do zaposlenih v javni upravi. Kot je dejal, odličnosti organizacije ni mogoče doseči le z vrhunsko tehnologijo, temveč predvsem z ljudmi, zato bi si organizacije morale bolj prizadevati za zadovoljstvo zaposlenih. Te bi bilo treba po njegovem mnenju motivirati z merjenjem in nagrajevanjem njihove učinkovitosti pri delu in z večjo mobilnostjo na delovnih mestih znotraj organizacij. "Vodilni bi morali sodelovati pri izbiri novih kadrov in tega ne prepuščati, kot je zdaj v navadi, kadrovskim službam. Spremeniti bi bilo treba tudi odnos do formalne šolske izobrazbe zaposlenih v javni upravi. Diploma kot dokaz marljivosti bi morala pomeniti le 'vstopnico za tekmo', druge sposobnosti, kot sta ustvarjalnost in iznajdljivost, pa bi odločale o nadaljnji poklicni poti posameznika," je dejal Brejč.

Poleg pravega odnosa do zaposlenih, ki pripomore k učinkovitejši javni upravi, je po mnenju četrtega

govorca dr. Mića Mrkaića pomembno tudi spodbujanje dolgoročne gospodarske rasti. Po Mrkaićevem mnenju je za učinkovito delovanje javnega sektorja na makroekonomski ravni treba omejiti fiskalno mešanje in destruktivno podjetništvo, ker prinašata izgube, in povečati naložbe v javnem sektorju, na mikroekonomski ravni pa bi bilo treba vzpostaviti sistem motiviranja za boljše delo javnih uslužbencev in meriti uspešnost njihovega dela. S tem bi po Mrkaićevem mnenju zmanjšali t. i. moralni hazard, ko zaposleni dela najprej v svojem interesu in šele nato v interesu vodilnih. Po Mrkaićevem mnenju bi bilo treba razbiti tudi uravnilovko in z njo povezano negativno selekcijo ter z omejitvijo javne porabe na 30 odstotkov BDP radikalno zmanjšati delež BDP.

Zrcalo predstavljenemu programu

Kot zadnji udeleženec je nastopil redni profesor na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani dr. Rajko Pirnat, ki je bil na tribuni zadolžen za kritiko oziroma postavitev zrcala predstavljenemu programu. Kot je

dejal, je v programu premalo poudarjena potreba po zakonski ureditvi sodelovanja javnosti pri sprejemanju predpisov javne uprave, s čimer bi se spremenil položaj posameznikov in pravnih oseb. Treba bi bilo tudi spremeniti zastarel in premalo fleksibilen zakon o tržnem postopku, ki je nespremenjen že od leta 1980. Po mnenju dr. Pirnata program nekoliko zanemara tudi pomembnost večjega varovanja osebnih podatkov in pomen t. i. outsourcinga javne uprave – prenosa njenih servisnih funkcij na agencije (za radiofuzijo, pošto itd.). "Pozabljamo namreč, da uprava ni le servis državljanov in državljanov, ampak tudi izvrševalka oblasti," je dejal Pirnat.

S Pirnatovim nastopom se je javna tribuna končala. Kot je že uvodoma dejal Janez Janša, je bila z njo sklenjena prva faza priprave alternativnega programastrokovnega sveta za reformo javne uprave in vlade. Temu bo zdaj sledilo še nekaj razprav na to temo, čez dva meseca pa čitopis programa za področje javne uprave in predlog novega zakona o vladi. **Aleš Kocjan**

Rajko Pirnat je na koncu tribune postavil ogledalo predstavljenemu programu. Pretirano kritičen ni bil, je pa izpostavil nekatere njegove pomanjkljivosti.

Po mnenju Petra Jambreka bi bile za učinkovitejšo vlado potrebne nekatere spremembe ustave in zakona o vladi.

Miha Brejč je na javni tribuni izpostavil izboljšanje odnosa do zaposlenih v javni upravi, ki je temelj za njeno učinkovito delovanje.

Mića Mrkaić je bil kritičen predvsem do prevelike javne porabe; po njegovem prepričanju bi jo bilo treba omejiti na 30 odstotkov bruto domačega proizvoda.

Fotografije: Borna Radin

Primer Petek na sodišču

Minuli četrtek so v klopi murkosoboškega sodišča znova sedli obtoženi poskusa umora in sodelovanja pri napadu na Večerovega novinarja Mira Petka. Potekala je glavna obravnava zoper obtožene Andreja Štruca, Nevena Koludroviča, Draga Hojnika, Stanislava Vogrinca in Branka Puca. Prve štiri obtožnica bremeni poskusa umora, petega pa pomoči pri dejanju.

Obtoženi so vsak s svojim odvetnikom pričakovano zanimali vse obtožbe, medtem ko je tožilstvo na drugi strani zatrjevalo, da je dokazno gradivo, s katerim razpolaga, dovolj trden in jasen dokaz, da je četi-

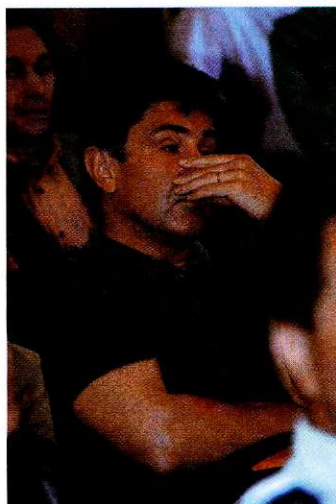
ca petih osumljenih pravi izbor. Glede na to, da obtožene v primeru, če jih bo sodišče spoznalo za krive, čaka tudi do 30 let zapora, je bilo že od vsega začetka pričakovati, da se bodo zagovorniki obtoženih na sojenje zelo dobro pripravili, če že ne v strokovnem smislu, pa vsaj v smislu zavlačevanja procesa. Na žalost je treba priznati, da jim gre "nagajanje" prav dobro od rok. Pa poglejmo, kaj se je dogajalo tik pred začetkom sojenja in kaj med sojenjem.

Od vložitve obtožnic do prvega sojenja

V začetku februarja je mariborsko tožilstvo vložilo obtožnico zoper že omenjenih pet oseb, ki so osumljene izvršitve poskusa umora Mira Petka oziroma sodelovanja pri njem. Ob vložitvi obtožnice se je začel prvi "napad" nanjo, saj so zagovorniki obtoženih podali ugovor. Neuspešno. Senat Okrožnega sodišča v Slo-

venj Gradcu je namreč zavrnil ugovore zagovornikov obtoženih. Posledično s tem je vložena obtožnica slab mesec dni po vložitvi postala pravnomočna. Pri tem so si verjetno nekateri malo oddahnili, kajti pravno-

močna obtožnica je zadnji pogoj, da se sojenje lahko začne. Z manj zadovoljstva pa so to sprejeli obtoženi, njihovi zagovorniki in verjetno tudi naročniki napada, saj pravnomočna obtožnica zoper storilce kaznivega

Miro Petek se je v sodni dvorani srečal z domnevnimi napadalci, ki so ga, kot piše v obtožnici, skušali umoriti.

Miro Senica, zagovornik Mira Petka, je že pokazal, kaj pomeni, kadar povzdigne glas v sodni dvorani. Prikrade se tudi kakšna kletvica.

dejanja pomeni tudi korak bliže naročnikom, o katerih se danes javno oziroma uradno še ne govori.

Ko je bila obtožnica "pod streho", je bilo za sojenje tako rekoč vse pripravljeno. Ostalo je le še vprašanje, katero sodišče bo razsojalo o enem izmed najodmevnejših primerov v Sloveniji. In odločitev je padla. Višje sodišče v Mariboru je kot krajevno pristojno sodišče za nadaljnjo izvedbo kazenskega postopka v primeru Petek določilo Okrožno sodišče v Murski Soboti. Slovenjgraško sodišče se je tako moralo posloviti od kazensko-preiskovalnega spisa in ga izročiti murskosoboškemu kolegom. Glavni razlog, zakaj naj bi sprejeli odločitev, da se primer Petek odzame slovenjgraškemu sodišču, je bil ta, da je sedem slovenjgraških sodnikov od osmih opravljalo dejanja in sodelovalo v zunajobravnavnih senatih, pri čemer so se vsi imeli možnost seznaniti z uradnimi zaznamki in izjavami obdolžencev. V tem primeru bi sodniško funkcijo lahko opravljal le en sodnik, kar pa ni mogoče, kajti kadar gre za kaznivo dejanje poskusa umora, morajo kazenski senat sestavljati dva sodnika in trije sodniki porotniki.

Samorazkrita anonimna priča

Čakanje na glavno obravnavo je pozivil Alen Robar, ena od anonimnih prič v primeru Petek, ki se je nekega lepega dne odločil, da bo izstopil iz anonimnosti in se širši slovenski javnosti razkril kot žrtev izsiljenega pričanja policije in tožilstva. Svojo zgodbo mu je v javnost uspelo spraviti prek tednika Mladina, kjer je povedal, kaj vse je moral narediti, da je dodatno obremenil obtožene, in kaj je za to dobil. "Vse, kar sem povedal v preiskavi, je neresnica in čista laž, ker o zadevi Petek nisem vedel čisto nič, samo to, da sem se z osumljenimi nekaj časa družil in sem jih tudi dobro poznal. In verjetno sta me policija in tožilstvo zaradi tega tudi povezovala z njimi. Potem pa sta s svojimi pritiski, ki so jih izvajali name, tudi dosegla svoj cilj, da sem potem pristal na njihove pogoje in sem njihovo zgodbo, ki so jo skonstruirali in mi jo povedali, tudi

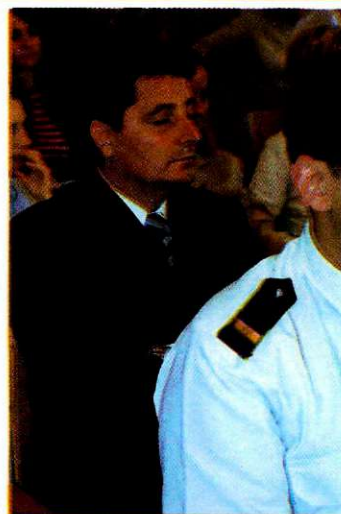
same povedal," pravi samorazkriti Robar. In česa naj bi se bil Robar moral naučiti? Kot pravi, mu je bilo naročeno, naj pove, da ga je Koludrovič večkrat klical in mu ponujal dobro plačilo v zameno, da ga nekam pelje, da pa ponudbe ni sprejel. Robar pravi, da mu je bilo tudi naročeno, naj pove, da mu je Koludrovič pokazal Večer in mu pri tem rekel: "Vidiš, to je to, pri čemer bi moral biti zraven, pa potem nisi hotel iti."

Takšna je zgodba, ki jo pripoveduje Alen Robar. Kaj se v resnici skriva za njegovim samorazkritjem, kdo stoji za njim in kaj od tega je res, bo presojalo sodišče v Murski Soboti. Tisti, ki se s primerom Petek tako ali drugače ukvarjajo, Robarjevim besedam ne verjamejo in vse skupaj označujejo kot še en poskus zaviranja sodnega procesa.

Dvanajstega maja je končno prišlo do sojenja. A le za kratek čas. Še pred začetkom obravnave je Ivan Bukovnik, zagovornik Draga Hoj-

nika, zahteval izločitev tožilke Elizabete Györköse in Borisa Marčiča, ker naj bi bila po njegovem mnenju pristranska in naj bi bila s pomočjo policije izsilila krivo pričanje skrite priče v zadevi Petek (Alena Robarja). Ta Bukovnikova zahteva (ki jo je namestnik generalnega državnega tožilca Franc Mazi sicer zavrnil) je pomenila takojšen konec komaj začete prve obravnave in njeno prestatitev za teden dni. S strani tožilcev in zagovornika oškodovanega Mira Petka, ki ga zagovarja odvetnik Miro Senica, je bilo slišati, da gre za zavlačevanje sojenja in da je predlog za izločitev povsem nesmiseln.

Zahteva zagovornikov obtoženih o izločitvi tožilcev je hočeš nočeš povzročila precej hude krvi na obeh straneh, prišlo je do povišanja glasov in medsebojnega besednega obračunavanja, miriti jih je moral predsedujoči sodnik Branko Palatin (ki mu ni uspelo najbolje skrbeti za red in mir v dvorani, saj so se poleg za-

Obramba je zahtevala, da se zasliši tudi predsednik preiskovalne komisije Mirko Zamernik, a je senat zahtevo zavrnil.

govornikov oglašali tudi obtoženi s precej nizkotnimi pripombami).

Razkritje dveh domnevnih anonimnih prič

Poleg zahteve po izločitvi tožilke Györköseve in Marčiča je prvo obravnavo zaznamovalo tudi razkritje imen drugih dveh morebitnih »

Zagovorniki obtoženih zavračajo obtožnico, češ da je brez motiva in izmišljena. So jo nemara površno prebrali?

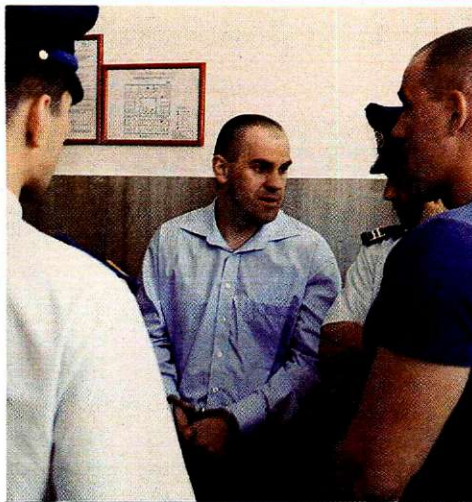
Obramba je zahtevala izločitev tožilke Elizabete Györköse, a ji ni uspelo. Pri branju obtožnice je bila tožilka precej prepričljiva.

Predsednik sodnega senata Branko Palatin se mora med drugim ukvarjati z umirjanjem navzočih v dvorani.

Sodeč po obtožnici je Koldrovič tisti, ki je Petka udaril po glavi s kijem, nato pa sta ga skupaj s Hojnikom še brcala v glavo.

Obtoženi Andrej Štruc naj bi bil pripravil načrt, kako, kdaj in kje umoriti Večerovega novinarja Mira Petka.

Na glavni obravnavni, ki je bila javna, se je pojavil tudi Alen Robar, samorazkrita anonimna priča, in si v sodni dvorani krajšal čas z branjem Ekipa.

» anonimnih prič (morebitnih zato, ker ti dve anonimni priči se vedno nista razkriti, kajti to lahko stori le sodišče, ki jima je tudi dodelilo takšen status). Pred sodiščem in vsemi navzočimi v dvorani je obtoženi Andrej Štruc dejal, da ve, kdo sta anonimni priči, ki sta ostali nerazkriti. Zatrdil je, da sta to Tanja Rižner, nekdanja ljubica enega izmed obtoženih, ki naj bi se mu, kot pravi Štruc, na ta način maščevala, in Mario Krivokapič, ki je, kot pravi obtoženi Štruc, znan po tem, da ima na grbi dolg seznam ovadb in kaznivih dejanj.

Razkritje domnevnih anonimnih prič sta Györköseva in Senica označila kot neprimerno in predvsem škodljivo. Če se bo izkazalo, da sta Rižnerjeva in Krivokapič dejansko anonimni priči, si lahko predstavljamo, kaj lahko pomeni njuno razkritje. Kot prvo bi se lahko prič zaradi strahu pred razkritjem ustrašili in se odločili, da ne bosta pričali. Izključiti pa ne smemo niti možnosti, da bi jima skušal kdo tako ali drugače škodovati. Naj povemo, da je obtoženi Neven Koludrovič, ki ga v primeru obsodbe čaka do 30 let zapora, po odhodu iz sodne dvorane nazaj v pripor navrgel kriminalistu: "Čuvajte zdaj Krivokapiča." Očitno ga bo res treba varovati, še posebej če se izkaže, da je ena od anonimnih prič, katerih pričanje lahko spravi za zapah obtožence poskusa umora in sodelovanja pri umoru celo za trideset let. Če se bo bodisi Rižnerjevi bodisi Krivokapiču kaj zgodilo, potem bo odgovornost za to nosil tisti, ki je njuno ime razkril v javnosti.

Glavna obravnava še drugič prestavljena

Z drugim poskusom je minuli četrtek le prišlo do začetka glavne obravnave. Udeleženci, kar zadeva obtožene, njihove zagovornike, tožilstvo in zagovornike oškodovanega, so bili isti kot prvič, kajti tožilca Györköseva in Markič nista bila izločena iz primera. Za živahnost v sodni dvorani pa je poskrbel Alen Robar, ki se je s časopisom v roki zabaval v zadnji klopi, se posmihal besedam tožilke Györköseve in jih v komentiral kot izmišljene in neresnične.

Kot takšne so jih označili tudi obtoženci. Ko je tožilka prebrala obtožnico, v kateri je zapisano, da je bil cilj storilcev pokončati novinarja Mira Petka, so jo obtoženi komentirali kot navaden kup kozlarji, ki jih nihče ne razume, ker ni nič res. Ne nazadnje so tudi zagovorniki obtoženih zanj dejali, da je povsem brez motiva in da ne podaja utemeljenega suma kaznivega dejanja, zato so zahtevali, da sodišče izvede kontrolo obtožnice. Takšne očitke na račun obtožnice je tožilka zavrnila z enim samim stavkom, in sicer, da bi že bil čas, da obtoženci oziroma njihovi zagovorniki obtožnico najprej temeljito preberejo.

Tožilki je nato kljub nenehnemu skakanju v besedo uspelo prebrati tudi izvedensko mnenje, s katerim je še dodatno obremenila obtožence, češ da so dobro vedeli, da je treba Petka udariti samo enkrat z bejzbolsko palico, kar je po mnenju tožilstva zadosten dokaz, da je šlo za naklepni poskus umora.

In prav to bo skušalo tožilstvo dokazati v nadaljnjem postopku.

Ameriška praksa zavarovanja prič

Slovenska zakonodaja, ki pokriva področje varovanja anonimnih prič, določa, da ima oseba, ki postane anonimna priča, zagotovljeno anonimnost in varovanje pred sodnim postopkom in med njim. Pričanje t. i. anonimne priče mora biti izvedeno tako, da te anonimne priče ne moremo odkriti. V Sloveniji je zaradi njene majhnosti in poznavanja med ljudmi včasih težko zagotoviti popolno anonimnost priče. Prav zaradi tega naj bi v Sloveniji v prihodnje prišlo do zakonskih sprememb, kar pomeni, da bi dobili poseben zakon, ki bi v kazenski sistem uvedel pojma skesanec in zavarovana priča. Gre za sistem, ki je že veliko let uveljavljen v ZDA in se je izkazal za uspešnega. Glede na dejstvo, da je lahko zaradi pričanja neke osebe ogroženo njeno življenje in življenje njenih sorodnikov, je po sistemu, ki ga poznajo v ZDA, priča lahko zavarovana tudi potem, ko se sojenje konča. To lahko med drugim pomeni, da dobijo priče in njihovi sorodniki novo identiteto, spremenijo kraj in državo bivanja, poklic itd. V ZDA je od leta 1970, ko je takšna zakonodaja začela veljati, identiteto spremenilo več kot 7.000 oseb in prek 9.000 njihovih sorodnikov.

Kaj pravi obtožnica?

V obtožnici je zapisano, naj bi bil Štruc prejel naročilo in 20.000 nemških mark za to, da umori Mira Petka. Sam naj bi bil napravil načrt napada in določil čas in kraj umora. Za izvedbo umora je nagovoril še Hojnika in Koludroviča, ki naj bi bila ponudbo sprejela. Tako naj bi bil Koludrovič, skrit za garažo skupaj s Hojnikom, čakal na Petkov prihod. Ko je Petek prišel domov, ga je pred garažo zbil s kijem na tla. Pri tem naj bi mu bil želel zadati t. i. ubijalski udarec, a se je Petek, ker je slišal zvok za sabo, obrnil, tako da ga udarec ni zadel na predvideni način. Nato naj bi bil Koludrovič s težkimi čevlji brcal Petka v glavo, pri tem pa naj bi mu bil pomagal že omenjeni Hojnik. Ko sta končala, naj bi bila skupaj odšla proti avtu, misleč, da je Petek obležal mrtev. V avtu ju je čakal Vogrinec, ki naj bi ju bil pripeljal do Petkove hiše. In kakšna je vloga Puca? Ta naj bi bil Vogrinču, Hojniku in Koludroviču pokazal pot do Mežice in Petkove hiše.

Želite postati naročnik tednika

DEMOKRACIJA

Pokličite nas na telefon 01/434-54-63

V skladu s smernicami Bolonjske deklaracije se Slovenija pripravlja na reformo visokega šolstva, pri čemer je opaziti precejšnjo naglavo s strani vlade.

Na to opozarjajo predstavniki opozicije, ki so zaskrbljeni nad načinom izvajanja reform, ter Študentska organizacija Slovenije (ŠOS), ki odločno nasprotuje uvedbi šolnin na drugi stopnji študija. Ker gre za kompleksne reforme, si oglejmo poglobit-

Ekspresna reforma

ne značilnosti Bolonjske deklaracije in iz nje izhajajoče predloge vlade.

Nujne spremembe in prilagoditev študija

Glavni cilj deklaracije, podpisane v Bologni 1999, je do leta 2010 vzpostaviti skupni evropski visokošolski prostor, s čimer bi bil evropski visokošolski sistem konkurenčen ameriškem in azijskem. To bi dosegli s primerljivostjo programov in posledično lažjim medsebojnim priznavanjem diplom. S tem so tesno povezani spodbujanje mobilnosti študentov in profesorjev, sistem kreditnih točk, večje soodločanje študentov, prilagajanje študijskih programov potrebam trga dela. Najbolj bode v oči sprejetje dvostopenjskega študija, po katerem bi študentje lahko po treh letih opravili diplomu, po petih pa magisterij. Nove študijske strukture naj bi vpeljali postopno, zadnji rok pa je leto 2008/2009. Ker bo naslednje preverjanje napredka že leta 2005, se naši vladi seveda precej muči. Ob vseh načelnih obljubah ostaja najbolj boleča novost možnost uvedbe šolnin za drugo stopnjo študija, ki pa po trajanju ustreza sedanjemu prvi, t. j. dodiplomski stopnji.

Sistem temelji na pridnosti, ne na sposobnosti

Miha Brejc iz Slovenske demokratske stranke (SDS) se je začudil, da se je vlada odločila za sprejetje sprememb zakona po nujnem po-

stopku. S tem je onemogočila normalno parlamentarno razpravo in izločila mnenje stroke. Naglica se odraža tudi v samem besedilu zakona. Minister za šolstvo je označil pomisleke SDS za predvolilno temo, v SDS pa obžalujejo takšne komentarje. "Ni krivda slovenskih demokratov, da je ta predlog sprememb na dnevnem redu državnega zbora tik pred volitvami," je razložil Brejc in ugotovil, da se s predlaganimi spremembami zakona zmanjšuje avtonomija univerze, postopek sprejemanja študijskih programov pa ostaja birokratski. Z zakonom se uvaja tudi nov državni organ, javna agencija za visoko šolstvo. Slednja je za Brejca nepotrebna in v nasprotju z reformo javne uprave.

V SDS nasprotujejo tudi sistemu financiranja, saj bi bilo prav, da se zagotovi financiranje vseh petih let študija. V svojem predlogu se vlada ni lotila niti sprememb sistema vpisa na univerzo. "Ta še vedno temelji na točkah, kar

pomeni, da slovenski visokošolski sistem še vedno temelji na pridnosti, ne pa na sposobnosti kandidatov."

Rudolf Petan, prav tako iz SDS, je poudaril, da potrebujemo zakon, ki bo primerljiv z drugimi evropskimi državami. Diplomanti dosedanjega štiriletnega univerzitetnega študija teh držav so že v izhodišču v prednosti, saj jim je priznana druga stopnja, slovenskim diplomantom pa le prva. Problem neenakopravnega položaja dosedanjih slovenskih diplomantov je po njegovo treba čim prej rešiti.

ŠOS proti šolninam

Predstavniki ŠOS so 5. maja začeli zbirati podpise proti uvedbi šolnin za drugo študijsko stopnjo. Po njihovem mnenju mora biti visoko šolstvo dostopno vsem ne glede na finančne sposobnosti. To je navsezadnje edini način, da v Sloveniji utemeljimo družbo, ki bo temeljila na znanju in bo konkurenčna drugim ev-

ropskim državam. Svojo akcijo so pospremili z vrsto lepakov, ki so opozarjali na pomanjkljivosti reforme. Tako smo lahko prebrali gesla Nočemo krpiti proračunske luknje!, Študij samo za bogate? in Končal faks. Brez službe. 2 milijona dolgov.

Študentje so se 18. maja šli z ministrom za šolstvo Slavkom Gabrom, da bi se pogajali o prihodnjem financiranju visokega šolstva, vendar dogovora niso dosegli. Predstavniki ŠOS so po sestanku izjavili, da minister "kljub številnim strokovnim argumentom ... vztraja pri plačljivi drugi študijski stopnji po

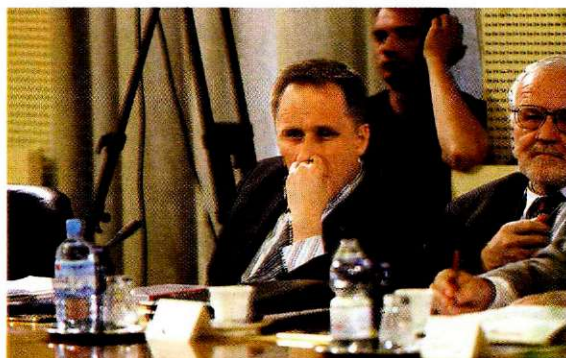
novi strukturi študija", česar študentje nikakor ne morejo sprejeti.

Tiho vpeljevanje šolnin

Bolonjska deklaracija ne zahteva razveljavitve diplom, doseženih do sedaj, so prepričani v Novi Sloveniji (NSi). "To ne zahteva ne Bolonjska deklaracija ne Evropska unija, ampak je izmišljiva nas samih," je bil kritičen vodja poslanske skupine Janez Drobnič. S spremembami vlada "potiho" vpeljuje šolnine v dodiplomsko izobraževanje. Predstavniki NSi Jure Zupan se sprašuje, zakaj mora Slovenija z uvedbo dvostopenjskega študija, ki že obstaja, preiti na tri leta dodiplomskega študija, če je to le spodnja meja.

Glede uvedbe šolnin je poslanka NSi Marija Ana Tisovic ugotovila, da bodo po noveli zakona najmanj štiri leta študija financirana s strani države, kar pomeni, da bi bil študij sofinanciran s strani študentov.

Mitja Volčanšek

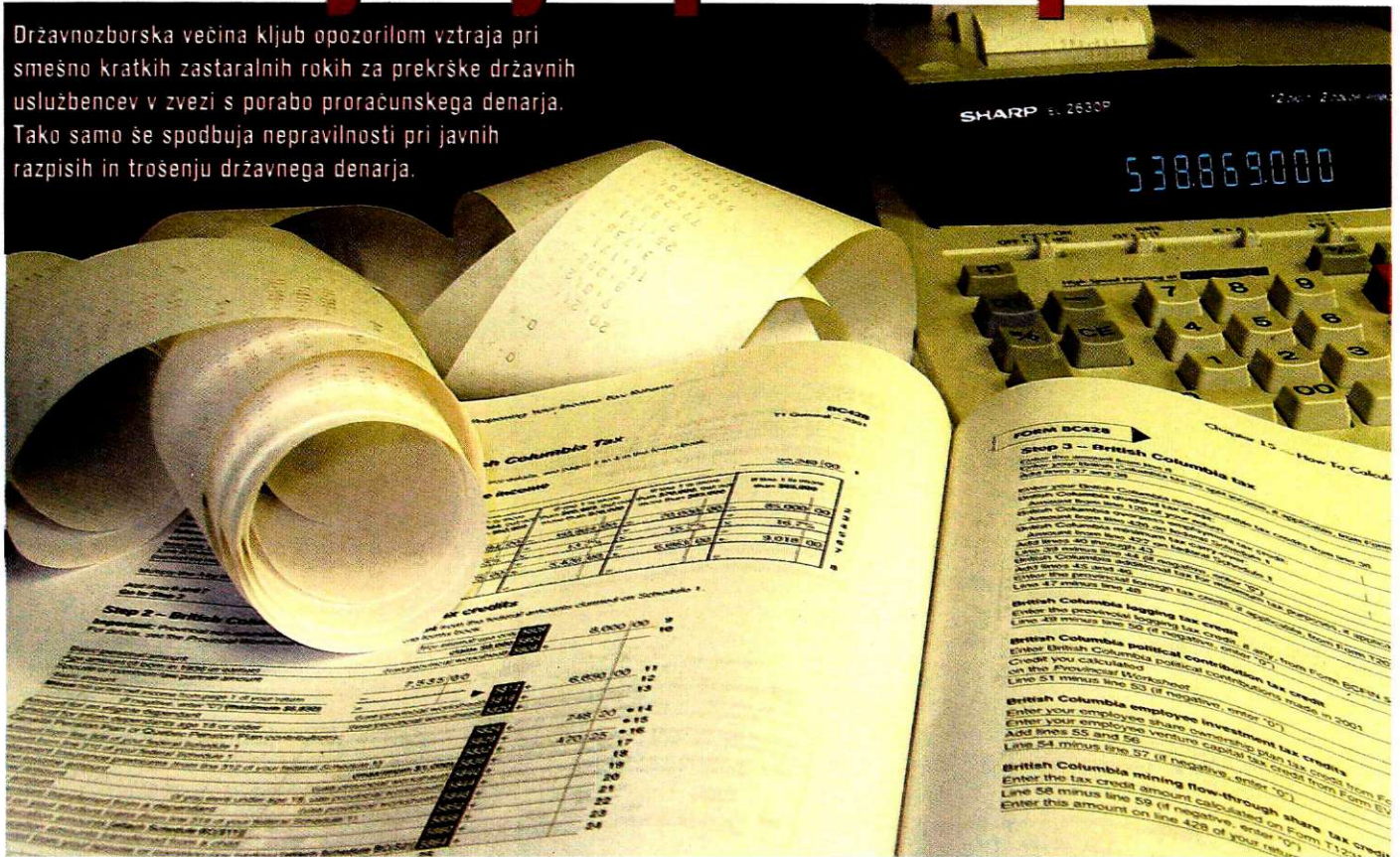
Šolski minister Slavko Gaber vztrajno zagovarja predlagane zakonske spremembe in noče prisluhniti niti opoziciji niti študentom.

Največ prahu je dvignila napovedana uvedba šolnin, ki bi manj premožnim onemogočila pridobivanje znanja.

Vztrajanje pri napakah

Državnozborska večina kljub opozorilom vztraja pri smešno kratkih zastaralnih rokih za prekrške državnih uslužbencev v zvezi s porabo proračunskega denarja. Tako samo še spodbuja nepravilnosti pri javnih razpisih in trošenju državnega denarja.

Andrej Bajuk, predsednik komisije za nadzor proračuna in drugih javnih financ, je minuli teden protestno odstopil s svojega položaja. Svoj odstop je obrazložil kot simbolno dejanje in pojasnil, da se je za ta korak odločil, ker je večina poslancev sklenila, naj naša zakonodaja še naprej omogoča nepreglednost na področju porabe javnih financ in kršitve zakonodaje brez vsakih posledic. Državni zbor je namreč ob sprejemanju predloga zaključnega računa državnega proračuna za leto 2002 zavrnil sklep, s katerim bi parlament naložil vladi, naj čim prej pripravi novelo zakona o javnih uslužbencih na področju ureditve disciplinske odgovornosti.

Neverjetno kratki zastaralni roki

V sklepu, ki ga je državne-

mu zboru predlagala Bajukova komisija, je bilo predlagano, da vlada podaljša vse zastaralne roke za uvedbo disciplinskih postopkov, še posebno kadar kršitve ugotovijo računsko sodišče, služba za nadzor proračuna ministrstva za finance ali drug nadzorni organ oziroma organ pregona.

Zakon o javnih uslužbencih sicer predvideva disciplinske postopke težava pa je v tem, da stvari neverjetno

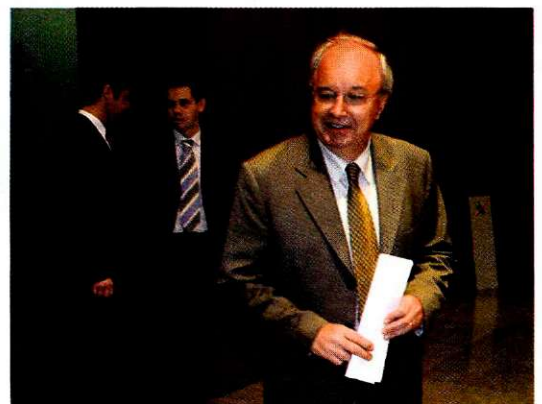
hitro zastarajo. Tudi težje kršitve zastarajo že po treh mesecih oz. šestih od dogodka samega (in ne od odkritja), kar predstavlja veliko luknjo v zakonodaji, ki omogoča nekaznovane malverzacije z javnim denarjem.

Zakon o javnih financah daje vladi namreč tri mesece časa, da pripravi zaključni račun, torej do 30. marca. Po tem to gradivo prejme računsko sodišče, ki ima zelo obširno delo re-

vizije, do septembra pa morajo to predstaviti državnemu zboru. V najboljšem primeru državni zbor poročilo o zaključnem računu prejme šele po osmih ali devetih mesecih. Takšna zakonodaja tako dejansko omogoča, da stvari zastarajo vsaj dva meseca prej, preden jih državni zbor dobi v obravnavo, preden računsko sodišče to v državnem zboru poroča. Zakon naj bi zagotavljal odgovornost

Vladajoča večina je v parlamentu zavrnila podaljšanje zastaralnih rokov za kršitve v zvezi z davkoplačevalskim denarjem.

Andrej Bajuk, predsednik komisije za nadzor proračuna, je odstopil zaradi ogorčenja nad ravnanjem parlamentarne večine.

Slaba popotnica za prihodnost

Na čelu računskega sodišča ni revizor

Zanimiva je tudi izbira Igorja Šoltesa za predsednika računskega sodišča. Šoltes sicer velja za sposobnega človeka. Vendar bode v oči, da ni revizor in da torej ne izpolnjuje niti pogojev, ki so obvezni za njegove podrejene. To dejstvo je še posebej pomembno, saj ima predsednik računskega sodišča veliko besede tudi pri povsem strokovnih zadevah.

Pohvalno pa je, da je državni zbor sprejel sklep, naj vlada pripravi spremembo zakona o javnih finančah, tako da bo morala država svoje premoženje poslej predstavljati v letni bilanci. Prav pri evidencah državnega premoženja je bilo doslej ogromno nejasnosti in "lukenj" oziroma evidenc sploh ni bilo.

Novi predsednik računskega sodišča Igor Šoltes

Za disciplinske kršitve javnih uslužbencev pri ravnanju z denarjem iz državnega proračuna so predvideni neverjetno kratki zastaralni roki.

funkcionarjev, dejansko pa jim po Bajukovih besedah omogoča in zagotavlja, da se jim nič ne zgodi.

Nujne spremembe

Komisija je poslancem zato predlagala, naj vladi predložijo sklep, da čim prej pripravi spremembe dopolnitve zakona o javnih uslužbencih na področju ureditve disciplinske odgovornosti. Predlagali so, naj podaljša vse zastaralne roke za uvedbo disciplinskih postopkov. Zastaralni roki disciplinskih kršitev naj bi začeli teči od dneva, ko organi z njimi seznanijo odgovorne osebe, zastaralni rok za hujše disciplinske kršitve pa naj ne bi bil krajši od petih let.

Andrej Bajuk pojasnjuje tudi, da daje zakon o javnih uslužbencih le neposrednemu predstojniku pravico, da začne disciplinski postopek, zato so v drugem delu sklepa predlagali, naj vlada preuči tudi primernost sedanje ureditve na tem področju. Spremembe bi bile po Bajukovem

mnenju več kot nujne. Še toliko bolj, ker je komisija pri svojem delu ugotovila, da se v zaključnem računu proračuna iz leta v leto ponavljajo iste kršitve zakona o javnih finančah in zakona o javnih naročilih, kar je ugotovilo tudi računsko sodišče.

Odstop iz ogorčenja

Ker je večina v državnem zboru kljub temu zavrnila predlagane nujne spremembe, se je Andrej Bajuk zaradi ogorčenja odločil za protestni odstop. Svoj odstop je utemeljil z besedami, da je zanj nezaslišano, da čeprav obstaja zavedanje o napakah, večina v parlamentu vseeno zavestno nasprotuje odpravljanju le-teh, s tem pa nasprotuje tudi preprečevanju kršitev. Dejal je "da je to cirkus, za katerega ne želi biti odgovoren".

Lovke lobijev

Ob vsem tem se lahko upravičeno vprašamo, zakaj vladajoča oblast namenoma vztraja pri zakonskih

Poleg borz v državah, nastalih na območju nekdanje Jugoslavije, ki sem jih opisal v prejšnjem borznem komentarju, moramo omeniti še borze v Črni gori in Makedoniji. Čeprav ima Črna gora le 700.000 prebivalcev in nizek skupni BDP, tam delujeta kar dve borzi (Montenegroberza in NEX). Na obeh kotirajo nekdanja družbena podjetja. Od njih naj omenimo naftnega trgovca JugoPetrol, ki so ga že prevzeli Grki, razna hotelska podjetja, Luko Bar ...

Kotira tudi 6 pifov (ki so zelo podobni nekdanjim slovenskim pidom). Zanimivo je, da kar 5 od teh 6 pifov upravljajo družbe, ki so v solastništvu Slovencev. KD Group je povezan s skladom Mig, NFD s skladom Trend, Sivent z Moneto, Ilirika z Eurofondom, DZU Triglav pa s skladom HLT.

Tudi Skopje ima svojo borzo. Tam so med najprometnejšimi delnice tamkajšnjega farmacevtskega podjetja Alkaloid, skopske toplarne in naftnega podjetja Makpetrol. Pri slednjem je problematično to, da med notranjimi lastniki obstaja dogovor o obvladovanju podjetja.

Tudi v makedonske vrednostne papirje investira čedalje več slovenskih vlagateljev. Vendar moram reči, da se mi zdi makedonski trg še precej bolj tvegan kot vse druge borze na Balkanu. Razlog je v nerešenem konfliktu med Makedonci in Albanci v Makedoniji. Na videz so zadeve sicer precej mirne, toda pod površjem tlijo napetosti, ki bodo prej ali slej spet izbruhnile na dan. Zavoľjo Makedonije sicer upam, da do tega ne bo prišlo, toda zavedati se moramo, da bodo makedonske delnice, če pride do obsežnejših spopadov, lahko kaj hitro postale ničvredne.

Če gremo še širše po Balkanu, moramo omeniti Romunijo in Bolgarijo. Na borzah v Bukarešti in Sofiji kotira kar nekaj zanimivih podjetij iz naftne in tobačne industrije, turizma, bančništva in drugih branž. Težava je le v tem, da se mi delnice na teh borzah v splošnem ne zdijo mamljivo poceni, še posebej če upoštevamo tveganje. Bolgarske in romunske delnice so namreč močno zrasle že v prejšnjih letih. Iz osebne izkušnje lahko rečem, da je Romunija (podobno velja tudi za Bolgarijo) precej manj razvita kot na primer Srbija ali BiH. Po eni strani to pomeni, da imata Romunija in Bolgarija še precej prostora za razvoj, vendar je vprašanje, ali ga bosta tudi izkoristili. Po drugi strani pa to kaže, da imajo prostor za rast tudi tečajni nekaterih delnic na borzah v južnejše ležečih državah nekdanje Jugoslavije.

Seveda pa ni odveč ponovno zapisati opozorila, da je investiranje na jugovzhodnih trgih nedvomno bolj tvegano kot investiranje v Sloveniji ali na Zahodu. Računati je sicer mogoče na velike dobičke, vendar se utegnejo nekateri vlagatelji tudi opeči. Zato je bolje, da se, če nimate zadostega znanja in časa, sami raje ne podajate na balkanske trge.

Denis.Vengust@email.si

rešitvah, za katere je jasno, da so slabe. To vprašanje je še toliko pomembnejše, ker gre za področje javnih financ, za denar nas vseh.

Verjetno nasprotovanje pozicije spremembam ne izvira le iz dejstva, da je spremembe predlagala opozicija. Vprašanje dejanske porabe proračunskega denarja je preveč pomembno, da bi bilo odvisno le od političnih nasprotij. Gre za več tisoč milijard tolarjev. Nanje so prisesa-

ne številne lovke, ki želijo denar sesati čim bolj nemoteno in v čim večji meri v svoje zasebne žepe. Pri tem početju so raznim lobijem na operativni ravni neobhodno potrebni razni javni uslužbenci. In če se le-ti zavedajo, da so varni pred roko pravice, so za takšna početja vsekakor mnogo uporabnejši. Seveda to nikakor ne leti na vse državne uslužbence, saj jih je za najmočnejše lobije tako ali tako pomembna le peščica.

Denis Vengust

Na dan izida tega članka so občani Ivančne Gorice v znak protesta zbrani pred državnim zborom. Prekipelo jim je, ker država ignorira njihove težave s tamkajšnjimi Romi.

Po njihovem mnenju se nihče od pristojnih ni zganil ob postopnem zaostrovanju odnosov s tamkajšnjo romsko skupnostjo. To naj bi tudi privedlo do strelskega obračuna pri vasi Krka.

Krvavi večer

16. maja zvečer je med skupino Romov in vaščani prišlo do spora, ki je prerasel v strelski obračun, v katerem je bil vaščan ranjen v glavo.

Fotografija: Danes fotografija

Dolenjski Divji zahod

Kakšnih 25 vaščanov se je ob devetih zvečer odpravilo proti jasi, kjer sta na zemljišču domačina že kakšnih deset dni taborili romski družini. 18-letni Rom se je skupaj s še tremi Romi v dveh vozilih pripeljal iz romskega naselja. Domačini so po navedbah policije najprej prevrnili osebni avtomobil enega izmed njih, osemnajstletni Rom pa je streljal na domačina in ga hudo ranil. Ranjenca so odpeljali v ljubljanski Klinični center. V zgodnjih jutranjih urah naslednjega dne je kakšnih 15 policijskih specialcev vdrlo v hišo v bližnjem romskem naselju. 18-letnega Roma, ki naj bi bil streljal v domačina, so policisti priprli.

V Slovenski demokratični stranki so se kmalu odzvali na dogodke. Delegacija stranke s predsednikom Janezom Janšo na čelu je obiskala hudo ranjenega Draga Straha. Zaželeli so mu čim hitreje okrevanje in mu obljubili, da bodo od vlade zahtevali vse potrebne ukrepe za varnost ljudi v občini Ivančna Gorica.

Pismo, ki terja takojšnje odgovore

Tako so tudi storili, saj je na rastoče težave z Romi po vsej Dolenjski opozoril Janez Janša v odprtem pismu

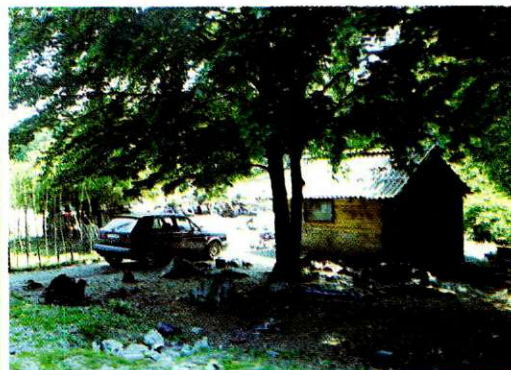
predsedniku vlade Antonu Ropu. Janša je spomnil, da je že oktobra leta 2001 postavil tedanji vladi poslansko vprašanje v zvezi z uresničevanjem 65. člena slovenske ustave, po katerem naj bi položaj romske skupnosti reševal poseben zakon. Predsednik SDS je ugotovil, da se v tem času ni nič premaknilo. Pripadniki Romov "marsikje živijo v neurejenih razmerah, na neprimernih mestih in neredko tudi v konfliktnih z lokalnim prebivalstvom ... dosedanje rešitve pa so bile nezadostne in omejene s pomanjkanjem dorečenih pravil", je prvak opozicije pisal jeseni 2001. Janša je tedaj na vprašanje, kdaj bo vlada pripravila predlog zakona, ki bi urejal sta-

tus Romov, dobil odgovor, da so to problematiko že rešili prek področnih zakonov. Tragični dogodki v vasi Krka so po Janševem mnenju pokazali, da so bila tedanja opozorila upravičena. Zato predsednik SDS od vlade pričakuje, da bo v najkrajšem času raziskala širše okoliščine poskusa umora v Krki in ugotovila posamično odgovornost, poleg tega pa nemudoma pripravila celovit zakon, ki ga terja 65. člen ustave, in ga še ta mesec predložila državnemu zboru.

Kritična tudi levica

Pomembno mnenje so neodvisno od dogodkov in izjav Janeza Janše podali tudi nekateri levičarski inte-

lektualci, zbrani pri okrogli mizi o multikulturalnosti v mestih in človekovih pravicah, ki je bila 18. maja v Ljubljani. Kot so opozorili dr. Lev Kreft, dr. Srečo Dragoš in nekateri drugi udeleženci, je slovenska država zatajila pri svoji bistveni nalogi varovati posameznika in skrbeti za njegove pravice. Tako je v primeru Romov njihove pravice zapisala v ustavi, a je, namesto da bi sprejela zakon, odgovornost za urejanje te problematike prevzela na lokalne skupnosti. Po Kreftovem mnenju bo prihajalo do konfliktov med Romi in lokalnimi skupnostmi, vse dokler ne bo država prevzela svoje odgovornosti. Prav ta ugotovitev je ena od

Prekmursko (Pušča pri Murski Soboti) in dolenjsko (v občini Ivančna Gorica) romsko naselje; med tem ko so prekmurski Romi precej integrirani v okolje, se napete razmere na Dolenjskem, kot kažejo zadnji dogodki, le še stopnjujejo.

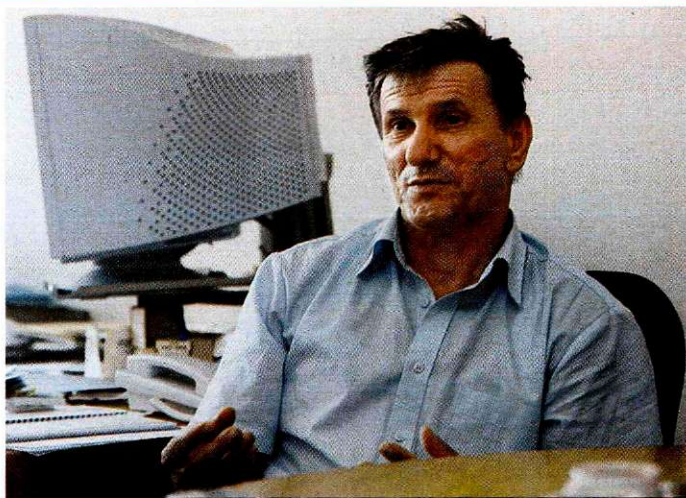

osrednjih misli Janeza Lampreta, župana Ivančne Gorice, ki je moral v zadnjem času požreti marsikateri neupravičen očitek in zdaj terja od države, da poskrbi za reševanje romske problematike tistih krajanov, ki živijo v vsakodnevem stiku z Romi.

Župan: vse breme na občine

Župan Jernej Lampret razume krajanje, ki živijo v neposrednem stiku z Romi. Izvir slabega medsebojnega razumevanja med domačini in romskim življenjem vidi v dolgotrajni izoliranosti, v kateri so le-ti živeli v nasprotju s prekmurskimi Romi, ki opravljalo nekatere poklice in so bili že zgodaj vključeni v okolje. "Najbrž je razlog, da jih ljudje slabše sprejemajo, ta, da lokacija naselja ni primerena, da je na nelegalnem zemljišču in na območju vodnega zajetja." Župan se zaveda, da je te Rome izredno težko preseliti kam drugam in da to ni rešitev. Najhuje pa je po Lampretovo dejstvo, da se z romsko problematiko soočata in jo imata za svojo le dva odstotka prebivalcev naše države, preostali pa, ki ne poznajo realne slike, se sklicujejo na človekove pravice in imajo tista dva odstotka za nestrpna. "Na občini vemo, da to ni nič drugega kot nacionalna problematika," je bil odločen Lampret, osnovnošolski ravnatelj. Z žalostjo ugotavlja, da je sedanjemu stanju botrovala nezainteresiranost države, saj Romi za svoje prestopke niso sankcionirani, zaradi česar so posamezniki med njimi zelo predrzni. Tudi t. i. pozitivna diskriminacija je vprašljiva, saj imajo Romi ogromno pravic, a skoraj nobenih dolžnosti. Petčlanska družina dobi mesečno 170.000 tolarjev socialne pomoči, denar pa često ne gre za osnovne potrebe, ampak za povsem druge dobrine. Lampret je prepričan, da jim mora država dati le toliko, kolikor potrebujejo, namembnost denarja pa naj bo pod nadzorom.

Ob dogodkih pri vasi Krka je bil Lampret kategoričen; najprej je obsodil uporabo strelnega orožja, nato je stopil v bran krajanov, kajti nihče jim očitno ni mogel zagotoviti ustavne pravice do varnosti in svobode. Poleg tega poziva državo, naj pripravi romski zakon v dobro Romov in

Župan Ivančne Gorice Janez Lampret zavrača očitke na svoj račun, saj bi morala država prevzeti celostno reševanje romske problematike.

Dušan Strnad, glavni tajnik SDS, je opisal strahove domačinov in ugotavljal problem posameznih nasilnikov med Romi v občini Ivančna Gorica.

V vladi so bili pred dvema letoma prepričani, da zakon o Romih ni potreben. Ali si bo po protestih pred parlamentom predsednik vlade Anton Rop premislil?

krajanov. Romi po njegovem prepričanju ne bi smeli dobiti posebnih pravic, izrednega pomena pa bi bilo z omenjenim zakonom urediti položaj sosedov, kajti hočeš nočeš njihove nepremičnine in parcele v bližini romskega naselja izgubijo vrednost. Ne nazadnje Lampret zahteva vrnitev policijske postaje v Ivančno Gorico (ta je že obstajala in je štela dober ducat mož), kar bi bistveno pripomoglo k ureditvi sedanjega stanja.

Naš sogovorec je zavrnil očitke, ki so leteli nanj. Občine nimajo niti pristojnosti niti denarja, da bi reševale tako vprašanje, zato bi morala država za ureditev romskih naselij prispevati denar iz proračuna.

Reči, da je problem Romov rešen s tem, da imajo možnost obiskovati šolski pouk, pomeni po Lampretovem mnenju zatiskati si oči. Problem je treba reševati dolgoročno: graditi bivalne objekte v romskih nase-

ljih, evidentirati Rome in priključiti naselja na vodovodno omrežje. Šele ko bodo izpolnjeni vsi ti pogoji, bo smiselno spraviti slovenskega in romskega otroka v iste šolske klopi.

Rome v občinskih svetih po Lampretovem mnenju marsikdaj zlorablajo izkušeni politiki, zato nasprotuje apriornemu podeljevanju sedežev v občinskih svetih. Verjame pa, da lahko Romi pripomorejo k reševanju lastnih problemov prek delovanja v drugih občinskih organih. Navsezadnje en sam občinski svetnik ne more kaj prida ukreniti, meni Lampret. Med ukrepi za pomoč pri vključevanju Romov okolje vidi Lampret zaposlovanje Romov v nekatera podjetja, ki bi v ta namen dobila državne subvencije.

Domačini se čutijo ogrožene

Dušan Strnad, glavni tajnik SDS in občinski svetnik v Ivančni Gorici, nam je razložil, da je poglavitna te-

žava v občini ta, da so tamkajšnji Romi nasilni in ne spoštujejo zakonov, lastnine ali običajev, kar vzbuja strah pri domačinih, izkušnje iz zadnjih let pa jim to potrjujejo. Romske naselje pri Zagradcu (ki je na uvodni sliki tega članka) je npr. v nasprotju z zakonodajo na vodovarstvenem območju. Pojavljajo se kraje, izsiljevanja in drugi prekrški. "Mislim, da tega ne počnejo vsi Romi, ampak žal so zaradi nekaterih posameznikov potem krivi vsi," pravi Strnad. "Odnosi med Romi in domačini so na meji incidentov." Pri tem policija po njegovo išče najrazličnejše izgovore, da ne posreduje. Podobno je bilo tudi v zadnjem primeru, ki je sprožil streljanje. Ker policija ni imela pooblastil, da bi Rome spodila z zasebne parcele, so krajanje vzeli stvari v svoje roke, še prej pa prosili policijo za spremstvo, da ne bi prišlo do incidentov. "Še zdaj se ne ve, ali jo bo žrtev, oče štirih otrok, odnesla brez posledic," je zaskrbljeno razlagal dogodka Strnad.

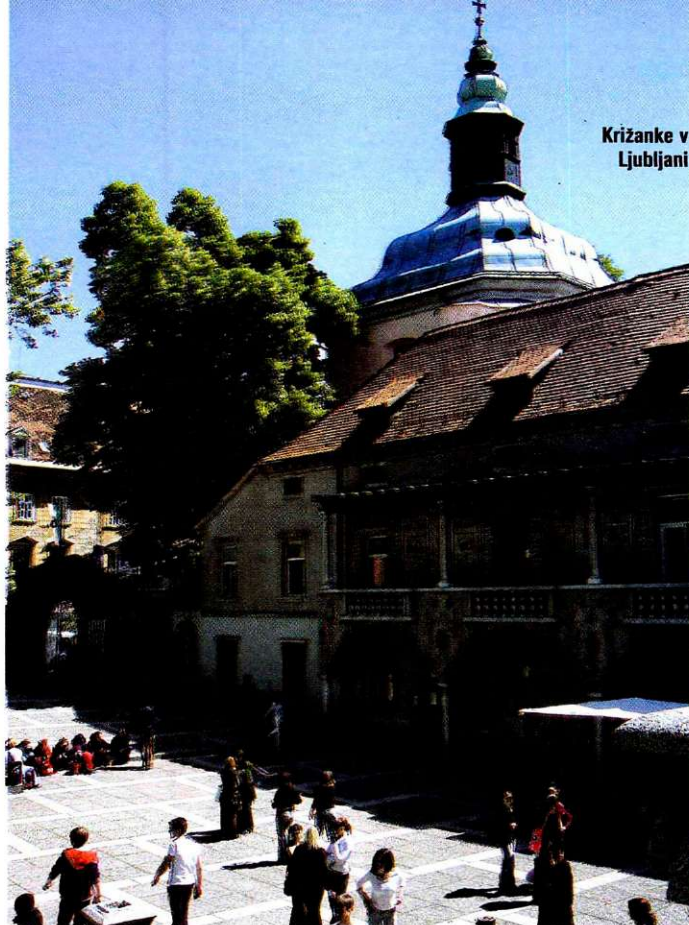
Dogodek je izzval sklic izredne seje občinskega sveta. A tudi Strnad tako kot Lampret ugotavlja, da je država dolžna reševati probleme in da je romski zakon nujen. Strnad se strinja, da bi policijska postaja v občini, ki so jo od notranjega ministrstva zahtevali že na eni od prejšnjih sej, precej pripomogla k izboljšanju stanja. Glede instrumenta romskega občinskega svetnika je Strnad podobno skeptičen kot župan.

"Na zadnji izredni seji smo od predstavnika urada za narodnosti slišali, naj bi se pripravljali osnutek 'romskega' zakona," je rekel Strnad, ki je novico sprejel kot pozitiven premik, saj so do zdaj tako policija kot drugi organi in ne nazadnje občine imeli zvezane roke. Položaj lahko reši "samo država z zakonom, ki bi dal občinam ustrezne vzvode pa tudi zadolžitve oz. navodila".

Glavni tajnik SDS je poudaril, da ne gre za nestrpnost večine v odnosu do Romov. "Želimo samo to, da bi zakonodaja veljala za vse enako in da bi imeli naši občani občutek, da jih država varuje." Če ni občutka varnosti, zlahka pride do tragičnih dogodkov, kot je bil tisti na Krki: "Kar se je zgodilo, mora biti resen povod za razmislek." **Mitja Volčansk**

**Pomanjkanje prave volje vlada-
joče elite do pravočasnega vra-
čanja premoženja je čas za kon-
čanje postopkov raztegnilo že
krepko prek enega desetletja.
To je še posebej nevzdržno za
večinoma starejše razlaščenca,
ki izgubljajo zadnje moči v boju
z neprijazno državno oblastjo.**

Hkrati jim je v večini primerov onemogočeno iskanje pravice na evropskih sodiščih, saj bi morali pred tem izbrati vse pravne poti v domači državi, ki pa se ob nenehnem zavlačevanju nikakor ne končajo. Združene lastnikov razlaščenega premoženja Slovenije (ZLRP) vladajoči strukturi znova očita neodgovoren odnos do lastnih državljanov, ki se kaže v načrtnem zavlačevanju vračanja podržavljenega premoženja po zakonu o

Križanke v
Ljubljani

vedbah ZRLP zaznala tudi vlada, ki je leta 2000 in 2001 "višjo stopnjo" opozorila, naj sama dokončno reši zadeve in jih le izjemoma vrača v vnovično odločanje organom, ki odločajo na prvi stopnji. Ministrstvom je pri tem naročila, da v 14-dnevem roku poročajo o tem, kakšne ukrepe so sprejela glede odločanja na drugi stopnji v skladu z že omenjenim sklepom vlade. Vendar se to ni zgodilo, čeprav zakon o upravnih postopkih iz leta 1986 določa, da "če organ druge stopnje spozna, da je treba na podlagi dejstev stvari rešiti drugače, le-ta odpravi odločbo prve stopnje in sam reši zadevo". Zato v ZRLP ne verjamejo, da gre pri postopkih denacionalizacije samo za neznanje. Po njihovem mnenju gre tu predvsem za igrano neznanje, za zlorabo oblasti in namerno povzročanje škode.

Nedosegljivi evropski kriteriji

Marsikdo je potemtakem (upravičeno) prepričan, da so številni sod-

Vračanje s težkim srcem

denacionalizaciji (ZDEN) in zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS). Očiten je torej namen oblasti, da bi se čim manjšemu številu razlaščenec vrnilo čim manj podržavljenega premoženja, to pa bi še naprej ostajalo dosedanjim uporabnikom ali državi. V ta zlovesča prizadevanja so vključene vse tri veje oblasti – zakonodajna, izvršna in sodna.

Namerna neučinkovitost vladajočih?

Slovenski razlaščenci torej že dolga leta ugotavljajo, da denacionalizacija ne teče pravočasno, po načelih dobrohotnosti in ob spoznanju vseh državnih organov, da gre pri vračanju premoženja za eno temeljnih dejanj slovenske tranzicije, za odpravo posledic komunističnega ravnanja nad lastnim narodom. Državna uprava namreč pri svojih odločitvah pogosto ne ravna po lastni presoji, ampak samo v strahu za svojo poklicno eksistenco, ki bi bila v nasprotnem (pravičniškem) početju lahko kaj hitro ogrožena. S trmasti-

mi ponovitvami negativnih rešitev upravni organi spravljajo razlaščenca v obup in brezizhodnost. Zaradi pomanjkanja učinkovitega upravnega nadzora ni nikakršnih sankcij za namerne napačne odločitve, preoračitev rokov ali kršenje načela materialne resnice. Za ZRLP je neopravičljivo tudi dejstvo, da ugotavljanje državljanstva, ki je prvi postopek za

začetek denacionalizacije, v številnih primerih sploh še ni rešeno. Vprašanje državljanstev rešuje ministrstvo za notranje zadeve, isto ministrstvo pa vodi tudi ves upravni aparat, zaradi česar je nedobronamernost na področju denacionalizacije čedalje razumljivejša. Pojav neučinkovitosti državnega aparata, ki deluje na področju denacionalizacije, je po na-

ni zaostanki, ki blokirajo denacionalizacijo, načrtovani. Razlaščenci zato pogostokrat uperijo prst tudi v tako imenovani ping-pong, ki se ga gresta vlada in Slovenska odškodninska družba. Tako poigravanje oziroma zavlačevanje (ogromno odprtih in nerešenih primerov v postopku denacionalizacije) pa nikakor ni v prid Republiki Sloveniji, ki ji na tem področju več kot očitno ni uspelo slediti kriterijem – demokraciji, svobodi, spoštovanju človekovih pravic in graditvi pravne države –, na katerih temelji Evropska unija (EU). Ob vstopu Slovenije vanjo bi po navedbah pravnikona Konrada Plauštajnerja moralo biti že docela jasno, da evropski pravni red zagotovo vpliva na nacionalni pravni red tudi na področju denacionalizacije. Pravo EU je namreč nadnacionalno pravo in ima zato prevlado nad nacionalnim: "Kadar koli neka evropska pravna norma ni v skladu z nacionalno normo, se nacionalna norma ne sme uporabiti, namesto tega se uporabi pravo EU!"

Lovro Kastelic

Inka Stritar: "Tu gre za očitno kršenje človekovih pravic, saj se zakon o denacionalizaciji izvaja že skoraj 15 let. Zato bo morala Slovenija kot članica EU v najkrajšem času izbrati drugo pot in hitrost. Obsojamo pa tudi dejstvo, da je bil pred kratkim odpravljen resor državnega sekretarja za zemljiško politiko in denacionalizacijo na ministrstvu za kmetijstvo. Omenjeni resor je bil namreč zelo pomemben, zato bi moralo imeti kmetijsko ministrstvo pri tem ključno vlogo, saj je v postopku denacionalizacije treba vrniti še veliko zemljišč in gozdov."

Foto: Džane Kostelc

Prvega maja je bil prelaz Vršič zaprt. Res je bilo to zimo veliko snega, a kmalu za tem, na dan načrtovane kolesarske dirke, je bil nenadoma odprt, potem pa so ga spet zaprli zaradi popravila ceste.

Dolina Soče je proti lastni državi prometno dokaj zaprta, bolj odprta je proti Italiji. Poseben problem je Trenta, ki je zaradi negotove prometne po-

Deja na cesti proti Vršiču naj bi trajala do 15. junija.

Nezadovoljno vodstvo TNP

Zaradi nemoči prebivalstva znotraj TNP se je oglasila tudi njegova uprava. Odgovorni so ji občasno odgovarjali, da je za zaprtje Vršiča letos kriva nevarnost plazov pri zadnjem ovinku na gorenjski strani. Ko je pristojna služba za varnost pred plazovi objavila, da tovrstne nevarnosti ni več, so se pojavili izgovori, da TNP ne pusti soljenja. Na upravi TNP so dejali, da je to popolno sprenevedanje. "Konec aprila in maja je treba cesto na zadnjem ovinku, zasutem s snežnim plazom, odpreti, ne pa soliti." Sedaj je cesta zaprta,

Meja na Vršiču?

vezave čez Vršič v zimskem in pomladnem času prometno slepo črevo.

Turistična dolina

Trenta ima dobre naravne danosti za turizem, vendar ta v zimskem času ni dovolj razvit. Zato pa ga skušajo spomladi oživiti. Navadno aprila znova odpro vrata obiskovalcem, ljubiteljem in poznavalcem Triglavskega narodnega parka (TNP) tudi z odprtjem Doma Trente, informacijskega središča, pravi njegov vodja Marko Pretner. Zaprejo ga konec oktobra, a za napovedane skupine so vrata vedno odprta. V domu so predstavljene naravne posebnosti edinega narodnega parka v Sloveniji in bogata etnološka dediščina gornjega dela soške doline oz. Trente. V večnamenski dvorani je na ogled multivizijska predstavitev TNP, v mansardi pa rekonstrukcija trentarske hiše in ovčje planine. Poleg informacijske dejavnosti, trženja, strokovnih vodenj, prenočitvenih zmogljivosti in razstavnih prostorov ima Dom Trente pomembno vlogo pri spodbujanju razvoja doline Trente in pri vzpostavljanju stika uprave TNP z njegovimi prebivalci. V njem potekajo številne prireditve, namenjene obiskovalcem in domačinom.

Škoda zaradi zaprtega prelaza

Zaradi zaprtega Vršiča prvomajski vrvež ob vstopu Slovenije v EU doline Trente ni dosegel, so razočarani v Krajevni skupnosti Soča – Trenta. Trentarji so javno protestirali, ker

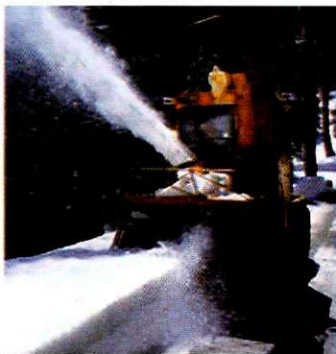
oblast ne uresničuje sklepov (da bo Vršič vse leto odprt), ki jih je sama sprejela. Zanje so prometne zveze svetov življenjskega pomena, zato je bil uvod v letošnjo turistično sezono katastrofalen. Vse kaže, da se bo to nadaljevalo, ne da bi za to kdo odgovarjal. Pri tem ne gre le za zaporo ceste ob plazov ali snežnem osipu, Trentarji ogorčeno ugotavljajo, da so jih ignorirali vso zimo, saj Direkcija RS za ceste vso zimo ni čistila ceste čez prelaz. Na njihove prošnje in proteste so se odgovorni izgovarjali na velike količine snega in visoke stroške zimskega vzdrževanja. Krajevna skupnost je spoznala, da sama stanja ne bo mogla izboljšati, zato je hotela kolesarsko dirko čez Vršič izrabiti za javni protest. S protestom so želeli spodbuditi pristojne službe, da zagotovijo celoletno prevoznost tega pomembnega cestnega prelaza. Po podatkih Turističnega društva Soča – Trenta je letos dolina zaradi zaprte ceste čez Vršič utrpela veliko izgubo. Zaradi malo-

marnega odnosa oblastnikov do teh krajev se je število prebivalstva v dolini zdesetkalo. Od dvesto petdeset ljudi jih je v turizmu stalno zaposlenih 18, sezonsko pa 22. Kar 12 domačinov ima registrirano dopolnilno dejavnost. V dolini se je v zadnjih letih število ležišč povzpelo na 311 v sobah in apartmajih. Poleg tega jih lahko 505 prespi v šotorih, šest je gostišč s 391 sedeži. To kaže veliko prizadevnost domačinov za kakovostnejše življenje. V dolini je nastala tudi mreža drobnega podjetništva, ki ima v svojem programu razvoj zimske in podaljšanje poletne sezone v jesen in pomlad. Brez celoletne povezave prek Vršiča pa so možnosti za uspeh zanemarljive. Cesto so potem v maju nenadoma odprli za kolesarje, vendar so ti dirko kljub spluzeni cesti – nemara zaradi dežja – zadnji hip preusmerili čez Karavanke in ubili dve muhi na en mah: odpadel je privlačen športni dogodek na Vršiču in medijsko opaznejši protest.

ker jo popravljajo pri hotelu Erika blizu Kranjske Gore. Uslužbenci parka ugotavljajo, da bi lahko bila cesta zaradi del zaprta le na polovici pasu in tako izmenično prevozna. "Resnici na ljubo je treba povedati," so zapisali v svojem javnem protestu pri TNP, "da tisti, ki smo zaradi službenih nalog v parku kljub temu prevozili omenjeno zaporo, nikoli nismo imeli težav z dolgim čakanjem. Prijazni izvajalci so nas vedno pustili naprej. Toda ta prijaznost nič ne pomaga šoferjem avtobusov in drugih osebnih vozil. Prav od teh avtobusov in turistov pa živita dolina Trente in Bovško. Vendar odgovorni na prometnem ministrstvu, državni direkciji za ceste in v cestnem podjetju ne poznajo in najbrž ne priznajo gospodarske odvisnosti Trente in Bovškega od prevoznosti vršičske ceste. Nihče se še ni vprašal, kdo je kriv za gospodarsko škodo, ki narašča vsak dan, ko je vršičska cesta zaprta". Ali pri pristojnih res ni nobenega razumevanja več za oddaljene kraje in ljudi? **Miran Mihelič**

Gorski prelaz Vršič je pol leta zaprt.

Cesta čez Vršič naj bi bila odprta, pa ni.

Trentarji trpijo gospodarsko škodo.

86-letna gospa gojila marihuano

Nemška policija je pred kratkim prijela neko upokojenko, ki je v svojem stanovanju v Hamburgu gojila marihuano. Policiji je nekdo anonimno prijavil, da iz stanovanja 68-letnice prihaja močan vonj, v raciji pa je policija marihuano odkrila v kopal-

nici, spalnici in dnevni sobi. "Odkrili smo nasad z okoli 170 stebelci marihuane, posebna svetila in ventilacijski sistem," je dejal policijski tiskovni predstavnik in dodal, da je bilo vse "profesionalno urejeno". V stanovanju, ki ga prijeta deli z 39-letnim sinom, so odkrili tudi pet kilogramov sveže nabrane in že spakirane mari-

huane. "Ženska je gojila marihuano in jo zalivala, vendar kaže, da je to delala za sina," je sporočila policija, ki je mamilo zasegla in sprožila preiskavo.

Znanstveniki odkrili gen srčne kapi

Kot so poročali japonski mediji, so japonski znanstveniki odkrili gen srčne kapi. V ključnem genu so namreč odkrili mutacijo, ki je bolj pogosta pri žrtvah infarkta kot pri drugih ljudeh. Znanstveniki domnevajo, da lahko mutacija v eni od kemičnih sestavin, ki sestavlja DNK, vpliva na vnetje arterij, ki dovaja kri do srca. Ko pride do blokade, ki ustavi dovod krvi, lahko nastopi srčna kap. To odkritje naj bi znanstvenikom pomagalo pri razumevanju vzrokov za srčne kapi.

Navdušeni gledalci televizije

Pet Nemcev je postavilo nov svetovni rekord v gledanju televizije, saj so v mali zaslon nepretrgano strmeli 50 ur in pet minut. S tem so za sko-

raj tri ure presegle rekord iz Guinnessove knjige rekordov, ki ga je pred časom postavilo pet Britancev. Kot so pojasnili rekorderji – štirje moški in zenska – pred televizorjem niso smeli zaspati, omejeno pa so imeli tudi število izhodov na stranišče, zato je bilo gledanje televizije precej naporno početje. Ker so se morali držati pravil, določenih za postavitev svetovnega rekorda, so lahko samo za pet minut na uro spočili oči, na stranišče pa so lahko šli enkrat na osem ur.

Nezvestoba je lahko smrtonosna

Polovica Nemcev, ki so v zadnjih 30 letih umrli za srčno kapjo med spolnim odnosom, zadnjih trenutkov življenja ni preživela s svojo soprogo, je pokazala študija centra za medicino Univerze v Frankfurtu. Študija, ki je zajela 56 primerov smrti med spolnim odnosom v zadnjih 30 letih, je pokazala, da je polovica žrtev umrla v objemu ljubice ali v javnih hišah, le četrtina jih je "izdihnila" v zakonski postelji, četrtino je kap zadela med samozadovoljevanjem. Študija temelji na 30.000 obdukcijah, opravljenih v zadnjih 30 letih, med katerimi je 60 do 56 moških, starih povprečno 59 let, in štiri ženske umrlo za infarktom med spolnim občevanjem. Znanstveniki za pojav nimajo racionalne razlage, nekateri pa namigujejo, da so moški, ki skačejo čez plot, bolj potrjeni infarktu.

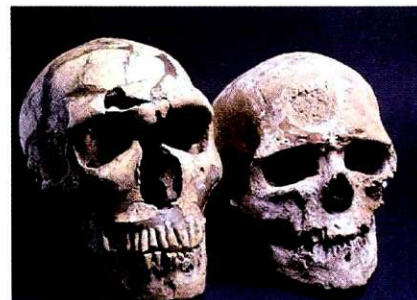
Prava trupla za mlade divjake

Tajske oblasti so v okviru prizadevanj, da mlade odvrnejo od nezakonitih cestnih dirk, sprejele zelo

drastične metode. Skupno 44 najstnikov, ki so jih ujeli pri nezakonitih dirkah z motorji in motornimi kolesi, so odpeljali na ogled mrtvašnice v eni od bolnišnic v Bangkoku in jim pokazali trupla žrtev prometnih nesreč. Nato so jih po poročanju lokalnega časnika Bangkok Post peljali še na ogled enega od razvpitih zaporov za mladoletnike, kjer so jim med drugim predvajali videoposnetek usmrtitve nekega prekupčevalca z mamili. "Takšne dirke organizirajo, ker so mladi in jim manjka občutek, kaj je pravilno in kaj narobe," je uvedbo novih ukrepov pojasnil predstojnik tajskih oblasti za pomoč mladoletnim prestopnikom Kittipong Kitayarak. Nezakonite dirke z motorji so na Tajskem zelo priljubljene in na (predvsem nočnih) dirkah po bangkoških cestah se pogosto zbere na tisoče gledalcev. Neredko se takšna tekmovanja končajo s hudimi prometnimi nesrečami.

Našli zob neandertalca

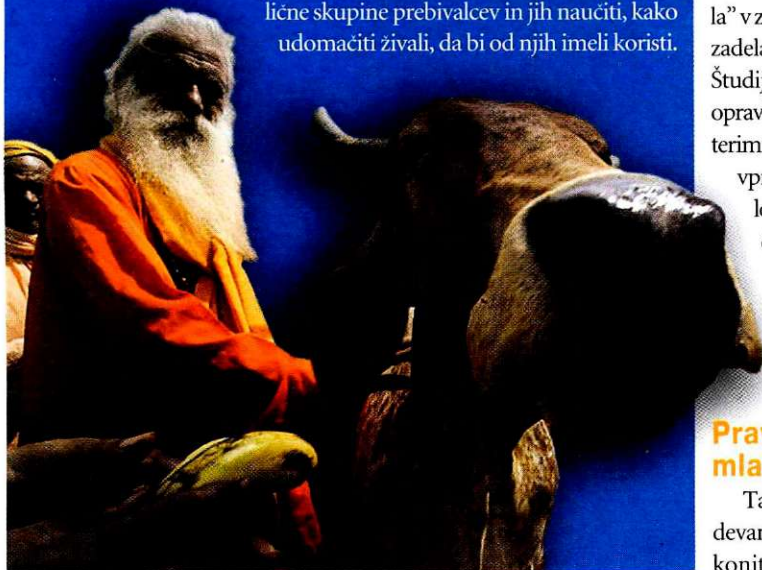
Paleontologi so v Črni gori odkrili zob neandertalca, starega med 40.000 in 150.000 let. Kot je sporočila direktorica muzeja v Nikšiću Zvezdana Vučević Lučić, so zob, ki je naj-

verjetneje pripadal moškemu neandertalcu, našli v kraju Crvena Stijena. Po njenih besedah je to prvo paleontološko odkritje na tem območju. Mitra Cerović iz črnogorskega centra za arheološke raziskave pa je dejala, da so odkritje potrdili tudi strokovnjaki iz arheološkega muzeja na ameriški Univerzi v Michiganu. Pojasnila je, da bodo na območju najdbe nadaljevali iskanje morebitnih novih arheoloških predmetov.

Predvolilna obljuba postala problem

Kot poročajo indijski mediji, se indijska vlada v osrednji indijski državi Chhattisgarh trudi, da bi izpolnila predvolilno obljubo in podarila 600.000 krav. Denar ni težava, saj je vlada že zbrala 6,8 milijona dolarjev, piše časnik Indian Express. V naslednjih mesecih bo tako vlada kupila 22.000 krav, za preostale krave pa se vladnim možem niti ne sanja, kje bi jih lahko kupili. "To je ambiciozen načrt, ki ga lahko uresničimo v petih letih," je dejal premier Chhattisgarha Raman Singh. Z darilom želijo povezati različne skupine prebivalcev in jih naučiti, kako udomačiti živali, da bi od njih imeli koristi.

Prihaja demikini

Britanska učiteljica Jill Silver je v Londonu predstavila rešitev za ženske, ki bi rade imele lepo porjavel hrbet in dekolte, a se ne želijo sončiti "zgoraj brez" ali med sončenjem neprestano popravljati naramnic, da bi imele povsod enakomerno rjavo polt. Izum, ki ga je Silverjeva poimenovala demikini, je nedrček brez naramnic in hrbtnega dela, ki ga bodo uporabnice lahko namestile s pomočjo posebnega gela. Nedrček iz

neoprenu podobnega materiala naj bi se trdno prilepil na kožo in ženskam omogočal neovirano gibanje in sončenje. Silverjeva je idejo za demikini dobila med počitnicami na Mallorci, ko je neprestano pazila, da ji ne bi na hrbtu ostala bela črta od hrbtnega dela nedrčka in tako "skazila" njenega hrbtna, ki ga rada razkazuje v oblekah brez hrbtnega dela. Nedrček naj bi kmalu prišel na police britanskih trgovin, na voljo naj bi bil v več barvah, zanj pa bo treba odšteti kakih 40 evrov.

Dolge zaporne kazni

Število ameriških zapornikov, obsojenih na dosmrtno zaporno kazen, se je v minulih desetih letih povečalo, tako da njihov delež zdaj znaša 83 odstotkov, je pokazala študija Sentencing Project washingtonske skupine, ki se zavzema za druge možnosti oziroma alternativo zaporu. Danes je približno 128.000 ljudi ali vsak enajsti zapornik v ameriških zaporih ob-

sojen na dosmrtno ječo. Leta 1992 pa je tovrstno kazen služilo 70.000 zapornikov. Študija ugotavlja, da naraščanja števila obsojenih na dosmrtno zaporno kazen ne moremo pripisati povečanemu kriminalu, ampak daljšim pogojnim kaznim in bolj strogim pogojnim izpustom ter spremenjeni politiki za znižanje kazni.

Bush ne želi brati časopisov

Ameriški predsednik George Bush je priznal, da ne želi preveč brati časopisov in spremljati televizijskih poročil, saj se boji, da bi izgubil svoj "jasni" pogled na dogajanje in padel pod vpliv novinarskih interpretacij. "Želim imeti jasno vizijo," je dejal Bush v pogovoru z novinarjem ameriškega časnika Washington Times Billom Sammonom. "Posvečati pozornost napačnim mnenjem nekaterih posameznikov ali stališčem, ki preprosto niso resnična, je lahko zelo frustrirajoče," je pojasnil. "Ne spremljam večernih novic na televiziji kot tudi ne tistih dolgih oddaj brez konca, v katerih ljudje predstavljajo svoja mnenja. Ne berem časopisnih komentarjev pa tudi ne uredniških uvodnikov," je dejal, ampak prebira le naslovnice nekaterih večjih dnevnikov in "preleti" članke, ki se mu zdijo posebej zanimivi.

Stradivarijevo čelo v smetnjaku

V nekem smetnjaku v Los Angelesu so našli ukraden Stradivarijev

čelo, vreden 3,5 milijona dolarjev, je pretekli teden poročal časnik Los Angeles Times. Redek instrument, imenovan "General Kyd", je bil ukraden izpred hiše nekega čelista. Kraja je sprožila veliko iskalno akcijo, ki pa je bila kmalu ustavljena, potem ko so kamere v soseski pokazale, kako je mladina na kolesih pobrala kovček z instrumentom. Kot je še poročal Los Angeles Times, je neka ženska odkrila čelo v smetnjaku tri dni po kraji. Svojega prijatelja je prosila, naj popravi instrument ali pa ga predela v omarico za zgoščenke. Na srečo je še pravočasno videla na televiziji novico o ukradenem čelu in poklicala policijo. "Hvala bogu potrebuje moj fant precej časa, da uredi kako stvar zame," je dejala ženska, ki si obeta 50.000 dolarjev nagrade.

Denar bo delil s šefom

Srečni dobitnik, ki je pred dnevi na zahodnonemški loteriji zadel 6,6 milijona evrov, želi s tem denarjem pomagati svojemu šefu spraviti nje-

govo podjetje iz škripcov. 45-letni gradbeni delovodja je pojasnil, da namerava kupiti delnice oslabelega gradbenega podjetja v Mönchengladbachu, kjer je zaposlen, da bi tako lahko podjetje poplačalo svoje dolgove in vložilo v nakup nove opreme. Tako bi rešil svoje in delovno mesto svojih petnajstih sodelavcev. Nekaj denarja pa bo le zapravil zase: z ženo in dvema mladoletnima sinovoma bo avgusta odpotoval v Atene in si ogledal olimpijske igre.

Hitlerjevi predmeti na dražbi

Na dražbi v novozelandskem Aucklandu so za rekordnih 5.140 ameriških dolarjev prodali versko

knjigo, ki je bila nekoč last Adolfa Hitlerja, in natipkano vizitko z zahvalo z njegovim podpisom. Dražitelj Dunbar Sloane pravi, da je knjiga Božje delo in Luthrovo učenje s Hitlerjevo zahvalo in podpisom dosegla nepričakovano visoko ceno, saj je bila njena izklicna cena 726 dolarjev. Vizitko z zahvalo so ponudili za 1.814 dolarjev, šla pa je za 3.930 dolarjev. Oba predmeta je kupil zbiralec z južnega otoka Nove Zelandije, ki je želel ostati anonimen. Predmeta je prodal nekdanji častnik Britanske kraljevske mornarice Neil Duff, ki ju je vzel iz urada nacističnega voditelja, ko je bil v Berlinu kot vojak v drugi svetovni vojni.

Tumor velikan

25-letni Somi Sari iz obmejne kamboške province so zdravniki v bolnišnici Ho Chi Minh City v Vietnamu odstranili deset kilogramov težek tumor na prsni, poroča nemška tiskovna agencija dpa. Sarijevo so v bolnišnico sprejeli dva dni pred rojstvom drugega otroka, je dejal direktor bolnišnice Nguyen Chan Hung. "Operacija je trajala uro in pol in je potekala brez zapletov," je dodal Hung, ki je tudi vodil poseg. Pri Sarijevi so tumor odkrili, ko je bila stara 15 let, ob rojstvu njenega prvega otroka leta 2002 pa se je tvorba povečala na velikost pomaranče. "Pacientka se dobro počuti in verjamem, da tumor ni bil maligne narave. Operacijo smo opravili brezplačno, saj je Sarijeva iz revne družine. Vse stroške krije bolnišnica," je pojasnil Hung in dodal, da je bila Sarijeva prva pacientka iz Kambodže v njihovi bolnišnici. Ob tem je tudi izrazil upanje, da bodo v prihodnje v bolnišnico sprejeli še več pacientov z druge strani meje. Sarijevo naj bi iz bolnišnice odpustili v dveh tednih.

Transgeno tveganje

Uvoz gensko spremenjene hrane v Evropo ni več prepovedan, toda tveganje še vedno ostaja. Tako meni Claudio Ortolani, svetovalec italijanske vlade, ki pravi, da je treba veliko sredstev vložiti v raziskave in učinkovito nadzorovati, kaj se dogaja z uživalci take hrane. Velika je namreč možnost, da rastline postanejo alergeni. Transgena koruza BT-11 je za zdaj šla skozi vse teste. Najvažnejši test je t. i. decision tree, drevo odločitve, ko se nova beljakovina primerja z vsemi znanimi beljakovinami alergeni. Vseh beljakovin je okoli 500.000, nam znanih alergenov je 219, vseh alergenov pa je verjetno okrog tisoč. Neresnična je trditev, da se transgena koruza v ničemer ne razlikuje od navadne koruze; vsebuje namreč beljakovino, ki je strupena in deluje kot pesticid. Svetovalec italijanske vlade pravi, da bo naslednjih pet let dovolj, da bomo izvedeli vso resnico o transgeni koruzi. Toda takrat bodo posledice morda že tu.

Izgubljeni zaklad

Resnica o t. i. jantarni sobi Petra Velikega iz 18. stoletja je vse prej kot srečna, saj je eden najdragocenejših zakladov sveta, vreden 150 milijonov funtov, izginil v kaosu druge svetovne vojne in padcu nacistične Nemčije. Šestdeset let iskanja je bilo zaman in niso ga skrili ali uničili tisti Nemci, ki so ga ukradli. Pogorel je v požaru, ki ga je v Königsbergu zanetila Rdeča armada. Rusija je tako sama uničila enega svojih največjih zakladov in uradno to prikrivala vse do danes. Sobo, od vrha do tal obloženo z izrezljanim jantarjem, so leta 1717 naredili nemški rokodelci v dar Petru Velikemu. Ko so Nemci vdrli v Rusijo, so rokodelci skušali prekriti jantar s tapetami, toda zaman. Zadnja sled jantarne sobe, katere repliko sta prav lani v St. Peterburgu odprla ruski predsednik Vladimir Putin in nemški kancler Gerhard Schröder, je izginila in se tudi končala v Königsbergu. Tedaj so povabljenim dali v roke brošure, na katerih je pisalo, da prav jantarno sobo še vedno iščejo.

Nevidnost

V dogodivščinah Harryja Potterja je plašč, pod katerim junak postane neviden, mogoče res izmišljiva, toda tokijska univerza v resnici pripravlja tehnologijo, ki bo omogočila optično kamuflažo. Tako se tudi dejansko približuje cilju narediti plašč nevidnosti. Kot je bilo predstavljeno na razstavi novih tehnologij v San Franciscu, je čisto mogoče gledati naravnost skozi človeka, oblečenega v poseben plašč, in videti obrise predmetov, ki stojijo za njim. Pri tehnologiji optične kamuflaže so uporabljene majcane kamere, ki pošiljajo podatke na drugo stran plašča. Z njihovo pomočjo se prenaša slika s sprednje strani plašča na zadnjo in obratno. Ali to pomeni, da bomo kmalu hodili naokrog, ne da bi nas kdo opazil? To je sicer malo verjetno, je pa vsekakor zanimiva zamisel.

Banka matičnih celic

Raziskovanje matičnih celic za terapevtske namene lahko prinese zdravila za širok spekter bolezni. To pa je v zadnjem mesecu razburilo duhove v Veliki Britaniji, saj so tam pred kratkim odprli prvo banko za shranjevanje in distribucijo teh malih delcev protoživljenja. Tam naj bi shranjevali matične celice, ki imajo še poseben pomen za raziskovalce, ki bi lahko prišli do njih brez dolgih procesov pridobivanja. Londonska banka matičnih celic je bila zgrajena s 4,6 milijona dolarjev državnega denarja. Zaradi nje bo Britanija v ospredju znanosti, toda nasprotniki pravijo, da je proces ustvarjanja človeških zarodkov za to, da bi jih uporabljali za terapevtske namene, ogaben. Raziskovanje matičnih celic zajema uničenje zarodkov, starih dva tedna, ko imajo mlade celice sposobnost, da se razvijejo v kakršen koli organ. Raziskovalci upajo, da bodo lahko iz njih vzgajali nadomestne organe in identificirali genetske napake, ki povzročajo bolezni, kot je Alzheimerjeva. Večino zarodkov za tako uporabo dobijo iz "rezerve" pri umetnih oploditvah.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s položnico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnite dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: da ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

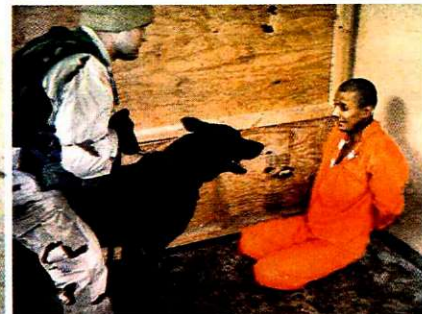
S to naročilnico se zavežem, da bom naročnik Demokracije najmanj eno leto!

cena: 550 SIT

Obremenjujoči
posnetki iz iraških
zaporov

Fotografije: Reuters

Slabe novice iz Iraka

Letošnja pomlad v Iraku je polna slabih novic. April je bil najbolj krvav mesec po lanski ameriški razglasitvi konca vojne, in ko se je zdelo, da stvari ne morejo biti še slabše, je prišlo do afere Abu Graib. Ugotovitve o množičnih zlorabah iraških ujetnikov so najhujši moralni udarec, ki so ga doživele ZDA po začetku vojne.

Informacije o mučenju ujetnikov v zaporu Abu Graib in drugih zaporih v Iraku so se pojavile že prej kot same obremenjujoče fotografije, ki so se v javnosti prvič znašle konec aprila. Na kruto ravnanje z zaporniki je v svojem poročilu opozoril že mednarodni odbor Rdečega križa po ogledu zaporov. Njegovi predstavniki so od oficirja obveščevalne službe pri tem dobili pojasnilo, da je poniževanje ujetnikov "del postopka". Poročilo Rdečega križa, kot za taka poročila velja, ni bilo namenjeno javnosti, ampak kot opozorilo samim ameriškim oblastem.

Drugi razlog za poplah bi moralo biti zaupno poročilo o razmerah v zaporu Abu Graib, ki ga je za Pentagon pripravil ameriški generalmajor Antonio Taguba. Vendar so se ameriške oblasti odločile za ukrepanje šele potem, ko so podatki iz tega zaupnega poročila pricurljali v javnost in ko so se v medijih pojavili prvi obremenjujoči posnetki mučenj in spolnih zlorab. Novi in novi posnetki pa tudi podatki iz Tagubovega poro-

čila kažejo, da ni šlo za osamljene primere, ki bi jih zagrešila peščica sadističnih posameznikov, ampak za pogosto prakso.

Kdo je kriv?

Izvrševalci takih dejanj so seveda ljudje z nižjih nivojev vojaške hierarhije, zato se postavlja vprašanje, kako visoko je segala odgovornost. Izgovarjanje na ukaze z višjih ravni je postalo značilna obrambna strategija izvajalcev. Med njimi so na primer narednik Ivan Frederick, vojak Charles Graner, vojakinja Lynndie England, ki se pojavlja na fotografijah. Ukaze naj bi bili dobivali od vojaške obveščevalne službe. Graner je tako omenjal, da so ga oficirji obveščevalne službe za njegovo ravnanje celo večkrat pohvalili, saj naj bi bile njegove poprejšnje zlorabe ujetnikov pripomogle k zbiranju informacij na zaslišanjih. Poleg izvrševalcev se na vlogo vojaške obveščevalne službe izgovarja tudi zdaj že odstavljena poveljnica iraških zaporov generalka Janis Karpinski.

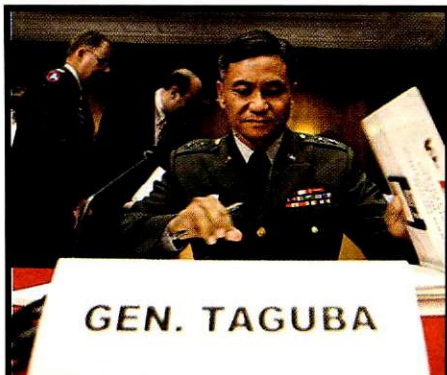
Toda izvrševanje ukazov obveščevalne službe je po vsej verjetnosti le del resnice. Že sami posnetki so pokazali, da vojaki na fotografijah zlorab niso

opravljali ravno z odporom, ampak s precejšnjim zadovoljstvom. Tudi nekateri od vpletenih so svoja dejanja v medijih kasneje opisovali brez kakršnih koli znakov obžalovanja. Velik del zlorab, ki jih je mogoče videti na fotografijah, po njihovih lastnih izjavah ni imel nobene zveze z zbiranjem obveščevalnih podatkov, ampak je bil namenjen kaznovanju zapornikov ali pa kar samo "zabavi" paznikov, kot pravi Sabrina Harman, ena od vpletenih.

Nekateri od neposrednih krivcev so bili že degradirani, odpuščeni in obsojeni na zaporne kazni, druge to po vsej verjetnosti še čaka. Prvi med njimi je bil vojaški policist Jeremy Sivits, ki je priznal krivdo in izjavil, da ni ravnal po ukazih nadrejenih. Tudi general Taguba v svoji preiskavi ni našel dokazov, da bi ukazi za zlorabe prihajali z vojaškega vrha, vsekakor pa je v izjavi pred komisijo ameriškega senata vojaško vodstvo obtožil hudih napak, povezanih s pomanjkanjem usposabljanja, nadzora in discipline. Del poveljniške odgovornosti sega tudi do obrambnega ministra Donalda Rumsfelda. Čeprav je slednji zanikal, da bi kdaj dovolil takšno ravnanje, je jasno, da se na informacije o njih ni ustrezno odzval. Tagubovega po- >>

Donald Rumsfeld, ameriški sekretar za obrambo: kaj je vedel Pentagon?

• Generalmajor Antonio Taguba je Pentagon opozoril na zlorabe, še preden so posnetki prišli v javnost.

• Brigadna generalica Janis Karpinski, odstavljena poveljnica zaporov v Iraku, za zlorabe krivi vojaško obveščevalno službo.

• Seymour Hersh, ameriški preiskovalni novinar: od vietnamskega My Laija do iraškega Abu Graiba

»ročila mu tako menda ni uspelo prebrati niti v dveh mesecih – dokler ni zgodba prišla v javnost.

Spomin na Vietnam

Abu Graib je v ameriški politiki v zadnjih tednih postal pojem, ki ga nekateri, ne brez razloga, primerjajo s tem, kar je nekoč pomenil My Lai. My Lai je vietnamska vas, kjer so ameriški vojaki leta 1969 izvršili poboj civilnega prebivalstva. Ne glede na število žrtev v enem in drugem primeru in ne glede na različne okoliščine nekateri komentatorji že vidijo vzporednice med dogodkoma – predvsem v smislu njihovih političnih učinkov.

Zanimivo je že dejstvo, da je zapupno poročilo o zlorabah, ki ga je za ameriško vojsko pripravil preiskovalec generalmajor Antonio Taguba, prvi objavil prav veteran ameriškega preiskovalnega novinarstva Seymour Hersh v New Yorkerju. Prav Hersh je bil tisti, ki je ameriško javnost pred 35 leti seznanil s pokolom v My Laiju in si s tem takrat prisluzil prestižno Pulitzerjevo nagrado.

Glede na okoliščine pa je lahko Abu Graib moralno in politično celo še bolj problematičen kot My Lai. Ameriška in svetovna javnost sta bili v času vietnamske vojne manj občutljivi na človekove pravice, vietnamske vojne pa niso niti poskušali opravičevati s kakšnimi posebno moralno vzvišenimi in demokratičnimi cilji. Šlo je za čas hladne vojne, ko so se ZDA soočale z močnim nasprotnikom v podobi Sovjetske zveze in spopad v Vietnamu je izhajal iz prav nič prikritih vojaškostrategičnih ciljev: ustaviti širitev komunizma v Aziji v strahu pred ureditvijo t. i. teorije domin. Po-

polnoma jasno je bilo, da gre za boj proti komunističnem vplivu, medtem ko sta bili vprašanji demokracije in človekovih pravic postavljeni na stran. Vsi takratni režimi jugovzhodne Azije so bili nedemokratični: razlikovali so se predvsem po tem, ali so v zunanji politiki podpirali ZDA ali Sovjetsko zvezo.

Človekove pravice

V Iraku pa naj bi bilo prav vprašanje človekovih pravic v prvem planu. Dokler je prevladovala domneva, da Huseinov režim skriva orožje za množično uničevanje, je bilo lahko glavno opravičilo za vojaški poseg zagotavljanje varnosti. To opravičilo je postalo bolj ali manj neuporabno, ko se je izkazalo, da orožja za množično uničevanje v Iraku ni. Podobno težko je postalo opravičevanje vojne kot boja proti terorizmu. Argumenti o neposredni povezavi med Sadamom Huseinom in Al Kaido so bili že pred vojno preveč šibki, da bi se bilo nanje mogoče opreti. Hkrati pa je Irak prav po ameriškem posegu postal boljše za islamske teroriste vseh vrst.

Ostal pa je seveda najpomembnejši ameriški argument, ki je vojaški poseg opravičeval z osvoboditvijo iraškega ljudstva od totalitarnega Huseinovega režima. Vsaj z vidika zahodnega sveta je prav ta argument, ki vojno opravičuje z varovanjem človekovih pravic, vred-

notami svobode in demokracije, najmočnejši (še toliko bolj seveda zato, ker so drugi argumenti medtem postali precej slabotnejši). Tega se dobro zaveda tudi ameriški predsednik George Bush, ki je v ospredje boja proti terorizmu v zadnjih mesecih postavil boj za demokracijo kot osrednji element ameriške zunanje in varnostne politike.

Toda prav afero Abu Graib načena ta ključni argument. Kako lahko visoke standarde spoštovanja človekovih pravic prinaša nekdo, ki te pravice sam krši?

Barbarstvo kot vsakdanjost

V primerjavi s tem, kar se je v nedanjem največjem Sadamovem zaporu Abu Graib dogajalo pred prihodom Američanom, bi se lahko sedanje ameriške zlorabe zdele le nepomembna malenkost. Tudi med današnjimi iraškimi uporniki proti Američanom so najhujša barbarstva prej pravilo kot izjema. Z Al Kaido povezana skupina, ki jo vodi Abu Musab al-Zarkawi, je pred kamera-

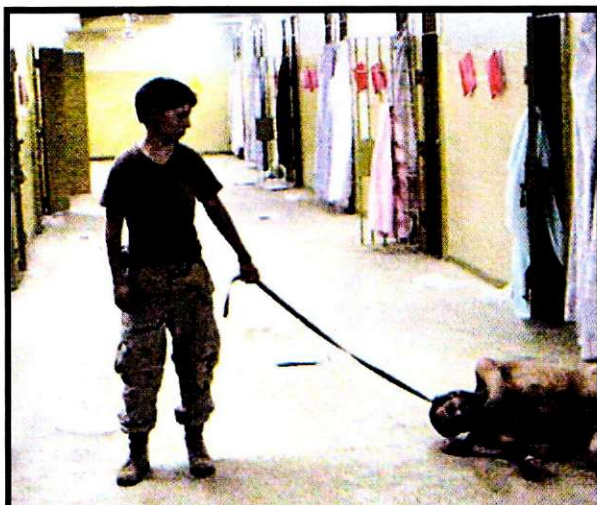
mi obglavila civilista Nicholasa Berga samo zato, ker je bil ameriški državljan. Teroristi, ki so 21. aprila izvedli vrsto bombnih napadov v Basri, so pri tem brez pomislekov pobijali civiliste, med njimi mnogo otrok. V Faludži je umorom ameriških najemnikov sledilo še znašanje nad njihovimi trupli. Primerov namernih terorističnih napadov na civiliste, ugrabitev in umorov tujih državljanov je v Iraku nešteto.

In vendar ne more nobena od teh grozot relativizirati ameriških zlorab zapornikov. Islamski skrajneži in teroristi ne zagovarjajo človekovih pravic, ampak se proti njim celo bojujejo. Z Američani je drugače, saj so človekove pravice njihova temeljna vrednota, zato lahko že drobni incidenti – in Abu Graib in drugi zapori v Iraku so žal še veliko več kot to – pripeljejo do hude moralne in politične krize.

Kako se izgublajo vojne

Brez posebnega pretiravanja lahko celo domnevamo, da lahko

ZDA zaradi kombinacije takšnih dogodkov izgubijo vojno. Zaradi svojih tehnoloških prednosti in vrhunske usposobljenosti ameriški vojaki po drugi svetovni vojni skoraj niso več doživljali klasičnih porazov na bojiščih. Do poraza oziroma do umika je tako prihajalo predvsem iz dveh razlogov: zaradi situacije, ki je terjala več ameriških žrtev, kot jih lahko ameriška

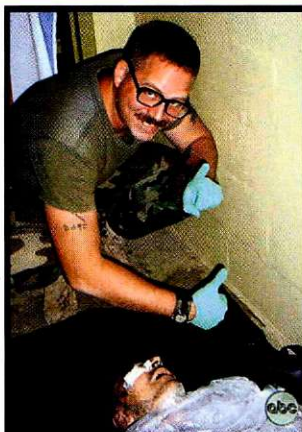
• Fotografije ne kažejo, da bi ameriški vojaki "izvrševali ukaze" z odporom: nekateri vpleteni priznavajo, da so zapornike zlorabljali "za zabavo".

javnost v nekem trenutku prenese (značilen primer iz zadnjega desetletja je Somalija), ali pa zaradi moralne krize, ki jo izzevoje dejanja samih ameriških vojakov.

Kombinacija obeh dejavnikov je bila odločilna pri ameriškem porazu v Vietnamu, čeprav tam ni bilo nobene bitke, v kateri bi prišlo do odločilnega ameriškega vojaškega poraza. Podobna kombinacija – s kombinacijo ameriških žrtev in neodpušljivih ameriških napak – se lahko uresniči tudi v Iraku.

Kot piše Cathy Young za Boston Globe, se del Američanov danes tega zaveda, nekateri pa se tega – celo veselijo. Neimenovani ameriški "pomemben novinar levičarske usmeritve" v pogovoru z dopisnikom britanskega Daily Telegrapha tako na primer razmišlja po načelu čim slabše, tem bolje. Upa, da bo Irak čim večja katastrofa, saj se bo tako bistveno zmanjšala možnost za znovnično izvolitev Georgea Busha. Z drugimi besedami bi to lahko pomenilo: v imenu določenih političnih ciljev želeli si, da bi umrlo čim več Irčanov in Američanov. Ameriški poraz v Iraku bi namreč ne pomenil samo poraza sedanje ameriške vlade (ki si je po svetu res nabrala precej ostrih nasprotnikov), ampak tudi poraz za mednarodno skupnost in končno tudi za same Irčane. Odhod Američanov iz Iraka brez oblikovanja močne iraške vlade s široko podporo v celotni državi bi namreč prav gotovo pomenil državljansko vojno. Razmere bi lahko bile zelo podobne tistim v Afganistanu po ruskem

• Vojaki, obtoženi zlorab iraških zapornikov, se izgovarjajo na ukaze nadrejenih (na sliki vojak Charles Graner in vojakinja Lynndie England).

• V Iraku je človek malo vreden. Ostanke ubitega in iznakaženega Američana v Faludži konec marca.

• Posnetek teroristične skupine pred obglavljenjem ugrabljenega ameriškega civilista Nicholasa Berga: teroristi ne izbirajo sredstev.

• Umik ameriških vojakov v Iraku brez oblikovanja legitimne iraške oblasti bi verjetno vodil v vsesplošno državljansko vojno.

umiku, ki so nazadnje pripeljale do zmage talibanskega režima, ta pa je potem ponudil zavetje najnevarnejši svetovni teroristični organizaciji Al Kaidi. S hitrim umikom iz Iraka bi tako ZDA po vsej verjetnosti naredile še večjo škodo, kot so jo povzročile s svojimi pogosto ne dovolj premišljenimi potezami od padca Huseinovega režima naprej.

Usodno obdobje

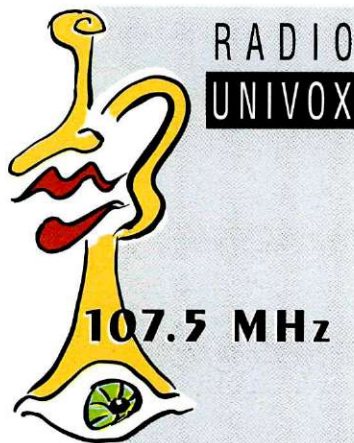
Za prihodnost Iraka je lahko predvsem usoden naslednji mesec, ko naj bi oblast uradno prešla v rokečasne iraške oblasti, ta pa naj bi v naslednjega pol leta tudi s pomočjo Združenih narodov pripravila volitve, ki bi sčasoma pripeljale do nesporno legitimne vlade. Toda tudi ob tem obstaja precej vprašanji nerešenih. Tudi zato, ker prenos oblasti na Irčane ne bo potekal v politično kolikor toliko stabilnih razmerah, kot so prvotno načrtovali. Prvi problem bo sestavačasnega iraškega vla-

dajočega organa. Če ga bodo sestavljali predvsem tehnokrati, med iraškim ljudstvom ne bo imel prave avtoritete. Če ga bodo predstavljali viditelji posameznih političnih sil, se postavlja vprašanje, kako širok naj bo. Marina Ottaway v svojem komentarju za Washington Post meni, da bi legitimnost novi iraški oblasti najlaže zagotovili tako, da bi vanjo prek predstavnikov vključili vse, ki imajo kakšen vpliv, tudi nekatere "slabe fante", kot je protiameriški šiitski skrajnež Muktada Sadr. Podobni strategiji je sledilo tudi oblikovanje afganistanskega plemenskega zboraloja džirge. Drug problem pa je delovanje ameriške vojske v Iraku. Če

ne bo imela nova iraška oblast nobe-nega vpliva na to, kar na iraškem ozemlju počne ameriška vojska, ne bi bilo mogoče govoriti o suverenosti. Ena od morebitnih rešitev bi lahko bila, da bi glavne smernice za delovanje ameriške vojske v Iraku določal iraški varnostni svet, v katerem bi sodelovali iraški obrambni in notranji minister, ameriški veleposlanik in visok ameriški general.

Vsekakor bo moral biti prenos oblasti na Irčane hiter in hkrati premišljen, kar pa ne bo lahko. Toda novih napak si Američani preprosto ne smejo več privoščiti. Katastrof je bilo že preveč.

Gjyle Vishaj

RUMENE STRANI

SLOVENIJA TEL

www.rumenestrani.com

I N T E R
M A R K E T I N G

intervju

Fotografir: Danijel Kralj

Bila je dolgoletna ravnateljica Osnovne šole Majde Vrhovnik. V času Bajukove vlade je bila državna sekretarka na ministrstvu za šolstvo, zadolžena za osnovno šolo. V tistem času si je prizadevala za zamrznitev zadnje triade devetletke, saj je menila, da je le-ta tako s strokovnega kot organizacijskega vidika nepripravljena. Takšnega mnenja je tudi danes, zato se bo, kot pravi, v okviru društva Pobuda za šolo po meri človeka, katerega podpredsednica je, zavzemala, da se napake popravijo in da slovenska osnovna šola spet postane šola po meri človeka.

V šolskem letu 2003/2004 se je v vseh osnovnih šolah po Sloveniji začela uvajati devetletka. S strani države oziroma šolskega ministrstva je mogoče slišati, da je to najboljše rešitev. Kolikor mi je znano, ste vi drugačnega mnenja. Zagovarjali ste postopno uvajanje devetletke. V čem je bistvena razlika?

Že v pripravi celotne prenove osnovne šole, ko se je pripravljala t. i. bela knjiga, je prišlo med strokovnjaki različnega idejnega prepričanja do velikih nasprotij. V začetku so pri pripravi sodelovali strokovnjaki vseh idejnih skupin, kasneje pa, ko so strokovnjaki desnega idejnega prepričanja videli, da nič ne dosežejo, so izstopili iz prenove in so jo naprej vodili samo strokovnjaki enega idejnega prepričanja, to je LDS in ZL. Ob sami predstavitvi bele knjige smo poudarja-

medtem ko je bilo poskusno uvajanje zadnje triade z organizacijskega in strokovnega vidika zelo slabo pripravljeno. Zato se je za poskusno uvajanje sedmega razreda zadnje triade vsako leto prijavljalo manj šol. Ko sem bila državna sekretarka na šolskem ministrstvu, to je bilo v času Bajukove vlade, ko je ministrstvo vodil Lovro Šturm, sva ugotovila, da je zadnja triada tako z organizacijskega kot vsebinskega vidika izredno slabo pripravljena. Zato sva menila, da zadnjo triado zamrznemo in začnemo postopno uvajati devetletko, to pomeni od prvega do devetega razreda, da sproti delamo evalvacije in poglobljene analize, spreminjamo, dopolnjujemo. Tako bi prav gotovo enkrat dobili takšno osnovno šolo, ki si jo želijo učenci, starši, učitelji in celotna družba. Žal smo bili premalo časa na ministrstvu, za nami ga je prevzel minister Gaber, ki je projekt devetletne osnovne šole vpeljal zelo na hitro za celotno Slovenijo. V času poskusa sedmega razreda ni bila izvedena nobena poglobljena evalvacija in tudi pripombe ravnateljev in učiteljev na organizacijo in vsebino dela v sedmem razredu niso bile upoštewane.

Upam si trditi, da je ta devetletka, še posebej zadnja triada, tako z organizacijskega kot strokovnega vidika nepripravljena. Lahko rečem, da je bil koncept prehitro postavljen, premalo strokovno pripravljen in brez konsenza med strokovnjaki različnega idejnega prepričanja.

V javnosti se oglašajo ravnatelji, učitelji in tudi starši in opozarjajo na probleme, ki so se pojavili z uvedbo devetletke. Bi lahko rekli, da je prenova osnovnega šolstva začetna napačno ali pa so kritike posledica "poporodnih" krčev?

Že v času poskusnega uvajanja devetletke so ravnatelji in učitelji opozarjali na mnoge po-

Na kaj konkretno so opozarjali?

Prvi odzivi staršev so bili, da so otroci preobremenjeni. Otroci prihajajo iz šole domov tako utrujeni, da popoldne doma težko še kaj delajo. Po drugi strani pa vedo, da morajo delati, če hočejo biti v šoli uspešni. Tako mora otrok, ki obiskuje sedmi razred, še najmanj dve do tri ure popoldne delati domače naloge in se učiti. Za povrh so učni načrti tako zahtevni, da mnogi starši svojim otrokom ne morejo pomagati. Tisti učenci, ki imajo izobražene starše, so na dobrem. Je pa za slovensko šolo sramotno to, da ima več kot 17 odstotkov slovenskih osnovnošolcev že inštrukcije, za katere morajo starši odmeriti veliko denarja. Problem se pojavi pri tistih otrocih, ki nimajo izobraženih staršev in starši nimajo denarja za drage inštrukcije. Za te otroke je državi bolj malo mar, čeprav bi morali vsi otroci imeti enake pravice do dobre in kvalitetne osnovne šole.

Ste v društvu Pobuda za šolo po meri človeka pripravili kakšne alternativne rešitve?

Pripravili smo predlog, da bi bile vse interesne dejavnosti, ki so zunaj šole in tečejo zelo aktivno, to so glasbena šola, športne aktivnosti, tečaji tujih jezikov in tudi župnijski verouk, priznane kot eden od izbirnih predmetov. A smo pri ministru Gabru naleteli na velik odpor. Minister Gaber še danes razlaga slovenski javnosti, da skuša društvo Pobuda za šolo po meri človeka spraviti verouk v šole, čeprav sam dobro ve, da to ni res in da društvo odločno zagovarja stališče vernih staršev, da se župnijski verouk, ki poteka v župniščih, prizna kot enakovreden izbirni predmet. Zdi se mi, da je ministrov zavajanje javnosti nekorektno.

Kot drugo pa je minister na očitke o preobremenjenosti otrok odgovoril, da so tudi v tujini osnovnošolci enako dolgo v šoli. Res je, da so v

Devetletka je kot industrijska proizvodnja

Pogovor z
Angelco Likovič

li, da je pri prenovi popolnoma izpuščena vzgoja, vendar je bil jasen odgovor pripravljavec, da bo šola izobraževala, vzgajali pa bodo starši. Pri tem so se naši koncepti razšli.

Kljub temu je priprava hitro stekla. Začeli so s poskusnim uvajanjem devetletke. Upam si trditi, da je bilo to poskusno uvajanje devetletke v prvi triadi dovolj poglobljeno in strokovno,

manjkljivosti, tudi strokovne, vendar jim ministrstvo ni prisluhnilo. Osebnost sem bila ves čas zelo kritična do devetletke in prepričana sem bila, da ko se bo devetletna osnovna šola uvedla v vse slovenske osnovne šole, se bodo prebudili starši. In to se je res zgodilo. Že oktobra so me klicali starši iz vse Slovenije in me spraševali, kaj je z devetletko, kaj je s sedmim razredom itd.

nekaterih državah otroci enako dolgo v šoli, vendar v šoli tudi vse naredijo – naredijo vso domačo nalogo pod strokovnim vodstvom učitelja in se pripravijo za naslednji dan – kar pomeni, da pridejo domov sproščeni in se lahko ukvarjajo s športom, se pogovarjajo, v družini pa je prijetno ozračje. Z otroki pri nas ni tako. Ugotovili smo, da so otroci v zadnji triadi mnogo bolj obremenjeni kot »

» kateri koli delavec v podjetju. Po vsem tem lahko rečemo, da je prenova zažena, saj v času poskusa ni bila toliko dodelana in popravljena, da bi bila sprejemljiva za naše otroke. Tako smo jo na pol pripravljeno spustili v šole in minister Gaber je sam rekel, da bomo to devetletko popravljali štiri do pet let. Sramotno je, da si upa povedati, da bomo na naših otrocih toliko let delali poskuse.

Precej prahu v javnosti dviguje t. i. nivojski pouk v osmem in devetem razredu. Ali lahko rečemo, da takšen sistem pogloblja socialne razlike med učenci, saj vemo, da so le-ti razvrščeni po skupinah glede na to, kako dobri so?

Devetletna osnovna šola je v sedmem razredu naredila korenite spremembe, ki niso primerne. Otroci so eno leto mlajši, ker iz petega razreda preskočijo v sedmi razred, in imajo sedaj 15 ocenjenih predmetov. Med temi je kar devet takšnih, kjer se učenci razvrščajo v nove skupine. Skupine se oblikujejo pri gospodinjstvu, tehnični in športni vzgoji, zaradi fleksibilne diferenciacije tudi pri matematiki, slovenščini, angleščini in treh izbirnih predmetih.

Obdobje odraščanja je pri otrocih najbolj občutljivo, na kar opozarjajo zdravniki, psihologi in drugi, ki se ukvarjamo z vzgojo. Predstavljajte si, da v eni skupini reče nekdo otroku, da je debel, v drugi skupini mu reče, da je zabit. Otrok se zapre vase, starši ne vedo, zakaj je zvečer doma tiho, učitelj tudi ne opazi, ker se nima časa ukvarjati z vzgojo, razrednik je tako ali tako malo časa z učenci in v otrocih se tako razvije negativna samopodoba, pojavi se kompleks manjvrednosti

Upam si trditi, da je ta devetletka, se posebej zadnja triada, tako z organizacijskega kot strokovnega vidika nepripravljena. Lahko rečem, da je bil koncept prehitro postavljen, premalo strokovno pripravljen in brez konsenza med strokovnjaki različnega idejnega prepričanja.

pravki, sem prepričana, da se bo zgodilo to, kar se je zgodilo z usmerjenim izobraževanjem in z novo matematiko, ki je prav tako prišla samo do četrtega razreda, potem pa smo jo odpravili. Vsako prenavo je treba zelo strokovno in po-

Na mestu ministra za šolstvo ne moremo imeti političnega ideologa, temveč človeka, ki je po duši pedagog, didaktik, metodik, kajti te zadeve so v šolstvu najpomembnejše.

in tako lahko otrok zaide na napačna pota. Premalo se zavedamo, da so otroci dragocena bitja, da smo učitelji in ravnatelji zaradi otrok; naša največja dolžnost je, da otroku v šoli zagotovimo ozračje, v katerem se bo dobro počutil.

V osmem in devetem razredu se razlikovanja med otroki še povečujejo. Zelo kritičen do prenove je bil gospod Račević, ravnatelj na Osnovni šoli Majde Vrhovnik in predsednik združenja ravnateljev. Na začetku letošnjega leta je napisal nekaj zelo kritičnih člankov, ki jih je obravnavalo tudi združenje ravnateljev. Osebo sem se odzvala na njegova pisma in ga podprla v njegovem kritičnem razmišljanju. Gospod Račević je seveda zelo hitro dobil "opomin" in sedaj čisto drugače govori – kar nenadoma vse hvali.

Ministrstvo naj ne misli, da bo devetletka, ki je sedaj pripravljena, šla skozi. Če ne bomo zelo hitro in predvsem strokovno začeli s po-

globljeno pripraviti. Pri nas se to počne "na hokruk", ker je v ozadju politika in grebatorstvo. Kar poglejte, minister Gaber je podpredsednik LDS, sedaj bo vodil volilno kampanjo za EU. Tako to ne gre. Na mestu ministra za šolstvo ne moremo imeti političnega ideologa, temveč človeka, ki je po duši pedagog, didaktik, metodik, kajti te zadeve so v šolstvu najpomembnejše.

Očitno ste kritični tudi do nivojskega pouka ...

Zdi se mi čudno, da v Sloveniji uvajamo nivojski pouk, medtem ko ga države, na primer Švedska in Amerika, odpravljajo. Mi opozarjamo, da nivojski pouk in posledično razvrščanje v skupine ni primerno, da to razbija oddelčno skupnost, ki pa ima zelo velik pomen za učence.

Moram pa reči, da minister Gaber govori po Sloveniji, da se je takšen nivojski pouk pred desetimi leti uvajal na Osnovni šoli Majde Vr-

hovnik pod vodstvom Angelce Likovič, kar je popolna neresnica, saj minister Gaber točno ve in pozna tudi mojo knjigo Kje in kako delamo v Osnovni šoli Majde Vrhovnik. V tej knjigi je zelo jasno predstavljena fleksibilna diferenciacija pri matematiki, slovenskem in angleškem jeziku, ki smo jo izvajali na naši osnovni šoli. S to knjigo sem bila skupaj na televiziji z ministrom Gabrom in prav on jo je priporočil vsem slovenskim osnovnim šolam. Pa danes poglejte, kakšne publikacije imajo slovenske osnovne šole!

Fleksibilna diferenciacija, ki sem jo uvajala, se bistveno razlikuje od zunanje diferenciacije – nivojskega pouka. Fleksibilna diferenciacija je takšna, kot jo uvajamo v sedmih razredih. Konkreten primer. Otroci imajo na teden štiri ure matematike. Tri ure na teden so v svojem temeljnem razredu, vsak razred posebej. V teh treh urah predvsem obravnavajo snov. Četrto učno uro, torej eno uro ne teden, pa se otroci iz vseh razredov razvrstijo na tri ali štiri nivoje. V tej uri samo utrjujejo in poglobljajo znanje, se pravi, da na prvem nivoju delajo zelo težke naloge, na srednjem nekoliko lažje, na najnižjem nivoju pa učitelji še enkrat razložijo snov, da jo otroci res razumejo. To je bila fleksibilna diferenciacija, ki smo jo izvajali na naši šoli.

V zadnjem času smo v javnosti slišali veliko kritik tudi na račun izbirnih predmetov v zadnji triadi in na račun obremenjenosti osnovnošolcev ...

Ja, zelo veliko člankov je bilo napisanih o preobremenjenosti otrok. Pisali so jih starši, strokovnjaki itd. Moram reči, da je devetletna osnovna šola podaljšala čas učencev na šoli od prvega razreda dalje.

Učenci so v prvem razredu eno leto mlajši in imajo eno uro pouka več. V razredu je sicer dve uri na teden navzoča vzgojiteljica, vendar je treba povedati, da ljubljanske osnovne šole, ker je pač mestna občina bogata, plačujejo štiri ure na dan vzgojiteljico v razredu, revnejše občine pa dve uri na dan. To ni pošteno. Državna osnovna šola mora biti za vse enaka, in ko sem to vprašanje postavila ministru Gabru, je odgovoril, naj občine, če so bogate, pač plačujejo nadstandard. S tem se ne strinjam, saj ne gre za nadstandard, temveč za to, da moramo vsem otrokom zagotoviti enake osnovne pogoje. Zato vztrajamo, da so vzgojiteljice v vseh slovenskih osnovnih šolah štiri ure na dan v razredu in pomagajo, plačuje pa jih ministrstvo.

Treba je tudi povedati, da smo veliko denarja porabili za graditev novih prizidkov k šolam, novih sol, namesto da bi naredili temeljito analizo, ali so pogoji za prvi razred boljši v vrtcu in bi imeli prvi razred v vrtcu. Vrtci so zelo dobro opremljeni z igračami in vzgojiteljice zelo kvalitetne. Učiteljica bi pač prišla iz

šole v vrtec, kjer bi potekal pouk. Tako pa se vrtci praznijo, šolam pa delamo prizidke.

Kaj pa število ur v zadnjih treh letih devetletke, se je tudi to povečalo?

Da. Kar tri ure več, kot so jih imeli v osemletki, imajo otroci v zadnji triadi devetletke. Vsi imajo po trideset ur, ker so trije novi izbirni predmeti. O izbirnih predmetih je bilo slišati že veliko kritik. Zamislite si, da je strokovni svet pripravil seznam kar 86 izbirnih predmetov. In kaj so delale nekatere šole? Otroci so prinesli domov na listku napisanih vseh 86 izbirnih predmetov. Sprva so bili otroci in starši navdušeni in so obkrožali predmete, ki jih želijo poslušati. Čez teden dni so otroci prinesli domov nove listke in na njih je bilo pet do deset izbirnih predmetov, kajti preostalih ravnatelj glede na kader, ki ga ima, ne more zagotoviti. Govorimo, da otroci izbirajo predmete, vendar dejansko predmete izbira šola, otroci pa izbirajo iz izbora. To pomeni, da izbirni predmeti niso po otrokovi volji, kar trdi ministrstvo. Zato mnogi učenci neradi hodijo k tem izbirnim predmetom, ker so nekateri tudi strokovno slabo pripravljene. Problem se pojavlja, ko morajo otroci čakati na izbirne predmete, ker ni prostora, kjer bi se predmeti izvajali, ali ni učiteljev, ker imajo še pouk.

Kje so ti otroci ves ta čas? Ne morejo v telovadnico, ker je ta še zasedena, ne morejo na igrišče, ker je prav tako zasedeno, ne morejo v učilnico, da bi delali domačo nalogo, ker so tudi učilnice zasedene, ali pa ni učitelja, da bi delal z njimi. Skratka, ne vemo, kje so.

In ker morajo čakati na izbirni predmet, se tudi pozno popoldne vračajo iz šole. Ko pridejo domov, gredo še na primer v glasbeno šolo, ker jih to pač veseli, ali na plesni tečaj, mogoče k župnijskemu verouku. Pozno popoldne jih čaka pisanje domače naloge in učenje, in če ni vse tako, kot bi si starši želeli, prihaja do preprirov. Posledica tega je, da gredo otroci zagrenjeni spat.

Menite torej, da je slovenska osnovna šola preobremenjena?

Res je. Naša osnovna šola je storilnostno naravnana, ker je še vedno ogromno faktografskega učenja, ogromno učenja na pamet, stalne kontrolne naloge, eksterna preverjanja v vsaki triadi itd. Prišli smo celo tako daleč, da bodo otroci tudi pri športni in glasbeni vzgoji ter tehniki pisali kontrolne naloge. Mednarodne primerjave kažejo, da je Slovenija, kar se tiče reprodukcije znanja, pri vrhu, kjer pa merijo uporabno znanje in logično mišljenje, smo na repu.

Ko se je sprejemala bela knjiga, ste opozarjali, da je vzgojna sestavina šole premalo

poudarjena. Še vedno mislite tako?

Še vedno. Moram povedati, da minister Gaber dolgo časa ni hotel o tem nič slišati, danes je mnenje nekoliko spremenil. Trdim, da je vzgoje v devetletki odločno premalo. Zakaj od vsega začetka govorimo vzgojno-izobraževalni proces? Zato, ker vzgojo dajemo na prvo mesto, se pravi, da moramo človeka razvijati celostno. Tudi srce. Mi smo pa na srce pozabili in pogledajte, kaj je danes po osnovnih šolah. Čedalje več grobosti, nasilja. In kaj smo naredili? Dali smo varnostnike na šolo in zjutraj, ko šestletnik pride v šolo, ga tam pričaka uniforma. To je sramota za slovensko družino, starše in šolo. Namesto da bi ga pričakal nasmejan ravnatelj in pa kakšen učitelj, ga pričaka varnostnik.

Kaj pa avtoriteta učiteljev? Veliko se govori tudi o tem, da je bila ta učiteljem odvzeta. Se strinjate s tem?

Seveda se. Avtoriteto jim je vzel pravilnik o pravicah in dolžnostih učencev, za katerega mislim, da ga je treba nemudoma popraviti. Ministrstvo ga sicer nekaj popravlja, vendar premalo.

Mednarodne primerjave kažejo, da je Slovenija, kar se tiče reprodukcije znanja, pri vrhu, kjer pa se meri uporabno znanje in logično mišljenje, smo na repu.

Učitelju moramo vrniti ugled in avtoriteto in tudi moč, ne pa da učitelj na osnovni šoli da učencu le opomin, za katerega je potrebne veliko administracije. Na koncu leta je treba vse to zažgati in uničiti. Otroci to vedo in se smejejo. Treba je narediti pravilnik, ki bo v večji meri določil dolžnosti učencev, odgovornosti učencev in seveda tudi pravice. Otroka moramo že od malega navajati na odgovornost, in če bodo taki pravilniki, se bo v našo šolo spet vpeljal red. Moram reči, da zelo dobro poznam otroke in vem, da imajo radi disciplino, red, stroge učitelje, vendar srčno dobre.

Naj povem še to, da si bomo prizadevali tudi za vnovično uvedbo ocenjevanja vedenja, v učni program si bomo prizadevali vnesti vzgojno komponento, predvsem domovinsko vzgojo in seveda vrednote. Če bi to imeli v osnovni šoli, poleg tega pa še red in strogost, potem v naši družbi temeljna vrednota ne bi bil denar.

Kaj bi torej po vašem mnenju morali spremeniti v sedanji devetletni osnovni šoli?

Društvo Pobuda za šolo po meri človeka se bo skupaj s starši in ravnatelji zavzemalo za spremembe, s katerimi je treba začeti takoj po volitvah, pa naj bo na oblati desna ali leva politična opcija.

Prizadevali si bomo, da imamo en izbirni predmet, ki je ocenjen, da se vsi enourni izbirni predmeti začnejo opisno ocenjevati, da se

znova uvede ocenjevanje vedenja, da se v prvem razredu zagotovi vzgojiteljica za ves dopoldan, da se v osmem in devetem razredu odpravi nivojski pouk, nadomesti pa ga notranja ali fleksibilna diferenciacija. Naš predlog je tudi, da si učenec lahko izbere še eno ali dve interesni dejavnosti na šoli ali zunaj nje, ki pa ne bosta ocenjeni, ampak samo zapisani v spričevalu. Med izbirne predmete se morajo šteti tudi zunajšolske dejavnosti, kot so glasbena šola, župnijski verouk itd. Predlagamo, da se odpravi eksterne preverjanje znanja na vseh nivojih, da se odpravijo varnostniki v šoli, da se še enkrat pregledajo učni načrti in delovni zvezki, kajti ni analize, koliko listov v delovnih zvezkih ob koncu šolskega leta ostane praznih, ker so naloge v njih neprimerne. Tudi učne načrte je treba racionalizirati, tako da bo utrjeno res temeljno znanje. Ob vsem tem bi bila potrebna tudi metodično-didaktična prenova, prav tako bi morala šola imeti vzgojni načrt, učiteljem pa bi bilo treba omogočiti več časa za vzgojno delo. Zavzemali se bomo, da se sprejme etični kodeks učiteljev in da se uvede avtonomna strokovna

zbornica učiteljev, predvsem pa se bomo trudili, da se začne tudi v Sloveniji odpirati možnost zasebnega šolstva. Hkrati želimo, da se izvede zunanja evalvacija, ki jo izvedejo tuji strokovnjaki, kajti notranji evalvaciji, ki bi jo opravili domači strokovnjaki, ne zaupamo.

Kaj je po vašem mnenju šola po meri človeka?

Odbor za Pobudo za šolo po meri človeka trdi, da si naši otroci zaslužijo šolo po meri človeka. Danes naša osnovna šola še zdaleč ni taka. Trdim, da sta vrtec in osnovna šola poleg družine najpomembnejši okolji, kjer se majhni hrastki utrjujejo. Potem ko pride puberteta, jih malo zamaja, a se sčasoma postavijo in postanejo čudoviti ljudje. Če pa v vrtcu, šoli, družini zanemarimo šolo po meri človeka, potem ti hrasti padejo. In kaj je šola po meri človeka? Doktor Požarnik pravi, da je treba človeka razvijati v celoti, roke, noge, glavo in srce.

Če hočemo delati šolo po meri človeka, mora priti do sodelovanja med šolo in starši. Imeti moramo iste cilje, iste vzgojne vrednote, saj želimo otroku, da se bo oblikoval v pravega, zadovoljnega in srečnega človeka, ki si bo lahko ustvaril srečno družino in bo srečen tudi na delovnem mestu. Današnja devetletka je podobna industriji, ki ima cilj izdelati čim več proizvodov.

Čas je, da šolo po meri človeka vrnemo nazaj v osnovno šolo.

Mihaela Praprotnik

Mestno gledališče ljubljansko (MGL) je predstavilo gledališko sezono 2004/2005, v kateri bo na njegovih odskih deskah zaživelo osem novih uprizoritev. Ljubitelje gledališča čaka sveža poslastica.

V Mestnem gledališču ljubljanskem so pripravili nove uprizoritve, ki bodo obiskovalce razveseljevale do aprila prihodnje leto. Predstavljamo vam sveženj prihajajočih dogodkov.

Prva premiera na velikem odru bo klasika, Shakespearova tragedija Julij Cezar, in sicer v novem prevodu Milana Jesiha in re-

Prihajajo novi gledališki užitki ...

Nova sezona v MGL

žiji Dušana Jovanovića. Oktobrska premiera bo odlična drama Johna Osborna Ozri se v gnevu, ki jo bo režiral mladi filmski režiser Janez Lapajne. V novembru bodo krstno uprizorili šaljivih zapletov polno absurdno komedijo slovenskega dramatika Matjaža Zupančiča Bolje tič v roki kot tat na strehi v avtorjevi režiji. Januarja prihodnje leto bo pod režiser-

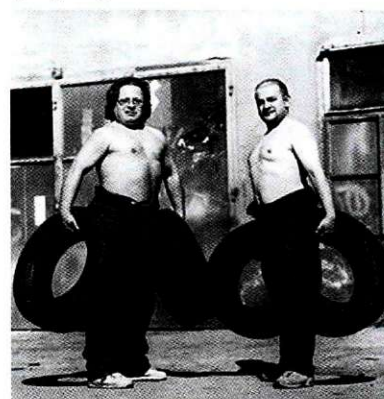
skim očesom Katje Pegan prvič na slovenskih odrih uprizorjena simpatična komedija angleškega pisca Richarda Beana Zakonski apartma, ki jo bosta prevedla Zdravko in Irena Duša. Prva slovenska uprizoritev pikantne Albejeve drame Koza ali Kdo je Silvija? v prevodu Alje Predan in režiji Dušana Mlakarja bo februarja. Sezono bodo v aprilu sklenili z do-

mačo klasiko, prvo slovensko socialno dramo, Cankarjevimi Kraljem na Betajnovi. Na odrske deske ga bo postavil Zvone Šedlbauer, ki bo v prihajajoči sezoni režiral tudi prvo premiero na Mali sceni Mestnega gledališča ljubljanskega; to bo drama Sokratov zagovor, gledališka predelava Platonovega besedila v novem prevodu Gorazda Kocijančiča. Druga premiera na Mali sceni pa bo prva slovenska uprizoritev lahkotne ženske komedije priljubljenega hrvaškega dramatika Mira Gavranova Vse o ženskah, ki jo bo prevedla Alenka Klabus Vesel in režirala Barbara Hieng Samobor.

Abonma nove sezone

Abonmaji MGL vključujejo šest predstav na velikem odru in (že tretje leto zapored) eno predstavo po abonentovi izbiri na Mali sceni. V novi sezoni bodo v MGL razpisali 22 abonmajev, od tega dva popoldanska, ki sta namenjena predvsem upokojujencem, štiri študentske, enega mladinskega (glede na zanimanje lahko tudi več). Pripravili pa so tudi novost: to je

ABONMA DESETKA, ki poleg šestih predstav rednih abonmajev vključuje še štiri uprizoritve svetovne klasične dramatike iz prejšnjih sezon: Pigmalion Bernarda Shawa, Cyrano de Bergerac Edmonda Rostanda, Kar hočete Williama Shakespeara, Dom Bernarda Alba Federica Garcíe Lorce; skupaj torej deset predstav po ugodnih cenah. Abonma De-

setka je namenjen vsem ljubiteljem gledališča, ki si želijo več kot šest predstav v sezoni oziroma ne želijo zamuditi odličnih predstav tako imenovanega železnega repertoarja, predvsem pa ga Mestno gledališče ljubljansko priporoča dijakom in študentom.

Barbara Kavtčnik

RADIO OGNJIŠČE

OD 1. MAJA NA SATELITU

Od 1. maja Radio Ognjišče na satelitu HOT BIRD 3

13° vzhodno. Sliši nas vsa Evropa, severna Afrika in Bližnji vzhod.
Frekvenca: 12303 MHz,
polarizacija: vertikalna
SR: 27500, FEC: 3/4,
A-pid: 255

24 ur na dan.

<http://radio.ognjisce.si>

V galeriji Avla NLB so prejšnji četrtek odprli zanimivo fotografsko razstavo Maria Magajne z naslovom Barve otroštva v črno-belem. Na ogled so črno-bele fotografije, ki prikazujejo utrinke iz vsakdanjega življenja tržaških otrok med letoma 1945 in 1955.

Leta 1916 v Trstu rojeni Mario Magajna je svoj prvi fotoaparati dobil že kot otrok. V svet fotografije je dokončno vstopil v letih 1930—1939, ko je delal v fotografskem laboratoriju tržaškega podjetja Fotoradiottica. Med II. svetovno vojno je v glavni tržaški bol-

Novem mestu in Ljubljani. Za svoje delo je Magajna prejel številna priznanja in nagrade, med drugim Tomšičevo nagrado Društva novinarjev Slovenije leta 1983, red viteza italijanske republike leta 1990, posebno priznanje Združenja fotoreporterjev in občine Trst leta 1996 ter častni znak svobode Republike Slovenije leta 2003.

Podoba povojnega časa

Režirani posnetki, ki jih je ustvaril Mario Magajna, se izmenjujejo s fotografijami iz naravnega okolja in skupaj sestavljajo podobo povojnega časa skozi perspektivo otroške neposrednosti in pristnosti. Prav v tej navidezni nepomembnosti se

Jezik fotografij

nišnici fotografiral operacije in razvijal rentgenske plošče, leta 1944 je posnel zavezniško bombardiranje Trsta, maja 1945 pa vkorakanje jugoslovanskih partizanov. V tem času je začel sodelovati s Primorskim dnevnikom, kar je trajalo tudi po upokojitvi leta 1977, vse do leta 1993. Osebni fotoarhiv Maria Magajne, ki ga hrani odsek za zgodovino pri Na-

rodni in študijski knjižnici v Trstu, danes šteje približno 300.000 posnetkov, od katerih jih je bilo objavljenih približno 50.000. Ob teh posnetkih je nastalo tudi več tisoč diapozitivov, ki jih je avtor prinesel s številnih potovanj po svetu. Že dejstvo, da je delal kot fotoreporter slovenskega dnevnika, je avtorja ozirogasalo kot pristanskega in mu v rodnem Trstu

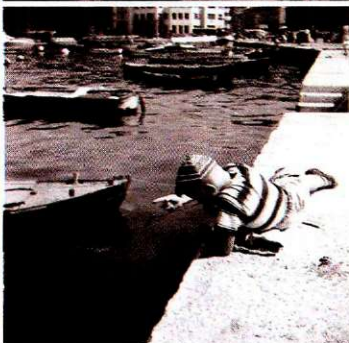
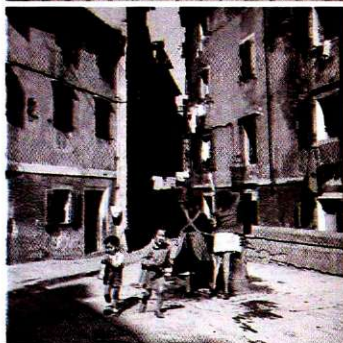
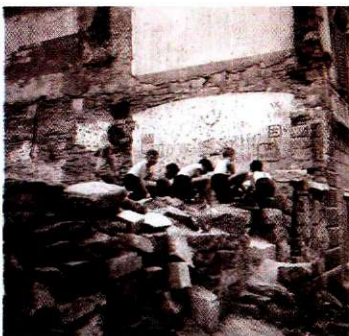
onemogočilo širšo uveljavitev. V Trstu je prvič razstavljal leta 1951, od takrat pa je moral na samostojno razstavo čakati do novembra 2003, ko je bila v prostorih tržaške Poštne palače postavljena pričujoča razstava z naslovom Barve otroštva v črno-belem.

Njegove fotografije so gostila skoraj vsa slovenska kulturna društva na Tržaškem, predstavljene so bile tudi v Vidmu, Melbournu,

skriva barvitost otroškega doživljanja, ki ga je v 52 razstavljenih fotografijah ujel mojster fotografije z velikim občutkom za lepoto obrobne in "neaktualnega" dogajanja.

Razstavo je galerija pripravila v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev (Trst-Gorica-Videm), Narodno in študijsko knjižnico (Trst-Gorica) in revijo za kulturo Emzin. Odprta bo do 9. julija.

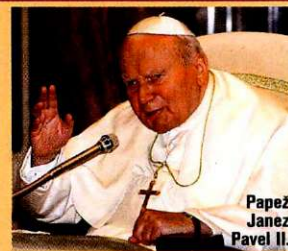
Barbara Kavtčičnik

Na kratko

Nova knjiga o papežu

Osemnajstega maja, na papežev 84. rojstni dan, so v Italiji in še štirih drugih evropskih državah začeli prodajati novo knjigo Janeza Pavla II. Avtobiografsko pripoved z naslovom Vstanimo, pojdemo! o dnevih, ki jih je Karol Wojtyła preživel kot škof v Krakowu na Poljskem, je založnik označil kot "povabilo k optimizmu". "Ostareli papež, ki ga dajeta starost in bolezen, nadaljuje svojo pot in nas poziva, naj bomo optimisti." Knjiga ima 159 strani, v njej pa je popisanih dvajset let v življenju Wojtyły – od imenovanja za škofa leta 1958 do nepričakovane izvolitve v vrhovnega verskega poglavarja leta 1978. V knjigi lahko najdemo anekdote o njegovem boju proti komunizmu v domovini Poljski in obrise doktrine, ki je kasneje zaznamovala leta njegovega pontifikata. Knjigo so natisnili tudi v Nemčiji, Franciji, na Poljskem in v Španiji. Kmalu naj bi izšla še v angleščini in portugalsčini.

Papež Janez Pavel II.

V soboto, 15. maja 2004, je bila v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja tako imenovana investitura, to je slovesna podelitev službe oziroma umestitev sedemnajstih novih vitezov viteškega reda Božjega groba iz Jeruzalema.

Slovesnost je vodil kardinal Carlo Furno, veliki mojster reda, v navzočnosti prefekta kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja nadškofa msgr. Franca Rodeta. V ljubljanski stolnici se je dvajsetim vitezom in damam Božjega groba pri-

Slovesna umestitev vitezov Božjega groba v ljubljanski stolnici

Investitura novih vitezov

družilo sedemnajst novih (trinajst vitezov in štiri dame), Slovenija pa je dobila "namestništvo". Ob upoštevanju arhaičnega jezika tega reda gre za podružnico ustanove, katere vrhovni vodja je kardinal, ki ga imenuje papež, vodja teritorialne izpostave pa je laiški "namestnik". To je

niti namestništva. Za zdaj sta v Sloveniji dva starodavna viteška reda, povezana s Cerkvijo: malteški vitezi in vitezi Božjega groba.

Začetki Božjega groba

Začetki reda vitezov Božjega groba segajo v enajsto stoletje. Prvotna

karitativno in duhovno naravnana. Danes je ustanova laiško združenje vernikov v Katoliški cerkvi, ki deluje v skladu s kanonskim pravom in lastnim statutom. Njen namen je utrjevanje praktičnega krščanskega življenja v zvestobi papežu in Cerkvi ter podpora in pomoč latinskemu pat-

potrdi pa jih veliki mojster reda v Vatikanu. Dame in vitezi so večinoma laiškega stanu, lahko pa so tudi kleriki. Pred investituro se morajo kandidati seznaniti z naravo in nameni reda.

V viteški red vitezov Božjega groba je danes po svetu združenih okrog 18.000 dam in vitezov ter cerkvenih dostojanstvenikov, ki so razdeljeni v približno 50 namestništev. Od teh jih je polovica na zahodni polobli, predvsem v ZDA in Kanadi, večina preostalih pa je v Evropi, od tega so štiri v Italiji. Slovenija je posatela 51. namestništvo.

V red se vstopa s prošnjo ali po priporočilu. Po slovesnem obredu z mečem vstopajo najprej vitezi, in ko ti prejmejo križ, ki ga obkrožajo štiri manjši križi, kar simbolizira pet Kristusovih ran, in belo ogrinjalo, vstopijo še dame, v celoti oblečene v črno in s črnimi rutami čez lase.

Barbara Kavtčnik

postal Janez Zajec. Slednji je v svojem zahvalnem govoru izpostavil osebno angažiranost Carla Furna in Franca Rodeta, brez katerih v Sloveniji ne bi bilo tega viteškega reda

naloga bratovščine kanonikov, ki veljajo za začetnike reda, je bilo varovanje Božjega groba in romarjev v Jeruzalemu. V času zgodovine je red izgubil prvotni namen in postal bolj

riarhatu v Sveti deželi.

Kandidati za sprejem v viteški red se morajo odlikovati po zglednem življenju v skladu z naukom Katoliške cerkve in biti njeni dejavni člani. Nove kandidate predlaga prior reda,

GOOD VIBERATIONS

107.8 MHz

RADIO VELENJE

www.radiovelenje.com

Naš čas, d.o.o., Kidričeva 2a, Velenje
tel. 03/ 897 50 03, fax. 03/ 5869 263

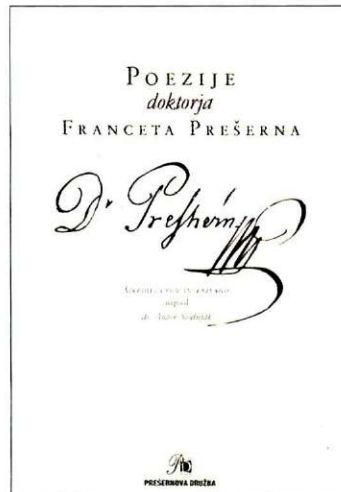
V Sloveniji so bolj znani malteški vitezi

Prešernove Poezije

Prešernova družba

Poezije doktorja Franceta Prešerna so razkošna izdaja Prešernove poezije, tiskana dvobarvno in obsega kar 471 strani. Objavljeno je praktično vse, kar je Prešeren napisal, od pesmi, balad in romanc, različne poezije, zabavljivih napisov, gazel, sonetov do Krsta pri Savici. Posebna odlika te izdaje je razlaga posameznih pesmi, ki je več kot sto strani, nadvse jasno in

razumljivo pa jo je napisal naš veliki prešernoslovec dr. Anton Slodnjak. Objavljen je tudi njegov uvod, ki ga prav tako odlikuje jasna in vsem (bralcem) razumljiva vsebina, skozi katero je opisal Prešernovo življenje, okolje in seveda njegov pesniški svet.

Konstitucija muzeja

Narodna galerija

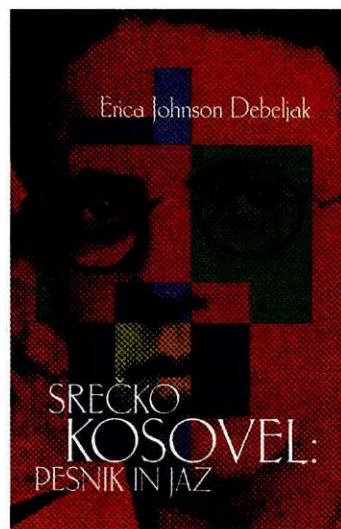
V knjigi *Zgodovinska konstitucija modernega muzeja kot sestavine sodobne zahodne civilizacije* dr. Lidija Tavčar zgodovinsko, sociološko in kulturološko opredeli muzejski fenomen, njegovo evolucijo in aktualnost. Obravnava predvsem umetnostne muzeje in tiste zbirke, ki veljajo za vzorčne primere v določenem zgodovinskem obdobju, pri čemer je posebno pozornost posvetila izobraževalni vlogi. Besedilo obravnava retrospektivno iluzijo, ki je podlaga kontinuitetnih "zgodovin" muzejske institucije od aleksandrijskega Museiona naprej, nasproti pa ji postavi funkcionalno-strukturno opredelitev muzeja kot zgodovinsko nastale novoveške institucije, pri kateri

imajo predhodnike samo nekateri segmenti današnjega muzeja (zbirke, kopičenja, razkazovanje).

Pesnik in jaz

Študentska založba

Knjiga **Erica Johnson Debeljak** *Srečko Kosovel: pesnik in jaz* predstavlja izrazito osebno "branje" Srečka Kosovela, njegovega dela in življenja, pri čemer je še posebej vznemirljivo dejstvo, da o Kosovelu, tipični slovenski literarni ikoni, piše v Sloveniji naturalizirana Američanka. Avtorica seveda ne more mimo nekaterih ustaljenih "stereotipov" o Kosovelu, ki živijo v slovenski javni zavesti, še zlasti njegove navidezne obsedenosti s smrtjo. Z natančnim dešifriranjem Kosovelovih mnogovrstnih družabnih, literarnih in čustvenih angažmajev namreč prikazuje Kosovelovo vročično aktivnost, v kateri ima pomembno mesto njegova obsežna korespondenca. Ta ji omogoča, da

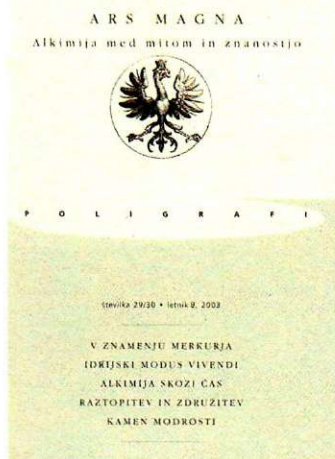

domiselno sledi Kosovelovim romantičnim zvezam in hrepenenjem, zlasti usmerjenim na učiteljico Faničo Obid, Kosovelovo ljubezen.

Alkimija

Založba Nova revija

V zbirki *Poligrafi* je izšel zbornik z naslovom *Ars magna. Alkimija med mitom in znanostjo*. Vprašanje alkimije je z več zornih kotov obdelalo več avtorjev: *V znamenju Merkurja* (Janez Kavčič), *Idrijski modus vivendi* (Robert Jereb), *Alkimija skozi čas* (Sandi Sitar), *Alkimijski eksperimenti*

(Miha Tišler), *Živo srebro in cinober v alkimiji in proizvodnji RŽS v Idriji* (Ivica Kavčič), *O zgodnjih kranjskih naravoslovcih* (Stanislav Južnič), *Alkimija v delih istrskih zdravnikov* (Snježana Paušek-Baždar), *Valvasor, hermetizem in alkimija* (Tomaž Barbek), *Psihološka razlaga alkimije in njeni simbolni pomeni* (Igor Škamperle), *Alkimistični eksperiment kot ritual* (Tina Ban), *Aktivna imaginacija kot del alkimističnega procesa* (Anja Zalta), *Anatomija psihe. Alkimistična simbolika v psihoterapiji* (Edward F. Edinger), *O duhu zlata. Jezik in alkimija v srednjem veku* (James Dauphiné), *Alkimistična zmeta. Napačna interpretacija tekstov* (Ivan Mohorič), *Enohijanska magika Johna Deeja* (Matjaž Lazar).

Nasilje v šoli

Založba Didakta

Vsako se v življenju prej ali slej sreča z nasiljem – v šoli, na ulici, v domačem okolju ... Da bi se znali obvarovati pred tem, moramo pravočasno zaznati nevarnost in nedovoljene posege preprečiti. V knjigi *Nasilje v šoli*, avtor je strokovnjak **Helmut H. Erb**, lahko preberemo: zakaj nasilje nikoli ne more biti prava rešitev, zakaj je tako pomembno, da se znamo braniti, kako se lahko branimo in od koga lahko pričakujemo pomoč, zakaj je treba vsako izsiljevanje denarja in vsak primer spolnega nadlegovanja prijaviti, kdaj je samobramba smiselna, kdaj se je iz nevarne situacije bolje umakniti, kaj lahko vsi skupaj storimo v boju proti nasilju.

Narod, identiteta, spol

Založništvo tržaškega tiska

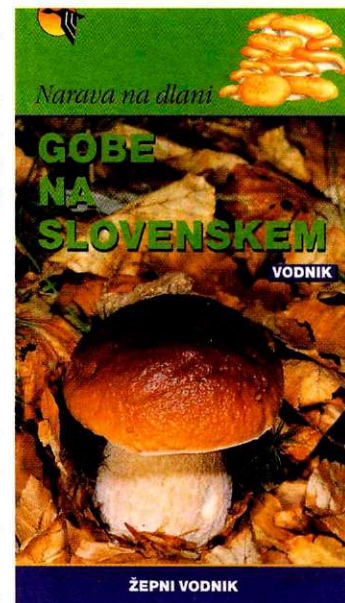
Marija Juric Pahor se je rodila leta 1956 v Šmarjeti v Rožu na Koroškem. Na Univerzi v Celovcu je diplomirala

iz pedagogike in se leta 1989 preselila v Trst. V svoji študiji *Narod, identiteta, spol*, leta 1998 jo je na družboslovni fakulteti zagovarjala kot doktorsko disertacijo, obravnava genezo nacionalizma s spolnospecifičnega vidika ter etno-nacionalno identiteto koroških in tržaških Slovenk in Slovencev. Študija temelji na različnih virih, med katere spadajo tudi "odprti intervjuji". Tematici se približuje tudi s pomočjo "globinske hermenevtike", metode, ki ji je omogočila razumevanje ne le zavestnih, temveč tudi nezavednih dimenzij besedil in razlogov.

Gobe na Slovenskem

Založba Mladinska knjiga

Namen gobarskega vodnika, napisal ga je **Ettore Bielli**, je predvsem zmanjšati dvome in tveganje ter ljubiteljem gob omogočiti, da bodo svojo košaro napolnili le z užitnimi goba-

mi. V knjigi, izšla je v zbirki *Narava na dlani*, je opisanih 89 v Sloveniji najpogostejših vrst gob. V splošnem delu so opisane glavne zunanje značilnosti obravnavane gobe, v nekaterih primerih pa so navedene tudi posamezne značilnosti, opazne le pri določenih družinah. Opisana so tudi rastišča, čas rasti, podobne vrste, nevarnost, kulinarčna uporabnost itn., risbe in fotografije pa so učinkovit pripomoček za ugotavljanje vrste gob. Prednost knjige sta priročna velikost in plastični ovitek, saj priročnik lahko vzamemo s seboj v gozd. **I. Ž.**

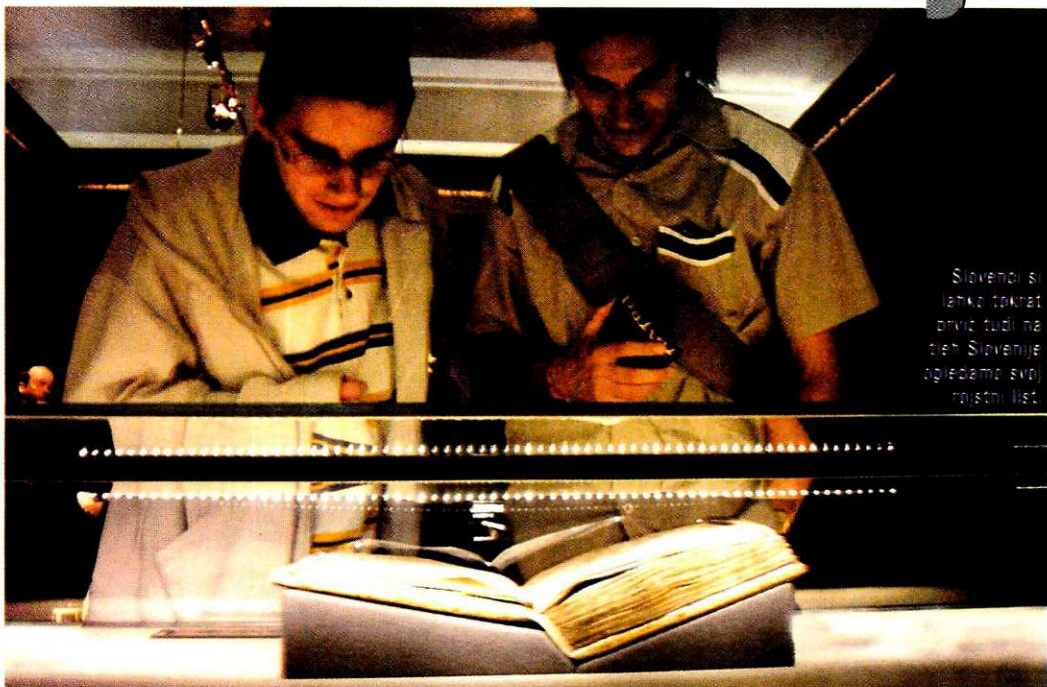
Rojstni list Slovenije

V Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani si lahko do 20. junija ogledamo izjemen zgodovinski dokument, *Bržižnske spomenike*, in še tri najstarejša pisna besedila.

Zgodovinar Igor Grdina, ki je danes eden najboljših poznavalcev *Bržižnskih spomenikov*, poudarja, da kot prvi ohranjeni odtis slovanske slovstvene kulture na območju civilizacijskega evropskega Zahoda *Bržižnski spomeniki* za zmerom ostajajo nepozabno pričevanje o tem, da se med nami ni dogajala samo lokalna, marveč tudi svetovna zgodovina.

Le malokateri narod je tako povezan s svojo kulturo kot prav Slovenci. Osnova praslovanske besede *Slovane*, ki pomeni *Slovani* in od koder prihaja tudi ime *Slovenci*, je *slov-*. Obstajata dve domnevi o tem, kaj ta osnova pomeni. Mlajša pravi, da je praslovanska beseda *Slovane* najprej pomenila *prebivalci ob reki*, starejša pa, da je ime ljudstva *Slovane* izpeljano iz praslovanskega izraza *slovo*, ki v slovenščini pomeni *beseda*. Ta domneva je pomensko bolj utemeljena. Ime ljudstva *Slovane* je torej pomenilo: ljudje, ki znajo govoriti tako, da jih je mogoče razumeti in oni nas razumejo. Tiste, ki jih niso razumeli, pa so Slovani imenovali *Nemci*, za Slovane torej *nemi ljudje*.

Poleg tega *Sveto pismo* posebej izpostavi *besedo*, saj beseda postane oznaka za samega učlovečenega Božjega Sina: "V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Beseda je bila Bog," (Jn 1,1) *Bržižnski spomeniki* so najstarejši slovenski zapis v latinski pisavi in sploh najstarejši slovanski zapis v latinici. To jasno pravi, da smo bili Slovenci del zahodnoevropske civilizacije in da smo lahko ponosni na nekaj, na kar noben drug slovanski na-

Slovenci si lahko dokraj privo tudi na tleh Slovenije ogledamo svoj rojstni list.

rod ne more biti. Naša zgodovina temelji na besedi oziroma na kulturi.

Bržižnski spomeniki

Na začetku tisočletnega razvoja slovanske pisne kulture stojijo znameniti *Bržižnski spomeniki*, ki so nastali med letoma 972 in 1039 na zgornjem Koroškem v dolini reke Moll ali na Lurnskem polju, zato so najstarejši zapis slovenščine in tudi najstarejši ohranjen zapis kakega slovanskega jezika na območju civilizacije evropskega Zahoda. Kodeks, ki jih vsebuje, je pripadal freisinškemu škofu Abrahamu (umrl leta 994). Ta škofija je imela posesti tudi na Koroškem in je bila tedaj poseljena s slovanskimi verniki, zato je škof v svojem pontifikatu potreboval tudi slovenska liturgična besedila. Gre za slovenščino na njeni najzgodnejši stopnji, ko se je šele ločevala od skupnega slovanskega govora.

Kodeks so do leta 1803 hranili v stolnem kapitlju v Freisingu (Freising je sredi 19. stol. Anton Janežič poslovenil v Bržižnje, zato se spomeniki imenujejo bržižnski) – odtlej pa v Ba-

varski državni knjižnici v Münchnu –, kjer so v njem leta 1807 tudi odkrili naša besedila. Prvi spomenik, obrazec splošne spovedi, je zapisan na dveh straneh, tretji, ki je prav tako spovedni obrazec, na treh, drugi, ki je po svoji vsebini pridiga o grehu in pokori, pa obsega štiri strani. Vsi trije so napisani v minuskularni pisavi, dedinji karolinške minuskule.

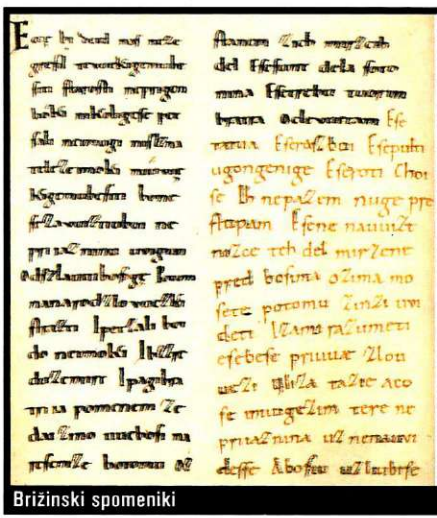
Latinski kodeks, v katerega so uvezeni *Bržižnski spomeniki*, obsega 169 oštevilčenih pergamentnih folijev oz. 228 strani. Kodeks, ki po svoji zunanosti, okrasju in vsebini

sicer ni razkošno opremljen, je prav zaradi *Bržižnskih spomenikov* postal svetovno znan in za Slovence posebej dragocen pisni spomenik.

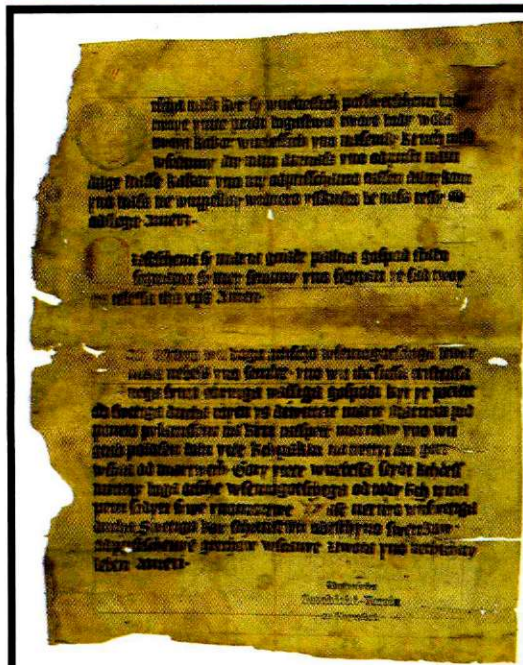
Rateški rokopis

Celovski ali *Rateški* je za *Bržižnski spomeniki* drugi najstarejši slovanski srednjeveški spomenik pismenstva. Njegovo dvojno poimenovanje po eni strani izhaja iz kraja, kjer ga hranijo (Koroški deželni arhiv), po drugi strani pa po domnevnem, vendar ne potrjenem kraju nastanka (Rateče).

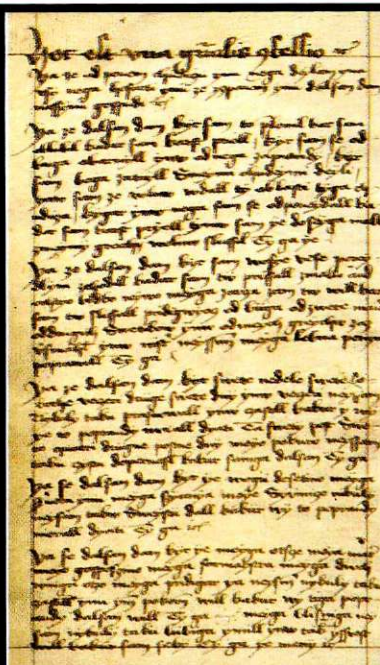
Med letoma 1362 in 1390 nastali rokopis, ki sestoji iz enega samega pergamentnega lista, vsebuje tri molitvene obrazce (očenaš, zdravamarijo in apostolsko vero). Predpogoj za njegov nastanek je treba tako kot pri *Bržižnskih spomenikih* videti v povezavi z v drugi polovici 8. stoletja opravljenim pokristjanjevanjem karantanskih Slovanov, o katerem nam okoli leta 870 poroča *Spreobrnitev Bavarcev in Karantancev*. Poleg tega so bile od sinode v Mainzu (813) poleg latinščine dovoljene tudi molitve v materinščini. List

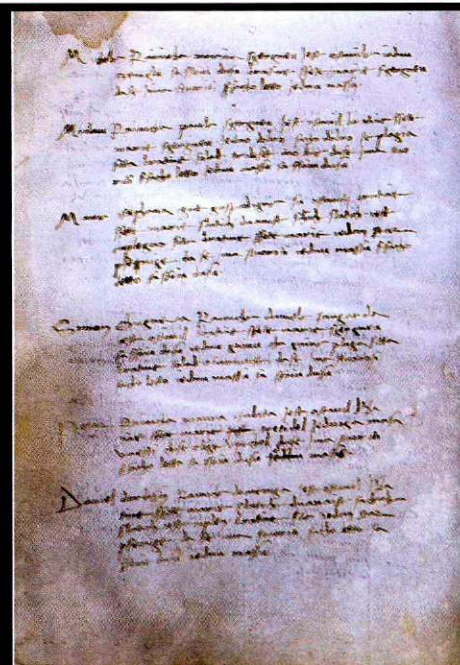
Bržižnski spomeniki

Rateški rokopis

Stiški rokopis

Čedadski rokopis

je bil del kodeksa (misala?), ki se je nazadnje verjetno uporabljal v Ratečah. Na to kažejo z letnicama 1467 in 1471 datirani zapisi na zadnji strani lista, ki v stolpcih navajajo podatke o članih Marijine bratovščine v "Ratatscha(ch)" (=Rateče/Ratschach) in o Apostolski bratovščini prav tam.

Stiški rokopis

Stiški rokopis tvorijo slovenska besedila, vpisana v kodeks, ki je sicer izpolnjen z latinskimi besedili, hrani pa ga Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Slovenski sestavki so zapisani na zadnjih petih straneh, in sicer dva obrazca splošne spovedi, začetek velikonočne pesmi, nekaj besednih parov latinsko-slovenskih izrazov, priziv Svelega Duha in Marije ter molitev *Salve Regina*. Nekaj slovenskih interlinearnih glos je posejanih tudi med latinskimi besedilom na drugih mestih v knjigi. Knjižni blok sestavljajo papirnati listi, vezava je sočasna.

Med besedili *Stiškega rokopisa* je najobširnejša splošna spoved. Stiška različica je samostojna priredba po kakšni nemški predlogi iz družine tistih spovednih obrazcev, ki so verjetno nastali v prvi polovici 12. stoletja. V kitici velikonočne pesmi je obdelana liturgična misel o vstajenju in njegovem pomenu za odrešenje človeštva. Čeprav gre za predelavo nemške pesmi, razločki v izrazju, v ritmiki in v fakturi stavka govorijo za afektivno in jezikovno

samostojno prepesnitev znane srednjeveške teme. Invokacija pred pridigo je standardna prošnja za milost in upanje. *Salve regina* je globoko občutena srednjeveška cerkvena pesem, ki so jo v liturgiji praviloma molili duhovniki. Njena slovenska priredba pričuje o začetku marijanskega kulta na Slovenskem.

Čedadski rokopis

Čedadski ali Černejški rokopis hranijo v Arheološkem muzeju v Čedadu. To je manjša rokopisna knjižica, sestavljena iz 16 pergamentnih listov, na katerih so z obeh strani kratki zapisi (vsega skupaj 102) z imeni faranov in obiskovalcev cerkve Marije v Černejji (ital. Cergneu) ter njihovih zaobljub in daril. Na začetku so vsi zapisi v latinščini, potem pa v severnoitalijanskem nareč-

ju, v katerem so govorili okrog Černejje. Leta 1497 je notar Johannes z Vegle (z otoka Krka) začel zapisovati v slovenščini, ki se v tem primeru imenuje lingua sclabonica.

Prvih 25 slovenskih zapisov je napravil Johannes, potem pa so njegovo delo nadaljevali drugi pisci (dvanajst ali trinajst). V rokopisu je 52 zapisov v slovenskem jeziku. Vsak ima tri do pet vrstic; vsebina zapisov je precej "standardna": ta in ta faran iz te in te vasi je zapustil bratovščini Svete Marije iz Černejje nekaj (pšenico, vino, denar, zemljišče), da bi se za njegovo dušo opravilo določeno število maš. Treba je poudariti, da so ti zapisi kljub svoji standardnosti dragoceno toponomastično in antroponomastično gradivo in so zelo pomembni tako za preučevanje zgodovine slovensčine kakor tudi za interpretacijo njene vloge v Benečiji v 15. in 16. stoletju.

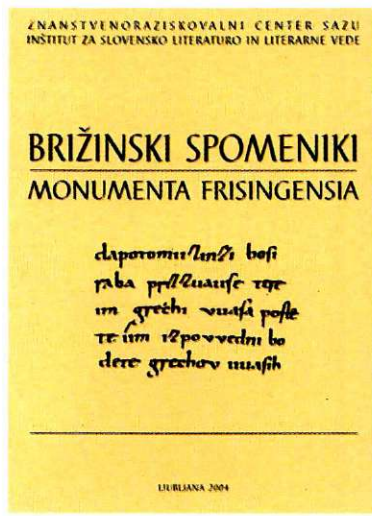
Razstveni katalog

Razstavo *Rojstni list slovenske kulture* v NUK spremlja pregleden in lepo oblikovan katalog. Uvodoma je Mihael Glavan na kratko predstavil vse štiri razstavljene in hkrati najstarejše v slovenščini napisane dokumente. Dva prispevka sta napisana prav za to priložnost. Zgodovinar Igor Grdina je v esejističnem slogu prikazal kulturno-duhovno podobo časa, ko so nastali *Brizinski spomeniki*, Alfred Ogris pa

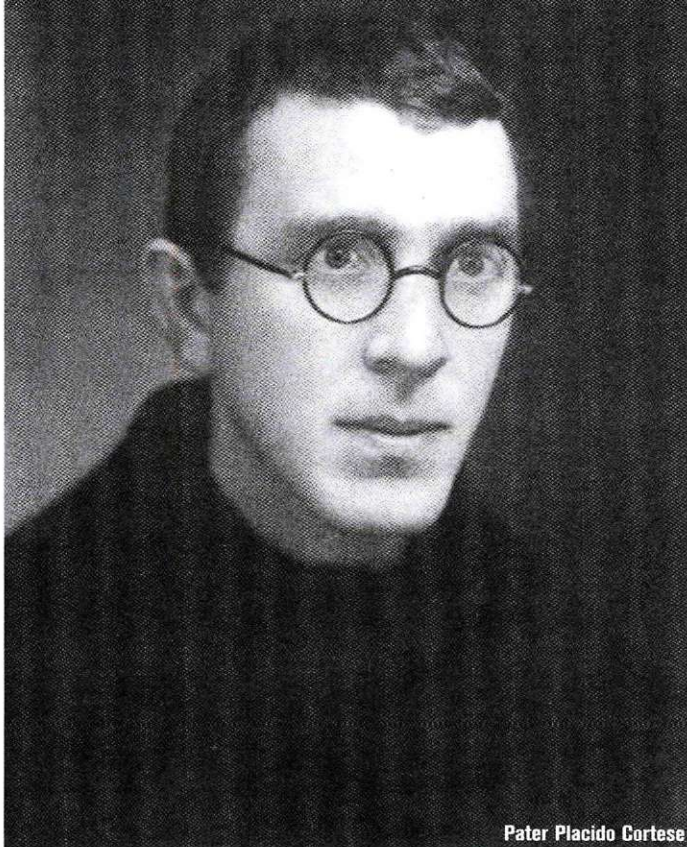
je prikazal *Rateški rokopis*. Prispevka Jožeta Pogačnika o *Stiškem rokopisu* in Nikolaja Mikhailova o *Čedadskem rokopisu* sta ponatisnjena. V drugem delu kataloga so kakovostne barvne reprodukcije vseh štirih razstavljenih rokopisov.

Znanstvenokritična izdaja

Ob prvi razstavi *Brizinskih spomenikov* v Sloveniji je založba ZRC izdala prenovljeno znanstvenokritično izdajo o njih. *Brizinski spomeniki*, najstarejše slovensko in sploh najstarejše ohranjeno slovansko v latinični pisavi napisano besedilo, so ključnega pomena za našo jezikovno, literarno, kulturno in versko zgodovino. Naloga znanstvenokritične izdaje, ki je zdaj natisnjena že v tretji dopoljeni izdaji, je predvsem ta, da naredi besedilo dostopno v preverjeni različici in omogoči nadaljnje raziskovanje z njim povezane večdisciplinarne problematike. Zato izdaja vsebuje: faksimile rokopisa, podroben opis rokopisa in celega srednjeveškega kodeksa, v katerega je rokopis uvezan, diplomatični, kritični in fonetični prepis besedil BS, prevode v sodobno slovenščino, nemščino, angleščino in latinščino, slovar vsega besedja spomenikov z ustrezniciami v več jezikih, oris raziskav o BS (Igor Grdina), popolno bibliografijo dosedanjih objav ter strokovne literature o njih (Marko Kranjec), obsiren znanstveni aparat in imensko kazalo. **V. M.**

P. Placido Cortese je eden izmed "mučencev 20. stoletja": plemenit človeko-ljub, ki se je iz ljubezni do Boga odločil za dejavno ljubezen do bližnjega v stiski in je umrl leta 1944 kot žrtev nacizma, ko je bil star 37 let. Med vojno je nesebično pomagal taboriščnikom, številnim beguncem in skrivačem ter pri tem dobesedno izgoreval. Ko so ga Nemci aretirali, so ga strahovito mučili. Izginil je v tržaški Rižarni.

Pater Placido Cortese

Plemeniti pater

Rodil se je 7. marca 1907 v mestecu Cres na istoimenskem otoku. Pri krstu so mu dali ime Nicolo. Slovenci, ki so ga med vojno spoznali v Padovi, so ga večinoma imeli za Hrvat, čeprav je bil iz stare italijanske družine. Obiskoval je zasebno hrvaško Ciril-Methodovo osnovno šolo, tako da je govoril tudi hrvaško. S 13. letom je odšel v malo semenišče minoritov v kraju Camposampiero pri Padovi. Stopil je med sinove Asiškega ubožca, izbral redovniško ime Placido, nadaljeval s študijem v Rimu in bil tam junija 1930 posvečen v duhovnika. Služboval je v Padovi in Milanu, nato do konca spet v Padovi. Odlikoval se je kot spovednik, duhovni voditelj in verski časnikar. V letih 1937—1943 je bil uspešen urednik mesečnika *Il Messaggero di S. Antonio* in njegovih otroških prilog. Tiskarno je povsem posodobil in naklado *Messaggera* dvignil najprej na 300.000, nato pa na več kot 800.000 izvodov.

Rešil je veliko življenj

V okviru represivnih ukrepov so fašistične oblasti v padovanskem

predmestju Chiesanuova junija 1942 uredile eno izmed svojih koncentracijskih taborišč, v katerem se je do kapitulacije Italije zvrstilo kakih 10.000 internirancev, večinoma iz t. i. Ljubljanske pokrajine. Skupina študentk medicine iz Slovenije, ki so študirale na medicinski fakulteti v Padovi, med njimi Marija Slapšak, Majda Mazovec in Marija Ujčić, je pridobila p. Corteseja, da je začel v taborišču obiskovati njihove svojce in znance. Skrivač je v taborišče nosil pošto in denar, organiziral je dobavo hrane, obleke, knjige in seveda dajal duhovno tolažbo. Veliko življenj je tako rešil. Nekateri predstojniki niso bili zadovoljni, da se je ukvarjal s takšnimi posli, apostolski nuncij pa mu je uradno naročil, naj se zanima za internirance.

P. Cortese je sodeloval z vojaškim kuratom v taborišču, frančiškanskim patrom Anastazijem Kocjančičem in s frančiškanom p. Fortunatom Zormanom, ki mu je ljubljanski škof dr. Gregorij Rozman priskrbel dovoljenje italijanskih oblasti, da nekajkrat obiše Chiesanuovo. Po-

moč za internirance so prejeli iz več virov, tudi iz Trsta prek duhovnika dr. Jakoba Ukmarja in lazaristov. P. Cortese je prejel pomoč tudi iz škofije v Gorici in iz Škofijske dobrodelne pisarne v Ljubljani.

Zahvala dr. Gregorija Rožmana

Frančiškan p. Fortunat Zorman, ki je sodeloval s p. Placidom v kon-

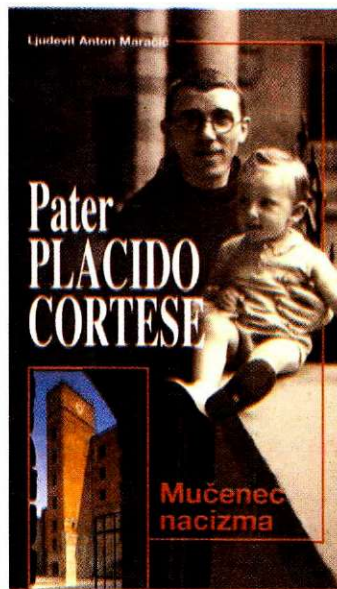
centracijskem taborišču v Padovi, je 27. marca 1943 ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana povabil, naj izrazi p. Placidu hvaležnost Slovencev. Med drugim je zapisal: "Iz poročila je razvidno, da je delo, ki ga vrši p. Cortese, nadčloveško. Skoraj dobesedno lahko rečemo, da dela noč in dan za slovenske internirance. Dvomim, ako lahko kak Slovenec tekmuje z njim glede materialne pomoči najbolj zapuščenim. S svojim delom dokazuje, kako širokogrudna je prava krščanska ljubezen. In s kakšnim veseljem to dela. /.../ Potrebno je, da se mu pokaže vidno priznanje na kakršen koli način."

Ivo Jevnikar, novinar slovenskega programa italijanske televizije v Trstu, ki je doslej zelo veliko pripomogel, da se je obudil spomin na plemenitega p. Corteseja, po njegovih dognanjih večinoma povzema

ta zapis, je v ljubljanskem partijskem arhivu odkril osnutek Rožmanovega zahvalnega pisma p. Corteseju. 31. maja 1943 mu je ljubljanski škof med drugim napisal naslednje: "Dobil sem v roke poročilo o dobrodelnem delovanju v taboriščih /.../, kjer se nahajajo povečini verniki iz ljubljanske škofije. Iz tega poročila blešči v zarčki luči Vase delo, tako polno nesebične ljubezni in ogromnih žrtev, da ne najdem besed, s katerimi bi Vam mogel izraziti svojo hvaležnost in odkritosrčno priznanje. Hvala Vam tisočera!"

Del obveščevalne mreže

Ko je Italija kapitulirala in so nastopili Nemci, je postal p. Cortese v samostanu sv. Antona Padovanskega in v tiskarni Messaggera človek, na katerega se je obračala množica skrivačev in prebežnikov. S številnimi sodelavci je pomagal internirancem, zavezniškimi vojnimi ujetnikom in drugim preganjanecem, ki so iskali skrivališča in pot v svobodo. V okviru italijanskih odporniških skupin je sodeloval pri reševanju Judov. Vzdrževal

je stike med italijanskimi partizani in "Česko vladno vojsko", ki so jo Nemci kot nezanesljivo premestili v severno Italijo. Takoj po vojni so Angleži in Čehoslovaki Corteseja za njegovo pomoč vojakom, ki so bežali iz ujetništva in se skrivali, odklikovali.

Znašel se je tudi med sodelavci (nekomunistične) obveščevalne mreže, ki je bila povezana z Britanci in sta jo vodila slovenski polkovnik in ataše Vladimir Vauhnik ter hrvaški major jugoslovanske protiobveščevalne službe Ante Anić. Na čelu tržaške postojanke te mreže je bil časnikar Jože Golec, ki je bil najprej novinar v Mariboru, nekaj časa urednik *Slovenskega gospodarja*, nato pa se je pred Nemci umaknil v Trst, kjer je bil dopisnik *Slovenca*. Golec je aktivno sodeloval v obveščevalni mreži, imel tudi radiopostajo, po kateri je pošiljal poročila. Jeseni 1944 so Nemci mrežo razbili in Golca aretirali. Ubili so ga aprila 1945 v tržaški Rižarni.

Ko so Nemci jeseni 1944 razkrili organizacijo v Trstu, so v Padovi 8. oktobra aretirali tudi p. Placida Corteseja. Prepeljali so ga na sedež gestapa v Trst, kjer so ga zasliševali in kruto mučili, vendar ni izdal nikogar. Sotrpine v zaporu je spodbujal k molčečnosti, molitvi in zupanju v Boga. Novembra 1944 se je v koronejskih zaporih razširil glas, da je v bunkerju gestapa izdihnil.

Beatifikacijski postopek

Delovanje p. Placida Corteseja je bilo več desetletij skoraj nepoznano. Leta 1967 je v *Zborniku Svobodne Slovenije* v Argentini dr. Vojko Arko, ki je kot študent medicine v Padovi med vojno sodeloval s p. Placidom, objavil o njem krajši spominski zapis, v katerem je zapisal: "Več kot dvajset let po Cortesejevi smrti se mi zdi prav, da vsaj nekdo, ki je z njim sodeloval, zapiše nekaj besed v spomin na moža, ki je padel samo zaradi nas in ki prav gotovo ne bi nikdar zašel v mrežo tajnih služb, če ne bi vojna vihra zanesla Slovencev v mesto svetega Antona."

Beatifikacijski postopek je uradno začel upokojeni goriški nadškof p. Antonio Vitale Bommarco, ki je imel tudi obširno kores-

S sodelavko Marijo Ujčić, študentko medicine v Padovi

pondenco med patrom Cortesejem in svojci, zlasti sestro Nino. Gradivo je izročil p. Apolloni Tottoliju, ki deluje v minoritskem samostanu v Genovi. Tottoli je o mučencu p. Placidu Corteseju napisal biografijo, pri pisanju pa mu je pomagal Ivo Jevnikar, saj je slovenska zgodba pomemben sestavni del medvojne Cortesejeve zgodbe. Leta 2001 je tudi hrvaška minoritska provinca izdala knjigo *Heroji i mučenik Placido Cortese*, ki jo je po Tottolijevi knjigi napisal p. Ljudevit Anton Maračić. Leta 2003 smo dobili še slovenski prevod. Knjižico

je z naslovom *Mučenec nacizma pater Placido Cortese* izdala slovenska minoritska provinca sv. Jožefa. Tako se je p. Cortese vrnil med Italijane, Hrvate in Slovence.

Pričanje Mušiča in Gregorca

Postopek za beatifikacijo so začeli leta 2001 v Trstu. Posebno cerkveno sodišče je imelo 138 zasedanj, na katerih so zaslišali veliko prič. Med drugim slikarja Zorana Mušiča in ekonomista Iva Gregorca iz Ženeve, ki sta bila skupaj s p. Cortesejem zaprti v gestapovskem zaporu v Trstu in sta danes edini živi prič, ki sta Corteseja videli tik pred smrtjo. Ivo Gregorc je za komisijo o zadnjih mučeniških trenutkih p. Corteseja napisal naslednje: "Pater Cortese je strahotno izgledal, bil je pretepen, raztrgan, krvav po obrazu. Še danes pa vidim njegove iznakažene, sklenjene roke kot v molitvi. Prepoznala sva se, on pa me je hrabil, naj bom močan, zaupam v Boga in ne izdam nikogar."

Slikar Zoran Mušič mi je pravil o vsakodnevem mučenju in stradanju p. Corteseja, da so mu lomili prste, kar sem tudi jaz videl, ko sva se srečala v Zimmerjevi predstobi. Mušič mi je tudi pripovedoval, da je vedno slišal, kako pater polglasno mo-

li, pretresen pa je bil nad voljo, trdnostjo in vero malega, slabotnega patra, ki ni klonil in ni nič izdal."

O mučenju p. Corteseja je med zbiranjem pričevanj leta 1995 Adele Lapanje povedala naslednje: "Glas, ki je iz te luknje prišel do nas, je bil slaboten, izmučen, izdajal je veliko trpljenje. Priznal je, da je vsak dan izpostavljen mučenju. Jasno je bilo, da je zelo preizkušen, brez dvoma na koncu z močmi. / .../ Teden dni pozneje sem, zopet zahvaljujoč se zaporniški tam-tam povezavi, izvedela, da je p. Cortese pravkar preminil zaradi mučenja, vendar pa jim ni uspelo, da bi iz njega izvlekli imena sodelavcev. / .../ Njegovo truplo je verjetno končalo v krematoriju Rižarne."

Za uradni dan smrti so razglasili 15. november 1944.

Spominski obred v Rižarni

Mušiča, Gregorca in vrsto drugih, ki so jih aretirali v okviru obveščevalne mreže, so odpeljali v nemška taborišča. Nekateri so tam umrli, Mušiču in Gregorcju pa je Dachau uspelo preživeti. Ko sta se po vojni vrnila v Slovenijo, je po njihju planila še Ozna. Mušič se je rešil suženjskega dela na Kočevskem in uspelo mu je pobegniti čez mejo. Gregorca so zaprli junija 1948 in ga sedem mesecev zasliševali o sodelovanju medvojne Slovenkega rdečega križa z angleško obveščevalno službo. Čez nekaj mesecev so ga še enkrat aretirali in tokrat je bil eno leto na prisilnem delu na gradbišču v Strnišču. Kasneje je tudi on poiskal svobodo in preživetje zunaj slovenskih meja.

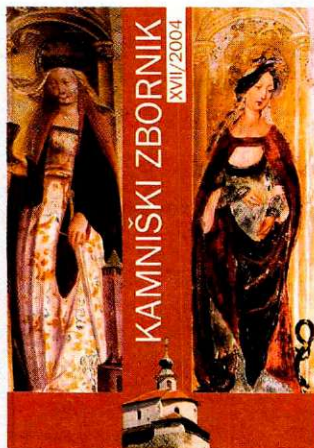
15. novembra 2003 je v Rižarni v Trstu potekal sklepni obred škofijskega dela beatifikacijskega postopka za blaženega p. Placida Corteseja. Slovesnosti so se udeležili italijanski, hrvaški in slovenski minoriti ter številni sodelavci pri postopku. Obred je potekal v vseh treh jezikih. Ob molitvi in branju odlomkov iz *Svetega pisma* ter z zborovsko pesmijo slovenskega moškega zbora iz Trsta je tržaški škof Eugenio Ravignani zapečatil obsežne zbrane spise, ti pa so nato odpotovali na kongregacijo za svetnike v Vatikan.

Ivo Žajdela

Kamniški zbornik

Pred kratkim je občina Kamnik izdala XVII. številko Kamniškega zbornika.

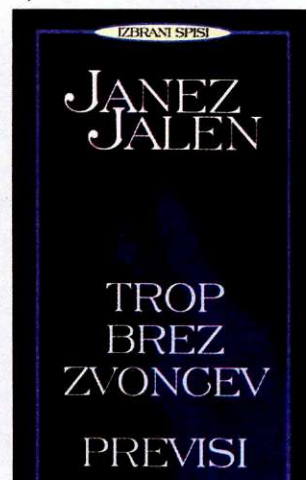
Vsebina ponuja bogato branje: *Svete žene Andeške* (Andreja Eržen), *Reformacija na Kamniškem* (Mihael Kuzmič), *Nagrobna plošča plemiča Janeza Jakoba Wiederkehrja z Wiedersbacha* (Marko Lesar), *Iz vsakdanjega življenja mekinjskih klaris v 17. in 18. stoletju* (Damjan Hančič), *Kamniški Kurhaus* (Jasna Paladin), *Puškar in goslar Janez Humar iz Godiča* (Janez Humar), *Osnožno šolstvo v Šmartnem in Zg. Tuhinju v času Avstro-Ogrske* (Tatjana Drovenik Čalič), *Rudarjenje v dolini Črne in njeni okolici in Kamniški črni mlinarji* (Vinko Rifel), *Člani Slovenske matice ter odborniki in članstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Kamniku v času habsburške monarhije* (Andrej Vovko), *Zapuščina dr. Ivana Zika v kamniškem muzeju* (Zora Torkar), *Gorenjska v antiki* (Verena Vidrih Perko, Milan Sagadin), *Kamničani v Steletovih zapisih ljudskih pesmi* (Marija Klobčar), *Votivne figurice v Nevljah pri Kamniku* (Benjamin Bezek), *Veronika z Malega gradu: kamniško ljudsko pripovedno izročilo v knjižni in elektronski obliki* (Breda Podbrežnik Vukmir), *Ob stoletnici rojstva slovenskega slikarja Mihe Maleša, 1903—1987* (Marko Lesar), *Maleševe upodobitve Prešerna in njegovih pesnitev* (Dušan Lipovec). Sledijo še razprave o gozdni vegetaciji in o hroščih Menine planine, o najdbi fosilnih žuželk v Tunjiškem gričevju, o dendroloških raziskavah lesa iz stavb pri Sv. Primožu nad Kamnikom, o jamah osamelega krasa Kamnika in Tuhinja, o Kamniški jami, zibelki jamarstva na Kamniškem, dve razpravi o Franu Albrehtu.

Janez Jalen

Izšla je že druga knjiga Izbranih spisov Janeza Jalna, roman *Trop brez zvoncev* in kratka proza *Previsi*.

Natis izbranih del duhovnika in pisatelja Janeza Jalna (1891—1966) je bil v načrtu še za njegovega življenja. Prvi, ki je izrazil namero, naj Mohorjeva izda njegove izbrane spise, je bil Jakob Šolar, resno pa se je na urejanje izbora pripravljala urednik Jože Dolenc in Jalno celo obljubljal, da bodo začeli z natisom, brž ko bosta končana Detela in Pregelj. Načrt je po Jalnovi smrti zamrl. Sedanje vodstvo celjske Mohorjeve družbe nadaljuje tradicijo gojenja domačih, tudi katoliških klasikov, med katerimi je zagotovo Jalen. Zato je sprejelo pobudo prof. Franceta Pibernika in zdaj je pred nami poleg Jalnove biografije izpod njegovega peresa druga knjiga z izbranimi spisi. Roman *Trop brez zvoncev* snovno dopolnjuje *Ovčarja Marka* glede planšarstva in ga razširja v dvojnem smislu – s tem, da nam osvetli planšarsko življenje v bohinjskem kotu, in s tem, da ga postavlja v bližnji čas pred prvo svetovno vojno. *Previsi* so zbirka kratke proze, ki je bila stalna vzporednica Jalnovega ustvarjanja. Po letu 1924 je v različnih revijah objavil vrsto kratkih proznih zapisov. Največ črtic in novel je postavljenih v Jalno domače okolje pod Stolom in v bohinjski kot. Daljši zgodbi *Previsi* in *Pogoni* opisujeta lovsko življenje. Zgodbe zadevajo usode malih ljudi. Knjigo je s spremno besedo in opombami opremil France Pibernik.

Zbornik za umetnostno zgodovino

Zbornik za umetnostno zgodovino izdaja Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo.

Zvezek 39 z letnico 2003 prinaša enajst prispevkov: *Prvi izsledki o poslikavi župnijske cerkve sv. Trojice v Veliki Nedelji* (Simona Menoni), *Likovni viri za baročno stropno slikarstvo v Sloveniji* (Barbara Murovec), *Hebrejski napisi in velenjske table* (Janez Premk), *Na sledi za izgubljeno Almanachovo sliko* (Boštjan Mihelj), *Risba poznobaročnega dvorca in vrta v Dornavi* (Igor Weigl), *Fotografije Stojana Kerblerja* (Marjeta Ciglenceki), *Slikarstvo socialističnega realizma na Slovenskem: kritični pregled* (Donovan Pavlinec), *Dubrovniska Velika fontana* (Renata Novak Klemenčič). Trije prispevki so v tujejezični in z žal zelo kratkimi povzetki v slovenščini: *Tri nove table Spinella Aretina* (Stefan Weppelmann), *Principi fasadnega sporočanja na primeru treh Plečnikovih zgradb* (Monika Pemič), *Razmerje med karikaturo in slikarstvom v delu Antuna Motike* (Frano Dulibič).

ZBORNIK ZA UMETNOSTNO ZGODOVINO

ARCHIVES
D'HISTOIRE
DE L'ART

ART
HISTORY
JOURNAL

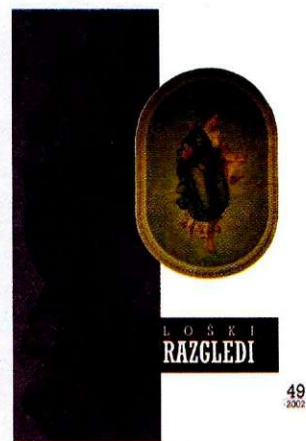

MOUVEMENT
SERIES NOVA
ANNA
LJUBLJANA
2003

Loški razgledi

Muzejsko društvo Škofja Loka je izdalo 49. številko zbornika *Loški razgledi*.

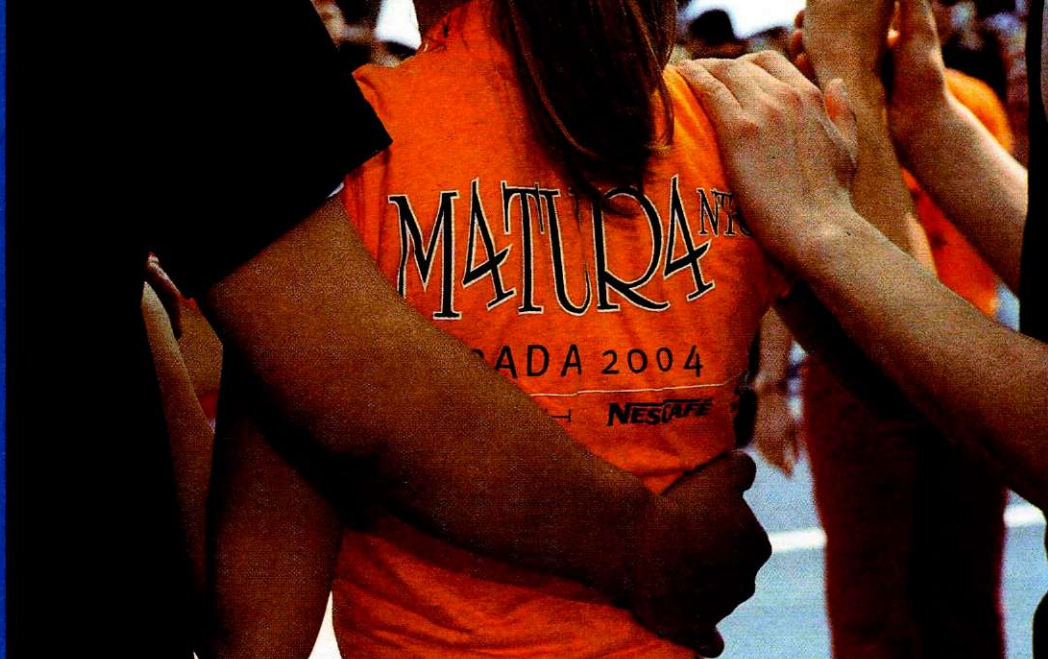
Zbornik, ki ima 398 strani, prinaša različne prispevke o škofjeloški zgodovini in sedanjosti. Naj omenimo samo nekatere: *Listina cerkve sv. Barbare iz leta 1448 in Rudolf Besel in Dražgoše leta 1942* (Alojzij Pavel Florjančič), *Pravila loških klaris* (France Štukl), *Jama Konasnica in njena podzemeljska favna hroščev* (Bojan Kofler), *Simon Šubic, pisec fizikalnih učbenikov* (Stanislav Južnič), *Dr. Gregor Krek kot privatni docent in izredni profesor univerze v Gradcu* (Janez Dolenc), *Slikar Jurij Šubic in njegove freske v Iliou Mélatronu* (Ana Kocjancič), *Italijanska zasedba Sorice, I.* (Nataša Budna-Kodrič), *Soriška ledinska imena* (Ivan Kejžar), *Megalitska kamnita miza v Ravnah pri Žireh* (Andrej Rant), *Gradišče nad Drago* (France Jenko), *Krvavo znamenje* (France Štukl), *Votivna slika požara Škofje Loke iz 19. stoletja* (Vincencij Demšar), *Pomenljiv napis na župni cerkvi v Železnikih* (Ciril Zupanc), *Nove najdbe v podružnični cerkvi sv. Nikolaja na Godešiču* (Mojca Bertoncel, Štefan Pavli), *Spomini na utrjevanje meje (Rupnikovo linijo)* (Vida Košmelj-Beravs), *Kmetijska strojna zadruga Reteče* (Judita Šega). Na koncu je objavljen tudi obširen članek o zgodovini košarke v Škofji Loki. **I. Ž.**

49
2003

Maturantje so se s plesanjem četvorke znova vpisali v Guinnessovo knjigo rekordov.

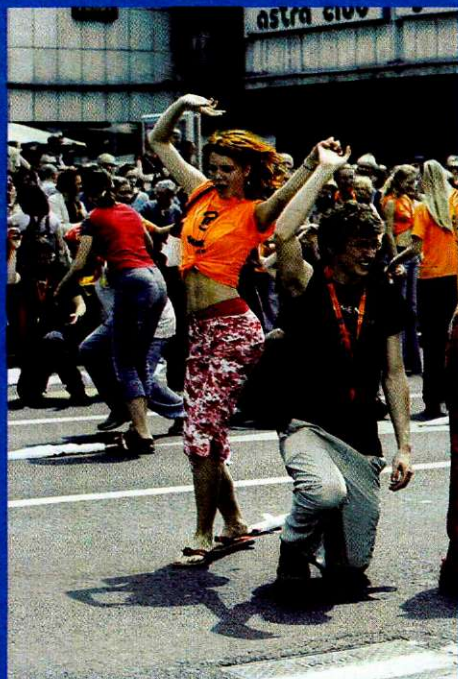
Četrta maturantska parada, ki je minuli petek potekala v 17 slovenskih mestih ter v Trstu in Pulju, je prinesla že tretji zaporedni vpis v Guinnessovo knjigo rekordov. Tokrat je ob zvokih Straussove četvorke iz opere *Netopir* zaplesalo kar 14.564 maturantov in maturantk oziroma 3.641 četvork.

Rekordna četvorka

Parada je potekala v več mestih (na slikah v Ljubljani) po Sloveniji pa tudi v Pulju in Trstu.

Maturantska parada je bila res paša za oči.

Tradicija

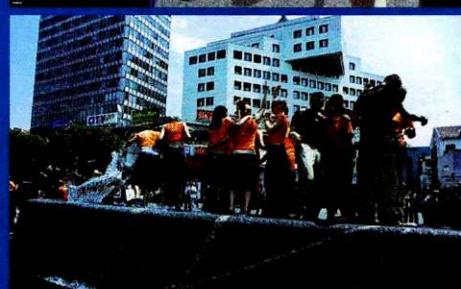
Letošnja maturantska parada je že četrta; prvo so slovenski maturantje odplesali 25. maja 2001, ko jo je – takrat le v prestolnici – sočasno zaplesalo 3.128 plesalk in plesalcev, kljub pogajanjem pa tega prvega maturantskega rekorda pri Guinnessovi knjigi rekordov niso priznali. Priznali so ga leto kasneje, 24. maja 2002, ko je po ulicah takrat že desetih slovenskih mest – Murske Sobotice, Maribora, Celja, Velenja, Novega mesta, Kranja, Škofje Loke, Nove Gorice, Izole in Ljubljane – rekordno četvorko zaplesalo 8.512 plesalk in plesalcev, skupaj 2.128 četvork. V zapise Guinnessove knjige rekordov je pršla tudi Maturantska parada 2003, ko je 23. maja 2003 v petnajstih slovenskih mestih sočasno zaplesalo že 11.956 plesalk in plesalcev, skupaj torej 2.989 četvork.

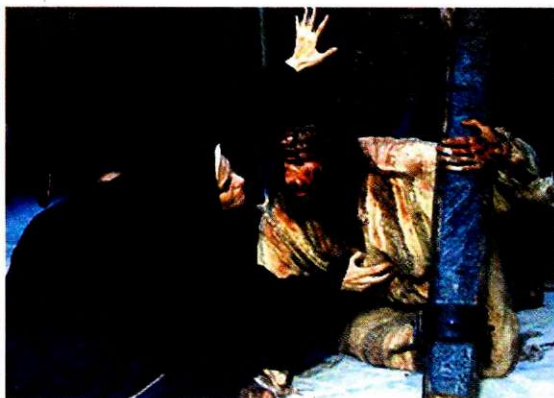
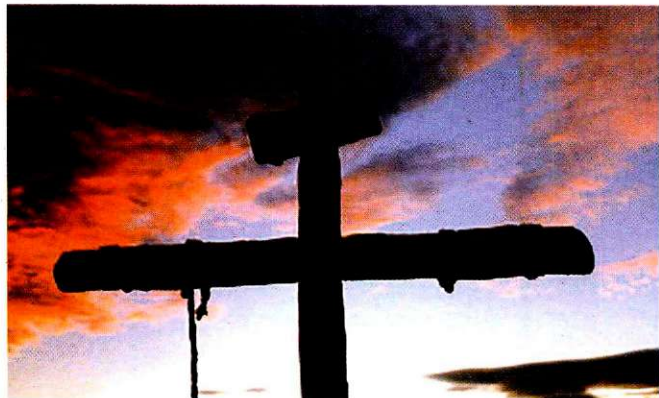
Nov rekord

Največ maturantov je letos plesalo v Ljubljani, kjer se je parade udeležilo okrog 5.000 maturantk in maturantov. Poleg že omenjenih mest so ples organizirali še v Brežicah, Celju, Kočevju, Kopru, Kranju, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu, na Ptujju, v Sežani, Slovenj Gradcu, Škofji Loki, Trbovljah in Velenju.

V sodelovanju z občinami so organizatorji Maturantske parade 2004 pripravili prave mestne policične zabave. V Ljubljani so tako pripravili cestni plesni karneval, ki se je popoldne s cest preselil na Gospodarsko razstavišče. Tam so se plesalci lahko zabavali še naprej, nastopili sta skupini Big Foot Mama in Kingston, predstavili pa so se tudi zmagovalci šolskih izborov za Naj maturantko in Naj maturanta; potekal je še izbor za kraljico in kralja Maturantske parade 2004 in predstavitev sanjske maturantske obleke.

Barbara Kavtičnik

Kristusov pasijon

THE PASSION OF THE CHRIST

Po vseh zapletih v naše kinematografe končno prihaja film Mela Gibsona *The Passion of the Christ*, Kristusov pasijon, film, ki prikazuje zadnjih dvanajst ur življenja Jezusa iz Nazareta in je v svetu sprožil mnogo polemik, odobravanj in obtožb na račun antisemitizma.

V zgodbo nas popelje uvodni prizor, ki prikazuje oljčni vrt Getsemani, kamor se je Jezus zatekel po zadnji večerji, da bi molil, saj se upira hudi-

čevim skušnjavam. Juda Iškarijot ga je izdal, zato Jezusa primejo in ga odpeljejo v Jeruzalem, kjer ga obtožijo bogokletstva in obsodijo na smrt. Pripeljejo ga pred Poncija Pilata in mu povedo za obsodbo. Ker se je Pilat zbal političnih konfliktov, je zadevo prepustil kralju Herodu. Herod nato vrne Jezusa Pilatu, ta pa da ljudstvu možnost, da izbere med Jezusom in razbojnikom Barabo. Množica se odloči, da izpustijo slednjega. Nato Jezusa prepustijo na nemilost rimskim vojakom, da ga bicaajo. Nerazpoznavnega ga spet pripeljejo pred Pilata in ta ga obrne proti množici, kot bi želel reči: "Ali ni dovolj?" Ni bilo. Pilat

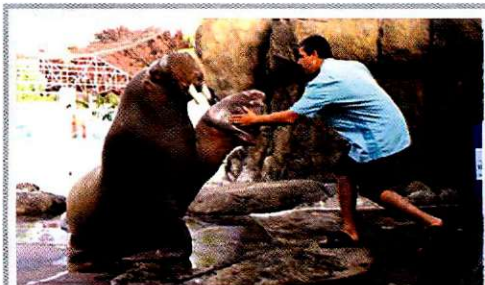
Režija:	Mel Gibson
Producenti:	Bruce Davey, Mel Gibson, Stephen McEveety
Scenarista:	Benedict Fitzgerald, Mel Gibson
Igrajo:	James Caviezel, Monica Bellucci, Claudia Gerini, Maia Morgenstern, Sergio Rubini
Premiera:	3. 6. 2004
Distribucija:	Ljubljanski kinematografi

ukáže svojim možem, da storijo, kot želi množica. Jezusu na hrbet položijo križ in nositi ga mora po ulicah Jeruzalema na goro Kalvarijo (Golgota). Tam ga pribijejo na križ, kjer je podvržen zadnji skušnjava – strahu, da ga je zapustil Oče. Strah premaga, pogleda Marijo, Mater Božjo, in iz-

reče stavek, ki ga lahko razume le ona: "Izpolnjeno je." Nato umre.

Po štirih evangelijih

Scenarij za Kristusov pasijon je priredil režiser in producent filma Mel Gibson skupaj z Benedictom Fitzgeraldom in opisuje zadnjih dva-

50 prvih poljubov je nepozabna romantična komedija, ki nas bo popeljala v svet babjeka, ki menja ženske hitreje kot havajske srajce, in srednješolske profesorice umetnosti z nenavadno nevrološko okvaro, zaradi katere se njen spomin izbriše čez noč – vsako noč.

50 prvih poljubov

Veterinar za arktične obmorske prebivalce Henry Roth, igra ga Adam Sandler, ima natanko začrtano prihodnost. Ko se ne posveča morskim živalim Morskega parka na Havajih, lomi srca turistk s celine, ki si želijo počitnic in romance. Dolgo-

trajna zveza za Henryja ne pride v poštev, sicer ne bi mogel uresničiti desetletnih sanj o tem, da bi odplul na Aljasko in preučeval podvodno življenje mrožev. Henry je tik pred uresnitvijo teh sanj, ko se med poskusno plovbo poškoduje njegovo

plovilo Morska kača. To ga pripelje v kavarno Hukilau, kjer ga stalni gostje nezaupljivo opazujejo, ko se začne zanimati za prikupno Lucy Whitmore (Drew Barrymore).

Henryja Lucy, ki sedi sama in je zajtrk, takoj osvoji. Pritegne ga njen

najst ur Kristusovega življenja na Zemlji. Zgodba je povzeta iz štirih svetopisemskih evangelijev: po Mateju, Marku, Luku in Janezu. Vsi liki iz filma govorijo jezike, ki so jih govorili v tistih časih. Aramejščino govorijo Judje, vključno s Kristusom in njegovimi apostoli, nekakšno "ulično latinščino" pa Rimljani. Grščina, ki so jo takrat govorili predvsem intelektualci, v zgodbi ni prišla v poštev. Film so snemali izključno v Italiji, in sicer na dveh lokacijah. Prizore križanja so snemali v prekrasnem mestu Matera na jugu Italije, blizu kraja, kjer je leta 1965 Pier Paolo Pasolini posnel Evangelij po Mateju. Ulice Jeruzalema so zgradili v znamenitih studijih Cinecitta na obrobju Rima. Caleb Deschanel je videz filma spremenil tako, da je videti kot slike italijanskega baročnega slikarja Caravaggia, ki so znane po tem, da zaradi ostrih kontrastov

svetlobe in teme izžarevajo življenjski sij. "Njegova dela so čudovita," pravi Gibson za Caravaggia. "So zelo silovita, temačna, duhovna in tudi nekoliko nenavadna." Skoraj polovico filma so posneli ponoči ali pa v temnih prostorih, tako da človek dobi občutek, kot da hoče svetloba premagati temo. Kostume je do potankosti raziskal in na roke izdelal z oskarjem nagrajeni oblikovalec Maurizio Millenotti (Hamlet) in se lepo podajo barvnim odtenkom rjave, črne in oker, ki prevladujejo na slikah Caravaggia.

Čeprav je večina ekipe iz Italije (večina igralcev je iz Italije ali vzhodne Evrope), pa so strokovnjaki za maske prišli iz Hollywooda. Gibson si je želel najboljše sodelavce, da je lahko prikazal kruto resničnost križanja. Igralec James Caviezel je moral vsak dan sedem ur sedeti na stolu za masko, ko so snemali zadnje prizore.

Monika Maljevič

metodični način sekljanja vafjev, ki jih spremeni v popoln indijski šotor, zato se naslednjega dne vrne na Hukilau. Lucy spet sedi s svojimi vafli, a jih tokrat spremeni v popolno brunarico. Ko se vrata njene brunarice nočejo zapreti, Henry izkoristi priložnost, pristopi k njej, vzame zobotrebca in ga uporabi kot tečaj. Med pogovorom o morskih sesalcih in vaflih se Henry zave, da ga Lucy če-

dalje bolj zanima. Pozabi svoje lastno pravilo, da se z lokalnimi dekletimi ne gre pečati, in se dogovori z njo za zmenek naslednjega jutra pri zajtrku. Ko pa pride in omeni prejšnji pogovor, je ona prepričana, da je trčen, in pokliče pomoč. Lucy se sploh ne sanja, kdo je. In Henry spozna, da bo – če si bo hotel pridobiti njeno naklonjenost – moral začeti znova, vsak dan do konca življenja.

50 FIRST DATES

Režija:	Peter Segal
Scenarist:	George Wing
Producenti:	Jack Giarraputo, Steve Golin, Nancy Juvonen, Larry Kennar, Adam Sandler
Igrajo:	Adam Sandler, Drew Barrymore, Rob Schneider, Sean Astin, Lusia Strus, Dan Aykroyd
Premiera:	3. 6. 2004
Distribucija:	Continental film

na kratko

Slavni brazilski režiser **Walter Salles** se pripravlja na snemanje filma o mladini iz Sao Paula Nori na nogomet. Skupaj z režiserko Danielo Thomas bosta portretirala življenje štirih bratov, ki bi radi pobegnili iz brazilskega slama. "To poskuša narediti na milijone otrok, vsako leto pa uspe le tristotim," je Salles dejal za časnik Screen. Njegov film *The Motorcycle Diaries* o mladem Che Guevari se je uvrstil v konkurenco za letošnjo zlato palmo. Salles je leta 1998 na berlinskem festivalu osvojil zlatega medveda za film *Glavna postaja*.

Ameriški filmski režiser **Michael Moore** je s svojim filmom *Fahrenheit 9/11*, strahovito obsodbo načina, kako se ameriški predsednik George W. Bush obnaša do Iraka in vojne proti terorizmu, na filmskem festivalu v Cannesu dvignil gledalce na noge in bil deležen ovacij. Tudi kritiki so imeli samo besede pohvale za kontroverznega režiserja, ki je tiskovno konferenco izkoristil za to, da je Združene države pozval k umiku iz Iraka. "To je popoln nered. Njihov način delovanja je prizadel številne ljudi," je dejal Moore. Film tega režiserja, dobitnika oskarja, je prepričljivo propagandno delo, v katerem je v vsakem kadru očiten avtorjev namen – norčevanje iz Busha. V središču zgodbe je način, kako so se Združene države in Bela hiša odzvali na teroristične napade 11. septembra leta 2001. Film odkriva povezanost družine Bush s pomembnimi Savdijci, med njimi z družino Osama bin Ladna. "Imeli smo predsednika, ki je zaspal za volanom," je menil Moore. "Upam, da ga bodo Američani lahko videli letos," je dejal režiser. "Menim, da je v takšnih trenutkih treba reagirati. Tokrat sem jaz imel prav, najbolj smešne replike pa je napisal Bush," je še dejal Moore o svojem filmu, v katerem je ameriški predsednik ves čas predmet posmeha. "Riba smrdi pri glavi," je dodal Moore.

Igralec **Bill Murray**, letos je za film *Izgubljeno s prevodom* prejel zlati globus, je na filmskem festivalu v Jacksonvilleu prejel nagrado za življenjsko delo. Zlati globus je bila prva nagrada tega 53-letnega igralca, ki se je v sedemdesetih letih proslavil v seriji *Saturday Night Live*. Na podelitvi nagrade je Murray dejal, da se zaveda, da je nagrada samo naključje, saj "se ve, da je Patric Swayze nenadoma moral oditi", sam pa se je naključno znašel tam.

Producentska hiša Emmett/Furla Films bo financirala in producirala triler **88 Minutes**, v katerem bo glavno vlogo igral Al Pacino. Film bodo posneli po scenariju Garyja Scotta Thompsona, režiral pa ga bo James Foley. Pacino bo v filmu igral univerzitetnega profesorja, ki dela tudi za FBI kot psihiater forenzik. Potem ko mu zagrozijo s smrtjo in mu ostane le še 88 minut življenja, mora glavni lik izkoristiti vse svoje znanje, da bi odkril osumljenca. V ožji krog se uvrstijo psihično nestabilen študent, nekdanja ljubica in serijski morilec, obsojen na smrtno kazen.

Michael Caine bo igral v psihološki drami **The Nature of Enchantment**. Film bo predstavil zgodbo z elementi znanstvene fantastike, v filmu pa bosta nastopila Danny De Vito in Kristin Scott Thomas. Izvirni scenarij je napisal Stephen Volk, v vlogi režiserja pa bo debitiral Nick Brandt. Caine bo igral psihiatra, ki odkrije, da neki deček brez staršev vidi New York kot deželo iz pravljice.

Radio Krka
106.6 MHz

PETEK,

28.5.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	IVANA BRILIČ MAŽURANIČ: ČUDOVITE DOGODIVŠČINE VAJENCA HLAPIČA, LUTKOVA PREDSTAVA
9.50	RISANKA
10.00	NA LINIJI, ODDAJA ZA MLADE
10.35	JASNO IN GLASNO: ALI SE CENIŠ?, KONTAKTNA ODDAJA
11.15	MLADI VIRTUOZI: MATEJA ČARMAN (KITARA) IN BOŽENA ANGELOVA (VIOLINA)
11.30	MODRO
12.05	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 11/24
12.25	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 12/24
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30	TEDENSKI IZBOR
13.30	OSMI DAN
14.00	OMIZJE - VETER: ENERGIJA PRIHODNOSTI
15.30	NEKAJ MINUT ZA DOMAČO GLASBO
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45	PLEME, ANGLEŠKA NANIZANKA, 21/26 (VPS 16.45)
17.10	IZ POPOTNE TORBE: PUJS (VPS 17.10)
17.35	NATIONAL GEOGRAPHIC, AMERIŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 9/18 (VPS 17.35)
18.30	ZREBANJE DETELJICE (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	NAJŠIBKEJŠI ČLEN, KVIZ (VPS 20.00)
20.55	SLAČENJE, NOVOZELANDSKA NADALJEVANKA, 6/20 (VPS 20.55)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	POLNOČNI KLUB (VPS 22.50)
0.05	NOČNI IZBOR
0.05	DNEVNIK, ŠPORT
0.55	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.55)
1.15	NATIONAL GEOGRAPHIC, AMERIŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 9/18
2.10	NEKAJ LEPEGA, ANGLEŠKI FILM (VPS 02.10)
3.35	POLNOČNI KLUB
4.45	INFOKANAL

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	INFOKANAL
9.00	TEDENSKI IZBOR
9.00	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA
9.35	MOSTOVI - HIDAK: MOJ GOST, MOJA GOSTIJA ... - VEND...GEM ...
10.05	DICK VAN DYKE, AM. NANIZANKA, 90/158
10.30	INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
12.30	TV PRODAJA
13.00	INFOKANAL
13.55	TV PRODAJA
14.25	VIDEOSPOTNICE: VROČE, PONOVITEV
15.00	SKOZI ČAS (VPS 15.05)
15.15	KOLESARSKA DIRKA PO ITALIJI, PRENOS (VPS 15.15)
17.25	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA (VPS 17.25)
18.00	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 91/158 (VPS 18.05)
18.25	SIN IMA SEDEMEDESET LET, ITALIJANSKI FILM, 2., ZADNJI DEL, PONOVITEV (VPS 18.25)
20.00	ODKRIVANJE AMERIKE, NEMŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 20.05)
20.55	NOVE ZVEZDE EVROPE, 6/8 (VPS 21.00)
21.25	SOUTH PARK, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 12/17
21.50	ZADNJI - IZIV, ITALIJANSKI FILM, 2., ZADNJI DEL (VPS 21.55)

23.20	SLOVENSKA JAZZ SCENA: POKLON JOŽETU PRIVIŠKU - BIG BAND RTV SLOVENIJA IN MILKO LAZAR, 2. DEL (VPS 23.25)
0.00	JULIANE, DANSKA LITERARNA NADALJEVANKA, 4., ZADNJI DEL, PONOVITEV (VPS 00.05)
0.45	INFOKANAL

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Spet zaljubljena, 3. sezona, ponovitev 12. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Lov za zakladom, 2. sezona, ponovitev 8. dela avstralske nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Spet zaljubljena, 3. sezona, 13. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 154. del ameriške nadaljevanke
14.40	Vsi moji otroci, 49. del ameriške nadaljevanke
15.30	TV prodaja
16.00	Lov za zakladom, 2. sezona, 9. del avstralske nanizanke
16.55	Ha!: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Samski stan, 2. sezona, 18. dela ameriške humoristične nanizanke
17.55	Hugleyevi, 4. sezona, 8. del ameriške humoristične nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Romantični film: Rosamunde Pilscher: Vrtnitev domov, angleško-nemški film, 2/2
21.40	Medve z mamo, 2. sezona, 1. del ameriške nanizanke
22.35	Najboljše reklame, ki jih nikoli niste videli, dokumentarna oddaja
23.25	Sov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.25	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.15	Maševanje ljubezni, ponovitev 89. dela španske nadaljevanke
9.10	Klon, ponovitev 33. dela brazilске nadaljevanke
10.00	TV prodaja
10.30	Moja Sofija, ponovitev 28. dela španske nadaljevanke
11.20	Družinske vezi, ponovitev 111. dela brazilске nadaljevanke
12.15	Trenja, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 112. del brazilске nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 29. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 34. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Maševanje ljubezni, 90. del španske nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Akcija: Elitni morilci, ameriški film
21.35	Pazi, kamera!
22.05	Teksaski mož postave, 6. sezona, 13. del ameriške nanizanke
23.00	XXL premiere
23.05	Lovci na nagrade, ameriški film
1.15	24UR, ponovitev
2.15	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
10.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
10.30	Poslovni dnevnik, oddaja o gospodarstvu
11.30	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, pon
12.00	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Brane Kobal, vodi: Jana Debeljak, pon
12.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!
18.00	Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi, pon
18.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
19.00	V znamenju pomladi in sanjske poroke, pon
20.00	Znani in zanimivi, gost: atlet Matic Osornikar, prvič
20.30	Aktualno - poučna oddaja
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Štiri tačke, oddaja o hišnih ljubljencih, pon
23.00	Trenja, POP TV, prvič
00.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Lisice, 10. del jugoslovanske serije
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	SuperNov@ Multi Talents Hrvaška, ponovitev
16.15	Rad igram nogomet
16.45	Automobile
17.00	Sijaj, ponovitev
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 198. del italijanske telen.
18.00	TV prodaja
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	SuperNov@ Multi Talents - 2. izločitvena oddaja, ponovitev
20.00	SuperNov@ Multi Talents, reportaža
21.00	Rebecca Loos - moja zgodba, intervju
21.45	Kdo je ubil Mono, ameriška komedija, 2000
23.30	Film, da te kap, ameriška parodija, 2000
01.00	TV prodaja
01.30	Videostrani

SOBOTA,

29.5.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 07.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
7.35	POD KLOBUKOM
8.10	IZ POPOTNE TORBE: PUJS
8.35	KINO KEKEC: VIKI IN SILAKI, JAPONSKO-NEMŠKI FILM (VPS 08.40)
9.55	TEDENSKI IZBOR
9.55	NAJŠIBKEJŠI ČLEN, KVIZ
10.45	POLNOČNI KLUB
12.00	TEDENSKI IZBOR
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.10	INFOKANAL
13.30	ČOKOLADNE SANJE, HUMORISTIČNA NADALJEVANKA, 6/10, PONOVITEV
14.00	NAJIN SIN, ŽENITNI POSREDNIK, AMERIŠKI FILM (VPS 14.00)
15.30	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR
15.55	SLOVENSKI UTRINKI, ODDAJA MADŽARŠKE TV
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 16.50)
17.15	OZARE (VPS 17.15)
17.15	DIVJI SVET PRIHODNOSTI, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 8/13 (VPS 17.20)
17.50	ALPE-DONAVA-JADRAN, PODOBE IZ SREDNJE EVROPE (VPS 17.50)
18.20	COFKO COF, RISANA NAN., 12/26 (VPS 18.20)
18.45	RISANKA (VPS 18.45)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.30	ŠPORT
19.45	VREME
19.50	MAGNET
20.00	ČOKOLADNE SANJE, HUM. NAD., 7/10
20.35	ČEZ PLANKE: ANDORA (VPS 20.35)
21.35	PRVI IN DRUGI (VPS 21.35)
22.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.30	OKUS PO VINU, DOKUMENTARNA SERIJA, 9/10 (VPS 22.30)
23.00	POD RUŠO, AM. NAD., 12/13 (VPS 23.00)
23.55	NOČNI IZBOR
23.55	DNEVNIK, ŠPORT
0.35	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.35)
0.55	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
1.20	DIVJI SVET PRIHODNOSTI, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 8/13
1.45	ALPE-DONAVA-JADRAN, PODOBE IZ SREDNJE EVROPE
2.15	PIRANHA, AMERIŠKI FILM (VPS 02.20)
3.45	PRVI IN DRUGI
4.05	OKUS PO VINU, DOKUMENT. SERIJA, 9/10
4.35	INFOKANAL

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	INFOKANAL
9.00	GLASBENO JUTRO: MOZARTINA SIMFONIKOV RTV SLOVENIJA - W. A. MOZART: SIMFONIJA ŠT. 40 V G-MOLU (VPS 09.05)
9.35	MOSTOVI - HIDAK, PONOVITEV
10.05	TV PRODAJA
10.35	INFOKANAL
12.05	TV PRODAJA
12.35	PRIJATELJI, OSTANIMO PRIJATELJI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA, PON. (VPS 12.35)
14.15	EURO 2004 - ZGODOVINA EP V NOGOMETU: NAJBOLJŠI IGRALEC I (VPS 14.15)
14.45	EURO 2004 - ZGODOVINA EP V NOGOMETU: NAJBOLJŠI IGRALEC II (VPS 14.45)
15.15	KOLESARSKA DIRKA PO ITALIJI, PRENOS (VPS 15.15)
17.25	SVETOVNI POKAL V VESLANJU, POSNETEK IZ M-NCHNA (VPS 17.25)
17.55	LAŠKO: DP V KOŠARKI (M), EV. ČETRTA TEKMA FINALA KONČNICE: PIVOVARNA LAŠKO - UNION OLIMPIJA, PRENOS (VPS 17.55)
19.50	SKOZI ČAS (VPS 19.50)
20.00	ANTONIN DVOJČK - DEO GRATIAS, ČEŠKI GLASBENO DOKUMENTARNI FILM OB 100-LETNICI SKLADATELJEVE SMRTI (VPS 20.05)
21.00	VNOVIČ V BRIDESHEADU, ANG.LITERARNA NADALJEVANKA, 11., ZADNJI DEL (VPS 21.05)
22.35	VSI PREDSEDNIKOVI MOŽJE, AMERIŠKI FILM (VPS 22.40)
0.50	SOBOTNA NOČ (VPS 00.50)
2.50	SINOVI IN LJUBIMCI, ANGLEŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 1/4, PON. (VPS 02.50)
3.35	INFOKANAL

Kanal A

9.20	TV prodaja
9.50	Vsi moji otroci, ponovitev 45. dela am. nad.
10.40	Vsi moji otroci, ponovitev 46. dela am. nad.
11.30	Vsi moji otroci, ponovitev 47. dela am. nad.
12.20	Vsi moji otroci, ponovitev 48. dela am. nad.
13.10	Vsi moji otroci, ponovitev 49. dela am. nad.
14.00	Dannyjeve zvezde
15.00	Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.50	Oprah Show, pogovorna oddaja
16.40	Najboljše reklame, ki jih nikoli niste videli, ponovitev dokumentarne oddaje
17.35	Simpatije, 6. sezona, 18. del ameriške nan.
18.30	Non Stop Music
20.00	Kriminalka: Kače ubijalke, ameriški film
21.40	Posteljne težave, angleška nadaljevanke, 2/6
22.40	Erotični izbor 2, ameriški film
0.25	Ekstra magazin, ponovitev

Pop TV

7.30	TV prodaja
8.00	Ringa-Raja:
8.00	Katka in Orbi, sinhronizirana risana serija
8.10	Zelenjavčki, sinhronizirana risana serija
8.50	Malinji dol, sinhronizirana risana serija
9.00	Naš mali svet, sinhronizirana risana serija
9.05	Obuti maček, sinhronizirana risana serija
9.30	Mjav! Mjav!, sinhronizirana risana serija
9.40	Rudjevo moštvo, sinhronizirana risana serija
10.05	Jagodka išče pomlad, sinhronizirani risani film
11.00	Beyblade, risana serija
11.30	Galidor - varuh na vesoljski meji, zadnji del mladinske nanizanke
12.00	Šolska košarkarska liga
13.00	V najslabšem primeru, dokumentarna serija
14.00	Formula 1, prenos treninga
15.10	Resnični svet, dokumentarna oddaja
15.35	Zgodbe oceanov, francoska dokumentarna oddaja
16.10	Izginjajoči raji na Zemlji, am. dokument. oddaja
17.15	24UR - vreme
17.20	Walter in Henry, ameriško-kanadski film
19.00	24UR
20.00	Lepo je biti milijonar
21.10	Filmski hit: Za vsako ceno, ameriški film
0.00	Rahel spanec, ameriški film
1.55	24UR, ponovitev
2.55	Nočna panorama

TevePika

10.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, pon
-------	---

10.30	Klepet z jasnovidko Maružo, pon
11.00	Miss športa 2004, pon
12.00	V harmoniji z naravo, pon
12.30	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
13.30	Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, pon
15.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
16.15	V znamenju pomladi in sanjske poroke, pon
17.15	Telesna temperatura in termoregulacija telesa, pon
18.15	Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi, prvič
18.45	Z glavo na zabavo, pon
19.00	Pod eno streho, sosedska nadaljevanka, POP TV
20.00	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, prvič
20.30	EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Brane Kobal, vodi: Jana Debeljak, pon
23.00	The Kwashen Retashy, glasbeni show, pon
00.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

16.50	LORELLA
17.05	PREDMET POŽELEJNA
17.20	DRUŽABNA KRONIKA
17.35	VSAKDANJI IN PRAZNIK (VPS 17.35)
18.30	ZREBANJE LOTA (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.25	ŠPORT
19.35	ZRCALO TEDNA
19.50	VREME
20.00	SPET DOMA (VPS 20.00)
21.50	PETI ELEMENT (VPS 21.50)
22.45	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.45)
23.15	NASILJE, AMERIŠKI ČB FILM (VPS 23.15)
0.45	NOČNI IZBOR
0.45	DNEVNIK, ŠPORT
1.25	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.25)
1.50	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA
5.50	INFOKANAL

8.50	Obuti maček, sinhronizirana risana serija
9.15	Mjav! Mjav!, sinhronizirana risana serija
9.25	Rudijevo moštvo, sinhronizirana risana serija
9.50	Čarobni meč - Camelot, sinhronizirani risani film
11.05	Beyblade, risana serija
11.30	Zenki, sinhronizirana risana serija
12.00	Šolska košarkarska liga, ponovitev
13.00	Oh, ta osemdeseta, 10. del ameriške humoristične nanizanke
13.30	Formula 1, prenos dirke za VN Evrope
16.00	Skrivnostni umori, ameriški film
17.45	24UR - vreme
17.50	Jamie Oliver v kuhinji, angleška dokumentarna oddaja
19.00	24UR
20.00	Lepo je biti milijonar, posebna oddaja s politiki
21.45	Športna scena
22.45	To je moja zabava, ameriški film
0.45	24UR, ponovitev
1.45	Nočna panorama

9.45	PLEME, ANGLEŠKA NANIZANKA, 21/26
10.10	POTEPANJA: POŠTA, IGRANO-DOKUMENTARNA SERIJA, 5/7
10.40	SPET DOMA
12.25	PRVI IN DRUGI
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30	TEDENSKI IZBOR
13.30	OBZORJA DUHA
14.05	LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV MARIBOR
15.00	VSAKDANJI IN PRAZNIK, PONOVITEV
15.55	DOBER DAN, KOROŠKA (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	RADOVEDNI TAČEK: LED (VPS 16.50)
17.00	RISANKA
17.05	AFNA FRIKI, MLADINSKA ODDAJA, 9/12 (VPS 17.00)
17.35	S PUMO IZ OČI V OČI, DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 17.35)
18.25	ZREBANJE 3X3 PLUS 6 (VPS 18.25)
18.35	ZREBANJE ASTRA (VPS 18.35)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT 2004 (VPS 20.00)
20.30	HUŠAJMO!, ANG. NAD., 6/7 (VPS 20.30)
21.25	UMETNOST IGRE (VPS 21.20)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	ZAKON GUSTAVA III., ŠVEDSKA BIOGRAFSKA NADALJEVANKA, 1/2 (VPS 22.50)
0.20	NOČNI IZBOR
0.20	ČOKOLADNE SANJE, HUM. NAD., 7/10
0.50	DNEVNIK, ŠPORT
1.40	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.45)
2.05	S PUMO IZ OČI V OČI, DOKUMENTARNA ODDAJA
2.50	UMETNOST IGRE
3.15	VELIKE OGNJENE KROGLE, AMERIŠKI FILM (VPS 03.25)
5.00	INFOKANAL

Kanal III

Slovenija 2

07.00	Videostrani
08.00	TV prodaja
09.00	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 194. dela
09.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 195. dela
09.50	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 196. dela
10.10	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 197. dela
10.35	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 198. dela
11.00	Risanke
11.30	Za vas in mesto, ponovitev
12.30	Štiri tacke, ponovitev
13.00	TV prodaja
13.30	Milijon z neba, ameriška komedija, 1996
15.00	SuperNov@ Multi Talents - 2. izločitvena oddaja, ponovitev
18.00	TV prodaja
18.30	Automobile
18.45	Risanke
19.15	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Hrvaški idol, reportaza
22.30	Znani in zanimivi
23.00	SuperNov@ Multi Talents - zakulisje
23.30	Rebecca Loos - moja zgodba, dokumentarna oddaja
00.00	TV prodaja
00.30	Videostrani

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	INFOKANAL
12.15	TV PRODAJA
12.45	REVILJA OTROŠKIH IN MLADINSKIH PEVSKIH ZBOROV ZAGORJE OB SAVI 2004, 2.DEL (VPS 12.30)
13.15	20. MEDNARODNO KLAVIRSKO TEKMOVANJE CLARE HASKIL (VPS 13.15)
15.55	MAGAZIN LIGE PRVAKOV (VPS 15.55)
16.25	EURO 2004 - ZGODOVINA EP V NOGOMETU: NAJLEPŠI GOLI (VPS 16.25)
16.55	NOGOMET - LIGA SIMOBIL VODAFONE, PRENOS (VPS 16.55)
18.50	SKOZI ČAS (VPS 18.50)
19.00	BRANKO MIKLAVC - TUGO ŠTIGLIC: MOJ PREMALO SLAVNI STRIC, IZVIRNA TV IGRA (VPS 19.00)
20.00	POTOVANJA NA KONEC SVETA, AVSTRALSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 5/13 (VPS 20.05)
20.55	NAŠE SKRIVNO ŽIVLJENJE, AVSTRALSKA NADALJEVANKA, 17/22 (VPS 21.00)
21.45	OB 70-LETNICI JANEZA GREGORCA IN VLASTO DEDOVIČA
21.45	JANEZ GREGORC-DANE ZAJC-VLASTO DEDOVIČ: PRELUDIJI POLETJU, TV BALET (VPS 21.50)
22.10	JANEZ GREGORC-VLASTO DEDOVIČ: NORI MALAR, TV PRIREDBA BALETA SNG OPERA IN BALET LJUBLJANA (VPS 22.10)
23.00	SOUTH PARK, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 12/17, PONOVITEV
23.25	SINOVI IN LJUBIMCI, ANGLEŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 2/4, PON. (VPS 23.15)
0.15	INFOKANAL

TevePika

9.20	Knjiga na muhi, oddaja o knjigi, pon
9.30	Razgledovanja, potopisna reportaza, pon
10.00	V harmoniji z naravo, pon
10.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
11.00	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, pon
11.30	Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, pon
13.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
13.30	TV DRAŽBA z Mariom, dražba slik, pon
14.00	V znamenju pomladi in sanjske poroke, pon
15.00	Tam kjer je veselje doma, narodno zabavni program z turističnimi informacijami
17.00	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
17.30	Pazi, kamera POP TV
18.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, Duhovna univerza, pon
19.00	Na Piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
20.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
23.00	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Peter Gregor, pon
23.30	BODI IDOL 2004, zabavno glasbena oddaja, vodi: Rebeka Dremelj, pon
01.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	INFOKANAL
9.05	PRIMORSKI MOZAIK (VPS 09.05)
9.35	TEDENSKI IZBOR
9.35	SLOVENSKI UTRINKI, ODD. MADŽARSKE TV
10.00	DICK VAN DYKE, AM. NANIZANKA, 91/158
10.25	INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
12.50	TV PRODAJA
13.20	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA, PONOVITEV
17.20	SKOZI ČAS
17.35	DICK VAN DYKE, AM. NAN., 92/158 (VPS 17.35)
18.00	BALADA O CABLU HOGU, AMERIŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 18.00)
20.00	KONČNICA (VPS 20.05)
21.00	STUDIO CITY (VPS 21.00)
22.00	ŠTUDENTSKA (VPS 22.00)
22.30	VIDEOSPOTNICE (VPS 22.30)
23.00	BRANE RONČEL IZZA ODRU (VPS 23.00)
0.25	SINOVI IN LJUBIMCI, ANGLEŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 3/4, PON. (VPS 00.25)
1.15	INFOKANAL

NEDELJA,

30.5.2004

Slovenija 1

7.05	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.40
7.30	ŽIV ŽAV: BISERGORA: VABILO NA PIKNIK, LUTKOVNA NANIZANKA, 15., ZADNJA EPIZODA; METKA IN ZVERINKO ZVER, RISANA NANIZANKA, 6/26; MARCELINO KRUH IN VINO, RISANA NANIZANKA, 13/26; PIKA NOGAVIČKA, RISANA NANIZANKA, 11/26 (VPS 07.30)
9.40	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, PONOVITEV
10.05	55 LET POLICIJSKEGA ORKESTRA (VPS 10.05)
10.55	SVET DIVJIH ŽIVALI, ANGLEŠKA POLJUDNOZNAŠTVENA SERIJA, 1/10
11.25	OZARE, PONOVITEV
11.30	OBZORJA DUHA (VPS 11.30)
12.00	LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 12.00)
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.15	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 13.15)
13.15	SKRITA KAMERA
13.20	ČLOVEK IN POL
13.30	ČLOVEŠKI FAKTOR
13.35	NEDELJSKO OKO
13.40	GLAS LJUDSTVA
13.45	HALO, LEON
13.55	PET MINUT SLAVE
14.00	V 80. NEDELJAH OKOLI SVETA
14.05	PLANETV
15.05	ŠPORT & ŠPORT NA DANŠNJI DAN
15.15	VABILO ZA DVA
15.30	POLDNEVNIK
15.35	TRIKOTNIK
15.55	TOTAL
16.10	GLASBENI DVOBOJ
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 16.45)
16.45	FENOMENI

Kanal A

9.20	TV prodaja
9.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 150. dela ameriške nadaljevanke
10.40	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 151. dela ameriške nadaljevanke
11.30	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 152. dela ameriške nadaljevanke
12.20	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 153. dela ameriške nadaljevanke
13.10	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 154. dela ameriške nadaljevanke
14.00	Dannyjeve zvezde
15.00	Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.50	Oprah Show, pogovorna oddaja
16.40	Guinnessova knjiga rekordov, angleška dokumentarna serija
17.35	Felicity, 4. sezona, 4. del ameriške nanizanke
18.30	Planet 10
19.00	Non Stop Music
20.00	Družinski film: Bingo, ameriški film
21.40	Tih zločin, 1. sezona, 16. del ameriške nan.
22.35	Zbornica, ameriški film
0.30	Dannyjeve zvezde, ponovitev

Pop TV

7.30	TV prodaja
8.00	Ringa-Raja:
8.00	Katka in Orbi, sinhronizirana risana serija
8.10	Zelenjavčki, sinhronizirana risana serija
8.35	Malinji dol, sinhronizirana risana serija
8.45	Naš mali svet, sinhronizirana risana serija

Kanal III

07.00	Videostrani
08.00	TV prodaja
09.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
11.00	Rokomet, moja igra
11.30	Za vas in mesto, oddaja o kmetijstvu in turizmu
12.30	Risanke
13.00	TV prodaja
13.15	Automobile
13.30	TV prodaja
14.00	SuperNov@ Multi Talents - 2. izločitvena oddaja, ponovitev
17.00	TV prodaja
17.30	Sijaj, ponovitev
18.00	Ekskluzivni magazin
18.30	Znani in zanimivi
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Zasiłanje, am. kriminalna drama, 1990
22.20	Reporter X
22.50	SuperNov@ Multi Talents - 2. izločitvena oddaja, ponovitev
01.20	K1, športni program
02.20	TV prodaja
03.00	Videostrani

PONEDELJEK,

31.5.2004

Slovenija 1

6.25	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.45	ZRCALO TEDNA, PONOVITEV
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	IZ POPOTNE TORBE: PUJS
9.25	ODDAJA ZA OTROKE

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Spet zaljubljena, 3. sezona, ponovitev 13. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Lov za zakladom, 2. sezona, ponovitev 9. dela avstralske nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Spet zaljubljena, 3. sezona, 14. del am. nad.
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 155. del am. nad.
14.40	Vsi moji otroci, 50. del ameriške nadaljevanke
15.30	TV prodaja
16.00	Lov za zakladom, 2. sezona, 10. del avst. nan.
16.55	Ha!: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Samski stan, 2. sezona, 19. del ameriške humoristične nanizanke
17.55	Hugleyevi, 4. sezona, 9. del am. hum. nan.
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Hekerji, ameriški film
21.55	Mikser: Mladi zdravniki, 1. sezona, 20. del ameriške humoristične nanizanke
22.25	Raymonda imajo vsi radi, 5. sezona, 3. del ameriške humoristične nanizanke
22.55	Radjska postaja, 4. del ameriške hum. nan.
23.25	Šov Jerryja Springerja, pogovorna odd.

Pop TV

- 7.55 Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
- 8.45 Maščevanje ljubezni, ponovitev 90. dela španske nadaljevanke
- 9.40 Klon, ponovitev 34. dela brazilске nadaljevanke
- 10.30 TV prodaja
- 11.00 Moja Sofija, ponovitev 29. dela španske nadaljevanke
- 11.50 Družinske vezi, ponovitev 112. dela brazilске nadaljevanke
- 12.40 Športna scena, ponovitev
- 13.40 TV prodaja
- 14.10 Ricki Lake, pogovorna oddaja
- 15.00 Družinske vezi, 113. del brazilске nadaljevanke
- 15.55 Moja Sofija, 30. del španske nadaljevanke
- 16.55 Klon, 35. del brazilске nadaljevanke
- 17.55 24UR - vreme
- 18.00 Maščevanje ljubezni, 91. del španske nadaljevanke
- 19.00 24UR
- 20.00 Pod eno streho, 4. sezona, 15. del sosedске nadaljevanke
- 20.55 Sedma nebesa, 7. sezona, 17. del am. nan.
- 21.50 Naša sodnica, 3. sezona, 16. del am. nan.
- 22.45 XXL premiere
- 22.50 Tretja izmena, 4. sezona, 21. del am. nan.
- 23.45 24UR, ponovitev
- 0.45 Nočna panorama

TevePika

- 9.00 Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
- 9.30 The Kwashen Retashy, glasbeni show, pon
- 11.00 ABCD, svet avtomobilizma, pon
- 11.30 Soocenja
- 13.00 Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi, pon
- 13.30 Živeti zdravo, vodi: Milka Krapez, pon
- 14.00 Jana, oddaja o sončni strani življenja, Duhovna univerza, pon
- 14.30 EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
- 15.30 Video top 30, lestvica glasbenih spotov
- 16.30 Do zdravja tudi tako, gost: dr. Brane Kopal, vodi: Jana Debeljak, pon
- 17.00 Naš vrt, svetovalna oddaja za vrtničkarje, pon
- 17.30 EU volitve 2004: EU in PIKA!, prvič
- 18.00 Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, pon
- 18.30 Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
- 19.00 EU volitve 2004: EU in PIKA!
- 20.00 EU volitve 2004: EU in PIKA!
- 21.30 24 UR, informativna oddaja
- 22.30 Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, pon
- 23.00 Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
- 23.30 EU volitve 2004: EU in PIKA!
- 00.30 Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

- 06.00 Videostrani
- 07.00 Pokemoni, sinhronizirana risana serija
- 07.30 Risanke
- 07.55 TV prodaja
- 08.25 Risanke
- 08.50 TV prodaja
- 09.10 Automobile
- 09.25 Risanke
- 10.10 TV prodaja
- 10.25 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
- 10.55 Videalisti, glasbene lestvice
- 12.00 TV prodaja
- 12.25 SuperNov@ Multi Talents - zakulisje
- 13.15 TV prodaja
- 13.30 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
- 14.00 Pokemoni, sinhronizirana risana serija
- 14.30 Videalisti, glasbene lestvice
- 14.45 Hrvaški idol, ponovitev
- 17.15 TV prodaja
- 17.30 Sto izlozb, sto strasti, 199. del italijanske telenovele
- 18.00 TV prodaja
- 18.30 Pokemoni, sinhronizirana risana serija
- 19.00 Videalisti, glasbene lestvice
- 20.00 Madona, dokumentarna oddaja
- 20.50 Maščevanje marincev, ameriški akcijski film, 2001
- 22.30 K1, športni program
- 23.30 TV prodaja
- 00.00 Videostrani

TOREK,

1.6.2004

Slovenija 1

- 6.20 TEDENSKI IZBOR
- 6.20 KULTURA
- 6.30 ODMEVI
- 7.00 DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
- 9.00 POROČILA (VPS 09.00)
- 9.05 TEDENSKI IZBOR
- 9.05 RADOVEDNI TAČEK: LED
- 9.15 RISANKA
- 9.25 MARSUPLAMI, RISANA NANIZANKA, 18/26
- 9.50 AFNA FRIKI, MLADINSKA ODDAJA, 9/12
- 10.15 SPREHODI V NARAVO: CVETLIČNA RAZSTAVA S PUMO IZ OČI V OČI, DOKUMENTARNA ODDAJA
- 11.15 ČEZ PLANKE: ANDORA
- 12.15 ALPE-DONAVA-JADRAN, PODOBE IZ SREDNJE EVROPE
- 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME
- 13.15 TEDENSKI IZBOR
- 13.15 UMETNOST IGRE
- 13.40 TOTI, ZBOR FILMOV IZ VIDEO FESTIVALA V MARIBORU
- 14.10 PETI ELEMENT
- 15.05 HUŠAJMO!, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 6/7, PONOVI TE
- 15.55 MOSTOVI - HIDAK: OTEPANJA - BARANGOLJŠOK (VPS 15.55)
- 16.30 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
- 16.50 ZGODBE STAREGA MEDVEDKA, RISANKA (VPS 16.50)
- 17.00 SONČNICA NA RAMI: MAK, ODPETE PESMI OTONA ŽUPANČIČA (VPS 17.00)
- 17.05 ZLATKO ZAKLADKO: KRAJINA BREZ (VPS 17.05)
- 17.20 KNJIGA MENE BRIGA - DON DELILLO: BELI ŠUM, PONOVI TE (VPS 17.20)
- 17.45 KAKO ŽIVJO SLOVENSKI GRADOVI: RAD PODSREDA, DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 17.45)
- 18.15 DUHOVNI UTRIP (VPS 18.15)
- 18.40 RISANKA (VPS 18.40)
- 18.55 VREME (VPS 18.55)
- 19.00 DNEVNIK
- 19.35 ŠPORT, VREME, MAGNET
- 20.00 VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT 2004 (VPS 20.00)
- 20.35 VIZIJE EVROPE, MEDNARODNI FILMSKI OMNIBUS, ZADNJI DEL (VPS 20.35)
- 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
- 22.50 MENINGITIS - ISKANJE ZDRAVILA, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 22.50)
- 23.40 ELLA IN NJENI MAMI, ANG. DRAMA (VPS 23.40)
- 1.25 NOČNI IZBOR
- 1.25 DNEVNIK, ŠPORT
- 2.15 DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 02.15)
- 2.35 KAKO ŽIVJO SLOVENSKI GRADOVI: GRAD PODSREDA, DOKUMENTARNA ODDAJA ELLA IN NJENI MAMI, ANGLEŠKA DRAMA
- 3.05 VIZIJE EVROPE, MEDNARODNI FILMSKI OMNIBUS, ZADNJI DEL
- 4.50 INFOKANAL
- 6.00

Slovenija 2

- 6.15 TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
- 6.30 INFOKANAL
- 9.05 GLASNIK, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 09.05)
- 9.35 TEDENSKI IZBOR
- 9.35 DOBER DAN, KOROŠKA
- 10.05 DICK VAN DYKE, AM. NANIZANKA, 92/158
- 10.25 VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT 2004
- 11.00 TV PRODAJA
- 11.30 INFOKANAL
- 11.55 PARIZ: TENIS ROLAND GARROS, PRENOS (VPS 11.55)
- 16.25 TEDENSKI IZBOR
- 16.25 ŠTUDENTSKA
- 16.55 STUDIO CITY
- 17.55 VIDEOSPOTNICE, PONOVI TE (VPS 17.55)
- 18.25 SKOZI ČAS (VPS 18.15)
- 18.40 DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 93/158 (VPS 18.30)
- 19.05 VNOVIČ V BRIDESHEADU, ANGLEŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 10/11, PONOVI TE (VPS 19.05)
- 20.00 FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 13/24 (VPS 20.05)

- 20.25 DEKLE, KOT SI TI, ANGLEŠKA DRAMA, PONOVI TE (VPS 20.30)
- 22.30 KAM S TRUPLJOM?, FRANCOŠKI FILM, PONOVI TE
- 0.30 VIDEOSPOTNICE: MONO (VPS 00.30)
- 1.00 SINOV I IN LJUBIMCI, ANGLEŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, ZADNJI DEL, PONOVI TE (VPS 01.00)
- 1.50 INFOKANAL

Kanal A

- 9.15 TV prodaja
- 9.20 Spet zaljubljena, 3. sezona, ponovitev 14. dela ameriske nadaljevanke
- 10.10 Lov za zakladom, 2. sezona, ponovitev 10. dela avstralske nanizanke
- 11.00 Non Stop Music, ponovitev
- 12.30 TV prodaja
- 13.00 Spet zaljubljena, 3. sezona, 15. del am. nad.
- 13.50 Mladi in nemirni, 3. sezona, 156. del am. nad.
- 14.40 Vsi moji otroci, 51. del ameriske nadaljevanke
- 15.30 TV prodaja
- 16.00 Lov za zakladom, 2. sezona, 11. del avstralske nanizanke
- 16.55 Hal! Skrita kamera, humoristična oddaja
- 17.25 Samski stan, 2. sezona, 20. del am. hum. nan.
- 17.55 Hugleyevi, 4. sezona, 10. del am. hum. nan.
- 18.25 XXL premiere
- 18.30 Non Stop Music
- 20.00 Akcija: FX - umor s trikom, ameriški film
- 22.00 Mikser: Mladi zdravniki, 1. sezona, 21. del ameriske humoristične nanizanke
- 22.30 Raymond imajo vsi radi, 5. sezona, 4. del ameriske humoristične nanizanke
- 23.00 Radijska postaja, 5. del am. hum. nan.
- 23.30 Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

- 7.55 Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
- 8.45 Maščevanje ljubezni, ponovitev 91. dela španske nadaljevanke
- 9.40 Klon, ponovitev 35. dela brazilске nadaljevanke
- 10.30 TV prodaja
- 11.00 Moja Sofija, ponovitev 30. dela španske nad.
- 11.50 Družinske vezi, ponovitev 113. dela brazilске nadaljevanke
- 12.45 Sedma nebesa, 7. sezona, ponovitev 17. dela ameriske nanizanke
- 13.40 TV prodaja
- 14.10 Ricki Lake, pogovorna oddaja
- 15.00 Družinske vezi, 114. del brazilске nadaljevanke
- 15.55 Moja Sofija, 31. del španske nadaljevanke
- 16.55 Klon, 36. del brazilске nadaljevanke
- 17.55 24UR - vreme
- 18.00 Maščevanje ljubezni, 92. del španske nadaljevanke
- 19.00 24UR
- 20.00 Preverjeno
- 21.00 Življenjska zgodba: Elian - mali kubanski prebežnik, ameriški film
- 22.40 XXL premiere
- 22.45 Tretja izmena, 4. sezona, zadnji del ameriske nanizanke
- 23.40 24UR, ponovitev
- 0.40 Nočna panorama

TevePika

- 9.00 Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
- 9.30 Soocenja
- 11.00 Samozdravilna energetska metoda Rudija Klarica, prvič
- 11.30 Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi, pon
- 12.00 Telesna temperatura in termoregulacija telesa, pon
- 13.00 EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
- 14.00 Video top 30, lestvica glasbenih spotov
- 15.45 Knjiga na muhi, oddaja o knjigi
- 16.00 BODI IDOL 2004, zabavno glasbena oddaja, vodi: Rebeka Dremelj, prvič
- 17.30 Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, pon
- 18.00 Do zdravja tudi tako, gost: dr. Brane Kopal, vodi: Jana Debeljak, prvič
- 18.30 Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
- 19.00 Na Piki, aktualna pogovorna oddaja
- 20.00 EU volitve 2004: EU in PIKA!, prvič
- 21.00 Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: nova sestava družine v 21. stoletju, prvič
- 21.30 24 UR, informativna oddaja

- 22.30 Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
- 23.00 Pod eno streho, sosedska nadaljevanka, POP TV, prvič
- 00.00 Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

- 06.00 Videostrani
- 07.00 Pokemoni, sinhronizirana risana serija
- 07.30 Risanke
- 07.55 TV prodaja
- 08.25 Risanke
- 08.50 TV prodaja
- 09.10 Moderna orožja, dokumentarna oddaja
- 10.10 TV prodaja
- 10.25 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
- 11.00 Videalisti, glasbene lestvice
- 12.00 TV prodaja
- 12.25 Risanke
- 13.15 TV prodaja
- 13.30 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
- 14.00 Pokemoni, sinhronizirana risana serija
- 14.30 Videalisti, glasbene lestvice
- 14.45 SuperNov@ Multi Talents Hrvaska, ponovitev
- 17.15 TV prodaja
- 17.30 Sto izlozb, sto strasti, 200. del italijanske telenovele
- 18.00 TV prodaja
- 18.30 Pokemoni, risani film
- 19.00 Ekskluzivni magazin, ponovitev
- 19.30 Znani in zanimivi, ponovitev
- 20.00 Razblinjene sanje, ameriška drama, 1998
- 21.45 Namestnik, ameriški akcijski film, 1998
- 23.50 Automobile
- 00.05 TV prodaja
- 00.30 Videostrani

SREDA,

2.6.2004

Slovenija 1

- 6.00 TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
- 6.20 TEDENSKI IZBOR
- 6.20 KULTURA
- 6.30 ODMEVI
- 7.00 DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
- 7.00 POROČILA (VPS 09.00)
- 9.05 TEDENSKI IZBOR
- 9.05 SONČNICA NA RAMI: MAK, DPETE PESMI OTONA ŽUPANČIČA
- 9.10 ZGODBE STAREGA MEDVEDKA, RISANKA
- 9.20 RISANKA
- 9.25 PIPS, RISANA NANIZANKA, 16/26
- 9.50 SMER VESOLJE, RISANA NANIZANKA, 15/26
- 10.15 ZLATKO ZAKLADKO: KRAJINA BREZ
- 10.30 KNJIGA MENE BRIGA - DON DELILLO: BELI ŠUM
- 10.55 KAKO ŽIVJO SLOVENSKI GRADOVI: GRAD PODSREDA, DOKUMENTARNA ODDAJA DUHOVNI UTRIP
- 11.25 55 LET POLICIJSKEGA ORKESTRA
- 11.45 HALO, LEON
- 12.40 POROČILA, ŠPORT, VREME
- 13.00 TEDENSKI IZBOR
- 13.15 NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
- 13.40 DIVJI SVET PRIHODNOSTI, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 8/13
- 14.05 VIZIJE EVROPE, MEDNARODNI FILMSKI OMNIBUS, 2., ZADNJI DEL
- 15.20 PORTRET FOTOGRAFA: BORUT FURLAN, DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 15.20)
- 15.55 MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
- 16.30 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
- 16.50 MALE SIVE CELICE, KVIZ (VPS 16.50)
- 17.45 TERSEK DOLINE IN GORE, DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 17.45)
- 18.40 RISANKA (VPS 18.40)
- 18.55 VREME (VPS 18.55)
- 19.00 DNEVNIK
- 19.35 ŠPORT, VREME, MAGNET
- 20.00 SEDMI PEČAT: SESTRE MAGDALENKE, ANGLEŠKI FILM (VPS 20.00)
- 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
- 22.55 MILAN JESIH: PEPELNICI, IZVRINA TV IGRA (VPS 22.55)
- 0.20 NOČNI IZBOR
- 0.20 DNEVNIK, ŠPORT
- 1.10 DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.05)
- 1.30 TERSEK DOLINE IN GORE, DOKUMENTARNA ODDAJA

2.20	BEG, AMERIŠKI FILM (VPS 02.20)
4.20	MILAN JESHI: PEPELNIČA, IZVIRNA TV IGRA
5.35	INFOKANAL

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	INFOKANAL
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	NOVE ZVEZDE EVROPE, 6/8
9.35	MOSTOVI - HIDAK: POTEPANJA - BARANGOLJŠOK
10.05	DICK VAN DYKE, AM. NANIZANKA, 93/158
10.25	VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT 2004
11.00	TV PRODAJA
11.30	INFOKANAL
11.55	PARIZ: TENIS ROLAND GARROS, PRENOS (VPS 11.55)
16.15	TV PRODAJA
16.50	ODKRIVANJE AMERIKE, NEMŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA, PONOVI TEV
17.45	VIDEOSPOTNICE: MONO, PONOVI TEV
18.15	SKOZI ČAS (VPS 18.15)
18.30	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 94/158 (VPS 18.30)
19.00	KONČNICA, PONOVI TEV
20.05	LJUBLJANA: DP V KOŠARKI (M), EV. PETA TEKMA FINALA KONČNICE, UNION OLIMPIJA - PIVOVARNA LAŠKO, PRENOS (VPS 20.05)
22.00	RITEM ZLOČINA, JUGOSLOVANSKI ČB FILM (VPS 22.00)
23.25	VIDEOSPOTNICE: STEREO (VPS 23.25)
23.55	INFOKANAL

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Spet zaljubljeni, 3. sezona, ponovitev 15. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Lov za zakladom, 2. sezona, ponovitev 11. dela avstralske nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Spet zaljubljeni, 3. sezona, 16. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 157. del ameriške nadaljevanke
14.40	Vsi moji otroci, 52. del ameriške nadaljevanke
15.30	TV prodaja
16.00	Lov za zakladom, 2. sezona, 12. del avstralske nanizanke
16.55	Ha!: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Samski stan, 2. sezona, zadnji del ameriške humoristične nanizanke
17.55	Hugleyevi, 4. sezona, 11. del ameriške humoristične nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Miss Universe 2004, posnetek
21.45	Mikser: Mladi zdravniki, 1. sezona, 22. del ameriške humoristične nanizanke
22.15	Raymonda imajo vsi radi, 5. sezona, 5. del ameriške humoristične nanizanke
22.45	Radjska postaja, 6. del ameriške humoristične nanizanke
23.15	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Masčevanje ljubezni, ponovitev 92. dela španske nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 36. dela brazilске nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, ponovitev 31. dela španske nadaljevanke
11.50	Družinske vezi, ponovitev 114. dela brazilске nadaljevanke
12.45	Preverjeno, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 115. del brazilске nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 32. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 37. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Masčevanje ljubezni
20.00	TV kriminalna: Možnost umika, ameriški film
21.50	Na kraju zločina, 3. sezona, 20. del ameriške nanizanke
22.45	XXL premiere
22.50	Urgenca, 8. sezona, 1. del ameriške nanizanke
23.45	24UR, ponovitev
0.45	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Razgledovanja, potopisna reportaža, prvič
10.00	Naš vrt, svetovalna oddaja za vrtnikarje, pon
10.30	BODI IDOL 2004, zabavno glasbena oddaja, vodi: Rebeka Dremelj, pon
12.00	Telesna temperatura in termoregulacija telesa, pon
13.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
14.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
15.30	V znamenju pomladi in sanjske poroke, pon
16.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: nova sestava družine v 21. stoletju, pon
17.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!, prvič
18.00	Zrela leta z Melanijo Šter, oddaja za tretje življenjsko obdobje, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Brane Kobal, vodi: Jana Debeljak, pon
19.30	V harmoniji z naravo, pon
20.00	ABCD, svet avtomobilizma, prvič
20.30	EU volitve 2004: EU in PIKA!, prvič
21.00	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.00	Preverjeno, POP TV, prvič
00.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Agencija, 12. del ameriške nanizanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
11.15	Ekskluzivni magazin, ponovitev
11.45	Automobile
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Videalisti, glasbene lestvice
15.30	Razblinjene sanje Sky, ameriška drama, 1998
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 201. del italijanske telenovele
18.00	TV prodaja
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	SuperNov@ Multi Talents - 3. izločitevna oddaja, prenos
23.00	Sijaj
23.30	Reporter X
00.00	TV prodaja
00.30	Videostrani

ČETRTEK,

3.6.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	MALE SIVE CELICE, KVIZ
9.55	RISANKA
10.05	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
10.40	TERSEKE DOLINE IN GORE, DOKUMENTARNA ODDAJA
11.35	SVET DIVJIH ŽIVALI, ANGLEŠKA POLJUĐNOZNAŠTVENA SERIJA, 1/10
12.00	LJUBLJANICA, REKA, KI IZGINJA, 1. DEL, DOKUMENTARNA RETROSPEKTIVA
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	SPET DOMA, PONOVI TEV

15.05	MENINGITIS - ISKANJE ZDRAVILA, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA, PONOVI TEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK: POD DROBNOGLEDOM - NAGYOTI* ALATT (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	ENAJSTA ŠOLA, ODDAJA ZA RADOVEDNEŽE (VPS 16.50)
17.25	ŠTAFETA MLADOSTI (VPS 17.25)
18.05	SADOVI NARAVE: JABUKE IN HRUŠKE, DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 18.05)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	TEDNIK (VPS 20.00)
21.00	OSMI DAN (VPS 21.30)
21.30	KNJIGA MENE BRIGA: HUIZINGA-CAILLOIS-FINK: TEORIJA IGRE (VPS 23.00)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.10)
22.50	GLASBENI VEČER: DIRIGIRANJE MAHLERJA, FRANCOŠKA GLASBENO DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 23.20)
0.05	NOČNI IZBOR
0.05	DNEVNIK, ŠPORT
0.55	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.25)
1.15	ŠTAFETA MLADOSTI
1.55	SADOVI NARAVE: JABUKE IN HRUŠKE, DOKUMENTARNA ODDAJA
2.25	TEDNIK
3.20	OSMI DAN
3.50	SPET DOMA
5.35	INFOKANAL

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	INFOKANAL
9.05	EVROPSKI MAGAZIN, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 09.05)
9.35	TEDENSKI IZBOR
9.35	MOSTOVI - HIDAK
10.05	DICK VAN DYKE, AM. NANIZANKA, 94/158
10.30	INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
13.25	TV PRODAJA
13.55	PARIZ: TENIS ROLAND GARROS, PRENOS (VPS 13.55)
16.20	POTOVANJA NA KONEC SVETA, AVSTRALSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 5/13, PONOVI TEV
17.15	VIDEOSPOTNICE: STEREO, PONOVI TEV
17.50	SKOZI ČAS (VPS 17.45)
18.05	DICK VAN DYKE, AM. NAN., 95/158 (VPS 18.00)
18.30	PRIJATELJICI ZA VSE ŽIVLJENJE, AMERIŠKI FILM, PONOVI TEV (VPS 18.25)
20.00	EROICA, ANGLEŠKI GLASBENI FILM OB 200-LETNICI PRVE IZVEDBE SIMFONIJE (VPS 20.00)
21.25	POSEBEN POGLED: JONAS IN LILA, ŠVIČARSKO-FRANCOŠKI FILM (VPS 21.25)
23.20	VIDEOSPOTNICE: VROČE (VPS 23.20)
23.50	OZ, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 1/8, PONOVI TEV
0.45	INFOKANAL

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Spet zaljubljeni, 3. sezona, ponovitev 16. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Lov za zakladom, 2. sezona, ponovitev 12. dela avstralske nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Spet zaljubljeni, 3. sezona, 17. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 158. del ameriške nadaljevanke
14.40	Vsi moji otroci, 53. del ameriške nadaljevanke
15.30	TV prodaja
16.00	Lov za zakladom, 2. sezona, 13. del avstralske nanizanke
16.55	Ha!: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Moj srček, 1. sezona, 1. del ameriške humoristične nanizanke
17.55	Hugleyevi, 4. sezona, 12. del ameriške humoristične nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Krimi: Ljubzenski trikotnik, ameriški film
21.40	Mrtve priče, 1. sezona, 6. del angleške nan.
22.40	Samo bedaki in konji 3. sezona, 3. del angleške humoristične nanizanke
23.20	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Masčevanje ljubezni, ponovitev 93. dela španske nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 37. dela brazilске nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, ponovitev 32. dela španske nad.
11.50	Družinske vezi, ponovitev 115. dela brazilске nadaljevanke
12.45	Na kraju zločina, 3. sezona, ponovitev 20. dela ameriške nanizanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 116. del brazilске nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 33. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 38. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Masčevanje ljubezni, 94. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	Trenja
21.30	Popolni četrtke: Prijatelj, 10. sezona, 16. del ameriške nanizanke
22.00	Na kraju zločina: Miami, 1. sezona, 18. del ameriške nanizanke
22.55	XXL premiere
23.00	Mafijski morilec in psihiater, dokumentarna oddaja
0.30	24UR, ponovitev
1.30	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: nova sestava družine v 21. stoletju, pon
10.00	Pogled v prihodnost z jasnovidko Sašo s kristalno kroglo, pon
10.30	EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
11.00	ŠKL, solska košarkaška liga, prvič
12.00	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klarica, pon
12.30	Z glavo na zabavo, pon
12.45	Knjiga na muhi, oddaja o knjigi
13.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
15.30	Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, prvič
17.00	Zrela leta z Melanijo Šter, oddaja za tretje življenjsko obdobje, pon
17.30	EU volitve 2004: EU in PIKA!
18.00	Štiri tacke, oddaja o hišnih ljubljencih, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	Predah v gibanju, vodi: Jana Debeljak, pon
20.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!, prvič
21.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: alkoholizem, gost: dr. Janez Rugej
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.00	Ekstra magazin, prvič
00.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Kako preživeti, 11. del ameriške serije
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Videalisti, glasbene lestvice
15.30	Šesti cut, ameriška drama, 1999
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 202. del italijanske telenovele
18.00	TV prodaja
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	SuperNov@ Multi Talents - 3. izločitevna oddaja, ponovitev
20.00	SuperNov@ Multi Talents Hrvaška, reportaža
22.30	Automobile
22.55	Šest stopenj ločenosti, am. drama, 1993
00.50	TV prodaja
01.20	Videostrani

PETEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Knjižne minute (presoj)
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar tedna
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Ob petihh pospravljamo podstrešje
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	2. in 4. Skriti zaklad
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Iz Mohorjeve skrinje
21.15	Ponovitev Komentarija tedna
21.30	Mozaik dneva
22.00	Klasična glasba
	Ponovitev:
23.00	Doživetja gora in narave
24.00	Srečno na poti
04.40	Radio Vatikan

SOBOTA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Naravoslovne zanimivosti
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Sobotna iskrica
10.30	Poročila, Vaša pesem
11.00	Za življenje, danes in jutri: 1. Besede mičejo 2. Zakonci 3. Svet oblikuje mlade 4. Betanija
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Glasbena voščila

15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Slovenec Slovenca vabi
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Naš gost
19.30	Poročila
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Radijska molitev
21.00	Škofov govor pred nedeljo
21.15	1. Gospod kliče 2.-4. Vodnik po Sv. pismu 3. Jezus živi
	Ponovitev:
22.00	Za življenje
23.00	Obala neznanega
24.00	Slovenec Slovenca vabi
04.40	Radio Vatikan

NEDELJA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Škofov govor za nedeljo (ponov.)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Prenos sv. maše
10.00	Oznanila
10.15	Graditelj slovenskega doma
11.00	Poročila, osmrtnice, obvestila
11.15	Kmetijska oddaja
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Glasbena voščila
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Slovenec po svetu in domovini
18.30	Sakralna glasba
19.30	Za otroke
19.45	Škofov govor za nedeljo
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Obala neznanega - izzivi vere
21.30	Radijski roman
	Ponovitev:
22.00	Naš gost
23.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
23.30	Sobota ob 21.15
00.30	Graditelji
04.40	Radio Vatikan

PONEDELJEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Iz založbe TDO
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi

13.30	Stare, ma lepe
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	1. Zdravstvena 2. O šolstvu 3. Pravne zagate 4. Za streho nad glavo
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Glasovanje za Vašo pesem
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Prijatelji radia Ognjišče
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. Zanimivosti nočnega neba
	Ponovitev:
23.00	Sakralna glasba
24.00	Slovenec po svetu in domovini
04.40	Radio Vatikan

TOREK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
17.00	Šport na Radiju Ognjišče I.
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Šport na Radiju Ognjišče II.
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	1. Luč v temi, 3. Vstani in hodi 2. 4. in 5. Juretov večer
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. in 3. Sončna pesem, 2. 4. in 5. Svetloba in senca
	Ponovitev:
23.00	Ponedeljek ob 17.00
24.00	Prijatelji radia Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

SREDA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
10.15	Srečno na poti
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Zlati zvoki
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Pogovor o
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Aktualna tema
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Sveta vera bodi vam luč (radijska kateheza)
21.30	Mozaik dneva
22.00	Glasba z znakmo
	Ponovitev:
23.00	Šport na Radiju Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

ČETRTEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
09.30	Zalozba Družina
10.00	Poročila
10.15	Doživetja gora in narave
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar Družine
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	1.-3. Dijaška oddaja 2.-4. Skavtski potep
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Karavana prijateljstva I.
21.30	Mozaik dneva
22.00	Karavana prijateljstva II.
	Ponovitev:
23.00	Pogovor o
24.00	Sveta vera bodi vam luč
04.40	Radio Vatikan

Esad Babačić

Mati pokojnega kolesarja Marca Pantanija je izrekla kruto resnico, da njegovega sina niso ubili narkodilerji, marveč tisti, ki vodijo kolesarski šport. Njen sin je bil že zdavnaj na mamilih, saj je moral biti, če je hotel kljubovati poklicnemu kolesarstvu.

Relativnost časa

Vsakdo, ki se ukvarja s tem športom, mora sprejeti tudi to, da so nedovoljena sredstva sestavni del tekmovanja. Ogorčena gospa Pantanijeva je povedala resnico, ki si je ne upamo priznati na glas, da ne bi umazali podobe enega najbolj priljubljenih športov na svetu. Ponavadi se o teh rečeh šepeta za štirimi stenami ali ob kakšni močnejši pijanci v družbi rekreativcev, ki se radi dotaknejo teh tem. Kakšnega širšega ogorčenja javnosti pa še nismo doživeli, čeprav je več kot jasno, da nekaj hudo smrdi. Naporji najboljših poklicnih kolesarjev so res tako peklenski, da brez pomoči takšnih in drugačnih stimulansov skoraj ne gre več. Žal je tako tudi v kraljici športov atletiki, ki je doživela že nekaj resnih pretresov, a kljub poostrenim ukrepom pri iskanju nedovoljenih poživil ni bil narejen pomemben korak k popolnemu "očiščenju" športnikov. Tam, kjer bi moral biti zgled najsvetlejši, prihaja do zastojev. Američani, ki so še vedno prva sila v kraljici športov, znajo svoje tekmovalce obvarovati pred nevarnostjo razkritja. Carl Lewis in njegova zapoznela resnica je najboljši dokaz, da pred obličjem pravice niso vsi enaki. Pantaniju se je zgodil Ben Johnson, le da občutljivi Italijan, čigar slava je bila dolgotrajnejša od Kanadčanove, ni mogel prenesti "krivice", ki se mu je zgodila. Četudi kriv, ni mogel

prenesti, da so med vsemi izbrali prav njega. Zdaj se je ta užaljenost prenesla na njegovo družino, ki zahteva, da svet izve, kaj se je v resnici dogajalo.

Košarka je šport, ki potrebuje čudeže, saj vendarle nima takšne karizme kot nogomet, ki si lahko celo dovoli, da je dolgočasen, pa se mu ni treba bati, da bi postal nezanimiv. Dokaz, da je res tako, je slabo zanimanje za končnico košarkarskega prvenstva, ki se je preprosto preveč zavleklo. Košarkarski navdušenci so vmes že pozabili, da se igra še eno tekmovanje, ki odloča o naslovu prvaka. Prazne dvorane so najboljši opomin košarkarski zvezi, naj še enkrat razmisli o smiselnosti tako dolgega urnika.

Prazne dvorane so najboljši opomin košarkarski zvezi, naj še enkrat razmisli o smiselnosti tako dolgega urnika. Celot slovenska nogometna liga za prvaka, ki ne ponuja kakšnega posebnega nogometa, pleni bolj kot košarkarski finale.

Celo slovenska nogometna liga za prvaka, ki ne ponuja kakšnega posebnega nogometa, pleni bolj kot košarkarski finale med Olimpijo in Laškimi. Košarkarski navdušenci so se nasitili, za nameček pa se je pozornost preusmerila tudi na dogajanje v ligi NBA, kjer so v končnici nastopili kar trije slovenski košarkarji. Igrala sta Nesterovič in Nachbar, a sta žal oba izpadla. Posebej Radoslav je imel veliko vlogo pri San Antoniu, ki je izgubil po čudežnem koncu petega srečanja. Čudež je bilo že tis-

to, kar je štiri desetinke pred koncem zadel Duncan, da o Fisherjevem (iz)metu niti ne govorimo. Kaj takšnega se v Evropi nikakor ne bi moglo zgoditi, saj se semafor gotovo ne bi tako hitro in natančno ustavil, pa tudi pravilo, po katerem se žoga po minuti odmora seli pred nasprotnikov koš, na stari celine ne velja. A čeprav so merilci časa v ligi NBA tako pedantni, nekateri preprosto ne morejo verjeti, da je v štirih desetinkah mogoče podati s strani, prejeti žogo in jo vreči pred iztekom časa. Pri tem seveda ne smemo pozabiti pravila, po katerem začne čas teči takrat, ko igralec prejme žogo. Se je torej Fisher tako bliskovito obrnil ali pa je

semafor začel teči za odtenek prepozno? Tudi sam sem malce skeptičen. Toda navsezadnje je pomembno to, da gre šov naprej. Izkušnje iz ameriške zgodovine nas učijo, da resnice morda nikoli ne bomo izvedeli, če pa že, bo takrat prepozno. Tako je pač v najbolj razviti demokraciji na svetu, kjer si lahko zadnje čase dovolijo praktično vse. Moje napovedi, da bo Minnesota težko ogrozila zvezdnisko postavo "jezernikov", ki se bodo po moje sprehodili do naslova, se počasi uresničujejo.

Baggio je za nekatere največji tragik svetovnih prvenstev, zaradi zgrešene enajstmetrovke proti Braziliji na svetovnem prvenstvu v ZDA.

Poslednji Mohikanec

Italijanski nogomet je dal kopico zvezdnikov svetovnega formata, od Mazzole, Rive, Rivere, Betege, Grazziana, Zoffa, Zole, Rossija do današnjih Maldinija, Tottija in Del Piera. Morda je največji vseh časov vendarle Giuseppe Meazza, ki je Italiji prinesel dva naslova svetovnih prvakov (leta 1934 in 1938), po njem pa se danes imenuje tudi stadion, na katerem igra Milan in Inter.

Glede medijskega pompa in odlikovanj za zasluge je posebej izstopal tudi Paolo Rossi, ki pa ni pustil globljega pečata. Vendarle je bil med vsemi nekaj posebnega "božanski čopek" Roberto Baggio, ki ni imel veliko sreče, saj je večji del svoje kariere preigral praktično brez obeh kolen, ki si ju je poškodoval že na začetku aktivnega igranja. Nekaj po-

dobnega se je godilo tudi velikemu Arvidasu Sabonisu, ki bi bil gotovo najboljši košarkar sveta, če ga ne bi spremljale hude težave s koleno.

Slovo zadnjega nogometnega romantika

Roberto Baggio se je pred mesecem dni poslovil od reprezentance in v solzah zapustil mednarodno prizorišče. Največji tragik svetovnih prvenstev, ki se ga bomo spomnili po zgrešeni enajstmetrovki proti Braziliji na svetovnem prvenstvu v ZDA, ko je svoje praktično sam pri-

peljal do finala. Seveda je šlo za eno največjih zmot v zgodovini svetovnih prvenstev, saj Robi še zdaleč ni bil kriv. Pred njim sta najstrožje kazni že zastreljala Baresi in Massaro, tako da Baggio ni mogel storiti veliko, za nameček pa je bil za njim na vrsti še nezgrešljivi Brazilc Beбето. Toda solze Baggia so bile tako neutolajljive, da smo si ga zapomnili kot največjega tragika. Največ govora je bilo tudi o njegovem verskem prepričanju, saj je že dolga leta vdan budizmu. Tudi na to temo kroži precej različic, toda edina res-

nica je v tem, da se je za budizem odločil predvsem zaradi pogostih poškodb. Vera naj bi mu bila podarila dokaj dolgo igralsko kariero. Nekateri so sicer mnenja, da pri 37 letih še ni za staro šaro in da bi brez težav lahko nastopil na EP na Portugalskem, toda na veliko žalost italijanskih navijačev se to ne bo zgodilo. Kot nagrada za vse, kar je storil za svojo domovino, ga bodo morda priključili mladi reprezentanci na olimpijskih igrah, kar pa tudi še ni gotovo. Kljub vsej nesreči, ki jo je imel s poškodbami, se je Baggio znašel ce-

Roberto Baggio se je pred mesecem dni poslovil od reprezentance in v solzah zapustil mednarodno prizorišče.

Vera naj bi bila tista, ki mu je podarila dokaj dolgo igralsko kariero. Nekateri so sicer mnenja, da pri 37 letih še ni za staro šaro.

Kljub vsej nesreči, ki jo je imel s poškodbami, se je Baggio znašel celo v sanjskem moštvu vseh časov, ki ga je izbrala Mednarodna nogometna organizacija (FIFA).

lo v sanjskem moštvu vseh časov, ki ga je izbrala Mednarodna nogometna organizacija (FIFA), v zvezno vrsto pa so bili poleg njega izbrani še Diego Maradona, Zinedine Zidane in Michel Platini. Torej zares izbrana družba, ki ji ne gre oporekati.

Od tretjeligaškega igralca do zvezdnika

Poklicno kariero je začel leta 1982, ko je zaigral za tretjeligaša Vincenzo. Takrat mu je bilo 17 let. Svoj debi v seriji A je doživel v dresu Fiorentine septembra 1986. Toda

kmalu je sledila poškodba kolena in prva operacija. Po operaciji je dosegel prvi zadetek v seriji A, bilo je 10. maja. Navijači Fiorentine so se navadili nanj, toda klic Juventusa je bil vendarle premočan. Navijači niso mogli prenesti dejstva, da gre njihov ljubljeneček k osovraženi stari dami iz Torina. Svet se je čudil, koliko pompa okrog tega igralca, toda že kmalu je bilo vsem jasno, kdo je Robi Baggio.

Sledilo je svetovno prvenstvo na domačih tleh in razcvet največjega italijanskega sina. Usta so se zaprla, ko je osmešil obrambo Českoslova-

ke in zadel za Azzure, ki so prišli do finala, kjer jih je čakal še en genij – Diego Armando Maradona. Na žalost Italijanov se je "mali zeleni" v Neaplju počutil kot doma, kar je tudi unovčil. Baggiovo življenje s staro damo ni bilo lahko, prelomni trenutek pa se je zgodil v Firencah, ko ni hotel streljati penala proti svoji nekdanji ekipi. Kot se je izkazalo kasneje, ni šlo za emocije, temveč za preprosto dejstvo, da je bil vratar njegov dobri prijatelj, zato ga je tudi poznal. Vse bi bilo v najlepšem redu, če bi De Agostini dosegel gol, tako pa se je

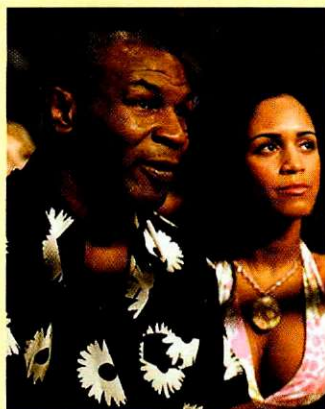
tudi ta zgodba končala negativno za Baggia. S prihodom Trapattonija se je zadeva vendarle umirila, Robi pa je postal celo kapetan Juventusa. Leta 1993 je s črno-belimi osvojil pokal UEFA in postal igralec leta. V naslednji sezoni je osvojil tudi Scudetto. Po Milanu je odšel še k nemu velikanu – Interju, kjer sta ga čakala Zamorano in Ronaldo, vendarle pa od sanjske trojke ni bilo nič, saj se je "repek" znova poškodoval. Svojo klubsko pot je končal v nogometnem klubu Brescia, kjer je še letos tresel mreže. **Esad Babačić**

na kratko

Fotografiji: Reuters

NOVA VRNITEV MIKEA TYSONA

Po pisanju spletne strani "fightnews.com" se nekdanji absolutni svetovni boksarski prvak v težki kategoriji Amerikan Mike Tyson resno pripravlja na vrnitev v ring. Osemindesetletni Tyson se bo po

Kontroverzni Tyson se vrača.

pisanju strani 31. julija pomeril z Ircom Kevinom McBrideom. Dvoboj naj bi bil po mnenju Tysonovega

menedžerja Shellyja Finkla v St. Louisu ali Louisvillu. Kontroverzni Tyson je bil zadnjič v ringu lani, ko je že v uvodni minuti premagal Clifforda Etienna. Tokrat se bo srečal z močnejšim nasprotnikom, saj ima McBride v svoji profesionalni bilanci 31 zmag (26 jih je končal predčasno), vsega štiri poraze in neodločen izid.

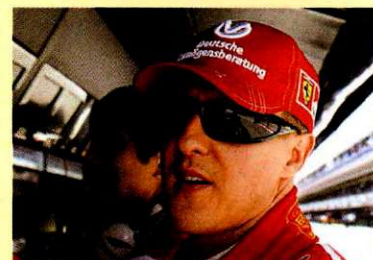
POŠTA IZDALA OLIMPIJSKE ZNAMKE

Od petka dalje je na vseh poštah v Sloveniji mogoče kupiti slovenske olimpijske znamke, ki jih je v počastitev letošnjih letnih olimpijskih iger izdala Pošta Slovenije. Dve različni vrsti znamk oblikovalk Manice Klenovšek in Mateje Pocaajt je Pošta izdala v nakladi 120.000 parov. Motiv za novi znamki so na Pošti iskali v starodavnih olimpijskih tekmovanjih, ki naj bi jih bil po izročilu ustanovil Heraklej leta

776 pr. Kr., ime pa so dobile po prizorišču, imenovanem Olimpija. Tako bosta slovenske olimpijske znamke krasila metalec diska in skakalec v daljino. Znamki bosta sodili v nazivno vrednost C in D, prve bo moč dobiti že v petek, v prodaji pa bodo eno leto.

SCHUMACHER ŠE PET LET?

Svetovni prvak formule 1 in vodilni v letošnjem prvenstvu Nемеc Michael Schumacher (Ferrari) je pretekli teden napovedal, da se bo od Formule 1 poslovil najkasneje v petih letih. "Po štiridesetem ne bom več vozil. Upam, da bom tokrat držal besedo," je v pogovoru za časnik Gazzetta dello Sport dejal 35-letni šestkratni svetovni prvak. Pri tem so se italijanski časnikarji spomnili, da je Schumacher v njihovem prvem pogovoru leta 1992 napovedal, da bo

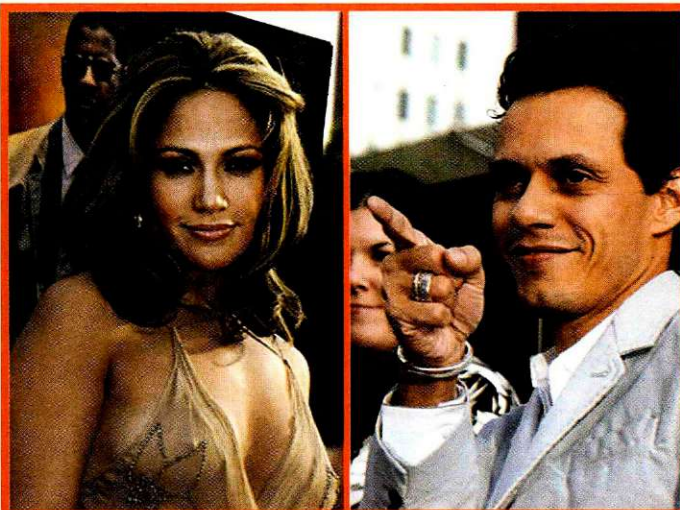
Legendarni Schumi napoveduje, da po štiridesetem ne bo več tekmoval.

Sedanja pogodba ga z ekipo Ferrarija veže do leta 2006, njegove besede pa dajejo slutiti, da resno razmišlja o podaljšanju sodelovanja, čeprav podrobnosti ni želel razkriti: "Lepo je načrtovati delo med prijatelji. Veselilo me bo, če bom še naprej sodeloval z Jeanom Todtom, toda zdaj je še prezgodaj, da bi govoril o konkretnih načrtih."

www.raplus.com

**RADIO
PLUS**

MARIBOR

Jennifer Lopez spet zaročena?

V javnost je prišla novica, naj bi ameriška filmska igralka in pevka Jennifer Lopez dokaj hitro prebolela nedavni boleč razpad zveze z igralcem Benom Affleckom. Po poročanju New York Posta naj bi se bila pevka pred dnevi znova zaročila, tokrat z Marcom Anthonyjem.

Lopezova je Afflecku že vrnila zaročni prstan z rožnatim diamantom in sedaj nosi prstan, ki ji ga je podaril Anthony. "Na sredincu leve roke nosi velik diamantni prstan. To je zaročni prstan z diamantom v obliki kvadrata, okoli katerega je več manjših diamantov," je zapisal New York Post. Vendar je lepotica zanikala novico o zaroki s pevcem latino glasbe Marcom Anthonyjem, ki je bila objavljena tudi na spletni strani televizijske oddaje America's Entertainment Tonight.

J.Lo je razdrila zaroko z igralcem Benom Affleckom januarja, še pred tem pa je odpovedala poroko. Januarja se je končal tudi stiriletni zakon Marca Anthonyja z nekdanjo mis Universe Dianare Torres. Govorice o njeni zaroki pa so začele krožiti, ko je na roki začela nositi velik prstan, ki naj bi bil podoben zaročnemu.

Magnifico in Turbolentza v Krizankah

V ljubljanskih Krizankah je bil v torek, 25. maja, izjemen dogodek – sklepní del Magnificove predstavítenne turneje ob izidu njegovega albuma Export–Import. Turneja se je konec lanskega leta nadvse uspešno začela z dvema razprodanima koncertoma v Gallusovi dvorani Cankarje-

viča, ki so poskrbeli za še dodatno energičnost Magnificovih hitov. Kar zadeva album Export–Import: pred kratkim je izšla posebna različica tega CD, prirejena za ozemlje nekdanje Jugoslavije, kjer je njegova uspešnica Hir aj kam hir aj go po zadnjih podatkih naletela na zelo dober odziv, saj sta skladba in spot na samem vrhu tamkajšnjih aktualnih lestvic.

Siddharta ne počiva

Siddharta ima po izidu zadnjega albuma Rh- dela čez glavo. Potem ko so lani napolnili stadion za Bežigradom in imeli razprodane koncerte po vsej Sloveniji, so

vega doma in se nato nadaljevala s koncerti po vsej Sloveniji. Tokratni nastop je bil edinstven tudi zaradi scene, ki je bila zgrajena posebej za to priložnost, in Trubačev Ace Novko-

s koncerti na Hrvaškem in Češkem začeli niz poletnih nastopov, ki jih bodo med drugim popeljali tudi na Madžarsko, Poljsko in v Nemčijo. Siddharto v okviru izdanega Rh- za-

znamujejo še nagrade, kot je glavna nagrada iz letošnje Magdalene, mednarodnega festivala mladih kreativcev za Rh- v preobleki krvne vrecke in številne druge nagrade.

Vse ljubitelje skupine bo gotovo razveselila tudi novica, da se je Siddharta odzvala vabilu, da posname skladbo za kompilacijski album, na katerem bodo zbrane priredbe uspešnic skupine Kraftwerk.

Eamona s prestola vrgla lastna senca

Eamon je končno zletel s prvega mesta uradne angleške lestvice, in sicer ga je premagala lastna senca: iz drugega zornega kota je namreč na skladbo pogledala Frankee. Nastala je F.U.R.B. (F** U Right Back).

Frankee trdi, da je Eamonovo nekdanje dekle in ženska, o kateri govori 20-letnik v pesmi F** It (I don't want you back), s katero je 4 tedne ostal na prvem mestu omenjene lestvice. Pesem je posneta na enako melodijo, v kateri Frankee govori o Eamonovem slabem znanju med rjuhami. Prejšnji teden najvišje uvrščena novost: Morrissey na 3. mestu z Irish Blood, English Heart, na petem mestu pa Avril Lavigne z Don't Tell Me. Na 8. mestu prav tako novost, in sicer 2 Play Ft Raghav & Naila Boss z It Can't Be Right. Na lestvici albumov se je Keanov album Hopes and Fears povzpел naravnost na vrh, za njim pa The Streets in A Grand Don't Come For Free.

Radio VIVA
 FM 102.1
 99.5 MHz
 stereo RDS
 M.Sobota tel: 02/537-1949
 Slave Klavora 1
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 tel.: 02/537 1949
 fax.: 02/537 1948
 GSM: 041/34 66 46
 GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
 e-mail: viva@radio-viva.com

Chris Martin je postal očka

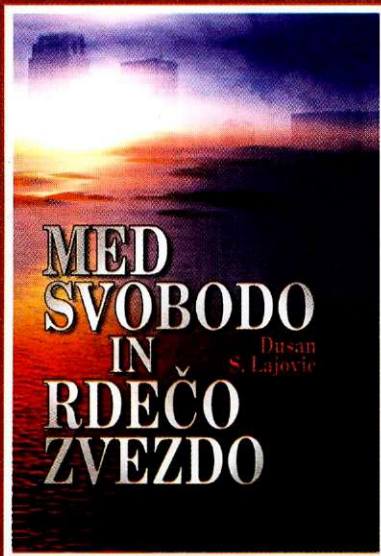
Chris Martin in Gwyneth Paltrow praznujeta rojstvo otroka. V petek, 14. maja, sta povila hčerko in jo poimenovala Apple (jabolko). Popolno ime novorojenke pa je Apple Blythe Alison Martin. V izjavi je Chris rekel, da sta z novo mamico presrečna: "Sva nekje 900 milj nad luno in rada bi se zahvalila vsem v porodnišnici, ki so tako lepo skrbeli za naju."

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- ♦ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ♦ bar sedmica
- ♦ lokalna televizija ETV
- ♦ trgovina EVJ Center
- ♦ elektroinstalacije
- ♦ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ♦ kabselsko komunikacijski sistemi
- ♦ grafitne ščetke
- ♦ tiskana vezja
- ♦ delovni stroji in nizke gradnje

Napeta avtobiografska pripoved Dušana Lajovca, v kateri je slednji doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov. V knjigi je zajet čas med obema svetovnimi vojnami, druga svetovna vojna in nastop komunističnega režima. Čas, ko je bil avtor ilegalec Kraljeve vojske v domovini, obveščevalec za potrebe zaveznikov in še marsikaj. Knjigi je dodan seznam sodelavcev Udbe.

Dušan S. Lajovic MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

KNJIGA, KI OBSEGA 347 STRANI, STANE 6.200 TOLARJEV (V CENO NI VKLJUČENA POŠTINA).

Naročite jo na številki 01/434 54 63 ali prek elektronske pošte: obzorja.narocnine@siol.net

horoskop

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Poskusite dobro analizirati svoje občutke, da si boste laže opomogli od šoka. Ne bo najbolje, če boste zdaj storili kaj nepremišljenega. Pravočasno se morate postaviti za svoje ideale, sicer vas bodo onemogočili z muhami enodnevniciami.

Rak (22. junij – 21. julij)

Zdelo se vam bo, da se vam malo meša in da o stvareh premišljate preveč in tako natančno kot nikoli. Toda bolje se je zanesti na svojo kakor na tujo sodbo. Bodite torej vztrajnejši kakor ste bili do sedaj.

Lev (22. julij – 21. avgust)

Kdaj se običajno začne teden? Zdelo se vam bo, da čas teče strašno počasi in da vsi okoli vas mečkajo in mečkajo. Bilo bi zelo učinkovito, če bi se zaposlili in ne bi več toliko premišljali o vsem, kar se dogaja okoli vas.

Devica (22. avgust – 21. september)

V začetku tedna boste presenetljivo dobre volje. Pazite, da ne boste koga prizadeli, in se raje odločite za protinapad. Ne začnajte spora prvi. Če imate preveč energije, jo porabite za delo, ki ga odlagate že lep čas, ali pa za druženje.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Zaradi nekega vašega dejanja boste središče pozornosti, kar vam bo šlo neznansko na živce. Bodite iskreni in to tudi povejte na glas – le tako boste namreč dosegli to, kar si želite. Če nekdo ne pove, kaj je narobe, mu tudi ne morete pomagati, zato se ne vznemirjajte.

Škorpion (23. oktober – 21. november)

Najbolje bi bilo, če bi se naredili čim bolj neopazne in nevidne. Vaša napaka je naredila kar precej škode in za vas bi bilo bolje, da ne bi ugotovili, da ste jo zakrivali vi. Pobudo v vašem razmerju boste ta teden morali prevzeti sami, saj iz partnerja ne bo nič.

Strelec (22. november – 20. december)

Počutili se boste malo mimo, saj je za vami težka preizkušnja. Vzemite si časi in uredite nekatere malenkosti. Nekoliko preveč občutljivi boste, vendar se ne dajte preslepiti občutkom. Znova se povežite s svojimi starimi prijatelji.

Kozorog (21. december – 19. januar)

Vzemite si čas za zabavo in po možnosti za igro z otroki, toda pazite se romantičnih občutij, ki vas utegnejo zapeljati, da boste porabili več, kot ste se namenili. Naslednjih sedem dni se boste imeli izvrstno.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Pripravite se na "divjo vožnjo", vendar se ne bojte preveč. Nekoliko se boste morali upočasniti, saj takšen tempo slabi vaš organizem. Napake, ki ste jih naredili, niso nič tako dramatičnega, zato se ne sekirajte preveč.

Ribi (19. februar – 20. marec)

Imeli boste ogromno energije in boste pripravljeni na vse. Ljudje vas bodo morali poslušati in upoštevati. To bo za spremembo dobro, saj ste že dlje časa morali upoštevati vi njih. Tudi konec tedna se boste počutili enako dobro.

Oven (21. marec – 20. april)

Denar seveda veliko velja, toda ta teden se skoncentrirajte na to, kar je pomembnejše od njega. Lotite se pomladanskega čiščenja, da vas ne bo ujelo, ko bo najmanj treba. Znebite se stvari, ki jih ne potrebujete več. V petek se boste počutili nenavadno svobodne.

Bik (21. april – 21. maj)

Ponedeljek vas bo našel sproščene, močne in osredotočene, kar bo trajalo ves teden in pomeni, da se boste imeli veliko bolje. V četrtek in petek ne vozite prehitro, da ne boste utrpeli materialne škode. Konec tedna bo lep.

Krila so znova v modi! Široka ali ozka, posejana s cvetličnimi vzorci in grafičnimi od-tiski. Zvonasto se širijo od pasu v različne dolžine: kot minikrila, krila resne dolžine, ki se vrtijo okoli kolen, pa tudi kot dolga in nabrana v vsem svojem razkošju, kot si jih je pred šestimi deset-letji zamislil Dior, s čimer je hotel znova vlti upanje času, ki je trpel posledice vojne.

Zakaj so krila v takšnem razma-hu prišla na plano prav letos, je ne-mogoče odgovoriti. Že pred časom so se izjalovili poskusi modnih zgodovinarjev, da bi ugotovili pravila oziroma nekakšne zakoni-tosti, ki upravljajo in določajo ši-rine in dolžine kril, velikost de-kolteja in višine pasu. Vendar po vsem neuspešnem iskanju odgo-vorov lahko sklepamo, da pravil ni. Vsako leto nam modni obli-kovalci ponudijo bogato paleta

Celine

Versace

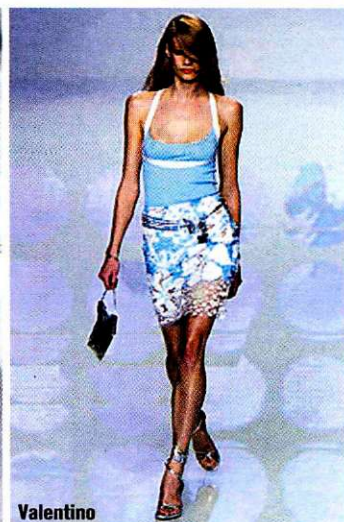
Valentino

Celine

Chanel

Valentino

Poletite na krilih kril

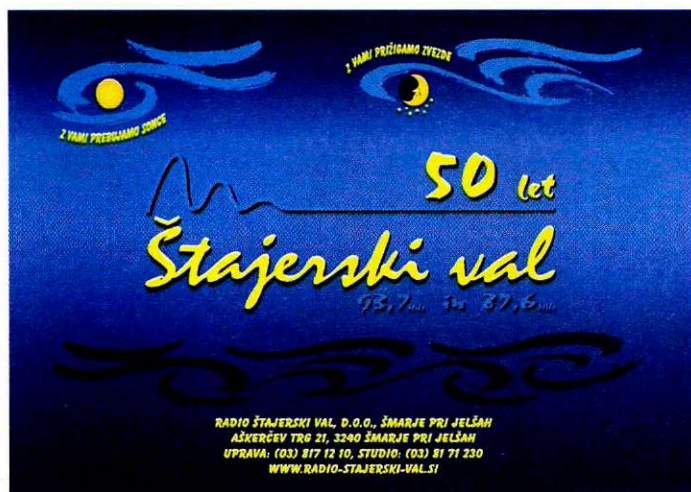
oblikovalskih idej, ki nam ponu-jajo hkrati široko in ozko, globok izrez ali zaprto do vratu ali prozorno in kratko in dolgo. Tudi letos.

Tako smo za letošnjo modno pomlad in poletje na modnih br-

veh lahko videli tako imenovana retrokrila, navdihnjena z modo 50 let, ki pokrivajo kolena, zraven pa srajco, zatlačeno za krilo. Drznejše bodo srajco zamenjale z meh-kim zlatim nedrčkom, ki jih bo iz

pridne punčke spremenil v erotično zapeljivko. Nekatera krila so večplastna in se bahajo s svojim velikim volumnom in korzetom, ki je njihov najboljši spremljeval-c. K plisiranimu krilu kožne bar-

ve oblecite kontrastno sivo šport-no majico, zraven pa dolge roza rokavice in najlonke z bleščicami. Za pohajkovanje po mestu izbe-rite široko laneno ali bombažno krilo v oranžnih, roza ali rdečih odtenkih, poleg pa se bo podala preprosta oprijeta in dekoltirana majica. Večerna moda narekuje krila iz tafta ali šantunga v beli ali črni kombinaciji s preprosto opri-jeto srajčko in majico. Poletje je tisto, ki dovoljuje eksperimente, zato se lahko predstavite v nečem novem. V frfotajočem krilu se bos-te počutile kot filmske zvezde pet-desetih let. In prav široko krilo bo poudarilo poletni blišč. Dovoljne so vse kombinacije, pomembno je le, da je v mejah dobrega okusa. Izberite tisto, kar vam naj-bolj pristoji! **Monika Maljević**

Donna Karan

- **24. 5. 1544** se je rodil angleški zdravnik in fizik William Gilbert. Razvil je vedo o magnetizmu in elektriki. Rekel je: "Človek je edina napaka narave."
- **24. 5. 1905** se je rodil ruski pisatelj Mihail Aleksandrovič Šolohov.
- **25. 5. 1810** praznuje Argentina dan neodvisnosti.
- **25. 5. 1892** se je v Kumrovcu rodil jugoslovanski komunistični diktator Josip Broz Tito.
- **26. 5. 1822** se je rodil francoski pisatelj Edmond Goncourt. Spoznal je resnico, ki velja tudi za Slovenijo: "Francija je izredno rodovitna dežela. Poseješ nekaj uradnikov in kmalu lahko požanješ nove davke."
- **26. 5. 1945** je angleški poveljnik taborišča v Vetrinju podpisal ukaz, na podlagi katerega je bila naslednji dan vrnjena prva skupina 600 otrok slovenskih domobrancev. Skupaj naj bi bili Angleži izročili komunistom med 8 in 12.000 ljudi.
- **27. 5. 1703** je ruski car Peter Veliki položil temeljni kamen za novo prestolnico ruskega imperija St. Peterburg.
- **28. 5. 1908** se je rodil angleški pisatelj in novinar Ian Fleming. Zaslovel je z vohunskimi kriminalnimi romani, katerih junak je James Bond, agent 007 britanske tajne službe.
- **28. 5. 1944** so Nemci požgali Gabrovico v Slovenski Istri.
- **28. 5. 1989** so prebili karavanski predor, to je cestno povezavo med Slovenijo in Avstrijo.
- **29. 5. 1830** se je v Mengšu rodil slovenski pisatelj Janez Trdina, utemeljitelj slovenske umetne pripovedke na ljudski podlagi in slovenske spominske proze.
- **29. 5. 1850** se je v Begunjah na Gorenjskem rodil škof in politik Anton Bonaventura Jeglič.
- **29. 5. 1941** je bil ustanovni sestanek Slovenske legije. Njeni člani so prisegli, da se bodo bojevali za svobodo in samostojnost slovenskega naroda. Komandanta Slovenske legije za Ljubljano Fortunata Majdiča je 25. avgusta 1942 usmrtila Varnostnoobveščevalna služba OF.
- **29. 5. 1953** sta novozelandski alpinist Edmund Hillary in vodja nosačev Tensing Norgay prva stopila na najvišjo goro sveta Mount Everest.
- **30. 5. 1265** se je v Ravenni rodil eden največjih italijanskih pesnikov Dante Alighieri.
- **30. 5. 1917** je dr. Anton Korošec v dunajskem parlamentu prebral Majniško deklaracijo.
- **30. 5. 1991** so Demosove stranke na Kongresnem trgu v Ljubljani organizirale veliko zborovanje, s katerim so ljudje obsodili ravnanje JLA ob poskusu zavzetja učnega centra Teritorialne obrambe v Pekrah. Sodelovanje na zborovanju so odpovedale združena lista, LDS in socialistična stranka.

Platon

Grški filozof Platon, ki velja za največjega antičnega idealističnega filozofa, se je rodil **27. maja 427** ali pa **428 pr. Kr.** Bil je Sokratov učenec in ustanovitelj Akademije, grške filozofske šole.

Platon je bil bogovom hvaležen za štiri stvari: da je človek, da je atenski državljan, da se je rodil kot Grk in da je živel v času velikega Sokrata. Sokrata je cenil tako zelo, da je po njegovi smrti za nekaj časa zapustil Atene. V zrelih letih se je vrnil domov in ustanovil Akademijo, v kateri je poučeval svojo filozofijo. Bistvo Platonove filozofije je nauk o idejah kot nespremenjenih miselnih bistvih sveta, medtem ko naj bi bile čutne stvari samo sence idej. Najvišja ideja je ideja dobrega, ki je samo božanstvo, najvišja vrlina pa modrost. Državo si je predstavljal kot okvir, ki daje ljudem možnost, da razvijejo posamezne vrline in modrost, ki mora biti lastna predvsem voditeljem.

Odhajajoči v smrt ...

27. maja 1919 je prišla v Pariz delegacija slovenskega naroda, v kateri so bili predsednik deželne vlade dr. Janko Brejc, ljubljanski škof Anton B. Jeglič, liberalna politika dr. Karel Triller in Vladimir Ravnikar ter socialista Albin Prepeluh in Rudolf Golouh. Z osebnimi srečanji z vodilnimi državniki so poskušali še pet minut pred dvanajsto spremeniti sklep o plebiscitu na Koroškem, ker so se najbrž zavedali možnosti negativnega izida. Izraz tega strahu je bila tudi jugoslovanska vojaška zasedba Koroške, ki jo je od Beograda izposlovalo slovensko vodstvo.

Slovensko delegacijo je 5. junija sprejel ameriški predsednik Wilson. Vodja slovenske delegacije dr. Brejc ga je pozdravil s prirejenimi besedami, kot so včasih pozdravljali gladiatorji Cezarja: "Ave, Wilson, Sloveni morituri te salutant." (Pozdravljen, Wilson, pozdravljajo te Slovenci, ki odhajajo v smrt.)

Wilson, ki je imel odločilno besedo pri preurejanju sveta po 1. svetovni vojni, je po tem v svetu štirih vplival, da je bila celovska kotlina razdeljena na dve plebiscitni coni. V južni coni A je bilo 85 odstotkov prebivalstva slovenskega. Če bi bil plebiscit v tej coni pozitiven za Jugoslavijo, bi bil nato še plebiscit v severni coni. Upravo v coni A je mirovna konferenca do plebiscita pustila Jugoslaviji, v coni B pa Avstriji. Sloven-

cem ni jugoslovanska vojaška akcija na Koroškem nič koristila, nasprotno, zaradi nasilja neizobraženih srbskih vojakov so se večinsko odločili za Avstrijo.

Umor dr. Erlicha

Varnostnoobveščevalna služba OF je **26. maja 1942** v Ljubljani usmrtila voditelja akademskega kluba Straža v viharju, univerzitetnega profesorja dr. Lamberta Erlicha in njegovega spremljevalca študenta Viktorja Rojica ter na drugem kraju smrtno ranila Ivana Peršuha. Pri tem je padel član VOS OF Dušan Turk.

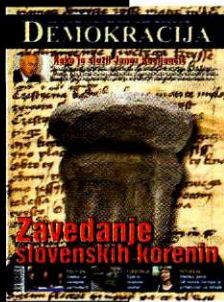
Na pogrebu dr. Erlicha in Rojica je v odsotnosti ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana govoril stolni vikar dr. Ignacij Nadrag in dejal: "Glejte, polovica Ljubljane in še več – morda dve tretjini ... govorita, da je bila vajina smrt zaslužena kazen ... O, da, strašno je moralo biti vajino hudodelstvo, da vaju je skrivni odbor, ki se

ponaša, da sodi pravično, obsodil na tako strašno smrt ... In če nekdanj lepo, slovensko belo Ljubljano vprašam kakor nekdanj veliki duhovnik Kajfa pismarje in farizeje Kaj se vam zdi?, mi zdaj ne več bela, ampak vsa rdeča Ljubljana odgovarja Smrti je vreden. O, ti nesrečna Ljubljana, ki preganjaš in preklinjaš tiste, ki so k tebi poslani, da ti prinesejo mir! Imaš škofa, ki te ljubi, ki vedno moli zate, pa ga obrekuješ in preklinjaš."

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajsanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

ga predsednika, bi si tudi slovenski odjemalec tovrstnih informacij želel resnih vesti, da mu jih ne bi bilo treba iskati v svetovnih javnih občilih.

Tisti, ki radi berejo trače, s tem ne bodo v ničemer prikrajšani, čeprav bi si verjetno tudi oni želeli, da bi tako kot drugod po svetu lahko prebirali pikantne zgodbe o naših oblastnikih in ne le o predstavnikih opozicije, ki drugod v tovrstnih rubrikah niso zanimivi. Edino če pri nas ljubiteljev tračev ne zanimajo zgodbe o Kučanu, Drnovšku ali Ropu.

Glede na navedeno predimenzioniranost poročanja naših medijev o amerškem predsedniku in bistveno manjšem zanimanju za številne ugotovljene nepravilnosti slovenske vladajoče elite bo navsezadnje postal krivec za afere SIB, Orion, Ultra in podobne prav predsednik Bush, Rop, Golobič in Simšičeva pa bodo lahko še naprej "ustvarjalni tvorci razvoja Slovenije in Ljubljane".

Dimitrij Kovačič, Ljubljana

Kaj pa naši oblastniki?

Kar koli od slovenskih medijev v zadnjem času odprem, pogledam ali poslušam, vedno se pojavi ameriški predsednik George W. Bush. V časopisu berem, kako "nemogoč je in da je res že skrajni čas, da se loti posla, ki ga je bolj vešč, kot je ta, ki ga sedaj opravlja". Na TV ga predstavljajo kot "zlovesčega tirana, ki napeljuje in usmerja svoje vojake, da le-ti na nečloveški način mučijo svoje ujetnike, zaradi česar si Amerika in svet ne zaslužita takšnega predsednika, ki ves svet pelje v pogubo". Ko se zjutraj peljem v službo, zlasti jutranjega povezovalca programa, ki me vsak dan znova opominja na "ne preveč brihtnega ameriškega predsednika" in ob tem pove kakšno njegovo novo "cvetko".

Kot Slovenec in slovenski državljan bi slovenske medije poprosil, naj volilno kampanjo zoper sedanjega ameriškega predsednika vendarle prepustijo ameriškim demokratom in njihovem kandidatu za ameriškega predsednika, sami pa naj o tem, kot seveda tudi o kampanji ameriških republikancev in njihovega kandidata – sedanjega predsednika v zmerem obsegu obvestijo tudi slovensko javnost. Pri poročanju o svetovnih dogodkih, kamor vsekakor v dobršni meri sodi tudi spremljanje ameriške-

gospodarstveniki in menda tudi športniki, kulturniki in znanstveniki. Do tod vse lepo

in prav ali pa tudi ne. Pričakovati bi bilo, da bi Kučan izrazil javno ustanovno besedo, kaj slovenskemu narodu ponuja z ustanovitvijo društva – narodu kot narodu in ne morda "samo" pomoč levi politični opciji, da o kakršni koli obogatitvi ideje komunizma ne govorimo. Prej nasprotno! Pač glede na podplačevalstvo članstva ...

Če malo pobrskamo po zgodovini, se lahko ustavimo vsaj pri W. Churchilu, ki je "svojim" dejal: "Ne morem vam ponuditi drugega kot kri, garanje, solze in znoj." Kri tu izpustimo, na vse drugo pa počakajmo.

Že sama ustanovna misel društva ... Naj beseda ostane neizgovorjena, pri najboljši volji pa ne morem odplakniti porajajočih se pomislekov, še zlasti zato, ker so se zbrali na kupu vodilni največjih gospodarskih družb. Mar ne gre tu predvsem za koncentracijo kapitala pod vodstvom Kučana, ki je bil zadnji šef neslavne partije prejšnjega sistema? Ali tu sploh lahko še kaj "štima", predvsem še, ker naj bi slo pri društvu celo za etična vprašanja? Ali na podlagi izkušenj lahko kakor koli povežemo partijo in etiko oziroma smo to dvoje lahko povezovali? Ali se društvo ne postavlja diametralno s prihajajočo konkurenco iz Evropske unije?

Če je bil moto ali vodilo komunizma VSI ZA ENEGA, EDEN ZA VSE, ki je različica besed sv. Pavla

DRUG DRUGEGA BREMENA NOSITE in je komunizem tako rekoč nezakonski otrok krščanstva, je ustanovitev omejenega društva ob koncentraciji kapitala nič drugega kot ZLORABA IDEJE KOMUNIZMA ali pa morda društvo za poglobljanje

brezen med najbogatejšimi in najrevnejšimi in hoče voditi v neokomunizem. Kot sedaj potekajo stvari, bi se moral Kučan kot pobudnik ustanovitve najprej javno distancirati od komunistične preteklosti v praksi, ki jo vsi poznamo, in se vrniti k ideji komunizma na način ustanavljanja sklada za pomoč ljudem na robu preživetja, sicer je društvo v temelju contradictio in terminis v najboljšem smislu stopnica do ustanovitve politične stranke, kar se bo po vsej verjetnosti tudi zgodilo z močjo kapitala, in nič drugega.

In za konec: vsekakor smo dolžni pozdraviti novo možnost razpravljanja o prihodnosti, vendar šele po poprejšnji razbistritvi kozarca skaljene vode! Ni vseeno, kakšno presenečenje bomo pripravili Evropi, v katero smo menda vstopili z zanosom.

Ivan Kepic, Dragomelj

Sporni Forum 21

Več kot dvesto javnih osebnosti je na prehodu v mesec april ustanovilo Društvo za politična, gospodarska, razvojna, socialna, kulturna in etična vprašanja FORUM 21, ki mu predseduje nekdanji predsednik države Milan Kučan. Društva se sicer ne ukvarjajo s politiko, njihovi člani pa imajo seveda vso pravico opredeljevati se do političnih vprašanj. V Forumu 21 so tako politiki kot

Politične igrice

Starejša generacija, ki se še spominja nasilja Italijanov nad Slovenci, se ne strinja s sklepom Nata, da Slovenijo varujejo italijanska letala. Te "goreče rodoljube" sprašujem, zakaj niso ukrepali, ko so italijanski zločinci septembra 1943 neovirano zapuščali našo domovino. Nihče od slovenske partijske oblasti ni takrat protestiral, še celo vabili so jih, naj ostanejo pri nas (glej knjigo Ivana Mačka Spomini). Zaradi politične povezave je slovenska partija ves čas vojne bolj ali manj prikrito sodelovala z Italijani. Ni jih motilo dejstvo, da so Italijani dnevno streljali naše ljudi kot talce in jih odvažali v italijanska koncentracijska taborišča. Vse to ni nič pomagalo, partijska naveza je bila močnejša.

Ko danes, po odločitvi Nata, italijanska letala varujejo slovenski zračni prostor, jih je iznenada začelo skrbeti in vznemirjati medvojno italijansko zločinstvo. V najtežjih

» trenutkih, ko je slovenski narod najbolj trpel in je bil vprašljiv njegov obstoj, se je slovenska partija povezovala s svetovnim (in italijanskim) komunizmom; danes, ko smo v okviru evropskega območja miru in skupnega sodelovanja skupaj z Italijo združeni v EU, pa so nasledniki slovenske partije privlekli na dan tiste zamere in dolgove, ki bi jih morali poravnati že daljnega leta 1943.

Če je bila med vojno igra naših partijcev podobna licemerstvu, je današnja igra njihovih potomcev istovetna svetohlinstvu. Obe "vrline" pa pomenita eno in isto.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Menia in Illy

V Primorskem dnevniku 12. maja je predsednik Zveze borcev NOB in veteranov Mestne občine Koper Ciril Koprivc v protestnem pismu opozoril na protislovenske izpade in grožnje, ki jih doživljamo po vstopu Slovenije v EU. Med drugim je omenil nastop tržaškega neofašističnega poslanca Menie, ki je ob dnevu spomina 10. februarja izjavil, da bi morali na nekdanji okupiranem ozemlju slovenske Primorske kot drugi jezik obvezno uvesti italijanščino.

Na žalost pa o uvajanju italijanščine na slovensko Primorsko ne razmišljajo samo fašisti. Na spletni strani slovenskih občin www.obcine.net v arhivu sporočil za 11. 3. 2004 (vir Mestna občina Nova Gorica) beremo, da je predsednik Furlanije Julijske krajine Riccardo Illy na svojem prvem uradnem obisku v Novi Gorici 8. marca, ko se je pogovarjal o oblikovanju skupne evroregije, predlagal, da bi se novogoriška občina lahko simbolično za-

RADIO
96,4 MHz
Slovenske gorice
Ta pravi!

ig. osebnostne 5, 2230 Lenoart, tel: 02/7729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

vzela in uvedla italijanščino v osnovne šole in dvojezične table.

V čem se razlikujeta izjavi Menie in Illyja? Predvsem v tem, da se o neofašistični nevarnosti piše in govori, prijazno povabilo demokrate Illyja pa, kolikor vem, ni dobilo nikakršnega odmeva v medijih. Ali ni dosti hujša tista nevarnost, ki je zavita v prijaznost in se o njej nič ne piše in zato ne razmišlja?

Boris Artač, Opčine, Italija

Brezbrižnost do slovenskega naroda

Črtomirov poraz in njegov umik v Bohinj ni samo simbolnega pomena, zagotovo pa označuje usoden mejnik na poti, ki bo odsej zaznamovala slovenski arhetip z jalovim oportunistom – vse do danes. Liberalna demokracija je s svojimi sopotniki v državnem zboru to stanje zacementirala in s prevlado nad mediji ustvarila zatohlost, ki onemogoča razvojne možnosti in nujne spremembe. To negativno smer je moč zaznati vsakdan. Navajam nekaj najznačilnejših primerov. Pred nekaj dnevi je državni zbor zavrnil predlog zakona o posebnih pravicah za zamejce, ki ga je predlagalo nekaj poslanec iz SDS, NSi in SLS (iz opozicije). Skrb za Slovence po svetu bi bila nujno potrebna, ker so del korenin našega naroda in tudi zaradi

dolga slovenske države do rojakov, ki je še vedno neizpoljen. Tako so naši ljudje iz tujine samo žrtve predvolilnega časa.

Še bolj vznemirljiv primer smo zasledili v Sobotni prilogi Dela 3. aprila v prispevku znanstvenice dr. V. Kržišnik-Bukič z Inštituta za narodnostna vprašanja, ki je s člankom Vest slovenstva za slovenstvo pred javnostjo razkrila tabu temo oziroma besedno zvezo slovenski narod, ki ne sme biti niti omenjen ali sprejet v znanstvenem programu omenjenega inštituta. Vse to vodi k sistemskemu potiskanju tako pomembnega vprašanja naše identitete pod preprogo prav v času, ko je izpostavljena tako močnim razdiralnim globalizacijskim vplivom. Kržišnik-Bukičeva meni, da slovensko narodnostno vprašanje s samouresničitvijo lastne države ne more biti naš končni cilj in osnutek – narod nadaljuje svoje življenje, toda ne v celoti in znotraj meja svoje države, ker je okrnjen in s tem ni uresničen program Združene Slovenije.

Razklanost Slovenije onemogoča kakršno koli konstruktivno mnenje ali odločitev. Sedaj nam je toliko bolj jasno, zakaj se o osnutku zaščitnega zakona o javni rabi slovensčine ni mogoče dogovoriti. Vse to je odraz stanja našega duha, ki sta mu potrošništvo in dobiček edini življenjski cilj.

Željko Kumar, Kojsko

radio cerkno
ukv - stereo - rds
90,9 MHz 97,2 MHz 99,5 MHz 103,7 MHz

Načela zakonitosti

Ali načela zakonitosti veljajo tudi za komisijo za izvajanje zakona o popravni krivic?

Državni organ, ki je nosilec zakonskih predpisov, se mora v konkretnih zadevah odločiti tudi po svobodnem preudarku, vendar v mejah in v skladu z namenom, za katerega je dala pooblastilo država. Neizpolnjevanje teh obveznosti s strani pooblaščenih lahko privede do neskladja z zakonsko dispozicijo in tudi do kršitve delovne obveznosti.

Moja zahteva se je navezovala na pogoje, ki so bili navedeni v zakonskem besedilu, objavljenem v Ur. l. RS 29. 5. 2002, in na spremembo, izdano z odločbo ustavnega sodišča. Kot dokazni material sem uporabil dokumentacijo, ki so jo izdale državne institucije in iz katerih je razvidno, da je bila očetu odvzeta prostost zaradi kaznivega dejanja zoper ljudstvo in državo.

Po amnestiji je bilo ugotovljeno, da oče ni storil kaznivega dejanja, za katerega je bil obsojen na dolgoletno zaporno kazen. Glede na našete razloge menim, da komisija ni opravila svojega dela; zavrnila je namreč mojo zahtevo za priznanje odškodnine, priznan pa mi je bil status svojca nekdanjega političnega zapornika. S to odločitvijo komisije je bilo prizadeto načelo varstva zaupanja in same kvalifikacije komisije.

V podkrepitev svoje trditve uporabljam članek, objavljen v neki številki letošnjega Dnevnika, iz katerega navajam naslednje: "Direktor Slovenske odškodninske družbe (SOD) Igor Kušar sporoča poslancem v državnem zboru, da so vsem še živečim žrtvam odškodnine že v celoti izplačane, medtem ko za že umrle žrtve pospešeno izplačujejo

odškodnine njihovim svojcem.”
Vinko Zupan, Ljubljana

V Evropo s sramoto

Odrpito pismo prometnemu ministru! Spoštovani gospod minister dr. Marko Pavliha!

Upam, da vam je znana nadvse žalostna zgodba o Vršču oziroma o cesti, ki je speljana čez prelaz in povezuje soško in savsko dolino. Kolikor vam niso znane podrobnosti že skorajda ponarodele zgodbe, je dovolj, da preberete krajšo notico v sobotnem Delu 15. maja in daljši, zelo zgovoren članek v torkovem Dnevniku 18. maja.

Vsebinsko navedenih člankov bi lahko povzeli v ugotovitev, da iz nas na primorski strani nekdo pošteno brije norce, čeprav bi bilo primerneje uporabiti kakšen krepak žargonski izraz. Vendar se ne spodobi. Še manj pa se spodobi, da se državne institucije, ki jih plačujemo davkoplačevalci, norčujejo iz Trentarjev, Bovčanov in drugih prebivalcev Posočja.

Tudi letošnjo zimo, ki se je tako pozno poslovila, bi lahko bil Vrščič večinoma prevozen. Pa ni bil. Domnevno zaradi nevarnosti plazov z Mojstrovke, v resnici pa zaradi "previsokih" stroškov zimskega vzdrževanja, in ker je "škoda" denarja za nekaj deset trentarskih duš, se pač ne splača! Če bi podoben argument uporabili kjer koli drugje, bi resorni minister letel s svojim stolom vred. Domnevna nevarnost plazov je grozila do 28. aprila, vendar cesta čez Vrščič za prvomajske praznike kljub temu ni bila odprta! Koga pa briga škoda, ki je bila s tem povzročena Trentarjem, na Bovškem in v Posočju!

Takoj po praznikih je bila zaradi kolesarske Dirke po Sloveniji cesta prevozna in tudi skrbno pometa. To je zaradi varnosti kolesarjev nujno in razumljivo, vendar je zelo boleče spoznanje, da se za Trentarje ne splača odpreti te zelo privlačne, priljubljene in svetovno znane gorske ceste, za druge namene pa se ne vprašajo po stroških!

Mogoče je narava tokrat izkazala več pravičnosti in z novoza-

padlim snegom preprečila najtežjo preizkušnjo v Dirki po Sloveniji in priljubljene etape ni bilo, odpadel pa je tudi napovedani protest prebivalcev Trente in vseh, ki se ne strinjamo s sramotnim, nezaslišanim in poniževalnim početjem.

Toda, spoštovani gospod minister, tu se zgodba ne konča. Potrebna je še pika na i! In ta je postavljena z novico, da bo cesta čez Vrščič zaradi "obnove" popolnoma zaprta do 15. junija, na kar že dalj časa opozarjajo prometni znaki v Kranjski Gori. "Obnove" se zelo veseli kranjskogorski župan gospod Jure Žerjav in zanj je pomembno, da bo cesta odprta julija in avgusta. Sosedom pa naj v času obnove crkne koza ali še raje kar obe! Dober dan, sosed!

Zakaj obnova s popolno zaporo ne vem, bodo odgovorni kasneje sporočili in že iznašli strokovno utemeljitev. Sramu tako in tako ne poznajo, sočutja in odgovornosti pa še manj!

Spoštovani gospod minister, prostim vas, da nemudoma ukrepate.

1. Zagotovite, da bo cesta takoj v celoti ali delno prevozna in tako ne bodo uničeni po prvomajskih še binkoštni prazniki, ki so prva konica turistične sezone pri nas v Posočju in veliko gostov pride k nam prav čez prelaz Vrščič.

2. Pripravite in zagotovite vse nujne pogoje, da bo cesta čez Vrščič prihodnjo in vse nadaljnje zime varno prevozna in bo ostala pomembna prometna povezava za Trento, Bovško in Posočje.

3. Pokličete na odgovornost vse, ki so zakuhal vršiško godljo, in zoper odgovorne ustrezno ukrepate.

Spoštovani gospod minister, pismo bom poslal tudi predsedniku republike in predsedniku vlade in prepričan sem, da vas bosta podprla v prizadevanju, da se vršiška sramota nikoli več ne ponovi.

Zdaj ko smo v Evropi, je končno prišel čas, da rapalska meja konča v ropotarnici zgodovine in se vsi obnašamo evropsko, kjer so podobne gorske ceste stalno odprte tudi na višjih nadmorskih legah.

Hvala vnaprej za vaš odgovor in za ukrepe, ki jih boste sprejeli!

Siniša Germovšek, Bovec

Integriteta - kaj je to?

Beseda integriteta, ki jo rad uporablja poslanec LDS in kandidat za evropslanca Jelko Kacin, poleg poštenosti pomeni tudi, da resnice ne smemo ponarejati in pačiti. Kacin pomanjkanje integritete očita izključno opozicijskim poslancem koalicije Slovenija. S tem ko jim v svojih izumetničenih nastopih očita nepoštenost, brani ne le vladno koalicijo, temveč predvsem sebe, saj so znani podatki, ki mu niso v čast in prid. Tu pa Jelko Kacin in njegovo zaledje pozabita na integriteto. Kaj vse je počel, potem ko je po rušenju Janeza Janše postal obrambni minister! Pri tem ne mislim le prometne nesreče, ki ni bila nikoli dokončno pojasnjena – prav tako kot ni bila pojasnjena nesreča s smrtnim izidom, v katero je bil vpleten Maks Lavrinc. Zato pač potrebujemo pošteno pravosodje, od katerega moramo zahtevati enakost pred zakonom za slehernega državljana. Je to v mlakuži, ki jo za seboj puščajo odhajajoči z ene funkcije na drugo, še višjo, kamor so poslani s povsem določenim namenom, sploh mogoče? Uvodnik v tedniku Demokracija št. 20, kjer je objavljen magnetogram izredne seje 6. maja, ko se Jelko Kacin zgraža, ker je na zadnji strani Demokracije Mobitelov oglas, me je spravil v smeh! Prevod tega "fantastičnega" magnetograma sem poslala staremu prijatelju, ki je še pred nedavnim delal v EU, in prijatelju velikega Francoza pok. Roberta Schumana, snovalca Evropske skupnosti! Najino prijateljstvo izhaja iz časa, ko naju je Francija odlikovala z redom viteza za zasluge, pečat št. 598 E 85. Nekateri odlikovanci se občasno srečujemo! Prevodu sem pripisala, da je avtor vsebine magnetograma LIBERALNI demokrat, ki kandidira za evropslanca. Odgovor je bil telefonski in prijatelj, preizkušeni demokrat, ni mogel verjeti, da si nekdo upa izreči nekaj takega v prostoru, ki se imenuje parlament demokratične države.

V 20. št. Maga objavljen intervju s predsednikom republike Janezom Drnovškom ne pove nič novega. Dobrodošel pa je zato, ker potrjuje tisto, kar vemo že vseskozi, in se tako vsaj nekateri ne slepimo. Da brani svojega dolgoletnega sodelavca, je razumljivo, ni pa koristno za Slovenijo, katere najvišji predstavnik je. Glede izredne seje in obravnave klientelizma, korupcije, neznanjskega bogatenja na rovaš delavstva je Drnovšek dejal le, da morajo biti obtožbe UTEMELJENE! Običajna floskula klientelizma, katerega "produkt" je tudi on! Ko hvali nekdanjega predsednika evropske komisije Jacquesa Delorsa, ne pove, da je bil prav Delors nasprotnik slovenske osamosvojitve. Predsedniku Janezu Drnovšku bi lahko očitali še mnogo, tudi to, da Milanu Kučanu prepušča preveč terena!

Vreden branja pa je članek Viktorja Blažiča Sramotenje brez meja v isti številki Maga. Lažejo in sramotijo nas dopisniki iz nekdanjih "bratskih" republik, pa ne brez pomoči slovenskih. Članek v 36. številki tednika Dobro jutro izpod peresa Donne Zuccini Poljanšek Vsi domači, vsi pošteni je odličan. Povzetek dogajanja v parlamentu, javnosti in večini medijev je: čedalje silovitejše prizadevanje vladajočih, da blokirajo opozicijo! Temu se morajo upreti vsi ljudje dobre in poštene volje. KAKO? Na volitvah!

Marija Vodišek

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Vosovske likvidacije

Ko je vloga partije v OF postala tudi na zunaj prepoznavna, med Slovenci pa je bilo zaradi italijanskega maščevanja za partizanske akcije čedalje več žrtev, se je predvsem v Ljubljani proti OF krepilo stališče, ki so ga zagovarjale stare politične stranke, da ni dobro začeti z oboroženim odporom. V takratnih razmerah naj bi bil primeren pasivni odpor, ker bi se le tako lahko izognili prevelikim žrtvam. Partija je imela v tem pogledu popolnoma nasprotno stališče. Zahtevala je takojšen in brezpogojen oborožen odpor. Za uveljavitev svojih ciljev je med prebivalstvom razširjala močno propagando in čedalje bolj uveljavljala tudi fizično silo in nasilje. V tej vlogi se je pojavil Vos, ki je bil ilegalna organizacija tudi pred partijo.

Pri svojem partijskem delu v zunanem ljubljanskem okrožju sem pripadnike Vosa le bežno poznal, kajti med seboj nismo imeli nobenih neposrednih stikov. Kot partijski sekretar sem bil odgovoren za politično delo med članstvom in v odborih OF, o delu in nalogah Vosa pa nisem veliko vedel. Znano mi je bilo, da je bila glavna obveščevalka v okrožju Lena. Ker so ji kmalu prišli na sled, je morala okrožje zapustiti. Na njeno mesto je nato prišla Olga, ki je najprej delala z mano v odboru OF in v partijski organizaciji v Vidmarjevi tovarni, od koder so jo uvedli v obveščevalne naloge.

Med vosovskimi likvidatorji sem v zunanem ljubljanskem okrožju opazil Franca Pokovca, za katerega pa tega takrat še nisem vedel, čeprav sem bil v okrožju partijski sekretar. Vedel sem, da je organiziran, nisem pa vedel, kakšne naloge ima. Videl sem ga samo občasno. Ker so mu sledili in se je skrival po bunkerjih, se je le redko pojavil. Ko je moral okrožje zaradi kompromitiranja zapustiti, je prišel v Dolomite, kjer je bil CK KPS. Kot partijski sekretar sem hodil takrat v CK redno poročat o razmerah v okrožju in tam sem zvedel, da je bil likvidator. Takrat sem prvič zvedel za njegove prej-

šnje zadolžitve v okrožju. V Dolomitih sem se z njim tudi osebno seznanil. O nekaterih podrobnostih in značaju likvidacij, pri katerih je sodeloval ali vedel zanje, pa sem zvedel veliko pozneje. Ko sva se več de-

datorje. Obveščevalna in likvidatorska skupina, ki sta sestavljali Vos, sta delovali vzporedno, tako da pripadniki ene skupine niso vedeli za drugo. Vosovski likvidatorji nikakor niso pobijali na svojo roko, ampak so

Vos je bil posebna partijska organizacija, ki je najprej delovala predvsem za Ljubljano in okolico. Vodila jo je Zdenka Kidrič-Marjeta.

set let po koncu druge svetovne vojne zblížala in spoprijateljila, mi je o tem podrobneje pripovedoval.

Vos je bil posebna nadpartijska organizacija, ki je najprej delovala predvsem za Ljubljano in okolico. Vodila jo je Zdenka Kidrič-Marjeta, ki je v Sovjetski zvezi končala partijsko obveščevalno šolo na akademiji Dzeržinski. Člani Vosa so ji bili neposredno podrejeni. Od nje so prejeli tudi vsa navodila. CK jo je za delo v Vosu posebej pooblastil. Vodila je obveščevalno mrežo in likvi-

vse opravljali po naročilu in informacijah, ki so jih po svoji obveščevalni mreži pripravili obveščevalci.

Tudi v zunanem ljubljanskem okrožju so jo imeli, pa tega takrat nisem vedel. Olga iz Vidmarjeve tovarne si je pogosto spreminjala barvo las. Preden je odšla v Ljubljano, si je vedno spremenila frizuro. Likvidatorji so imeli zbrane vse podatke o osebi, za katero so dobili ukaz za uboj. Do podrobnosti so vedeli, kdaj bo žrtev prišla, kako bo prišla in kje bo priložnost, da jo lahko likvidirajo.

Vosovci niso hodili na partijske sestanke. Niso bili niti v partijski organizaciji. Vsaj pri meni v zunanjem ljubljanskem okrožju ni bil nihče vključen v partijsko organizacijo. Tudi Olga, s katero sem pred njenim vstopom v Vos sodeloval v tovarni pri Vidmarju, poslej ni bila več v partijski organizaciji. Lahko je bila kje drugje, vendar v okrožju o tem nismo nič vedeli. Ko sem hodil po okrožju, sem po njenem odhodu v obveščevalno delo opazil, da hodi po terenu, vendar nisem vedel, kaj dela. Vos je bil posebna organizacija, s katero je imel CK vse pod svojim nadzorom.

Likvidatorji so bili v strogi ilegali. Skrivali so se po mestu in bili vedno pripravljeni na najhujše. Vedeli so, da je z njimi konec, če bi jih odkrili in prijeli. Pri sebi so vedno imeli po dve pištoli in poseben nož za primer, če bi kaj zatajilo in bi bilo treba, da si z njim sami sodijo. Večinoma so bili za to delo partijsko pripravljeni in politično zelo zanesljivi. Niso bili samo pogumni, temveč pogosto tudi žejni krvi. Dobili so nalogo, da ubijajo, in to so tudi izvajali.

Od jeseni 1941 so vosovci predvsem v Ljubljani izvedli vrsto likvidacij vplivnih političnih nasprotnikov. Pogosti so bili zlasti spomladi 1942, ko je Vos v partizanskih enotah tudi po deželi izvršil največ pobojev. Najodmevnejši uboj pa je bil prav gotovo jeseni 1942, ko je pod vosovskimi krogli padel nekdanji ban Marko Natlačen. Za ta uboj so Italijani postrelili 40 talcev. Ob tem uboju se je razpisalo tudi tedanje časopisje. Natlačenov veličastni pogreb, na katerem je bilo več kot pet tisoč ljudi, je bil velika manifestacija proti vosovskim pobojem in proti partiji ter njenim metodam. Odločitev in nalogo za ta uboj je sprejela Kidričeva, ki je tudi sicer odgovorna za večino vosovskih pobojev. Po streljanju talcev so se tudi vosovci spraševali, ali je bilo to potrebno. Čeprav partija tega ni javno kritizirala, so ob tem najodgovornejši v CK spoznali, da je uboj povzročil več škode kot koristi.

Albert Svetina

P. S. Odlomek je iz knjige spominov Alberta Svetine. Knjiga bo kmalu izšla pri založbi Nova Obzorja, ki izdaja revijo Demokracija. V naslednjih številkah bomo objavili še nekaj zanimivih odlomkov.

OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA - PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

Albert Svetina-Erno, roj. 1915 v Dolnjih Ležečah pri Divači, je danes po vsem, kar je doživel, izpovedal in ne nazadnje tudi zapisal, predvsem živa priča slovenske polpretekle zgodovine. Je priča dogodkov in časa, ko se je hrepenenje po svobodi in pravičnosti utopilo v poplavi laži, prevar in nasilja.

... Ko sem sredi maja 1945 iz Po- stojne prišel v Slavijo, me je ta- koj poklical Maček in mi dejal: "Ti si tu živel in poznaš Ljublja- no. Vidiš, ljudje so bosí in nagí, brez stanovanja, brez vsega. Treba jih je obleči, nahraniti in jim preskrbeti stanovanja. Poj- di in nabavi vse!" Nato me je ostreje pogledal in dodal: "Po- slušaj, ampak računí, računov ni. Glej, da jih ne dobim. Ničesar ne bom podpisal. S tem ti bom plačal," in prijel za pištolo. To je bil ukaz, naj začnem z brez- obzirnim ropanjem povsod tam, kjer je bi- lo mogoče kaj vzeti ...

Fotografije iz osebnega arhiva Alberta Svetine

Knjiga bo predvidoma izšla do poletja 2004. Priloženo naročilnico skupaj s kopijo potrdila o plačilu pošljite na naslov: Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana. Številka TRR: 24200-9004125033. Knjigo lahko naročite tudi na telefonski številki: 01-434-54-63 ali na elektronskem naslovu: obzorja.narocnine@siol.net ali plačate v tajništvu založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

■■■ Odraščal je na Primorskem, prežet z antifašizmom in krivicami, ki jih je občutil na sebi in jih s seboj prinesel v predvojno Ljubljano. Od primorskega emigranta, ki je v težkih razmerah prišel do poklica in si našel službo, do aktivista v odporu proti italijanski okupaciji med vojno ni bilo daleč. Od delovanja v odborih OF do partije je bila pot še krajša. Hitro je postal partijski sekretar, nato inštruktor CK KPS, obiskoval partijsko šolo CK KPS in od tod prišel v Ozno, kjer je bil najprej začasno Mačkov namestnik, nato pa kot partijski sekretar njegov pomočnik od prihoda v Ljubljano. Tukaj je prevzel ekonomske naloge oz. ropanje za Ozno in med drugim prevzel "čiščenje" Brezarjevega brezna v Podutiku. Kot načelnik Ozne za Primorsko je nadaljeval oznovsko prakso s podtalno dejavnostjo na meji z zavezniško vojaško cono, nato pa v ljubljanski Ozni nadzoroval pošto. Po izključitvi iz Ozne se je vpisal na srednjo tehniško šolo, nato pa je po "čudnih naključjih" postal poverjenik v ljubljanskem mestnem ljudskem odboru. Po preiskavi stanovanja je konec februarja 1949 pobegnil na Madžarsko, kjer je najprej deloval v politični emigraciji, nato pa so ga Madžari, ker mu kot nekdanjemu pripadniku Ozne niso več zaupali, obsodili in zaprli. Albert Svetina je po letu 1990 ena redkih prič, ki je spregovorila. Tisto, česar se njegovi nekdanji sodelavci ne spominjajo več, mu je še vedno živo pred očmi. Zdaj priča tudi za tiste in o tistih, ki so bili zraven, pa molčijo in se nočejo, ne smejo ali ne morejo spominjati. Prav tako priča za tiste, ki jih takrat še ni bilo in tega krutega časa niso doživeli in ne vedo ali pa nočejo vedeti ali verjeti. Za odkrito besedo, ki jo je najprej zastavil ob odkrivanju resnice o Brezarjevem breznu, so mu nenadoma zastali vsi postopki v zvezi z urejanjem njegovega statusa v novi, svobodni Sloveniji. Kratenje njegovih pravic zato posredno govori o naravi sistema in oblasti v sedanji Sloveniji. Obremenjenost s polpreteklo zgodovino in strah pred resnico o polpreteklosti sta zelo močna. Svetina torej ne govori samo o preteklosti, ampak tudi o sedanjosti.

Nekaj odlomkov iz spominov Alberta Svetine, ki bodo kmalu izšli pri založbi Nova obzorja, v nadaljevanjih objavljamo tudi na straneh Demokracije.

Po posebni prednaročniški ceni 5.100 SIT nepreklicno naročam knjigo
OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA -
PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

ime in priimek:

datum:

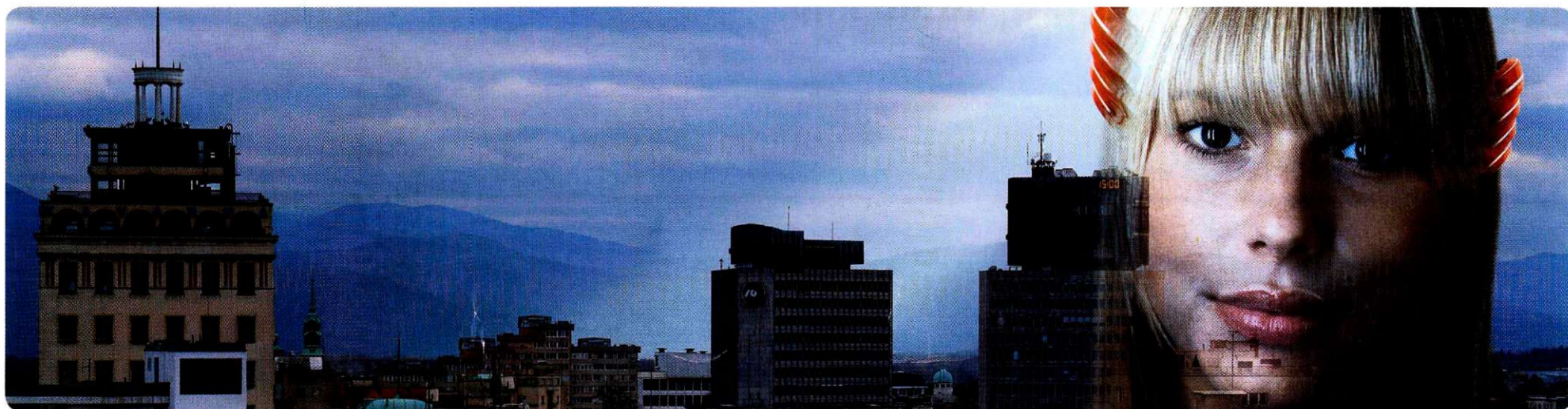
ulica:

kraj, poštna št.:

podpis naročnika:

Knjiga bo predvidoma izšla do poletja 2004. • V ceni je vstet DDV, ni pa vsteta poštnina.

Kako hitro je življenje?

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobitelov telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih avdio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

